

Karl May

BENITO JUAREZ

KARL MAY

BENITO JUAREZ

SADRŽAJ

1. U HARARU	4
2. PRODANA U ROBLJE	18
3. KAPETAN WAGNER	49
4. PREVARENI SULTAN	73
5. OTOK U OCEANU	90
6. CRNI GERARD	102
7. KUNDAK	137
8. UGROŽENO PRIJESTOLJE	163
9. MRTAV SE VRAĆA	181
10. MAČ I TOMAHAWK	211
11. NAKON INDIJANSKE BITKE	235
12. NA KAPIJI SMRTI	250
13. ZAUZIMANJE HACIENDE	261
14. NEPOVOLJNA VIJEST	280
15. ODLUKA OD 3. OKTOBRA	294
16. PAKLENO JAHANJE	325
17. OSVAJANJE CIHUAHUE	343
18. SKRIVENO PISMO	366

1. U HARARU

Život sliči moru, čiji se nemirni valovi uvijek ponovo rađaju. Iz plima izranjaju milijuni i milijuni promjenljivih likova, da bi se za trajanja kratkog životnog časa pojavili na površini i tada opet nestali — zauvijek? Tko to zna? Na obali stoji promatrač i postavlja sudbini tisuću pitanja, ali do njegova uha ne dopire nikakva riječ. Usud ne govori i ne uzvraća riječima, nego djelima. Razvoj kroči nezadržljivo naprijed, a smrtnik je osuđen da, u gotovo nemoćnom strpljenju, sačeka porod žudećih događaja.

Nijedan sat, nijedna minuta, nijedan čas se ne može požuriti i nijedno djelo ne donosi prije ploda, nego li je u nj uloženo truda.

Često čovjek stoji pred nekom prividno zamašnom zgodom, ali dani i godine protiču te se čini da su razlozi koji su je izazvali izgubili svoju moć. Kao da prošlost ne djeluje, kao da su tajni konci života izgubili svoj napon. Ni glaska se ne čuje, nikakav uspjeh se ne vidi a slabi čovjek počinje sumnjati u pravednost providnosti. Ali pravda ide bezobzirno svojim čvrstim i neistraženim putom i upravo onda, kad se to najmanje očekuje, umiješa se razornom šakom u događaje i čovjek spozna sa iznenađujućim udivljenjem, da su se duboko na dnu mora pleli konci, koji sada dolaze na površinu, da bi se zauzlali u čvor, a čovjeku je dana moć da ga rasplete.

Tako je bilo i sa sudbinama, čiji su se konci sabrali u Rheinswaldenu. Prošli su mjeseci i godine, a da se ništa nije čulo o uglednim osobama, koje su otišle u daleki svijet. One su bile i ostale izgubljene. Konačno se moralo prihvatiti da su propale a to je unijelo duboku, iskrenu tugu u krug stanovnika Rheinswaldena. Kad su sva i najpodrobnija istraživanja ostala uzaludna, ljudi su bili prisiljeni da se pomire sa neizbježnim. Bol je bila velika a moglo ju je ublažiti samo vrijeme, koje djeluje poput balzama. Preko lica širila se crta tihog odricanja. Više se nije jadikovalo, ali se o nestalima sačuvala na dnu duše živa uspomena i nije se priznavalo da nada još uvijek nije posve

propala. Tako je prošlo daljnjih devet godina i bilježila se već 1866., kad se niz događaja, koji su se činili završenima, konačno nastavio.

Na zapadnoj obali Adenskog zaljeva, koji spaja Crveno more s Indijskim oceanom, leži zemlja koja je dugo bila dio slavnog Tlmbuktua ili Čarobnog Dorada. Uzalud su je najhrabriji putnici pokušavali istražiti i do 1866. godine uspjelo je tek jednom jedinom smionom čovjeku, britanskom oficiru Richardu Burtonu, da do nje dopre i donese neke vijesti o nepristupačnoj zemlji. Iako je bilo stranaca, čak i Evropljana, koji su stupili u tu zemlju Harar, oni nisu mogli dati obavijesti o tamošnjim prilikama, jer se nisu nikada vratili, postati su robovi.

Na poticaj Engleza, osobito po nagovoru plemenitog lorda Wilberiore, došlo je doduše do općeg sporazuma među narodima, da je svaka trgovina robljem zabranjena. Ratni brodovi svih zemalja imali su ne samo pravo nego i obavezu da hvataju lađe s robovima, uhvaćene da oslobode a posadu, od kapetana do malog na brodu, nemilosrdno objese. Ipak ove naredbe nisu kroz desetljeća imale nikakvog vidljivog uspjeha. Bilo je zemalja u kojima je trgovina robljem i dalje cvjetala. Još oko sredine devetnaestog stoljeća mogao je, na primjer, svaki posjetilac Carigrada ustanoviti, da tamo još ima kuća u kojima se mogu kupiti ljudi svih boja. Osobito unosan je bio lov na robove u okolini Nila i onih krajeva koji leže uz Crveno more ili koji čine istočnu obalu Afrike. Među te spada Harar.

Harar ne leži neposredno uz obalu. Do njega se može doprijeti iz morskih luka Seila i Berbera, pošto se putuje kroz zemlju Somala. Ovi Somali pripadaju najljepšim predstavnicima crne rase, to je ponosan, ratnički narod i živi sa svim svojim susjedima u vječnim zadjevicama, tako da je saobraćaj između Harara i obale podvrgnut velikim opasnostima. Iz tog razloga je samo rijetko ponekom robu uspjelo pobjeći iz Harara i doprijeti do spašavajućeg mora.

Tu, gdje se pustinja Somal prema zapadu počinje uzdizati, dakle prema unutrašnjosti, i gdje dotada kruti i neplodni grebeni i žuti pijesak tu i tamo opet pokazuju tragove zelenila, kretala se prema zalazećem suncu jedna karavana.

Sastojala se iz teško natovarenih deva i dijelom od sunca opaljenih, dijelom od prirode tamnocrnih ljudi koji su svi bih dobro

naoružani. Oružje im se je sastojalo od pušaka na fitilj sa dugim arapskim cijevima, ratnim buzdovanima iz tikova drveta i ebanovine i lukova, koji izbacuju opasne strijele. Osim toga je svaki o svom pojasu nosio oštar nož.

Deve nisu slobodno išle. Bile su uvijek jedna za drugu vezane, i to tako, da je ular svake životinje bio pričvršćen za podrepak prethodne. Sve su nosile teško natovarene samare, osim jedne jedine, na čijim se visokim leđima vidjela nosiljka, čije su četiri strane bile pokrivena tankim zastorima, koji propuštaju zrak. Vjerojatno se unutra nalazila ženska osoba, čiji je izgled trebao biti sakriven od nepozvanih očiju.

Pokraj te deve jahao je na jakoj, bijeloj mazgi vodič karavane. On je nosio dugi, bijeli beduinski kaput i turban iste boje. Njegovo oružje je sličilo onom njegovih drugova, samo su držak njegova noža i kundak puške bili izrađeni sa srebrom. Dok je uz devu jahao na čelu povorke njegove su oštre oči istraživale zapadni horizont. On zaustavi mazgu i okrene se k jednom od svojih ljudi.

— Osmane, vidiš li naprijed klanac?

— Vidim, o gospodaru.

— Ove noći ćemo se tamo utaboriti — reče gospodar. — Ti si bio već više puta sa mnom u Haru. Poznaješ li taj kraj?

— Vrlo dobro, o emire.

— Dakle naprijed. Od klanca nemaš daleko do sela Elaoda a odande je samo sat do sjedišta sultana Ahmeda. Pođi onamo pa mu javi da ću sutra ujutro biti kod njega.

Čovjek posluša. Dok je odvezivao ular kojim je njegova životinja bila pričvršćena za kaiševe drugih, upitao je namignuvši prema nosiljci, ali tako tiho da ga je samo emir mogao čuti:

— Da li da kažem sultanu, što vodimo sa sobom?

— Reci mu da donosimo šalove i svilenu robu, mjed, barut, valjani bakar, noževe, šećer i papir! To želim mijenjati za duhan, slonovu kost, maslac i šafran. Ali o ropkinji mu još ne govori ništa!

— Da li da ponesem daću?

— Ne. Sultan nije nikada sit. Ako mu već sada pošaljem daću, tražit će kasnije ponovo darove.

Osman dade devi znak, našto ova na svojim dugim nogama pojuri brzim trkom. Tada krene karavana prema klancu o kojem je emir govorio. Brzo su tamo stigli. Kad su jahači sjahali sa životinja, približavao se čas kad sunce dotiče horizont. To se događa u onim krajevima oko šest sati popodne i to je vrijeme večernje molitve, koju je propisao prorok Muhamed.

Makar su gotovo svi beduini manje - više razbojnici, oni su ipak toliko pobožni, da smatraju najvećim grijehom, propustiti molitvu. Stoga su se članovi karavane odmah sakupili i klekli da se pomole. Uz to je propisano pranje. Pošto nije bilo vode, poslužili su se umjesto nje pijeskom, kojeg su isto tako pustili teći kroz prste, kao da je voda.

Tek kad su s tim bili gotovi, oslobodili su deve tereta i tada su ljudi sjeli da se odmore od dugog, zamornog jahanja. Nekolicina je skinula nosiljku sa deve. Ali se osoba, koja se unutra nalazila, nije pojavila. Svakako je dobila nalog da ne napušta nosiljku, te da u njoj i spava.

Emir je uzeo nekoliko datulja, koje su sačinjavale njegovu večeru i ulio je malo vode iz jedne mješine u kožnati vrč. Približio se nosiljci, gurnuo malo zastor na stranu i poluglasno upitao:

— Hoćeš li jesti i piti?

Nije bilo odgovora, ali se pojavila ruka i uzela plodove i vodu.

— Alah je velik, a ja sam zaboravan — promrmrljao je. — Nikada ne mislim na to, da ona ne razumije naš jezik.

On uzme vrč, koji je bio ispražnjen i vrati se na svoje mjesto. Na njegov nijemi mig digoše se nekoliko ljudi i uzeše svoje puške. Udaljiše se da nadziru logor, da ga ne bi neprijatelj napao, a isto tako, da zarobljenica ne bi mogla pobjeći. Za kratko vrijeme sve je čvrsto spavalo.

U međuvremenu je Osman odavno stigao do spomenutog sela, projašio bez zaustavljanja kroz njega i žurio dalje do Harara. Kad je tamo stigao, bio je jedva prošao jedan sat otkako je napustio svog gospodara. Kapije tog grada zatvaraju se sa zalazom sunca i nijedan čovjek ne smije bez posebne sultanove dozvole ući ili izaći. Osman zakuca i to je morao više puta ponoviti, dok se stražar pojavio.

— Tko je vani? — upitao je stražar.

— Glasnik za sultana Ahmeda Bed Sultan Abubekr, — odgovori upitani.

— Kako se zoveš?

— Zovem se Hadži Osman Ben Mehemed.

— Kojem plemenu pripadaš?— pitao je stražar dalje.

— Ja sam slobodni Somali.

— Jednog Somalija ne smijem pustiti unutra. Bio bih strogo kažnjen, kad bih zbog Somalija smetao sultana.

— Svakako ćeš biti kažnjen — odvрати Osman — ali samo onda, ako ne javiš da tražim ulaz. Ja sam glasnik emira Arafata.

Činilo se da se na ovu vijest stražar zamislio. Znao je da je Somal-emir Arafat voda trgovačkih karavana, s kojima je sultan uvijek radio dobre poslove. Stoga odgovori:

— Arafat? Pokušat ću. Povjerit ću kapiju nekom drugom a sam ću poći javiti tvoj dolazak.

Tako ostade Osman vani zida s devama da sačeka da ga puste unutra. Stražar je ostavio na kapiji svog pomoćnika i pošao u sultanovu palaču. Riječ palača stoji ovdje upravo na krivom mjestu. Čuveni glavni grad, koji se s punim pravom mogao nazvati ozloglašeni, bio je okružen jednostavnim zidovima a imao je u dužini od pola sata širinu od sat-sat i četvrt sata. Kuće se moglo nazvati kamenim šupama a sama sultanova palača više je sličila štaglju negoli kući. Tik uz nju nalazio se svod iz neistesnog kamena u kojem se dan i noć čulo zveckanja okova. To je bio državni zatvor a imao je duboke, podzemne podrum, u koje nije nikada dopiralo danje svjetla. Iao zatvoreniku koji je morao tamo boraviti. Tome sultan nije nikada dao jesti i piti, a čak ako mu je prijatelj ili rođak dnevno donosio i tamo uobičajenu hladnu kašu od prosinog brašna, morao je ipak vremenom sagnjiti u vlastitoj nečistoći.

Prijesto vladara, koji je bio neograničeni gospodar života i imutka svojih podanika, sastojao se iz jednostavne drvene klupe, kakove se kod nas nalaze u najsiromašnijim porodicama. Na toj je on sjedio prema istočnjačkom načinu previvši i podvivši noge i bio ili utonuo u duboko razmišljanje ili je primao posjetioce, od kojih bi svaki koji se približavao drhtao, jer je svaka i najmanja sultanova zlovolja bila

dovoljna da poteče krv prvog koji naiđe.

I danas uveče sjedio je Ahmed na svojoj uzvisini. Na zidu iza njega visjele su stare puške na fitilj, sablje i željezni okovi sa verigama za ruke i noge, znak njegove neograničene moći. Pred njim je sjedio vezir i nekoliko muslimanskih naučenjaka. U pozadini čučale su na podu brojne, u okove okovane prilike. Bili su to robovi i zatvorenici. Sultan je volio ukrašavati prijestolnu dvoranu sa tim nesretnicima, što je bio znak njegove moći.

Su njegove strane stajao je jedan od tih sažaljenja vrijednih ljudi s lancima na rukama i nogama. Stas mu je bio visok i mršav, pognut više od jada nego od starosti. Njegov ugašeni pogled i upali obrazi pokazivali su glad i svaku dnevnu patnju. Jedini odjevni predmet bio je stara halja koja je bila na mnogo mjesta nabrana. Činilo se da je upravo bio govorio, jer su oči sviju počivale na njemu, čak i mračne i prijeteće sultanove, kao i one krvnika mučitelja.

— Kučkin sine! — reče on starcu. - kažeš! Kako može jedan kršćanski vladar biti veći i moćniji od jednog Prorokovog pripadnika? Šta su svi tvoji kraljevi prema Ahmedu, sultanu od Harara?

Tada zasjaše oči roba. — Ja nisam bio kralj, bio sam samo podanik, jedan od najplemenitijih iz naše zemlje a ipak sam bio tisuću puta bogatiji i sretniji od tebe.

Nato sultan ispruži deset prstiju. Smjesta iz kuta izađe jedan čovjek, podigne tešku bambusovu palicu i dade robu deset udaraca, koji su na taj način bili naređeni. Rob se nije trzao. Činilo se da je navikao na takav postupak, udarci ga više nisu boljeli.

— Hoćeš li opozvati? — upita sultan Ahmed.

— Neću!

Vladar zapovijedi da mu se dade petnaest udaraca. Kad su i oni odbrojeni, reče:

— Ja ću ti pokazati koliku moć posjedujem! Ti si kršćansko pseto. Zapovjedio sam ti da poštuješ Proroka, ali dosada to nisi učinio. Danas ti nalažem po zadnji puta. Hoćeš li poslušati, crve?

— Nikada! — odvrati starac čvrsto. — Oteo si mi moju slobodu, možeš mi i život uzeti, ali moju vjeru nikada. Ovdje mi želiš pokazati svoju moć? Upravo ovdje ona prestaje!

Ahmedova se šaka stisne i on bijesno poviče:

— Dat ću te baciti u najdublju rupu mog podruma.

— Učini to! — odvrati rob odvažno. — Ja želim umrijeti, ja čeznem za smrću. Tada će prestati moja patnja i naći ću najzad mir i spokoj.

— Dobro! Ti si to htio! Odvedite ga, ali u najgori zatvor koji postoji!

Na tu sultanovu zapovijed zgrabi krvnik starca, i izvede ga. Vani se priključi još nekoliko ljudi koji ga odvuku do zatvorske zgrade. Kad su se vrata otvorila, zapahne ih neopisivi smrad i zvecanje lanaca i začuje se jauk zatvorenika. Nisu ponijeli svjetlo, stoga rob nije mogao ništa vidjeti. Odvedoše ga u dno hodnika, gdje je krvnik uz pomoć drugih podigao jedan teški kamen i tada gurnuo zarobljenika.

— Dolje s tobom, ti kršćansko pseto! — smijao se. — Za dva dana će te požderati!

Starac padne u jednu usku rupu, koja je bila zacijelo dvaput tako duboka koliko je iznosila njegova vlastita visina. Tada je udario licem o zid i jako se povrijedio. Ali nije imao vremena da se na to obazire, jer tek što je čuo da su stavili kamen na njegov grob, osjetio je kako životinje skaču na njega i grizu mu bose noge.

— Bože moj, zar da me zaista živog požderu! — poviče uplašeno.

To su bili štakori, koji su tko zna kako dugo gladovali a sada su dobili novu žrtvu. Nesretnik ih je udario i gazio nogama. Hvatao ih je rukama i davio, ali stotine ugriza mu je prouzrokovalo užasne boli. Jama u kojoj je stajao bila je nešto šira od jednog metra a tri i pol metra duboka. Odupro se leđima na jednu a nogama na drugu usku stranu zida i pokušao se uspeti. Uspjelo je. Kod toga se od pritiska koji je vršio odvojio jedan kamen iz zida i pao dolje na pod. Višestruko cvilenje uvjeri ga da je kamen ubio nekoliko štakora.

— Ah, hvala Bogu! — poviče zatvorenik veselo. — To će biti oružje!

Opet se spusti dolje, zgrabi kamen i baci ga na pod. Iako su se mnogi štakori objesili o njega i usprkos mnogih ugriza, ubijao ih je zaredom, dok se i posljednji nije smirio. Dok je rukama okolo pipao zgrabi neki okrugao, šuplji predmet. Vikne od užasa, jer je uhvatio mrtvačku lubanju.

— Takva će biti i moja sudbina! — reče. — Jao meni, što sam

učinio, da tako završim! Proklet bio Cortejo, proklet bio Landola!

Stajao je u mraku tamnice ispruživši šake uvis. U tom času se trgne od straha, jer se iznad njega začuje glas:

— Landola? Da, proklet bio do vijeka!

Taj je glas zvučao tako divlje, da je rob protrnuo.

— Tko je to? — upita. — Tko si ti, koji na ovom mjestu govoriš španjolski, jezikom moje domovine?

— Reci najprije tko si ti! — začuje se odozgo - ti, koji si izbio kamen iz zida mog zatvora!

— Ja sam Španjolac iz Meksika — odgovori rob. — Zovem se Ferdinando de Rodriganda?

— Santa Madona! — usklikne glas. — Don Fernando, brat grofa Manuela de Rodrigande?

— Valgame Dios! Vi govorite o mojem bratu Manuelu! Zar ga poznajete?

— Da li ga poznajem? Ta ja sam — ali stoj! Nije uopće moguće da ste vi Don Fernando. Taj je već godinama mrtav!

— A ja vam kažem da nije mrtav, nego je proglašen mrtvim. Uistinu ga je Landola oteo i ovdje prodao.

— Senor, ovo što mi pričate zvuči kao bajka i ja to gotovo ne mogu vjerovati. Ali kad dobro promislim, nije to nemoguće. Pa i Don Manuel — ali o tome kasnije! Doći ću k vama dolje, Don Fernando. Možda mi uz vašu pomoć uspije ukloniti još jedan kamen. Tada će otvor biti dosta velik, da mogu prijeći. Hoćete li mi pomoći, Don Fernando?

— Rado. Odmah ću doći gore.

Starac se uspuzao uz oba uska zida te je zajedničkim naporima obojice zatvorenika uspjelo pomaknuti još jedan kamen. Sada je rupa bila dosta velika da propusti jednog čovjeka osrednje debljine.

— Sidite, Don Fernando! Ja dolazim prijeći — reče drugi.

— Ali, ako nas nađu zajedno! — opomene starac.

— Neće nas otkriti. Osudili su nas da umremo od gladi ili da nas štakori požderu, pa će nas ostaviti same. A ako bi jedan od nas imao posjet, dosta je mračno da se može neprimjetno provući kroz otvor. Moramo razgovarati. Dolazim.

Starac se opet spusti a drugi ga je slijedio. Zatvor je bio tako tijesan, da su stajali gotovo prsa uz prsa, ali to ih nije smetalo. Naprotiv, grof je bio blažen što je blizu čovjeka, od kojeg je mogao očekivati da će mu biti prijatelj. Ovaj ga zgrabi za obje ruke i reče:

— Oh, Don Fernando, dajte da vam stisnem ruku! Osjećam se tako sretnim što nakon duge patnje nalazim zemljaka. Ja sam naime rodом iz Manrese.

— Iz Manrese? Tako blizu Rodrigande? — upita iznenađeno Don Fernando.

— Da. Ja sam samo običan čovjek. I zovem se Mindrello. Oh, gospodine, imam vam mnogo za pričati! Recite mi prije svega otkada ste odsutni iz Meksika!

— Već dugo, dugo vremena. Bilo mi je nemoguće da brojim dane, tjedne i mjesece, ali mislim, da ovdje u zarobljeništvu ginem oko osamnaest godina.

— Dios! Onda još ne znate, da je vaš gospodin brat, Don Manuel proglašen mrtvim?

— Ne. Kada se to dogodilo?

— Prije sedamnaest godina.

— Kažete da je Manuel proglašen mrtvim. Zar je on zaista umro? Kad mislim o tome što se sa mnom dogodilo, čini mi se da je bilo ljudi kojima je bilo stalo da on i ja iščeznemo.

— Vjerujete li vi to, mislite li zaista tako? — upita brzo Mindrello.
— Nesumnjivo imate pravo. Ali šta se sa vama dogodilo?

— Otom-potom — reče suzdržljivo grof. — Recite mi prije svega što znate o domovini, o mojima i kako ste ovamo dospjeli?

— Što se tiče vaše porodice, senor, znam da Don Manuel slovi kao mrtav i da je Don Alfonso postao baštinik.

— Ah! — čudio se Don Fernando.

U tom se času sjeti druge oporuke, koju je sastavio u prisustvu Marie Hermoyes. Bila je sakrivena u srednjoj ladici njegovog pisaćeg stola. Zar je nisu našli? Ta on je Alfonsa uz obrazložene razloge razbaštiniо, a sada je ovaj usprkos toga grof od Rodrigande. Oporuka je ili zatajena ili na neki način izgubljena.

— Alfonso? — upita. — Kako upravlja sa svojim podanicima?

— Oh, kao pravi tiranin. Mrze ga u cijeloj zemlji. Boje ga se i o njemu šapuću čudne stvari. Ne znam smijem li o tome govoriti.

— Molim vas, da mi sve iskreno kažete.

— Govori se naime, da Alfonso nije pravi grof od Rodrigande.

— Ah! — otme se Don Fernandu, — Po čemu sa zaključuju tako strašne stvari?

— Čini se da to nekako leži u zraku. Osim toga sam ja sudjelovao u događajima koji su, čini se, potvrđivali sumnju, da Alfonso nije pravi Rodrlganda. Moje sudjelovanje je krivo, da se ovdje nalazim: učinili su me neškodljivim.

— Pričajte, pričajte! — navaljivao je starac. Mindrello nije odmah poslušao nalog. Činilo se kao da se tek domišlja. Najzad je izvijestio o poznatim događajima u dvorcu Rodriganda, o pojavi doktora Sternaua i njegovom hrabrom i uspješnom uplitanju u sudbinu grofa Manuela, koje je završilo oslobođenjem istoga i vjenčanjem Sternaua i kontese u Rheinswaldenu. Mindrello nastavi:

— Kneževska nagrada, koju sam od Don Manuela primio za svoje usluge, učinila me je imućnim čovjekom, to sam se vratio u Manresu. Na svoju propast! Nitkovi su pomoću špijuna, koje su uzdržavali u Njemačkoj, saznali na koji sam način pokvario njihove planove i njihov se bijes sada oborio na mene. Zasad se nisu morali bojati Don Manuela, jer je ovaj namjeravao zatražiti svoja prava, kad Sternau pronađe pravog Alfonsa. Utoliko više su se bojali da bih ja mogao brbljati i odati njihove spletke. Jednog dana primih od jednog svog druga — morate naime znati da sam se prije povremeno bavio krijumčarenjem — jednu cedulju, kojom se pozivalo na sastanak. Rukopis sam poznavao i stoga nisam posumnjao. U određeno vrijeme krenuh na sastanak, ali ne da preuzmem nalog, nego da objasnim, da se želim povući iz posla. Tek što stigoh na određeno mjesto, četvero ljudi me napadne i savlada. Svezali su me, začepili mi usta i strpali u vreću i odnijeli. Kamo, to nisam mogao razabrati.

Mindrello zašuti na neko vrijeme. Naglo su ga preplavile misli na događaje koji blijede. Najzad nastavi pričati:

— Kad su nakon dugog, dugog vremena uklonili vreću, našao sam

se u uskoj, mračnoj prostoriji, možete li zamisliti moju tjeskobu, kad sam po ljuljanju i šumu vode opazio da se nalazim u brodskoj kabini? Tek nakon dužeg vremena, kad smo plovili po otvorenom moru, smio sam stupiti na palubu da udahnem svježeg zraka. Dovedi su me pred kapetana, upravo onog Landolu, kojeg ste prije spomenuli. Smijući se podrugljivo objasnio mi je da je stanovitim osobama jako stalo da nestanem, stoga moram postati mornar, koji pod prijetnjom smrti mora slušati. Daskora sam naslutio da je taj Landola trgovac robljem i morski razbojnik. Zamislite, ja sam u tome trebao sudjelovati! Trebao sam pomoći kod prodavanja jadnih crnaca. Trebao sam zajedno s njima napadati druge lađe i pljačkati ih i sudjelovati u klanju posade! Pošto sam se opirao, ponovo su me zaključali, morao sam gladovati i primati batine, koje su mi razmrcvarile udove. Pošto sam se usprkos toga postojano opirao da sudjelujem u zločinima drugih, izjavio je Landola da mi je namijenio najgoru kaznu koja postoji. Prodat će me kao roba. Tada smo jedrili uz istočnu obalu Afrike. Sidrio se ispred Gorada i pošao na obalu.

Nakon kratkog vremena dođoše po mene. Zaista me je prodao. Kupac je bio divlji lovac na robove, kojeg sam, opterećen lancima morao slijediti u Dolio, u unutrašnjosti zemlje. Tamo me je opet prodao! Lutao sam iz ruke u ruku. Zadnji gospodar bio mi je okrutni crnački knez. Što sam kod njega pretrpio, to ljudski jezik ne može ispričati. Morao sam raditi za trojicu, te obavljati najniže a često i ogavne službe. Zlostavljali su me a bio sam napola gladan, no usprkos svemu tome i usprkos zločinačke okoline u kojoj sam se nalazio, sve sam to izdržao. Tada je umro taj gospodar, a jer me njegov nasljednik nije htio zadržati, prodao me je jednom čovjeku iz Harara, koji me je vukao i poklonio svom sultanu. Tako sam došao ovamo.

— Koliko je vremena prošlo otada?

— Tek četrnaest dana.

— Ah, stoga vas nisam vidio. Ja sam naime morao raditi na jednoj sultanovoj plantaži kafe, koja je udaljena tri tjedna puta odavde. No što ste učinili, da su vas strpali u zatvor?

— Čim sam stigao, naređeno mi je da postanem musliman.

— Isto kao i meni, ali sam se ja uvijek odupro.

— I ja također. Tada su me mučili, a kad sam se i nadalje odupirao

priznati Muhameda, bacili su me ovamo u ovu jazbinu.

Mindrello zašuti. On je svakako očekivao odgovor, ali ga nije bilo. Starac se zadubio u misli, jer je sada kad je toliko toga čuo, našao prvi ključ zagonetke, čije mu je rješenje dokada bilo nemoguće. Ako je to smio smatrati čudom, iz toga bi slijedila nada, da će biti spašen smrti i dugogodišnjeg ropstva. Nastade duga stanka, dok nije bivši krijumčar rekao:

— Sabrat ćemo se i ohrabriti, Don Fernando.

— Da, imate pravo — potvrdi Don Fernando, dignuvši se s poda.

— Hladnokrvno ćemo se posavjetovati, na koji bismo način mogli pobjeći.

Promislili su o svim pojedinostima bijega i dođoše do zaključka da je bjekstvo moguće samo iz Mindrellova zatvora. Ovaj predloži: — Zar ne bismo odmah započeli?

— Oh, kako rado! Ali za danas je na žalost prekasno. Sutra ujutro bi se prerano otkrio naš bijeg i bili bi nam za petama. Tada bismo bili sigurno izgubljeni.

— Dobro, pokoravam se, Don Fernando. Ali nešto možemo već sada učiniti. Možemo pokušati odmaknuti kamen, koji zatvara moju ćeliju.

— Imate pravo. Ako nam to uspije, umirit će nas saznanje da možemo svakog sata napustiti naš zatvor. Ali ako ne uspije, znat ćemo da si moramo prokrčiti neki drugi put iz zatvora.

— Popnimo se sada prijeko u moju ćeliju.

Španjolak uspuže gore po zidu a grof ga je slijedio.

Prispjeli su bez većih poteškoća kroz otvor prijeko u drugu jazbinu. Ova je imala, kako se Don Fernando osvjedočio, istu širinu i dubinu kao njegova. Moglo se dakle uzverati.

Mindrello se otisne uvis, podupirući se leđima i nogama. Don Fernando ga je brže slijedio, nego bi se očekivalo od čovjeka njegove dobi. Na visini od metar i pol od poda jazbina je zavijala u stranu. Išla je koso ispod zida zatvora i tamo se nešto proširivala. Tako stigoše obojica bez većih poteškoća do kamene ploče, koja im je zatvarala put u slobodu.

— Dakle vrijedi, Don Fernando — reče Mindrello. — Dođite

ovamo da pokušamo!

Nađoše mjesta jedan uz drugoga, a pošto se jazbina u polupravom kutu dizala uvis, mogli su naći čvrsto uporište i najveći dio snage upotrijebiti za pomicanje ploče. Najprije se činila preteška, ali kod drugog pokušaja se pomakne i ukloni malo na stranu, tako da je nastala rupa koju se vidjelo zvjezdano nebo.

— Hvala Bogu i svim svecima! — prošapta starac.

— Ovdje ima svježeg zraka, umjesto ubojitog smrada tamo dolje, čini mi se kao da nam svjetlucaju zvijezde.uspjeha. Zna li prema zvijezdama odrediti vrijeme?

— Da. Prošla je ponoć.

— Bilo bi dakle prekasno započeti naš posao. Kako je tiho i nijemo naokolo. Harar leži u najdubljem snu. Tamo prijeko kod Hadži Amandana stoje još vreće s datuljama, koje je danas primio, raspoznajem ih usprkos mraka.

— Vreće s datuljama? — Ubaci Španjolac. — Ah, kad bi se moglo nešto od toga uzeti! Ja cijeli dan nisam ništa jeo.

Starčeve oči ispitivački pogledaše kroz rupu, zatim reče:

— Zapravo se ova želja može nazvati neopreznom, ali moramo misliti na to da ćemo sutra trebati sve naše snage. Kod mene je žed jača od gladi, a znam da pod hadžijevim krovom visi mješina puna vode. Hoćemo li pokušati, Mindrello?

— Zašto ne? A ko nas može primijetiti?

— Dobro! Kamen ćemo posve ukloniti i poći onamo pužući, da nas nitko ne primijeti.

— Najprije ću za svaku sigurnost donijeti moj nož.

— Ah, zar imate nož?

— Da, uspjelo mi je nedavno jednog neprimjetno ukrasti.

Mindrello siđe i doskora se pojavi s nožem među zubima. Ponovo su se svom snagom uprlili o kamen i pomakli ga u stranu. Sada su mogli ispuzati napolje. Tada legoše na pod i puzahu na rukama i nogama prema zgradi pod čijim su krovom stajale vreće sa datuljama. Iznad njih je visjela mješina o kojoj je grof govorio. On je dohvati i htjede piti, ali ga njegov supatnik zgrabi za ruku.

— Zašto sada pijete, Don Fernando?

— Nego kada?

— Kasnije. Sjetite se da je sva mješina potrebija nama nego njima, Ja predlažem da je ponesemo.

— Po danu će otkriti da je nema.

— Šta nam to smeta? — Mindrello prebaci jednu punu vreću datulja preko ramena i nastavi: — Uzmite vi mješinu, tada ćemo se moći pogostiti i piti.

Nakon tih riječi šmugne najvećom brzinom natrag ka zatvoru, a grof ga je s mješinom slijedio. Najprije su spustili vreću, zatim mješinu a onda su sišli i oni. Dolje su imali upravo dosta mjesta za stajanje a mogli su utažiti glad i žeđ. Onda se opet popeše gore da bi udisali čisti zrak do vremena kad se stanovnici Harara počnu buditi i ustajati. Ležali su ispod otvora jame i razgovarali o planiranom bijegu i tek kad su udaljeni glasovi dali na znanje da su stanovnici grada ustali, stavili su ploču na svoje mjesto i kliznuli natrag u podzemnu tamnicu. Tamo Mindrello upita:

— Ostajemo li zajedno, Don Fernando?

— Ne — odgovori starac. — To bi bilo neoprezno. Lako je moguće da će htjeti govoriti s nama ili vidjeti jednog od nas. Ja se vraćam u svoju ćeliju i za sada ćemo staviti izvađeno kamenje u pregradni zid...

2. PRODANA U ROBLJE

Dok je Osman, glasnik vođe karavane, čekao ispred gradske kapije, pošao je stražar sultanu da ga najavi. Došao je do palače upravo kad je grof Fernando bio odveden u zatvor. Kad je stupio u dvoranu za primanje, sjedio je sultan još na svojoj prijestolnoj klupi. Lice vladara bilo je mračno, njegov bijes na tvrdoglavog roba još se nije ugasio. Tko ga je poznavao znao je da je opasno sada mu prići. Stražara kapije pogledao je sijevajućih očiju.

— Šta želiš tako kasno?

— Stražar se baci na pod, malo podigne glavu i izvijesti: — Pred kapijom je glasnik, koji traži ulaz.

— Tko ga šalje?

— Arafat, emir karavane.

— Arafat? Ah, zar je konačno stigao? Dugo me je pustio da čekam pa neka osjeti moj bijes. Kakvog je glasnika poslao?

— Somalija.

Ahmed učini ljutit pokret. — Somalija? I ti se usuđuješ, ti pasji sine, da me zbog jednog Somalija smetaš tako kasno? Idi na kapiju i reci tom prokletom Somaliju, neka ga Alah uništi! Neka se vrati svom gospodaru i neka mu javi, da očekujem njegove darove dva sata nakon svanuća! Ali tako kasno neće ulaziti nijedan stanovnik Harara, a još manje jedan Somali!

— Da li da pustim emira unutra, gospodaru, kad ge približi s darovima?

— Ne, Arafat bi pomislio, da ne mogu dočekati da dođe do mene. Neka čeka pred kapijom cijeli sat, sa svim svojim ljudima. Za tog psa je nezasluzena milost, ako mu uopće dozvolim da stupi u moj grad.

Stražar se udalji. Pred kapijom ga je čekao Osman. Očekivao je da će sigurno biti pušten unutra i nemalo se začudi kad je čuo riječi:

— Vрати se k tvome gospodaru i reci mu da Somali ne mogu

unutra!

— Alah je velik! Zašto ne?

— Jer sultan prezire Somale.

— Veliš da se vratim svom gospodaru? Zatim veliš da sultan Ahmed prezire Somale? — ljutio se Osman pred kapijom. — Znaš li ti da ja nemam gospodara? Mi Somali smo slobodni ljudi, ali vi ste bijedni robovi i sluge. Vaš život pripada vašem tiraninu, on vam ga oduzima, kad mu se sviđa. On nas prezire, kažeš, a ipak kupuje našu robu, a ipak trguje i cjenka se s nama kao Židov. Mi, mi vas preziremo. A Alah neka te prokune ako to ne uviđaš i ne zapamtiš. Zdravo robe svog krvnika!

Osman zajaši devu i odjuri. Za kratko vrijeme pokrije grad noćna tišina. Oba zatvorenika su sigurno bili jedini, koji nisu tražili osvježujući san.

Drugog dana, dva sata nakon svanuća, dođe sultanov glasnik do kapije. — Je li trgovačka karavana ovdje? — upita.

— Nije — odvrati stražar.

— Dođi k sultanu.

Vratar problijedi. Uplašilo ga je to što ga zove k vladaru, ali je morao poslušati. Našao je gospodara kako sjedi na prijestolju, pa se baci ničice čekajući da ovaj progovori. Prisutni su bili neki državni dostojanstvenici.

— Je li stigao emir Arafat sa darovima? — glasilo je pitanje.

— Još ne, gospodaru.

— Zašto oklijeva taj pas? Zar nisi rekao njegovom Somaliju da ga očekujem dva sata nakon svanuća?

— Ne, nisam imao vremena, da mu to kažem — odgovori drščući stražar.

— Zašto ne, pasji sine? — plane vladar.

— Jer je prebrzo odjašio.

Vladar mahne i stražara odvedoše. Divlje je zapomagao u jednom kutu dvorišta dok su ga batinali.

Određen mu je nasljednik, koji je odmah požurio na kapiju, čije je ključeve dobio od sultana. Ovaj je bio u opasnom raspoloženju. On, je

doduše rekao da prezire Somale, ali od gramzljivosti nije mogao sačekati njihove darove.

Tako je prošlo gotovo cijelo jutro, dok su najavili emira Arafata. Sada ga vladar nije pustio da čeka pred kapijom, kako je jučer na večer namjeravao, nego je izdao nalog da se smjesta puste unutra i dovedu pred palaču. Nakon kratkog vremena pojavi se vođa karavane. Pored njega je išlo petero ljudi, koji su vodili visoka natovarenu devu. Oteretili su je. Teret se sastojao iz darova namijenjenih sultanu. Stvari su preuzeli vladarevi ljudi a Arafat je mogao sa svojim pratiocima ući, nakon što je najprije odložio oružje i svukao cipele. Bio je primljen sa neljubaznim licem.

— Zašto ne kleknete? — poviče sultan.

— Mi sagibamo koljena samo pred Alahom — odgovori ponosno emir. — Mi smo slobodni ljudi i ne obožavamo nijednog čovjeka.

— Zašto dolaziš tako kasno?

Ton tog pitanja je bio tako žestok, da su emirove tamne oči bijesno planule.

— Jer mi se tako sviđa — reče.

— Ah, ti se imaš ravnati po mojoj volji a ne po svom nahodađenju!

— Došao sam da s tobom trgovjem, a ne da se svađam ili čak dadem vrijeđati.

— Tvoj govor je vrlo smion. Zar sam te uvrijedio?

— Tko uvrijedi glasnika, vrijeđa onoga, čiji je to glasnik. Reci mi hoćeš li uzeti moje darove i sa mnom trgovati? Ako nećeš idem dalje!

— Što donosiš ovaj put?

— Svilenu odjeću i marame, mjed, bakar i željezo, barut, papir i šećer.

— A što želiš za to u zamjenu?

— Slonovu kost, duhan, katu, šafran, maslac, med i gumu.

— Vidjet ću. Rasprostri darove!

Sada su iznijeli pred sultana stvari koje mu je Arafat kanio pokloniti, kako bi trgovina bolje uspjela. Sastojale su se iz pušćanog praha, lijepe odjeće i željezne robe, izrađene ponajviše u Njemačkoj.

Sultanov pogled su osobito privukla tri revolvera, koji su se uz to nalazili.

— Ovo oružje je vrlo korisno — reče Ahmed. — Znam njime i rukovati, ali kad je zaliha municije iscrpljena ne može se više upotrijebiti. Jednom je ovdje bio neki Englez koji mi je poklonio revolver. Podučio me je kako se upotrebljava, no tek što je otišao nisam imao više metaka i oružje je bilo beskorisno.

— Imam mnogo metaka — odgovori emir. — Koje možeš kupiti.

— Što? Kupiti? — upita sultan Ahmed. — Oružje mi poklanjaš, a pribor neka kupim? Zar ne znaš da meci uz to spadaju?

— Oni ne spadaju uz to, u Adenu sam morao platiti silne pare za njih. Imam još i drugih metaka, sa dvije lijepe puške, koje ti nudim na prodaju. Takvih pušaka ovdje još nije bilo, one imaju dvije cijevi a izrađene su u Americi.

— Donesi ih! — naloži sultan.

— Donijet ću ih s ostalom robom, čim mi kažeš da si zadovoljan s darovima i da trgovina može početi.

Sultan Ahmed još jednom žudno pogleda darove i odgovori:

— Ja sam na daleko i široko najmoćniji vladar svih zemalja. Ova daća nije dostojna tako velika sultana, ali Alah je milosrdan pa ću i ja biti milostiv. Donesi šta imaš! Najprije ću ja kupiti a onda smiju kupovati moji ljudi.

— Idem, ali s nepravom kažeš da nemam ništa, što bi bilo tebe dostojno. Imam nešto, što na posjeduje nijedan sultan.

— Šta je to?

— Robinja.

— Ja je ne trebam — smješkao se vladar omalovažavajući. — Meni pripada život i imutak svih mojih podanica. Sve žene i djevojke u mojoj su vlasti i ja mogu među njima birati kako mi sa sviđa.

— Imaš pravo. Ali takove djevojke kakvu ja imam, nema u Harari.

— Je li Nubijka?

— Nije.

— Onda je Abesinka?

— Nije ni to.

— Šta je onda?

— Ona je Bjelkinja — reče emir vrlo značajno.

Sada Ahmed učini pokret radosnog iznenađenja.

— Alah! To je Turkinja!

— Nije ni Turkinja. Turkinja bi stajala najviše petsto talira, a robinjica koju ja prodajem vrijedi toliko tisuća.

Nato skoči sultan sa svog sjedišta i poviče:

— Onda je to bijela kršćanka, jedna nevjernica!

Evropska ropkinja smatrala se u onim krajevima najdragocjenijim blagom, koje se jedva moglo naplatiti.

— Da — izjavi emir Arafat. — To je kršćanska ropkinja.

— Je li jako bijela?

— Kao slonova kost koju je sunce izbijelilo.

— Lijepa?

— Nema ni hurije u raju koja bi se mogla s njom usporediti.

— Niska?

— Ne, visoka i vitka kao palma, koja nosi zlatne plodove.

Na Ahmedu se opazalo, da mu požuda biva sve veća.

— Opiši je! — naredi. — Kakve ruke ima?

— Male i nježne, kao u malog djeteta a nokti joj se sjaje poput ružinih latica i kao prvi san jutarnjeg rumenila.

— Usta?

— Usne su mognanji, između kojih blistaju zubi poput bisera. Tko poljubi ovu ropkinju dolazi u opasnost da zaboravi život, svijet i sama sebe.

— Alah, ti si je poljubio! — uzvikne sultan tako ljubomorno, kao da je robinjica već vlasništvo njegova harema.

Arafat jedva zatomi zadovoljan osmijeh. Spoznao je da će svoju robu prodati uz vrlo visoku cijenu.

— Varaš se — odgovori. — Još nijedan muškarac nije dotakao usne ove djevojke.

— Znaš li to sigurno?

— Znam. Tko bi je mogao poljubiti, kad nitko ne može s njom

govoriti?

— Alah! Uz to je dakle nijema i gluha?

— Nije. Njen govor čak zvuči kao slavujev pjev, ali ona govori jezikom koji ovdje nitko ne razumije.

— Koji je to jezik?

— Ne znam, takve riječi nisam još nikada čuo. Čuo sam govoriti Arape, Somale, Harare, Indijce, Malajce, Turke, Francuze, Engleze i Perzijance, ali nitko od njih nije govorio kao ova djevojka.

— Odakle ti ona?

— Bio sam na Ceylonu i tamo sam sreo jednog kineskog trgovca djevojkama. Vidio sam ovu ropkinju i dao sam veliku svotu za nju, da je tebi donesem.

— Tada je dovedi uz ostalu robu.

Arafat se udalji sa svojim ljudima da bi se odazvao pozivu vladara. U međuvremenu su u prijestolnoj dvorani izvjesili revolvere na ogled. Tek kad su se po sultanovu nalogu svi prisutni povukli, pobrinuo se on vlastoručno oko ostalih darova kako bi ih odnio u riznicu. Vijest da je stigla trgovačka karavana izmamila je stanovnike Harara iz njihovih kuća, ali je trg ispred sultanove palače ostao prazan. Znalo se da najprije on kupuje. Nasrtljivost je mogla koštati života.

Nedugo zatim kroz kapiju je ušao emir sa devama i ljudima, prošao neravnim ulicama i zaustavio se pred palačom. Ovdje su životinje oslobodili tereta, osim jedne, na kojoj se nalazila nosiljka. Na zemlju su prostri velike sagove i na njih izložili robu. Tada je došao sultan Ahmed da pogleda robu. Nitko nije smio biti prisutan dok je on odabirao.

— Gdje je ropkinja? — bilo mu je prvo pitanje.

— Tamo u nosiljci — odvrati Arafat.

— Želim je vidjeti.

Trgovac odmahne glavom. — Najprije mrtvu robu a onda živu.

Ahmed učini bijesno lice i strogo odgovori: — Ovdje u Hararu sam ja gospodar. Mora me se slušati. Želim je vidjeti!

— Ja sam gospodar svojih stvari — reče Arafat mirno, — Ropkinju

će moći vidjeti samo onaj koji otkupi mnogo stvari, i nitko drugi. Ako sa svojim vlasništvom ne mogu raditi što hoću idem dalje.

— A ako te zadržim? — zaprijeti sultan.

— Zadržati? Zarobiti? Mene? — poviče Arafat koraknuvši unazad.

— Da, tebe!

— Ima tisuće Somala i Arapa, koji će me doći osloboditi.

— Vidjet će samo tvoju lešinu. Otvori nosiljku!

— Kasnije!

— Onda ću ti pokazati, da sam ja gospodar!

Ahmed priđe nosiljci. Emir mu poda u susret i poče prijeteci:

— Znam da si ovdje moćniji od mene, ne smijem te napasti, ali sa svojim vlasništvom mogu raditi što me je volja. Čim otvoriš nosiljku i pogledaš ropkinju, prosvirat ću ti metkom glavu.

Arafat izvuče revolver i napne kokot. Sultan uvidi da je ozbiljno i popusti.

— Neka bude po tvojoj volji, ali te opominjem da ćeš se pokajali, ako još jednom budeš iskušavao moju obazrivost! Pokaži stvari!

Ahmed je u mislima bio previše zaokupljen djevojkom da bi robi mogao pokloniti veliku pažnju. Stoga je brzo odabrao i, protiv običaja, nije se dugo cjenkao. Tek kad su se pojavile obje dvocijevke, zaboravi na kratko vrijeme ropkinju, kupi ih uz visoku cijenu i zadrži za sebe svu zalihu municije. Svota koju je morao platiti bila je znatna, ali nije bila odmah izručena jer je i emir od njega htio uzeti stvari, nakon čega je trebao doći obračun.

Trgovac je bio vrlo zadovoljan sa svojim trgovačkim uspjehom, Postigao je znatno veću cijenu nego li je očekivao. Stoga, kad je Ahmed tražio da najzad vidi djevojku, nije duže odbijao. Samo je stavio uslov da se to ne dogodi ovdje, nego u unutrašnjosti palače. Sultan pljesne rukama. Smjesta se pojaviše ljudi kojima naloži da maknu kupljenu robu. Četvorica od njih morali su dići nosiljku sa deve i odnijeti je u dvoranu za primanje i onda je povući. On sam išao je s Arafatom za njima i kad su ostali sami naredi:

— Otvori sada!

Arafat zabaci zastore i ukaže se ženska osoba, obavljena bijelom

odjećom, ali čije lice sultan nije mogao vidjeti jer je nosila dvostruki veo. Odmah naredi da ga ukloni i pokaže se nježno, bijelo i lijepo lice, kakvog još nikad nije vidio. Gledala ga dva velika suzna oka. S obraza je nestalo rumenila. On skoči. Odlučio je da ne dozvoli da mu ovo divno biće izmakne i poviče zapovjednički:

— Neka iziđe. Moram vidjeti njen stas.

Arafat dade ropkinji znak, a kako se činilo da ona ne razumije ili ne želi razumjeti, zgrabi je za ruku i izvuče napolje. Stajala je ovdje visoka i vitka, dršćući od stida a ipak ponosna kao kneginja,

Ahmed brzo isplati trgovcu za lijepu ropkinju cijenu od pet tisuća ašfafa. Nakon što se emir s dubokim, gotovo podrugljivim naklonom udaljio, primi je sultan za ruku i provede kroz nekoliko soba. Tada otvori jedna zaključana vrata i stupi s njom u prostoriju, koja je usprkos svoje veličine imala samo malu, usku rupu mjesto prozora, kroz koju je dopiralo oskudno svjetlo. Tri strane ove prostorije bile su zauzete škrinjama i kožarama od rogoza koje su bile vezane jakim užetima a sa stropa je visjela velika glinena, uljem napunjena posuda iz koje je virilo nekoliko fitilja. Ova prostorija bila je sultanova riznica, na čijim je zidovima visjelo dragocjeno oružje i skupa odjeća, dok je na četvrtom zidu na perzijskom sagu ležala bogato pojastučena postelja, prikladna kao odmaralište za takvu ljepoticu, kakva je bila ropkinja. Ahmed joj dade znak da se spusti na nju, što ona učini. Tada joj uputi razna pitanja na svim njemu poznatim jezicima, a da nije primio drugi odgovor osim odmahivanja glavom, što je u onoj zemlji značilo potvrđivanje.

— Ona me ne razumije — reče sam sebi — ali znam način kako će me razumjeti. Ona je kršćanka, a rob kojeg sam jučer dao zatvoriti u tamnicu je također kršćanin. On tvrdi da je bio knez pa sigurno govori sve jezike nevjernika. On će mi biti tumač. Ali ja ću joj sam pokazati da se nalazi kod gospodara zemlje.

Tada ukloni užad sa svih škrinja i košara. Ropkinja je pogledom pratila njegove kretnje i na svoje iznenađenje ugledala toliku količinu zlata i srebra, novaca i dragocjenosti, da je morala spoznati da se nalazi kod najbogatijeg čovjeka u zemlji. Među blagom nalazio se doduše neki predmet koji bi u Evropi jedva nešto vrijedio, ali u Hararu su te stvari bile rijetkost i dovoljan je bio površan pogled da se uvidi

da je ovdje na hrpi milijunsko bogatstvo. Sultan je Bjelkinju doveo ovamo iz određenog razloga. Najprije je htio da od prvog časa učini snažan utisak svojim bogatstvom a zatim mu je bila namjera da je učini svojom ženom ljubimicom. Stoga je nije vodio k svojim drugim ženama, da bi izbjegao sve svađe i ljubomore. Najzad je Ahmed otišao i sam joj donio jelo i piće i pošto je blago opet spremio, napustio ju je. Morao je nadzirati ljude koji su bili zaposleni spremanjem kupljenih predmeta i morao je narediti krvniku, koji je ujedno vršio službu čuvara zatvora, da dovede starog kršćanskog roba.

Don Fernando je stajao naslonjen u svom zatvoru i mislio o bijegu, planiranom za danas u več. Sadašnji mu je položaj bio vrlo neudoban. Zbog pomanjkanja prostora nije mogao leći, a zbog lešina štakora, koje su pokrivale pod, gadilo mu se jesti. Stoga je morao stajati, a to ga je jako umaralo. Tu neudobnost je morao izdržati samo do večeri. Kako je moralo biti pri duši zatvoreniku koji je bio osuđen da ovdje dolje među gamadi očekuje jezivu smrt, bez nade na utjehu, olakšanje i izbavljenje! Po njegovu mišljenju moglo je biti oko podne, kad je iznad sebe začuo neki šum. Pomicao se kamen koji je zatvarao njegovu ćeliju. Onda neki glas reče:

— Sultan hoće s tobom govoriti. Jesu li te štakori toliko poštedili, da još možeš ići?

— Pokušat ću — odgovori oprezno Španjolac.

— Hajde, popni se! Spustit ću ti ljestve.

U danjem svjetlu, koje je prodrlo odozgo, opazio je starac ljestve. Sastojale su se od panja u kojem su bili izdjelani urezi. Čim su dotakle tlo, uspeo se. Koja sreća što se odvojio od Mindrella! Kad je stigao gore, našao se u pustoj prostoriji okruženoj kamenim zidovima, u kojoj je ležalo preko dvadeset zarobljenika pričvršćenih lancima. Uvidio je da bi iz njegove ćelije bilo nemoguće pobjeći neprimjetno kraj svih tih ljudi. Osim toga su jaka vrata bila izvana osigurana čvrstim kračunima, tako, da ih ne bi uspjeli iznutra otvoriti. Don Fernando potiho zahvali sreći što ga je dovela u vezu s Mindrellom, iz čijeg se zatvora moglo doći na slobodu.

Tek kad je došao na danje svjetlo starac opazi kako su ga štakori strašno udesili. Cijelo tijelo bilo ma je puno rana od ujeda a košulja mu

je bila u dronjcima. Jako ga je zanimalo što to hoće sultan od njega. U dvorani za primanje nade vladara. Sultan je stajao tako kao da želi napustiti dvoranu. Pitanje, kojim ga je dočekao, iznenadi Meksikanca.

— Da li znaš kolike jezike govore nevjernici?

— Vrlo mnoge — objasni Don Fernando.

— Razumiješ li ih ti?

— Glavne od njih govorim. Mi kršćani imamo nekoliko jezika, koje razumiju svi obrazovani ljudi, iako nisu njihovi materinji jezici.

— Slušaj dakle što ću ti reći! Kupio sam kršćansku ropkinju. Ona govori jezikom koji ovdje nitko ne pozna. Odvest ću te k njoj, da vidiš da li je razumiješ. Uspije li ti da postaneš moj tumač, obasjat će te moja naklonost i nećeš umrijeti u zatvoru. Podučavat ćeš je da nauči jezik Harara i da može sa mnom govoriti. Ali joj ne smiješ vidjeti lice i ništa lošeg o meni reći inače ćeš pretrpjeti stostruku smrt — mračno ga opomene sultan Ahmed.

— Tvoj sam sluga, pa ću te slušati — odvrati starac a dok se govoreći te riječi duboko klanjao, prolazile su svakojake misli njegovom glavom. Kršćanska ropkinja? Je li to azijska ili evropska kršćanka? Koji je njen jezik? Sada će ga odvojiti od Mindrella. Zar ne bi bilo pametnije da se pričini kao da ne razumije ropkinjin jezik? No možda mu se ovdje pruža prilika da učini dobro djelo.

— Hajde, slijedi me! — prekine u tom času sultan njegove misli i krene ispred Don Fernanda.

Pred odajom naredi starcu da čeka, povuče kračun na vratima i stupi u riznicu da bi se pobrinuo da ropkinja bude pokrivena. Ahmed je tek sada pustio Fernanda ući, odmah zatvorivši vrata za njim. Don Fernando preleti ispitivačkim pogledom prostoriju. Odmah je naslutio da se u škrinjama i košarama nalazi vladarevo blago. Ropkinja je počivala na ležaju. Preko lica je navukla dvostruki veo, kroz koji je mogla vidjeti a da njezine crte lica ostanu nevidljive. Kad je grof ušao okrene lice prema njemu ali se naglo trgne, kao da je iznenađena njegovom pojavom.

— Govori s njom — naredi sultan Ahmed. — Vidi da li razumiješ njezin jezik!

Fernando stupi nekoliko koraka naprijed. Sada je kroz prozorski

otvor pao snop svjetla na njegovo lice i jasno ga osvijetlio, Ropkinja ponovo učini iznenađeni pokret. Sultan je to primijetio ali je mislio da se čudi što je dozvolio muškom stvoru da ovamo ude.

— *Quelle est la langue, que vous parlez, mademoiselle* — kojim jezikom govorite, gospođice? — upita Fernando francuski.

Ona se kod zvuka njegova glasa još jače uspravi ali oklijevaše s odgovorom. Bilo je to od radosnog straha. On je mislio da ne razumije francuski i ponovi pitanje na engleskom:

— *Do you speak English perhaps, Miss* — govorite li možda engleski, gospođice?

— *Bendito sea Dios!* — odgovori najzad djevojka španjolski. — Ja razumijem engleski i francuski, ali govorimo španjolski!

Sad je bio red na Don Fernandu da se začudi. Ali nesreća ga je školovala te je naučio biti oprezan. Stoga se svlada i pošto je uspio da mu glas zvuči posve ravnodušno, upita:

— *Dios!* Vi ste Španjolka? Ostanite mirni! Nemojte pokazivati nikakvo iznenađenje! U našem se položaju mora biti oprezan.

— Poslušat ću vaš savjet iako mi je to teško — odvrati ona. — Nebesa, je li to moguće ili me oči varaju? Da, moramo se svladati! Ali kakva radost, kakvo blaženstvo, ako se nisam prevarila!

— Što mislite, *senorita*? — upita on napeto.

— Oh, ja sam čak Meksikanka — objasni ona.

Sad se je on jedva suzdržao i svladavši se odvratio:

— Meksikanka? *Senorita*, moram se neusiljeno vladati, jer nas promatraju oštre oči tirana, ali znajte da s najvećim trudom skrivam svoje osjećaje. Čujte dakle, i ja sam Meksikanac.

— *Santa Madonna!* Onda se sigurno ne varam. Kad je kroz prozor palo svjetlo na vaše lice učinilo mi se poznatim, kao i vaš glas kad sam ga čula. Vi ste naš dragi, dragi Don Fernando de Rodriganda, zar ne?

Trebao je upotrijebiti gotovu nadčovječnu snagu da ostane hladnokrvan i to mu je prilično uspjelo. Ipak mu je glas drhtao od uzbuđenja kad je upitao:

— Vi me poznajete, *senorita*? A tko ste vi?

— Ja sam Emma Arbellez, kćerka vašeg zakupnika Pedra

Arbelleza.

Za vrijeme stanke koja je nastala nije se čulo ni glaska, ali ta je stanka bila ispunjena cijelom burom osjećaja koji su prostrujali srcima obih zarobljenika, koji su se ovdje tako čudnovato našli. Grof nije mogao vidjeti Eminino lice ali je čuo kako joj se glas kod zadnjih riječi slomio. Plakala je. I njemu bi bile došle suze na oči, da ga sultan nije oštro napao:

— Ti razumiješ njezin jezik, kako čujem. Koji je to jezik?

— To je jezik zemlje, koju ovdje nitko ne pozna!

— Kako se zove?

— Meksiko — reče starac namjerno. Možda je i Mindrello bio poznat kao Španjolac, pa bi tako sultan još mogao Fernanda poslati u smrt.

— To ime ne poznajem. Mora da je neka mala, bijedna zemljica.

— Naprotiv, ona je vrlo velika.

Na Ahmedovu se licu ocrta sumnja. Ime Meksiko nije još nikada čuo.

— Šta je rekla ropkinja? — upita.

— Da je vesela, što si je ti kupio.

Lice vladara se razvedri te se dalje raspitao: — Čija je kćerka?

— Otac joj je jedan od najotmjenijih ljudi u zemlji.

— To sam znao, jer je vrlo lijepa. Ljepša je od cvijeta i svjetlija od sunca. Kako je došla emiru u ruke?

— O tome još nismo govoriti. Da je upitam?

— Pitaj! Neka ti ispriča a onda ćeš ti meni reći.

Starac se sabrano obrati Emmi: — Dakle, to si ti, moja draga Emma! O Bože, kakvog me ponovo vidiš! Ali ostanimo kod sadašnjosti! Sultan hoće znati kako si ovamo dospjela. Moram mu odgovoriti.

— Ovamo? — Upita ona. — Ja niti ne znam gdje sam.

— Ova zemlja se zove Harar, a ovaj grad isto tako. Čovjek u čijoj se vlasti nalazimo, je sultan Ahmed Ben Sultan Abubeker, vladar zemlje. Ali odgovori mi na pitanje!

— Jedan kineski gusar me je odveo na Ceylon. Tamo me je prodao

čovjeku koji me je ovamo doveo.

— A kako si dospjela u ruke Kinezu?

— Na splavi sam plovila po oceanu mnogo dana, dok me nije prihvatila holandska lađa, koja je pala u ruke kineskog trgovca robljem, s druge strane Jave.

— Na splavi? Čudim se! Kako si došla na more? Zar si se nalazila na meksikanskoj obali?

— Ne. Mi smo svi bili na jednom otoku.

— Svi? Kako to misliš, draga Emma?

— Pa, senor Sternau, Mariano, oba Ungera, Bivolje Čelo, Medvjede Srce i Karja, sestra Mixsteka.

— To su za mene same zagonetke. Ali tu mi upada u oči jedno ime. Sternau, tko je taj senor?

— Vi ga ne poznate? Ah, veselje što vas opet vidim, oduzelo mi je pamet. Zaboravljam, da o svemu još ništa ne znate! Senor Sternau je pošao tražiti vas i kapetana Landolu,

— Moj Bože, onda je Sternau onaj isti o kojem mi je jučer Mindrello govorio. Je li on njemački liječnik a moja nećakinja Roseta njegova žena?

— Da.

— On je operirao mog brata i vratio mu vid?

— Da. Odakle sve to znate, Don Fernando?

— To ću ti kasnije reći. Vidiš da sultan postaje nestrpljiv. Kako si već dugo van domovine?

— Već šesnaest godina — uzdahne ona.

Šesnaest godina je mnogo vremena, ali se u tom vremenu lijepa zakupnikova kćerka malo izmijenila. Ovdje u Hararu gdje ljudi, a osobito žene, brzo stare, mogla je ona vrlo dobro proći kao dvadesetogodišnja djevojka. Ipak je taj odgovor učinio snažan utisak na grofa. Stajao je ukočen, otvorenih ustiju. Najzad je upitao:

— Šesnaest godina? Gdje si bila kroz to vrijeme?

— Na otoku.

— Na kojem otoku, Emma?

— Ah, opet zaboravljam da vi sve to još ne možete znati! Landola nas je zarobio u Guaymasu i odveo na jedan nenastanjeni otok u Tihom oceanu, na kojem smo sve to vrijeme živjeli...

— Moj Bože! Kočim se od čuđenja!

U tom času preuzme riječ sultan. Do sada je šuteći prisustvovao razgovoru. Onda mu je bilo predugo čekati i reče:

— Ne zaboravi da čekam na odgovor! Što je pričala?

— Da se šetala obalom mora i bila napadnuta od kineskih gusara, koji su je zarobili.

— Oni su je odveli na Ceylon i prodali emiru Arafatu?

— Da.

— Onda mi je on ipak rekao istinu. Je li ona žena ili djevojka?

— Djevojka?

— Zadovoljan sam. Je li što rekla o meni?

Grof se duboko nakloni. — Ja sam tvoj pokorni sluga i uvijek mislim najprije na tebe, o sultane. Stoga sam nastojao njene oči svratiti na tebe i pitati što joj srce govori kad te pogleda.

Vladarevo lice poprimi samodopadan a ujedno i napet izraz. Pogladi se rukom po bradi i upita, vidljivo dobro raspoložen:

— Što je odgovorila na to?

— Rekla je da si ti prvi muškarac, kod kojeg je čula glas svog srca.

— Zašto?

— Jer je tvoj izgled pun uzvišenosti a oko puno snage. Hod ti je ponosan a dostojanstvo tvoje pojave, je uzvišeno kao veličina jednog kalifa. Tako je rekla.

— Ja sam, robe s tobom vrlo zadovoljan, a i s njom. Misliš dakle da će mi njeno srce pripasti, a da joj to ne moram narediti?

— Muškarac ne smije nikada silom iznuditi ljubav žene. On ju mora obasjavati najblažim pogledom, onda se ljubav sama rascvjeta kao biljka koju sunčeva zraka budi u život.

— Imaš pravo! Ovoj ću ropkinji ukazati svu svoju milost.

— Znaš li, o vladaru, da ljubav najprije govori riječima, prije nego li dokaže djelom? Ova ropkinja jako želi razgovarati s tobom tvojim

jezikom, kako bi njena vlastita usta mogla tebi reći što joj duša osjeća.

— Neka joj se ta želja ispuni. Ti ćeš joj biti učiteljem. Koliko će trajati, dok će moći sa mnom razgovarati ?

— Ovisi o tome kad će poduka započeti i kako dugo može dnevno trajati.

— Ova djevojka je zarobila cijelo moje srce i jedva čekam da sa njenih usana čujem da mi želi postati ženom. Stoga ti naređujem, da još danas počneš s podukom.

— Slušam te, o sultane.

— Jesu li tri sata dnevno dosta, robe?

— Ako mogu dnevno govoriti tri sata s njom, ona će za tjedan dana toliko razumjeti jezik Harara, da će ti moći reći kako ćeš biti sretan. Ali kćeri njene zemlje nisu navikle vidjeti neodjevena muškarca. Moja ju odjeća vrijeđa.

— Dobit ćeš drugu, mnogo bolju, a nećeš se niti morati vratiti u zatvor. Dobit ćeš mesa, riže i vode kolikogod hoće, da ti se izgled poboljša!

— Hvala ti! Kada može početi poduka?

— Odmah, čim se presvučeš. Nemam vremena prisustvovati. Dat ću ti eunuha koji će vas nadzirati. Hajde sada!

— Smijem li joj još prije reći, da si joj ispunio molbu da nauči tvoj jezik?

— Reci joj!

Fernando je bio veseo što je toliko postigao, pa se obratio Emmi:

— Ja sada, na žalost, moram otići, ali ćemo si za kratko vrijeme moći sve ispričati. Izradio sam naime kod sultana dozvolu da ti dajem poduku u njegovu jeziku. Zatim ćemo ovdje biti tri sata zajedno. Dotle moramo obuzdati svoju znatiželju. Prije svega želim te umiriti saopćenjem da je spas moguć. Noćas sam imao namjeru odavde pobjeći. Možda nam danas još uspije izvesti ovaj plan s tobom.

Iza tih riječi krene za sultanom, koji je zaključao vrata i naložio jednom dvorskom čovjeku da skine robu lance s nogu, da mu dade dobru odjeću i da ga opskrbi sa dovoljno hrane. To se dogodilo i tek što se starac dobro najeo, dobio je nalog da se ponovo pojavi pred

sultanom. Ovaj primi grofa i povede ga do riznice, čija vrata oprezno zatvori za sobom. Nije slutio u čemu će se sastojati poduka. Kad je Fernando ušao našao je Emmu isto tako sakrivenu gustim velom, kao i prije. Nasuprot njoj sjedjela je crna eunuhova spodoba.

Crnac je znao da je bijelac rob, stoga se kod njegova ulaska digao i sa zapovjedničkim izrazom lica rekao: — Ti ćeš joj biti učitelj?

— Da — odgovori grof kratko.

— Ali ona mora ostati pod velom! — To se razumije!

— Ne smiješ je dotaći.

— Nemam nikakve želje da to učinim.

— Ne smiješ joj reći ništa lošega o nama, inače ću te prijaviti sultanu!

— Kako ćeš čuti da li govorim dobro ili loše o vama, kad ne razumiješ jezik na kojem razgovaramo? — upita smiješeći se Fernando.

— Pročitat ću to sa tvog izraza lica...

Čovjek ipak nije bio tako glup, kako bi se zbog njegova tusta izgleda moglo pomisliti. Sada se on podiže, dohvati jedan pokrivač, raširi ga blizu ropkinje i naredi grofu:

— Sultan je naredio, da ti ovdje bude mjesto. Sjedni i počni!

— Kako dugo treba trajati poduka?

— Tri sata.

— Sa čime ćeš tačno izmjeriti to vrijeme?

— Sa ovim satom.

Iz svog nabranog pojasa izvadi eunuh pješčani sat. Tada Don Fernando sjedne i počne:

— Draga Emma, mi sada možemo puna tri sata razgovarati, a da nas ne razumiju ili mogu smetati. Moramo se samo pobrinuti da bi ovaj crnac zaista smatrao naš razgovor podukom. Stoga ću ti ja povremeno govoriti neke hararske riječi, koje moraš ponoviti. Što se ostaloga tiče, možemo se neusiljenije ponašati nego prije pred sultanom. Dakle šesnaest godina ste stanovali na jednom pustom otoku?

— Bio je gotovo pust, kad su nas tamo iskricali, ali nama je uspjelo

da posadimo drveće. Naše cijelo nastojanje svodilo se na to da dođemo do drva od kojeg bi mogli sagraditi čamac ili splav.

— Pričaj, pričaj! Gorim od nestrpljenja da čujem. Što se za vrijeme moje odsutnosti događalo s vama i sa mojima!

Emma započne obećani izvještaj. Njena priča je u najvećom mjeri zanimala grofa. Sada mu je postalo mnogo toga jasno, što mu je prije bilo mutno. Spoznao je kakav je izdajnik bio Pablo Cortejo a ujedno je čuo da Alfonso nije njegov nećak. Odmah se je priklonio vjerovanju da je Mariano zamijenjeni dječak i često se morao svom snagom prisiliti da se podsjeti da ovdje sjedi kao učitelj, tako je na njega snažno djelovala ova priča. Tada bi uzimao poneke riječi iz jezika zemlje, rekao Emmi da ih nauči napamet i objasnio joj njihovo značenje. Bili su to izrazi: »Ti si veliki knez«, »Ti si slast žena«, »Pogled na tebe krijepi moju dušu« i »Budi milostiv, tada te ljubi moje srce!«

Tako je Emma u svojoj priči stigla do iskrcavanja na otok.

— Gdje leži taj otok? — upita grof.

— O tome nismo imali pojma — odgovori kćerka zakupnika. — Tek nakon više godina uspjelo je Sternau iz promatranja zvijezda i drugih okolnosti, o kojima ja ništa ne razumijem, izračunati da se nalazimo svakako na četrdesetom stupnju južne širine i popriliči na devedesetom zapadno od Ferroa. On je rekao da stanujemo trinaest stupnjeva južno od Uskrasnih otoka i da bi do njih mogli doći sa splavi, kad bi imali dosta drva da je sagradimo.

— Kakva nesreća, biti tako blizu spasu a ipak tako daleko od njega! Niste dakle imali drveća?

— Ne. A da smo ga i imali, nismo imali alata kojim bi ga obradili. Tek nam je malo pomalo uspjelo da komade, koje smo otkidali od koraljnih grebenova, tako zaoštrimo da su nam mogli služiti kao bradva i nož ili nešto slično. Oduzimali smo grmlju koje smo našli, najniže grane i kroz to prisilili da poprими rast drveća.

— Ali od čega ste živjeli?

— Najprije od korijenja, voća i jaja. Našli smo i školjke, koje smo mogli jesti kao ostrige. Kasnije smo izrađivali mreže i udice za hvatanje riba. Poglavice su izrađivali strelice i lukove kojima su ubijali ptice. Jednu vrst kunića, koja je u velikim količinama živjela na otoku,

gotovo smo uzgajali, da bismo uživali ili u kuhanom mesu ili pečenki.

— Kuhano meso ili pečenka? Mislim, da vam Landola nije dao niti upaljač?

— On, vatru smo naskoro imali. Sternau je proputovao mnoge zemlje, čiji su stanovnici radili vatru pomoću dva komada drveta. Morali smo biti vrlo štedljivi jer je bilo potrebno štedjeti zalihe.

— A kako je bilo s odjećom?

— Naša se na brodu prilično uništila, a muška je napola istrunula. Ispomagali smo se sa krznima kunića, koja smo naučili štaviti. Stanovi su nam bili vrlo jednostavni: zemljane kolibe sa rupama umjesto prozora. Samci su jeli kod oba oženjena para. Kod njih su bili na hrani, ali ne i na stanu.

— Kod oženjenih parova? — upita grof. — Ah, razumijem — doda sa smiješkom. — Hrabri Medvjede Srce je uzeo za ženu Karju, kćerku Miksteka. Kod Indijanaca ne treba za vjenčanje pripreme. Ali kako je bilo s drugim parom?

Ona, je jedno vrijeme šutjela, a da je netko mogao zaviriti iza njenog vela vidio bi da ju je otelila tamna rumen. Tada je oklijevajući počela:

— Oh, milostivi gospodine, pomislite kakav je bio naš položaj! Tako osamljeni i upućeni sami na sebe kroz mnogo dugih godina, bez nade na spas! Mi smo se tako voljeli, ja i moj dobri Antonio. Mi smo odlučili da postanemo muž i žena a svi su nam drugi dali pravo. Uvijek smo mislili da ćemo ipak jednom sklopiti brak kad bi nam uspjelo da se domognemo slobode. Hoću li opet vidjeti drugove naše nesreće! Kako su se morali uplašiti, kad sam otišla i nisam se više vratila!

— Jako me zanima upravo to, kako si otišla sa otoka.

— Oh, to je bilo tako žalosno i užasno, da to ne mogu ni opisati. Još mi se koža ježi, kad samo pomislim na to.

Težak uzdah podigne Emmine grudi i Fernando primijeti, usprkos vela i široke odjeće, da joj je jeza prošla tijelom.

— Pričaj, Emma! — molio je. — Ako te uspomena plaši, ja to ipak moram saznati. Ono što sam ja doživio, bit će isto tako užasno.

— Najzad nam je uspjelo uzgojiti tako čvrsto i dugo drveće, da smo mogli pomišljati na gradnju splavi. Ah, stajalo nas je mnogo truda, da

to izvedemo s našim lošim alatom. Ali bila je dosta velika da primi sve nas i sve namirnice. Snabdjeli smo je kormilom i jarbolom, a od krzna kunića smo izradili jedro. Najzad je ležala na obali spremna za odlazak, i mi smo htjeli pokušati proći s njom kroz valove, koji čak i kod mirnog vremena bjesne oko otoka. Tada, u noći pred polazak, probudi me zavijanje. Poslušah. Izbila je oluja. Pomislih na zalihe koje su se nalazile na splavi i htjedoh vidjeti da li splav dosta čvrsto leži na obali. Pošto su drugi po danu mnogo radili nisam ih htjela buditi nego pođoh sama na obalu. Tada vidjeh da valovi bacaju splav gore-dolje. Uže, na kojem je visjela splav, bilo je i izrezanih krzna i zatim upleteno. Moglo je lako puknuti, jer koža od kunića nije žilava. Na splavi je ležalo slično uže. Priskočih da uzmem drugo uže i dvostruko je privežem. Ali tek što stadoh na

trupce, dovalja se visoki val, zapljusne splav i otkine ju. Sljedećeg časa je već jurile napolje u burno more. Od Straha padoh i izgubih svijest.

— Dalje, dalje — molio je starac.

— Šta se zatim dogodilo, ne znam. Isto tako ne znam, kako je splav prešla preko prstena od grebene.

— To je lako objasniti. More se toliko diglo, da se grebeni nisu više vidjeli. Nisu više predstavljali nikakvu zapreku.

— Kao u snu sam čula kako oko mene urla more, čula sam grmljavinu i vidjela sam kako munje paraju noć. Kad najzad dođoh do pune svijesti, sjalo je sunce, kiša je prestala a more se je smirivalo. Sada je bilo životno pitanje, jesu li namirnice još ovdje. Bile su, valovi ih nisu odnijeli. Kako je splav mogla odoljeti ovom orkanu, ne znam, ali oko mene je bilo samo mora. Gdje je bio otok? Što da radim? On, plakala sam i molila se sate i sate, do noći. Plakala sam i molila se svu noć i cijeli slijedeći dan, ali to me nije donijelo natrag na otok. Najzad padoh od uzrujavanja i umora u duboki san. Kad sam se probudila bila sam izgubila pojam o vremenu, jer nisam znala kako sam dugo tako ležala. Tada pomislih na to, na što sam trebala najprije pomisliti.

— Na kormilo i jedro, zar ne?

— Da. Činilo mi se da me je tjeralo prema istoku, tako da sam morala jedriti prema zapadu. Sada znam, da bi suprotno bilo ispravno. Tako povukoh uvis jedro, naprežući sve svoje snage. Zapravo nisam

ništa znala o plovidbi, ali mi je uspjelo ipak dati jedru takav pravac da je splav bila tjerana na zapad. Po danu sam stajala uz kormilo, po noći sam ga vezala. Prodoše petnaest dana i noći. Da kažem što sam kroz to vrijeme pretrpjela? To je nemoguće.

— Vjerujem ti, jadna moja Emma — primijeti gro! — Pravo je čudo, da nisi poginula ili poludjela.

— Šesnaestog dana opazih lađu a i splav je bila viđena. Jedan se čamac otisnuo i ja sam bila prihvaćena na brod. Bila je holandska lađa, koja je plovila u Bataviu. Od kapetana sam saznala da se nalazimo kod Paumotu otoka. Rekao je, da je oluja sigurno tjerala splav neobičnom brzinom. Kapetan mi je dao od brodskog krojača učiniti haljine i tješio me je nadom, da ću u Bataviji sigurno naći pomoć. Kad smo kasnije plovili kroz Sunda-prolaz, napao nas je kineski gusar, kojih tamo ima mnogo. On je pobijedio i pobio svu momčad, samo je mene poštudio. Ostalo znate, Don Fernando. Dovedi su me na Ceylon i tamo prodali. Emir Arafat me je opet prodao ovom sultanu od Harara.

— Dijete — reče grof samilosno — tko zna, bi li vama svima zajedno uspjelo da dođete do nekog otoka. Oluja te je vodila na zapad gdje si naišla na mene i ja iz toga izvlačim radosno uvjerenje, da će još sve sretno završiti.

— Oh, kad bi se ta nada bar Ispunila? Kažem vam, Don Fernando, da ću radije umrijeti, nego postati žena ovog čovjeka.

— Ti nećeš niti umrijeti niti postati njegovom, dijete moje. Noćas bježimo. Zamisli, u ovdašnjem zatvoru sam našao jednog dobrog čovjeka koji je stanovao u Manresi kraj Rodrigande. Onaj nitkov Landola je i njega prodao, jer ga je Cortejo htio ukloniti. Slutim da smo svi trebali biti ubijeni, ali nam je Landolina pohlepa za novcem spasila život. Dogovorio sam se sa tim Španjolcem, koji se zove Mindrello, da noćas pobjegnemo.

— Ali na koji način kanite pobjeći, Don Fernanda?

— Rado bih ti to rekao, ali crnac izvlači već po drugi put sat: naš pijesak je skoro iscurio.

— A ja još nisam ništa čula o vašim sudbinama i događajima.

— Htio sam ti ih ispričati, ali za to ćemo naći kasnije vremena. Imamo na raspolaganju samo još nekoliko minuta koje moramo

utrošiti ponavljanjem riječi koje si naučila. Večeras ću sa Španjolcem doći k tebi. Ako se pak ispriječi još neka zapreka, doći ću sutra opet da nastavim s podukom.

Grof stade uvježbavati s Emmom već spomenute izraze, na koje eunuh povlađivaše glavom. Ali tek što je njegov pješčani sat po treći puta istekao, on se dostojanstveno podiže i zapovjednički reče: — Tvoje vrijeme je prošlo. Slijedi me!

Fernando ustade sa pokrivača i posluša ga. Još nisu došli do vratiju, kad se ova otvore i sultan stupi unutra.

— Alah, što ste tačni! — reče zadovoljno.

Okrenuvši se k eunuhu, upita: Jesi li sve čuo?

— Sve, o gospodaru — objasni eunuh onim visokim, piskutavim glasom koji je svojstven eunusima.

— Je li govorio dobro ili loše?

— Samo jako dobro!

— Znaš li to sigurno?

— Posve tačno, jer sam čuo.

Sultan Ahmed se zadovoljno smješкао i okrenuvši se grofu, upita: — Je li što naučila?

— Jeste — odgovori upitani pouzdano.

— Što? Mogu li čuti?

— Da, ako zapovjediš. Vrlo mnogo sam s njom govorio o tebi. Pitaj je, šta misli o tebi.

Sultan znatiželjno uputi ropkinji pitanje:

— Reci mi, za koga me držiš.

Grof namigne Emmi a ona ponovi u hararskom jeziku prvu izreku, koju ju je on naučio:

— Ti si veliki knez.

Preko sultanova lica preleti ljubazni smiješak te nastavi:

— Zna li još što?

— Pitaj je, da li te smatra ljubaznim! — reče starac.

— Misliš li, da bi me neka žena mogla mrziti ili mi se oduprijeti? — upita vladar.

- Ti si slast žena — začuje se iza vela.
— Pitaj je, da li osjeća tu slast! — upadne Don Fernando.
— Jesam li i tvoja slast? — nastavi Ahmed.
— Pogled na tebe blaži moju dušu — glasio je odgovor.

Vidjelo se na sultanu da je oduševljen uspjehom prve poduke. Milostivo mahne robu:

— Ti si najbolji učitelj! Ova ropkinja postat će još danas mojom ženom, a ti ćeš biti nagrađen, kao da si slobodnjak!

— Gospodaru, ne žuri toliko! — zamoli Fernando. — Pomisli na to, da tuguje za svojima i da je tek danas postala tvoje vlasništvo! Strpi se još nekoliko dana i pusti da se najprije odmori! Što ćeš biti ljubazniji, to ćeš lakše osvojiti njeno srce. Pitaj sam, pa će ti reći!

Sultan Ahmed se još jednom obrati Emmi:

— Jeli istina, da ti to od mene želiš?

— Budi milostiv, tada će te moje srce ljubiti — glasio je zadnji naučeni odgovor.

— Ona me ljubi, ona će me ljubiti! — poviče oduševljeno Ahmed. — Učinit ću ono, što me moli. Ti ćeš stanovati u jednoj prostoriji moje druge palače, koju ne smiješ napustiti, kako bi uvijek bio tu, kad te zatrebam!

Sada je Fernando napustio riznicu. Eunuh se povukao a sultan je u prisutnosti grofa izdao naloge koji su se odnosili na tu seobu. Fernando je dobio za stan jednu sobicu u drugoj palači. Naravno da se pod drugom palačom ne smije zamišljati neka divna građevina. Bila je to samo sporedna zgrada uz glavnu građevinu a u stanu se nalazila samo jedna hasura, koja je služila kao sjedalo i kao ležaj.

Rob je saznao da mu je sultan, koji ga je jučer tako strogo kaznio danas milostivo sklon, kad mu je donesena lula i mala zaliha duhana. Za njega je to bio užitak, kojeg se mnogo godina teško odricao. Kako su se uopće od jučer promijenile prilike! Grofa je prožimala radosna nada da će i bijeg uspjeti i da će još sve dobro svršiti. Da je njegova vjera bila opravdana, spoznao je kratko prije dolazka noći. U to vrijeme dovedene su naime četiri krasne deve sa pašnjaka i smještene u jednu šupu, u kojoj se nalazio najbolji dio gospodarove jahaće i putne opreme.

Kad se Fernando približio čovjeku koji je doveo životinje i upitao ga: — Zašto deve nisu ostale na paši? — ovaj mu je odgovorio — Jer je sultan tako naredio. On će sutra ujutro odjahati sa svojom najstarijom ženom k njenom ocu, gdje će ona ostati stanovito vrijeme. Ja moram prirediti dva jahaća sedla, jednu žensku nosiljku i jedan samar.

Grofu je bilo kao da mu je netko učinio veliki dar. Dva jahaća sedla upravo su bila potrebna za njega i Mindrella, ženska nosiljka za Emmu, a na samar se moglo staviti sve potrebne stvari. Bilo je jasno, da je sultan odvodio svoju prvu ženu da bi se mogao nesmetano posvetiti novoj ropkinji.

— Mogu li ti pomoći? — upita Don Fernando goniča.

— Daj! Umoran sam i rado bih pošao spavati — zijevaše čovjek.

Ništa nije bilo grofu milije od toga. Nahranio je i napojio deve a kad se gonič nakon što je pao mrak udaljio, obećao mu je još da će po noći spavati kraj deve, kako se ne bi sultanovim životinjama ljubimcima nešto dogodilo. Lula duhana je bila nagrada za ovu prividno velikodušnu ponudu.

Međutim je Mindrello čamio osamljen u zatvoru i čeznuo je za večeri. Kad je ova, po njegovom računanju vremena, došla, popne se uza zid. i baci dolje kamen. Kroz to je nastala rupa koja je vodila poprijeko do grofova otvora,

— Don Fernando! — poviče poluglasno. Nije bilo odgovora.

— Don Fernando! — ponovi Španjolac. Vladala je ista tišina, kao i prije.

— Milostivi gospodine! Don Fernando! — Nije bilo čuti ni glaska.

— Bože moj, šta je to? — mrmljao je Mindrello pun straha. — Zar mu se nešto dogodilo? Ili su ga odveli iz te rupe? U oba slučaja bilo bi zlo za mene, ako mu se vani desila neka nesreća. Ipak ću se popeti preko da vidim.

Mindrello izbaci i drugi kamen iz pregradnog zida i stupi u susjednu zatvorsku ćeliju. Grof nije bi tu. Tragajući, našao je samo mrtve štakore na podu. Pun nemira i straha vratio se u svoj zatvor i čekao. Konačno, kad mu je vrijeme bilo predugo, popne se gore do ulaza i osluhne iza kamena, ne bi li uhvatio šum, na osnovu kojeg bi

mogao zaključiti da u gradu još vlada život. Slušao je, ali sve je bilo mirno. Bio bi rado pogledao napolje, ali sam nije mogao pomaknuti kamen.

Čekao je dugo u neizvjesnosti. Čekajući, izgubio je već svaku nadu, kad je najednom začuo iznad sebe neki šum. Neko se motao oko kamena. Tko je to bio? Dali krvnik ili grof?

Tada je netko više puta jasno pokucao na ploču, i jedan glas upita — Mindrello, jeste li ovdje?

Španjolak, koji je mogao čuti riječi, jer je onaj izvana prislonio usta na kamen, odgovori:

— Da, Don Fernando!

— Gurajte iznutra, sam sam preslab!

Sada je svom snagom upro na ploču koja se pomaknula. Tada je bilo lagano kamenu ploču gurnuti na stranu i Mindrello ispuže napolje.

— Dios, kakav sam ja strah pretrpio! — reče. — Bio sam u vašoj rupi, Don Fernando, i bila je prazna. Gdje ste bili?

— Bio sam pozvan k sultanu, dobri moj Mindrello, i mnogo sam toga doživio. Ali pobliže ću vam kasnije ispričati.

Iz opreza su opet odgurali kamen na njegovo mjesto i šmugnuli k palači. Straža je stajala na vratima. Bilo je tako tamno, da se jedva vidjelo na tri koraka udaljenosti. Tako je obojici uspjelo, da se pužući po zemlji, došuljaju do čovjeka. Nato se starac brzo digne, zgrabi ga obim rukama oko vrata i tako mu ga stisne, da je čuvaru zastao dah a od smrtnog straha je širom otvorio usta. Za čas je imao čep u njima a nekoliko časaka kasnije bio je tako čvrsto vezan, da ga nije mogao micati. Odnesen je u šupu, u kojoj su se nalazile deve, kojima je Don Fernando već stavio sedla.

Sada im je bio otvoren put u kuću. Oprezno su se šuljali kroz ulaz u dvoranu za primanje, gdje je grof uzeo sa zida nož, da bi za svaki slučaj bio naoružan. Kad je oprezno odgurnuo rogožinu, koja je zamjenjivala sljedeća vrata, opazio je da je spavaća soba mračna, a nikakav glas nije odavao, da bi sultan bio prisutan. Kod oštrijeg promatranja primijetili su obojica trak svijetla koji se spuštao okomito.

— Ah — reče Don Fernando posve tiho — još je budan. Boravi kod ropkinje koja se nalazi tamo u riznici.

— Karamba, to je dobro!

— Ja sam danas bio tri sata tamo. Sve će dobro proći. Dodite bliže.

Kliznuše k vratima, koja su bila odškrinuta, tako da je kroz ušicu pukotinu prodiralo spomenuto svjetlo. Pošto je starac pukotinu oprezno malo proširio, mogli su jasno vidjeti unutrašnjost riznice. Na jastuku je počivala Emma a u stanovitoj udaljenosti sjedio joj je preko puta sultan Ahmed, zadubljen u promatranje njenog lica. Grof je tiho šapnuo Mindrellu u uho:

— Sultan nam je okrenut leđima. Jutros sam primijetio da se vrata bešumno otvaraju. Radi se o tome da Emma ne oda naš dolazak i on ne dobije vremena da zove ili se brani. Ja ću prvi ući i dati joj znak.

Na to Fernando gurne još malo vrata u stranu i tiho uđe. Emma ga je doduše vidjela, ali ga je već odavno očekivala. Stoga je bez iznenađenja prenijela pogled s njega na Ahmedovo lice.

Sad je trebalo nastupiti! Dva brza koraka i Fernando je držao vladara za vrat. Tu je začas stajao i Mindrello, koji je komad odjeće gurnuo Ahmedu u usta. Obojica su se u šupi snabdjeti sa dovoljno užeta, tako da je i ovdje vezivanje bilo brzo gotovo. Tada su svezanog bacili na ležaj sa kojeg se Meksikanka brzo podigla.

— Konačno! — uzdahnula je s olakšanjem. — Već sam počela gubiti nadu.

Fernando joj ne odgovori, nego najprije pristupi vratima koja tako čvrsto zatvori, da nisu više propuštala ni tračak svjetlosti. Tada stade promatrati sultana. Ovaj se nije onesvijestio, nego je promatrao prizor pogledom koji je izražavao najveći bijes. Fernando de Rodriganda se nagne nad njega i poluglasno ga opomenu:

— Zapamti: čim učiniš i najmanji pokret, sjurit ću ti ovaj nož u srce! — Oduzme sultanu ključeve, kojima je mogao svog druga osloboditi od veriga na nogama i okrene se k Emmi: — Tebe čeka nosiljka. Ipak ćeš morati obući mušku odjeću, kako bismo prevarili naše moguće gonitelje. I mi trebamo dobra odijela, da bismo izgledali kao otmjeni putnici. Ovdje na zidu ima dosta zalihe. Ja ću izabrati.

To je učinio. Tada je povukao od jednog do drugog zida jednu

uzicu i objesio na nju nekoliko arapskih kaputa, tako da je nastao pregradni zid, iza kojeg se Meksikanka mogla presvući. Za nepunih deset minuta odjeća je bila na njima. Bila je bogata i posve prikladna da onima koji su je nosili pribavi ugled kod plemena Somala.

— A sad oružje! — opomene Fernando.

— Znam koje! — veselo vikne Emma. — Sultan je prije donio dva revolvera, dvije dvocijevke i potrebnu municiju. Sve je to stavio u onu škrinju.

Otvorili su škrinju i izvadili oružje. K tome je grof još dometnuo nekoliko dragocjenih jatagana i tri sablje sa ukrašenim dršcima, koje su sigurno imale veliku vrijednost.

— Sada ćemo otvoriti druge škrinje i košare da vidimo gdje se nalazi novac — mislio je Fernando. — Trebamo ga.

— Ja znam, gdje sve leži — reče Emma. — Danas ini je pokazao svoje blago.

— Ima li zlata?

— Ima. Čini se da ga je ona škrinja tamo puna.

— A srebro?

— Nalazi se u one tri škrinje, koje stoje kraj toga. Ima i dragulja i dragocjenosti.

— Oh, to je još bolje. Moguće je da ćemo morati iznajmiti ili čak kupiti jednu lađu, da bismo došli do otoka naših prijatelja i zato trebamo mnogo novaca. — Dok je skidao užad sa označenih škrinja, upita: — Gdje se nalazi nakit?

— Ovdje u srednjoj škrinji leži više kutija.

Srebro koje su našli sastojalo se najviše iz talira Marije Terezije a zlato iz španjolskih dublona, engleskih gvineja i francuskih napoleondora. Dragulji su imali vrijednost od više milijuna, koji su ovdje ležaji sakriveni i nisu donosili nikakve koristi. Nakit je trebao najmanje prostora u odnosu na svoju vrijednost. Uzeli su sav. Od talira uzeo je grof samo toliko, koliko je mislio da će putem trebati, jer su plemena sa kojima će dolaziti u dodir primala samo taj novac. Ostalo se moglo sastojati iz zlata. Našli su dosta vrećica, u koje su sve to pohranili. Stavili su sve te stvari na hrpu dragocjenih pokrivača, sagova i nekoliko divnih lula a i duhan se nalazio tamo.

Tada su oba muškarca odnijela sve u šupu gdje su bile deve, da bi ih natovarili, dok je Emma držala stražu kod sultana. Odnosenje zaplijenjenih stvari zahtijevalo je mnogo vremena, jer su oba muškarca morala biti oprezna, i morali su izbjegavati i najmanji šum. Zatim su morali potražiti mješine s vodom i nekoliko vreća za živežne namirnice, koje su morali putem kupiti. Ponoć je bila prošla, kad je Emma čula da se može krenuti.

— Šta li će sad Ahmed misliti? — smješkao se Fernando. — Kipit će od bijesa. Jao nama, ako nas uhvati!

— Valjda ne mislite da će nas uloviti? — upita uplašeno Emma.

— Ne vjerujem, jer mi imamo njegove najbolje deve a osim toga ćemo do večeri imati iza nas granice njegove države i njegove moći. Moguće je doduše, da bi nas njemu izručili, ali mi ćemo pribaviti jednog zaštitnika, patrona. Ah, sad sam se nečeg sjetio! Znete li Mindrello, gdje ćemo naći najboljeg, najvjernijeg, najpožrtvovnijeg patrona?

— No?

— U ovdašnjem zatvoru.

— Jednog zatvorenika? Hoće li nas taj moći štititi?

— Dok je zatvorenik, ne. Ali kad ga oslobodimo bit će njegova zahvalnost bezgranična.

— Zar imamo vremena za to?

— Moramo žrtvovati samo pola sata. Dodite, Mindrello! Senora mora za sada još čuvati stražu!

S time Fernando nestane sa Španjolcem. Kod mekoće obuće koja se nosi u onim krajevima a koju su uzeli iz sultanovih zaliha, nije bilo teško da im se koraci ne čuju. Tako stigoše pred vrata zatvora a da ili nitko nije vidio. Stražar je bio naslonjen na drugom uglu i prepustio se dubokim razmatranjima.

— Vezat ćemo ga i zapušiti mu usta, kao i ostalima — šapne Meksikanac.

— Sa čime, Don Fernando? — upita Mindrello. — Imate li još užadi?

— Ne, ali imamo noževe, kojima ćemo razrezati njegovu odjeću u

vrpce.

— To ću ja učiniti, dok ga vi držite.

— Dobro. Dakle, naprijed!

Nakon nekoliko brzih koraka stajali su pred čovjekom. Prije nego je mogao izustiti i jednu riječ osjetio je da mu je stegnut vrat a za nekoliko časaka je ležao svezan na podu sa čepom od savijenih krpa u ustima. Ovaj je stražar bio naoružan samo jednim štapom. Ulazna vrata nisu imala brave nego samo dva zasuna, koje je grof odgurnuo. Kad su otvorili vrata zapljusnuo ih je strašan smrad. Zatvorenici su se probudili i zvecnuli lancima.

— Ostanite pred vratima i čuvajte stražu, da me ne iznenade! — reče Fernando Španjolcu. Uđe i zatvori vrata za sobom. Sada je u prostoriji vladala napeta tišina. Čuli su da je netko došao; to je moglo značiti za onoga kome je posjet bio upućen, zbog sultanove okrutnosti, smrt.

— Ima li ovdje neki slobodni Somali? — upita grof.

— Ima — odgovore dva glasa.

— Dakle, dva Somala. Od kojeg plemena?

— Od plemena Sareb, mi smo otac i sin: Abu Murad i Murad Hamsadi — objasni jedan.

— Dobro, sada me morate slijediti bez glaska. Što ste poslušniji, to bolje za vas. Poslušnost će vam donijeti slobodu.

Fernando izvuče poneseni ključ vijka i pristupi onome koji je posljednji odgovorio, da ga oslobodi lanca kojim je bio pričvršćen za zid. Ručne i nožne verige mu nije skinuo.

— Gdje je drugi? — upita.

Odnosni se javi te je unatoč tame koja je ovdje vladala i gdje se moglo upravljati samo prema osjećaju, bio i ovaj skoro oslobođen.

— Sada dođite vani — naredi grof. Pred vratima su morala obojica stati dok je Fernando uz pomoć svoga druga odnio zaskočenog stražara unutra i ponovo povukao zasune. Tada su ih odveli malo podalje, da drugi zatvorenici ne bi mogli ništa čuti od razgovora. Tek sada reče starac:

— Govorite tako tiho da vas samo nas dvojica možemo čuti. Zašto

ste uhvaćena?

— Bili smo mirni ljudi — odgovori Abu Murad — ali nas je sultan dao uhvatiti jer mu je jedan iz našeg plemena ukrao konja.

— Kako dugo ste ovdje?

— Dvije godine.

— To je užasno. Hoćete li opet biti slobodni?

— Čeznemo za povratkom k našima. Tko si ti, o gospodine, koji tako tajanstveno dolaziš i pitaš?

— Vi ste slobodni Somali i zato imam povjerenja u vas. Moj drug i ja bili smo također do sada zatvorenici kao i vi, ali mi smo nadmudrili sultana i sada ćemo pobjeći. Mi želimo najbržim putem do mora i trebamo vodiča koji će nam biti zaštitnik. Na obali dobit ćemo srebro i platit ćemo ga. Ako vi želite biti naš vodič i zaštitnik, mi ćemo vas osloboditi veriga i povesti sa sobom. Odgovorite brzo, jer nemam vremena!

— Gospodine, povedi nas — molili su.

— Dobro! Hoćete li se zakleti da ćete mene i one, koji su sa mnom, štititi od vaših i svih ostalih neprijatelja?

— Zaklinjemo se.

— Alahom i Prorokom?

— Alahom, Prorokom i svim svetim kalifima!

— Kad su Somali dali zakletvu, koju nijedan pobožni musliman ne krši, oslobodili su ih ostalih okova. Morali su sa Španjolcem požuriti do suše, gdje su bile deve a Fernando se vratio k Emmi. Ona se razveselila i umirila kad je vidjela grofa. Morala je podići i zaviti kosu, na što joj je Fernando svezao fini, istočnoindijski veo poput turbana oko glave, tako da su je sada mogli smatrati mladićem. Nadalje je grof izabrao dvije puške, puščani prah i olovo, odjeću, noževe i jatagane za oba Somala. Sada je još trebalo naći pravi ključ od kapije. Harar je imao pet kapija. Na svakom se ključu nalazila pločica sa brojem. Tako se grof nije mogao zabuniti, koji ključ da uzme. Tek sada se mogao udaljiti, uzeti robu i zamoliti Emmu da ga slijedi. Kad su došli u sušu, oba Somala su ih nestrpljivo očekivala.

— Evo vam odijela, oružje, puščani prah i olovo — reče grof. —

Brzo se obucite! Ova dva ćilima su za vaše deve koje ćemo nabaviti. Ali žurite, moramo brzo krenuti!

— Gospodine — progovori Abu Murad — mi te ne poznajemo, ali naš život je tvoj; tebi pripada. Mi poznamo sve putove i mi ćemo te dovesti do mora, ne trebaš se bojati progonitelja. Ne trebaš nas platiti, jer nam daješ slobodu koja je više vrijedna od srebra i zlata.

— Tvoj govor je govor zahvalnog čovjeka. Ja vas svakako neću platiti, ali ću vam dati jedan dar, koji je isto tako velik kao vjernost, koju nam vi želite dati. Ovdje su četiri deve, tri koje će nas nositi a jedna za stvari. Moj mladi drug nije doduše žena, ali kad već imamo nosiljku, neka se on s njom posluži. Izjašit ćemo kroz kapiju koja vodi u Gafru. Vi ćete obojica ići pješice uz nas, kao da ste nam sluge. Na kapiji ću se prikazati da sam sultan. Ovdje je ključ. Ti ćeš otključati vrata i izvana ponovo zaključati. To je sve, što treba sad da učinite. Naprijed!

Popeli su se na deve i krenu. Kad su došli do kapije, stražar je spavao, Somali otključa te ova buka probudi spavajućega. On žurno priđe sa palicom, znakom svoje časti. Kako nije imao vremena da upali svjetlo, nije mogao prepoznati jahače.

— Tko ste vi? — upita. — Stojte! Bez sultanove dozvole ne smije nitko kroz kapiju. Zabranjujem vam da je otvorite.

— Kako se usuđuješ, kučkin sine! — dovikne mu Fernando, nastojeći oponašati vladarov glas. — Zar ne znaš da jašim k ocu moje žene? Ili ne poznaješ svoga gospodara? Sutra ćeš puzati u prašini preda mnom, šakalov sine!

Sada se čovjek pun straha baci na zemlju i ne usudi se prozboriti ni riječi. Bjegunci tada požure kroz kapiju, koju Somali opet zaključa. Na drugoj strani gorjele su stražarske vatre trgovačke karavane, koja u Hararu još nije završila svoje poslove. Jašući neko vrijeme grof najzad stade i siđe s deve.

— Dodite! — reče. — Tu prijeko pasu sultanove životinje, a tu se nalazi i jedina koliba, u kojoj ima sedala i mješina. Pokušat ćemo nadmudriti stražare i oduzeti im dvije dobre jahaće životinje.

Kad njih trojica stigoše do paše, vidješe da nema tamo nijednog stražara.

— Gdje bi mogli biti? —upita Abu Murad.

— Ah, otišli su preko do karavane, gdje nije tako dosadno kao ovdje — odvrati grof. — Olakšali su nam posao. Izaberite deve dok ću ja poći do kolibe i izabrati dva sedla.

Nije potrajalo ni četvrt sata, a već su Somali jahali na dvije dobre brze deve i sada karavana u bijegu, sa šest životinja, krene na put. Kad je Emma jučer ugledala grad nije mislila da će ga danas, preobučena u mladića, opet moći napustiti.

3. KAPETAN WAGNER

Po prilici tjedan dana kasnije, jedrio je jedan brik kroz prolaz Bab-el-Mandeb. Brod je bio lijepo građen a sa jarbola vijorila je evropska trgovačka zastava. I bez ove zastave vidjelo se da je brik trgovački, a ne ratni brod. Na palubi stajala su četiri topa, koji su brodu davali ratnički izgled. Prisutnost topova dala se objasniti okolnošću, da tada sigurnost u onim morskim predjelima nije bila velika. Pogotovo je morao kapetan, koji se bavio obalnom trgovinom, paziti da bude dobro naoružan jer je dolazio u dodir s ljudima kojima se nije smjelo vjerovati i koji su bili u stanju da se izdajom domognu broda.

Sunce je peklo. Puhao je lagan povjetarac ali je vrućina bila tolika, da je momčad ležala ispod napetih jedara i bila gotovo posve lišena odjeće. Kormilar je sjedio u sjeni ćilima, koji je pričvrstio iznad glave među užad i nadzirao je mornara, koji je upravljao kormilom. Činilo se da je i kapetanu postalo presparno u njegovoj kabini. Polagano se penjao gore, bacio kratak pogled po palubi, drugi pogled bacio je k nebu i pošao do kormilara. Ovaj se spremao da ustane na pozdrav, ali kapetan mu mahne i spusti se kraj njega.

— Prokleta vrućina, Hainrihsen! — reče kratko.

— Istina, kapetane Wagner! — klimne kormilar.

— Baš sam pohvalio Sjever — nastavi kapetan nakon kraće stanke — kada brodovlasniku padne na pamet da nas pošalje na ovu obalu. Jako me zanima, hoćemo li ovdje zaista tako dobro trgovati, kako on zamišlja.

— Tumač vjeruje u to!

— A mene upravo to ljuti, što ovdje treba tumača; Tko je taj vražji arapski naučio ne mora se plašiti, da će ga ovaj tuđi narod prevariti. Ali gle, tamo netko jedri! Kakav bi to zemljak mogao biti?

Brik je plovio prema jugu i u tom su smjeru sada obojica ugledala jednu tačku, koja je morala biti neka lađa. Kormilar uzme durbin, ali

još nije bio na čistu,

— Takova stvar mi još nije nikada došla pred oči. Pogledajte sami!

Sada se i Wagner poslužio durbinom. On je brzo stvorio svoje mišljenje, jer je rekao sa prezirnim smiješkom:

— To mora da je arapski brod. Za jedan sat ćemo ga stići i tada ćemo ih nagovoriti.

I mornari su primijetili strani jedrenjak i pažljivo su ga promatrali. Oba broda su se sve više približavala jedan drugom. Sa brika se moglo bez dalekozora vidjeti da stranac ima samo jedan jarbol, koji je bio nagnut prema kljunu lade i da ima dva neobično oblikovana jedra. Na njegovoj palubi stajali su ljudi u turbanima, koji su sa svoje strane isto tako promatrali brik, kao što su ovi njih promatrali.

— Da li da dadem puniti topove? — upita Hinrichsen.

— Da. Pošaljite mi tumača!

Kormilar priđe k jednom topu a u isto vrijeme dade znak čovjeku, koji je naprijed na vitlištu sjedio na rogozini, bio obučen u arapsku nošnju i pušio dugačku lulu. Ovaj se polagano digne i priđe kormilaru, zasjeni oči rukom, baci dugačak pogled na drugu lađu i upita kapetana engleskim jezikom, kojim je donekle vladao:

— Želite ga nagovoriti?

— Da — glasio je odgovor.

— Što želite od njega čuti?

— Najprije, kakav je brod.

— To možete čuti od mene. To je stražarski brod namjesnika iz Seile.

— Dakle neka vrst ratnog broda?

— Da. Svi ljudi su naoružani.

— Čemu služi ovakova vrst brodova?

— Obično služe trgovini ili, prijevozu, kao i druge lađe i samo u izuzetnim slučajevima ih se popunjava ratnicima. Mora da se u Seilju nešto važno dogodilo.

— To moramo saznati, pošto i mi idemo u Seilu. Vi ćete tačno prevoditi pitanja, koja ću ja postavljati i odgovore, koje će mi dati.

Sada su brodovi bili tako blizu, da su se mogle raspoznavati crte

lica na obim stranama. Kormilar je upravo htio ispaliti topovski hitac, kao znak da Arapin udesi jedra prema vjetru tako da može razgovarati, kada s njegove palube zaori puščana paljba. Dakle je on sam pozvao brik da spusti jedra. Kapetan se glasno nasmijao. Bilo mu je smiješno da se ova lađa ponaša prema njemu kao da je ratna lađa.

— Čujete li ju? — vikne Hainrihsenu. — Ovaj patuljak daje nama zapovijedi! Nemojte ispaliti hitac! Pokazat ćemo se poslušni, i ja sam znatiželjan što će on od nas tražiti. Okrenite, momci! Naređeni manevar je izveden, brik izgubi vjetar i učini zaokret. Isto učini Arapin i sada je ležao stranu uz stranu sa zapadnjakom. Imao je oko petnaest naoružanih ljudi na brodu. Arapski kapetan je stajao na jednoj uzvisini i doviknuo:

— Kako se zove ovaj brod?

— »Sirena«! — brzo prevede tumač kapetanov odgovor.

— Odakle je?

— Iz Kiela.

— Gdje se nalazi taj grad?

— U Njemačkoj.

— To mora biti neka mala, bijedna zemljica, jer ju ja ne poznam — odgovori Arapin ponosno. — Što nosite?

— Trgovačku robu.

— A ljude?

— Ne. Mi nemamo gostiju.

— Niti pobjegle robove?

— Ne.

— Doći ću na vaš brod, da vidim, govorite li istinu.

To je bilo Wagneru ipak previše. Putem tumača upita:

— A tko si ti?

— Ja sam kapetan sultana od Seile.

— U Seili ima wali a nema sultana. Ja ne moram slušati niti njega niti njegovog slugu.

— Ti dakle ne dozvoljavaš da se lađa pregleda?

— Da, ti nemaš pravo na to. Obratno bi bilo ispravnije. — Kad bih

ja želio doći na tvoju lađu, ti mi ne bi to mogao uskratiti.

— Ja bih ti to ipak zabranio. Jer sam ratnik — odgovori Arapin prezirno. — Prisilit ću te da pustiš mene i moje ljude na palubu, da pregledamo tvoj brod.

— Zašto sam ti sumnjiv?

— Mi tražimo robove, koji su pobjegli iz Harara. Ti ne dozvoljavaš da ti se brod pregleda, prema tome imaš te robove na brodu.

— Nisu kod mene. Ne mogu biti kod mene, jer ja dolazim sa sjevera i još nisam bio na vašoj obali.

— To kažeš ti, ali ja ti ne vjerujem. Ja ću jednim užetom pričvrstiti tvoj brod za moj i odvest ću te u Seilu. Neka ga tamo wali pretraži.

To je bila smiješna prijetnja, stoga kapetan odgovori:

— Mislim da tvoj razum nije posve u redu. Kako ćeš me prisiliti da uzmem tvoje uže? Ja se smijem tome.

— Smij se ti sada, ali tvoj će se smijeh pretvoriti u plač. Zapovijedam ti da primiš tri moja čovjeka, koji će ti donijeti uže na brod.

Wagner je premišljao. On je bio, kao gotovo svaki pomorac, prijatelj dobre šale. Ovdje se pružala prilika za jednu takvu i stoga je rekao nakon nekog vremena, namigujući lukavo svojim ljudima:

— Dobro, napraviti ću po tvojoj volji i uzet ću uže na svoj brod. Pošalji svoje ljude, pa me možeš vući za sobom!

Tada na zapovjedni znak Arapa siđu trojica njegovih ljudi u jedan čamac, uzmu uže koje ponesu na palubu brika i tamo ga na kljunu pričvrsti. Kraj toga su se ponašali kao vlasnici broda i dadoše znak da vožnja može početi.

— Prokleta lukavi momci! — smijao se kormilar. — Njihov je konop mnogo preslab da bi nas mogao vući i mora puknuti.

— Ali je dosta jak, da mi njih vučemo — mislio je kapetan. — Čekajte samo, kad počnu vući.

Arapin digne jedro i okrene na jug. Vjetar napne jedro. Brod krene i oštro povuče uže. Bilo bi se potrgalo, da zapadnjak nije imao namjeru dati šali još jedan obrat.

— Ljudi na mjestu, diži jedro! — zapovijedi. — Moramo im

pomoći.

Nekoliko minuta kasnije vozio je brik punim jedrima a kako je bio brži od Arapa, morao se s njim sudariti. Zapadnjak se putem tumača obrati trojici Arapa:

— Viknite vašim ljudima da brže voze, inače ću ih potopiti.

Oni klimnuše glavama, ali sa nisu usudili da svom vođi dadu nalog. Ovaj je ipak primijetio opasnost i povikao:

— Vozite polaganije, nitkovi! Zar ne vidite, da ćemo se sudariti?

— Jedri ti brže, ludo! — doda Wagner, doviknuvši. — Ne vuci brod, koji je brži od tebe!

Za nekoliko časaka trebao se dogoditi sudar. Tada kapetan sam uzme kormilo i malo promijeni pravac.

— Neću da ih pretekнем, ali hoću da im dam malu pouku — reče. — Ehej, momci pazite! Zadržite sva strane stvari, koje se pojave na palubi!

Sada je brik dostigao Arapa, koji je imao nisku palubu. Stoga nije udario posred njegove, široke krme, nego mu je kratki, kosi jarbol prošao tik nje. Udarac je ipak bio dosta snažan da Arapu dade pouku za kasnije. Desni je bok broda naime oštro okrenuo lijevi bok stražarskog broda i odnio mu cijelu snast. Zamrsila se u čvrstu užad brika a mornari, koji su odmah bili na mjestu, su je zadržali. Idućeg časa našao se za zapadnjak ispred Arapa, mjesto iza njega. Tegleno uže koje je bilo pričvršćeno za krmu arapskog broda opet se napelo i povuklo brod, tako da se okrenuo i kljun mu se našao pozadi.

Na evropskom brodu je zaorio višeglasni smijeh, a na arapskom bijesni povici. Jedra su mu bila rastrgana, užeta su visjele u komadima i prijetila je opasnost da se brod u naopakom položaju prevrne. Vođa je kleo i njegovi ljudi su urlali i zavijali. Umjesto da zgrabe uže, kojim su bili privezani za strani brod i tako se od njega oslobode, stali su na njega pucati, ali nijedan metak nije prouzrokovao neku štetu.

Tada pristupi kapetanu jedan od one trojice, koji su se nalazili na palubi brika i pomoću tumača poruči kapetanu:

— Zapovijedam ti da staneš i ispraviš naš brod!

To je značilo drskost i smiješnost tjerati do kraja.

— Nemaš ti meni ništa zapovijedati! — odgovori Wagner.

Tada povuče čovjek nož, koji je imao za pojasom i zaprijeti: — Ako me odmah ne poslušáš, ja ću te kazniti! Ti me imaš slušati, pasji sine!

— Ah, pasji sine, kažeš? Evo ti odgovor!

Wagner zamahne i dade Arapu takvu zaušnicu, bez tumača, da je ovaj pao i prekobacio se. Oba druga su sada isto povukla noževe i htjedoše se baciti ma kapetana, ali tu su se namjerali na krivoga. On je naime imao mornarsku ruku, što znači da je bila tvrda kao čelik. Sa dva brza udarca onesposobio ih je za borbu.

— Momci, svežite ove vucibatine za jarbole! — naredi zatim kapetan Wagner. — Naučit ćemo ih što znači, nazvati jedinog Evropljana pasjim sinom!

Ova zapovijed je smjesta izvršena. Mornari oduzeše Arapima oružje i svezaše ih tako čvrsto, da se nisu mogli micati.

U međuvremenu je položaj arapskog broda postao opasan. Brik ga je vukao za krmu, a pošto je imao nisku palubu, stao je grabiti vodu.

— Stanite, nitkovi! — urlao je voda. — Zar ne vidite, da ćemo se potopiti ako ne poslušate?

— Meni je svejedno, hoćete se potopiti ili ne — odgovori kapetan. — Presijecite svoje uže, ako se želite spasiti!

— Ne smijem ga presjeći. Nije moje, nego namjesnikovo!

— No, onda gutajte za namjesnika morsku vodu, dok ne puknete!

— Mi sami možemo presjeći uže — reče kormilar.

— To mi još ne pada na pamet! — odlučio kapetan Wagner. — Dat ću im pouku. Još nikad nisam bio u ovim krajevima, ali sam mnogo slušao o drskosti ovih ljudi. Ovi robovi i sluga, ovi laskavci malih, nepoznatih vladara činovnika misle da su tko zna tko. Tko god je druge vjere za njih je pas, koji ih svojim dodirom onečišćuje. Ne razumijem njihov jezik a ne poznam niti njihove običaje, ali moje običaje će naučiti!

— Ali mi plovimo u Seilu pa ćemo doći u dodir sa namjesnikom! On će se osvetiti!

— Neka pokuša!

U taj čas zaori mnogostruki krik. Arapska lađa se tako jako

nagnula na stranu, da se mogla potopiti. Zagrabila je mnogo vode, pa se tek polagano uspravljala.

— Zar ste zaista tako bijedno glupi! Presijecite konačno uže. — dade im kapetan putem tumača doviknuti.

Ali su oni bili tako zbunjeni, da ga nisu poslušali. Tada dade Wagner sam presjeći uže a trojicu arapskih morskih junaka, koji su se nalazili na »Sireni«, u smjeru njihove lađe predade moru. Brik napne sva jedra i odjedri.

Seila nema luke pa se lađe moraju sidriti na tamošnjem sidrištu, do kojega je ulaz težak, zbog grebena ispred njega. Tako je morao brik, kad se približio gradu, kroz noć krstariti i tek ujutro proći kroz ulaz. Pozdravio je grad topovskim pucnjevima i pustio je sidro.

Seila, koja broji oko četiri tisuće stanovnika, sastojala se od valjda tuceta velikih, kamenih zgrada, koje su bile bijelo okrečene i više stotina koliba, koje su podignute iz najjednostavnijeg građevnog materijala. Gradske zidine bile su sagrađene iz komada koralja i blata, nisu imale puškarnice niti topove a bile su na mnogim mjestima urušene. Sa mora, osobito zbog niske pješčane obale na kojoj je ležala, nije ostavljala pristao utisak. Ipak je vladala lukama okoline uz cijelu obalu i bila cilj mnogih karavana, koje su dolazile iz unutrašnjosti ili išle odavde u unutrašnjost, da tamo razmijene svoju robu.

Sa palube brika vidjeli su se mnogi ljudi, deve i konji, koji su se utaborili u blizini grada. U svakom slučaju bilo je dosta trgovačkih karavana, pa se kapetan predao ugodnoj nadi, da će dobro trgovati. Pošto je spuštено sidro, približio se jedan čamac iz kojeg je na brod stupio jedan Arapin dostojanstvena držanja.

Bio je to lučki nadglednik. Tražio je da pregleda brodske isprave, da bi ih predložio namjesniku, od kojeg je ovisila dozvola, da se ovdje sidri. Između ostalog pitao je odakle brod dolazi, kakav tovar ima i da li su sreli lađu sa pobjeglim robovima. Kapetan mu je putem tumača dao obavijesti i predao mu je tražene papire. Činilo se da je lučki nadglednik zadovoljan te se udaljio.

Vratio se tek nakon nekoliko sati i javio, da je namjesnik dao svoju dozvolu da ovdje ostanu i trguju a za uzvrat je tražio namirenje ovdje uobičajene daće i lijepog dara za sebe.

— Wall — nastavio je — će vam poslati nekoliko vojnika, da vas štite od svih opasnosti. Ove vojnike morate vi hraniti i platiti,

— Mi te vojnike ne trebamo — odgovori kapetan Wagner — kad bi se mi nalazili u opasnosti, oni ne bi bili u stanju, da nas brane.

— Oh, oni su vrlo hrabri — reče lučki nadglednik.

— To ne vjerujem, jer sam primijetio obratno. Oni su drski, lakoumni i učinit će nam više štete nego koristi.

— Kako ih možeš poznati, kad si mi rekao, da još nikada nisi bio ovdje?

— Duskora ćeš čuti, odakle ih poznajem. Ja ću govoriti sa namjesnikom i dokazati mu da se znam sam braniti.

Lučkog nadglednika su pogostili, dali mu dar, s kojim je očito bio zadovoljan, i sada se vratio u grad da obavi jesti namjesnika.

Nakon dužeg vremena iz sjeverne gradske kapije koja je vodila na more, pojavi se četa oboružanih ljudi, koji su nosili jednu nosiljku. Iz nje je izašao bogato odjeven čovjek, koji se sa svojim ljudima ukrcao u više čamaca. Veslali su prema briku. U udaljenosti odakle se moglo razgovarati, namjesnik je naredio da se čamci zaustave, podigao se u svoj svojoj visini i povikao:

— Zašto hoćeš samo sa mnom govoriti? Ja moram poslati vojnike na tvoju lađu, da je čuvaju.

— Tko si ti, koji se usuđuješ tražiti od nas poslušnost?

— Ja sam Hadži Samarky, vladar ovog grada, kojega moraju slušati svi, koji se ovdje nalaze.

— Ako si ti Wali onda dođi gore k meni, da mogu s tobom govoriti!

— Dodi dolje k meni, ja sam viši nego ti.

— Ako ne dođeš, nema trgovine.

To se nije dopalo činovniku, kojemu se činilo da će mu izmaći uobičajeni darovi. Savjetovao se sa svojim i tada rekao:

— Tvoji su postupci sumnjivi, pa ti se ne usuđujem vjerovati.

— Dajem ti svoju riječ, da ti se ništa zlo neće dogoditi.

— I da ću moći napustiti tvoju lađu, kad mi se to svidi.

— Da.

— Tada ću se premisliti, hoću li doći.

— Razmisli. Dajem ti dvije minute vremena. Kad to vrijeme prođe, ja ću odjedriti.

Wali se ponovo savjetovao. Kad su dvije minute prošle, dade Wagner znak da se digno sidro.

Zveket lanca je odlučio. Namjesnik je uvidio da sa ovim strancem nema šale i pođe na brod kad su spuštene brodske ljestve. Namjesnik je mračnim pogledima promatrao prisutnu momčad i kad je ukupno nabrojio samo četrnaest ljudi, upita, bez pozdrava.

— Jesu li to svi tvoji ljudi?

— Da — Wagner kratko odgovori.

— I sa tako malim brojem usuđuješ mi se usprotiviti?

— Vidio si i iskusio da su usuđujem. Mi smo Evropljani, a jedan jedini Evropljanin pobijedit će dvadeset tvojih ljudi.

Ove ponosne riječi bile su doduše drsko izgovorene, ali su ostavile utisak. Namjesnik je pošao na stražnji dio palube, gdje je sjeo na sag. Njemu nasuprot sjeo je kapetan, nadesno je stajao kormilara nalijevo tumač. Polovica posade stajala je u blizini, dok su drugi promatrali čamce. Kapetan i namjesnik promatrali su se ispitivački. Kapetanovo od vjetra potamnijelo lice sa prostodušnim crtama ugodno je odudaralo od namjesnikovog lukavog izgleda. Ovaj je bio u godinama, ali usprkos stanovite primjese otmjenosti, koja mu se nije mogla poreći, na licu mu se nalazila crta one dostojanstvene lukavosti, koja je svojstvena Arapima sa obale. Tek nakon nekog vremena počeo je razgovor:

— Došao sam da te pozovem na odgovornost. Ti odbijaš da primiš moje vojnike pa ćeš otrpjeti kaznu.— Varaš se — odgovori kapetan, — Ti si poslušao moju volju i došao si. Primajući tvoje vojnike, ja bih te priznao svojim gospodarem. Zar ne znaš da je sramota, kad se mora dozvoliti da stranci zauzmu nečiji brod?

— Želim samo vidjeti, da li su kod tebe pobjegli robovi.

— Zar su tvoji robovi bili tako dragocjeni?

— Nisu pripadali meni.

— Ah! Kome drugom? Čovjek, čije su bili vlasništvo, mora da ti je vrlo važan!

— Pripadali su sultanu Ahmedu od Harara.

— Pih! Dakle su ipak bili samo bezvrijedni ljudi — reče kapetan omalovažavajući.

— Ne. Bila su dvojica kršćana i jedna mlada, lijepa kršćanka, koja je navodno prekrasna kao vrhovi bregova u jutarnjem rumenilu.

Hadži Samarkay je izjavom o pobjeglim bijelim robovima učinio veliku neopreznost, jer je kapetan načulio uši. Bijeli kršćani, dakle Evropejci! Možda je ovdje trebalo spriječiti neki lopovluk. Stoga Wagner upita:

— Znaš li iz koje su zemlje bili ti ljudi?

— Da. Zovu je Isbanje.

— Dakle Španija!

Nagađanje kapetana Wagnera bilo je potvrđeno.

— A odakle je bila ropkinja? — upita dalje.

— To sultan ne zna.

— Kojim je jezikom govorila?

— Istim kao i jedan od zatvorenika. Oni su svezali sultana i opljačkali njegovu riznicu. Nadalje su odveli njegove deve i pobjegli sa dva Somala, koji su svakako bili njihovi vođe i zaštitnici. Drugog jutra našli su sluge sultana Ahmeda i oslobodili ga spona.

— Šta je onda učinio?

— Odmah je poslao mnoge ratnike u potjeru.

— Kamo?

— K obali, jer bjegunci nisu imali nikakvu drugu mogućnost za bijeg nego pomoću broda, koji bi mogli naći na obali. Cijela morska obala je opsjednuta. Sultan je poslao svog vezira u Berberu a sam je došao k meni u Seilu. On je vrlo moćan, pa moramo činiti šta on hoće, inače će nam se osvetiti.

— Je li odneseno blago veliko?

— Mnogo zlata, lijepa odjeća i drago kamenje, koje stoji mnogo milijuna. S time se može kupiti cijela zemlja.

— Tada su robovi, znači, pobjegli?

— Ne. Oni su doduše oteli najbolje i najbrže deve i stoga su stigli na obalu prije svojih progonioca, ali mi znamo, da se u zadnje vrijeme nije vidjela nijedna strana lađa. Vladao je jaki jugo, koji je na našem moru tako opasan da ga svaka lađa izbjegava. Poslao sam u potjeru većinu mojih brodova. Oni će uhvatiti bjegunce ako bi ovi pokušali naći neki brod.

Wagner je zamišljeno gledao pred sebe. Glavom mu proleti jedna misao. Oba muškarca bili su Španjolci, a svakako i djevojka. Kako su došli u ruke okrutnog sultana iz Harara? Sigurno su bili smioni i oprezni ljudi. Nalazili su se u lošem položaju a možda ih se moglo iz njega izvući. Kao čestit čovjek osjećao se kapetan obaveznim da pokuša ne bi li mogao nešto za njih učiniti. Stoga ravnodušno upita:

— I vi niste ništa o njima čuli? Niste im našli nikakav trag?

Namjesnikovo lice poprimi zloban izraz, oči mu podmuklo zablistaju i sa divljim zadovoljstvom odgovori:

— Trag nismo našli, nego nešto mnogo boljega.

— Šta?

— Najprije reci, da nemaš robove kod sebe!

— Ne. Dosada nisam ništa o njima znao.

— Reći ću ti, da smo uhvatili jedinog Somalija, koji je bjeguncima služio kao vođa.

— Ah!

— Da. Poslao sam svoje ljude da pretraže cijelu obalu. U blizini Elmes brijega, tamo gdje se on spušta k moru, našli su jednog mladog Somalija. Iznenadili su ga dok se odmarao na izvoru. Nije imao vremena da pobjegne, pa je bio uhvaćen iako se branio poput đavola i čak je ranio nekoliko mojih ljudi. Ispitivali su ga. On nije odgovarao i čak kad su ga doveli ovamo k meni, on je prkosno šutio.

— Tako se još ništa ne zna o bjeguncima!

— Ipak! Sultan od Harara ga je odmah prepoznao: on je mlađi od oba Somala, koji su bili otac i sin.

— Ah! Tada ga morate tako dugo ispitivati, dok ne progovori.

— On ne govori niti riječi. Ali sutra će ga mučiti dok ne odgovori

na naša pitanja!

— A ako radije umre, nego progovori?

— Tada će otići u pakao!

— Vi nećete uhvatiti bjegunce, jer vaše lađe ništa ne vrijede.

— Želiš li me vrijeđati?

— Ne. Kako ćete uhvatiti bjegunce, ako su našli lađu? Imate li takvo oružje i topove kao ja? Imate li takvu lađu kao ja, koja tako brzo jedri, da joj nikakav bjegunac ne može pobjeći?

Namjesnik se zamišljeno zagleda u pod. Kapetanovi razlozi činili su mu se uvjerljivi. Stoga odobravajući reče:

— Da, kad bismo imali lađu kakova je tvoja!

— Ali vi je nemate! — reče Wagner promatrajući ga krišom. — Kladio bih se, da bih uhvatio te bjegunce, kad bih se time pozabavio.

— Sultan je za njih obećao veliku nagradu. Dvadeset tovara kafe, koje može ponijeti deva.

— Nebesa! To je bogatstvo!

Preko Arapinovog lica preleti gadan izraz požude. I ta je toliko savladala njegovu razboritost i oprez, da je uzviknuo:

— Koliko zahtijevaš od te cijene, ako ti uspije, da ih uhvatiš?

Sada se kapetan počne prijetvorno smijati.

— Pih, ja sam bogatiji od tebe, ja ne trebam nagradu! Ali bi me zabavljalo potražiti bjegunce.

— Učini to, učini to! — poviče Hadži Samarkay, kojega je silno uzbudila pomisao da će dobiti cijelu nagradu bez po muke.

— To ne mogu — odgovori sa žaljenjem Wagner. — Moram ostati ovdje i prodati svu robu.

— Oh, to ćeš prodati za nekoliko sati, ako ja to hoću.

— Kako ćeš to učiniti?

— Ovdje su četiri velike karavane iz Amhara, Schoa, Kaffe i Ogadena. Ja sam trebam puno, isto tako stanovnici Seile a i sultan od Harara će mnogo toga kupiti, samo da možeš otploviti.

— Mislim, da je on sada siromašan, pošto mu je oteto blago?

— Sultan Ahmed ima oko sebe mnogo srebra, koje mu Španjolci

nisu odnijeli. Osim toga on oduzima stanovnicima Harara sav novac. Što je njihovo to je i njegovo.

— A sa čim plaćaju karavane?

— Sa slonovom kosti i maslacem. Mi sada u Seili plaćamo biserima, koji se vade kraj obale. Ako zapovjedim da se danas samo od tebe kupuje, nemaš do večeri više robe.

To se kapetanu dopalo. U prvom redu je za njega bila velika prednost da može za jedno popodne sve prodati, umjesto da tu leži tjednima ili da mora jedriti od luke do luke a zatim su mu ponuđeni predmeti za zamjenu bili vrlo povoljni. Slonova kost i biseri, ovdje tako jeftini, imali su u Evropi veliku vrijednost, a maslac koji će ovdje primiti, mogao je za dobru cijenu prodati u istočnoj Indiji. Stoga reče:

— Hoće li sultan Ahmed pristati?

— Odmah! Samo moraš sam s njim govoriti. Ja ću te njemu preporučiti.

Čini se da je namjesnik pomislio na nešto, što je već davno trebao učiniti. On je naime zabrinuto zapitao:

— Ali i ti si kršćanin kao i Španjolci! Živate li vi u istoj zemlji?

— Ne. Između je jedna velika država.

— Ali vi ste iste vjere?

— Ne, oni su katolici a mi smo protestanti.

— Šta to znači?

Kapetan se sjeti prikladne usporedbe. On objasni: — To je kod kod vas Suniti i Šijiti.

— Ah, onda ne moram brinuti! — reče umireno wali. — Mi Suniti mrzimo Šijite više nego nevjernike.

I vi se mrzite i tako smo sigurni za tebe. Idem ja odmah da govorim sa sultanom i da izdam nalog za prodaju.

— A ja ti ponavljam, da možeš zadržati onih dvadeset tovara kafe, koju deva može nositi, kad uhvatimo bijele robove. Vidiš, da ti želim dobro. Nadam se, da se neću u tebi prevariti!

Nada da će dobiti dvadeset tovara kafe pored deva, tako je obuzela lakomog činovnika, da je uzviknuo:

— Ja sam tvoj prijatelj! Kako se zoveš?

— Zovem se Wagner.

— To se ime vrlo teško izgovara, kraj toga gotovo jezik puca, ali to neće ništa škoditi našem prijateljstvu. Zar nećeš sa mnom poći u Seilu? Moraš sam govoriti sa sultanom od Harara!

— Hoću li se neozlijeđen vratiti natrag?

— Kunem ti se Alahom, prorokovom bradom i svim kalifima, da možeš doći i otići kao slobodan čovjek i da ću dati svakoga ubiti, tko bi te uvrijedio. Možeš tvoju robu bez straha poslati u grad i tamo je prodati.

— Ne, to neću učiniti, jer ne moraju svi kupci biti tako iskreni kao ti. Dat ću dopremiti na palubu sanduke i pakete i otvoriti ih i onda smiju uvijek samo po deseterica ljudi doći na brod i pogledati robu, koju neću pojedinačno nego ukupno prodati. Brzo ću se spremići da s tobom pođem na kopno.

Kapetan je dao kormilaru Hainrihsenu potrebne naloge i otišao u svoju kabinu. Tu je morao dvije stvari obaviti. Najprije se svečano obukao i okačio na sebe cijelo mnoštvo oružja, jer je želio napraviti utisak otmjenog čovjeka. A zatim je uzeo arapski rječnik, koji je nabavio da bi tumača mogao donekle nadzirati. Sada je po njemu listao i poluglasno pred sebe mrmljao:

— Tko bi razumio ovaj jezik! Sada moram mučno sakupljati riječi. Kako se zapravo kaže »ja«? Ah. evo ga. Kaže se »ana«. A »jesam«? Toga i ne mogu naći, ali tu piše »eida« što znači »isto«. A »kršćanin« znači »nassrani«. Dakle ako kažem: »Ana eida nassrani«, to znači: »Ja isto kršćanin«, a Somali će odmah pomisliti, da želim spasiti njega i ostale. Onda će imati nade. Ah, kako se kaže »nada«? Evo je: »amel«. Ako mi bude moguće, oslobodit ću ga, ali to se može uraditi samo noću. Hm! Ovdje piše »nossf el leel« je ponoć. Dobro, to ću zapisati, iako će mi biti teško nacrtati ova arapska slova.

Wagner je uzeo mali listić i napisao na njega od desna na lijevo: »Ana eida nassrani — amel — nossf el leel.«

— Tako — mrmljao je zatim zadovoljno. — To znači na njemačkom i u slobodnom prijevodu: »I ja sam kršćanin, imaj nade, dolazim u ponoć!« Ako mi uspije da to doturim čovjeku, on će me razumjeti. Wagner, Wagner, kad bi znala tvoja stara kod kuće, da se

zaplićeš u tako opasan roman, da bi oslobodio jednu prekrasnu ropkinju! No, čovjek ima dobro srce, priličnu glavu i par snažnih šaka, to je najvažnije!

Kapetan smota ceduljicu, stavi je u džep i krene natrag na palubu, gdje ga je wali čekao. Hainrihsen, koji mu je bio više prijatelj nego podložni, zapita ga zabrinuto:

— Vi idete u najveću opasnost. Šta ako vas zarobe?

— To sigurno neće učiniti! Namjesnik se zakleo a musliman ne krši zakletvu.

— No dobro. Mislim, da će posjet biti gotov za sat i po. Ako se za dva sata ne vratite, pucat ću na grad.

— To sam vam baš htio reći.

— Nećete povesti pratnju?

— Ne. Na istoku doduše znači: 'što je veća pratnja, to je otmjeniji gospodar', ali ovi bi momci zaista mogli misliti, da se bojim. Osim toga vi ovdje trebate ljude više nego ja. Prodavati možete tek nakon mog povratka, jer moram povesti tumača.

Nakon što je kapetan Wagner još naredio neke stvari, stupio je s namjesnikom i tumačem u čamac. Skoro su stigli na kopno. Tamo je ispred sjeverne kapije stajala nosiljka u kojoj je wali došao. On je prezrivo odbio stupiti u nju, da ne bi povrijedio svog gosta i stoga je pošao pješice s njim kroz beznačajne ulice grada. Svuda su stajali ljudi koji su znatiželjno promatrali stranca. Po njegovoj bogatoj odjeći vidjeli su da je on zapovjednik lađe.

Kad su namjesnik i njegov pratilac stigli do zgrade u kojoj je Hadži Samarkay stanovao, uvede Arap kapetana u jednu sobu u kojoj se osim sagova nalazila još neka stvar, koja je ličila na stolac. Na njega je morao sjesti Wagner. Po nalogu gospodara donesene su lule i kafa. Namjesnik se najprije htio prepustiti udobnom uživanju ovih stvari, ali ga je kapetan omeo pitanjem:

— Kada ću moći razgovarati sa sultanom?

Tumač, koji je prevodio pitanje, sjedio je na hasuri i dobio također lulu i kafu.

— Nako što otpočinemo, kada se njemu svidi.

— Ah, dakle kad se njemu svidi? Onda želim, da mu se vrlo skoro svidi, inače bi ti mogao požaliti.

— Zašto?

— Jer će moji ljudi pucati na grad, ako se skoro ne vratim.

To je smjesta djelovalo. Namjesnik skoči uplašeno sa saga, pogleda unvis, kao da možda već meci padaju unutra i zastenje:

— U tvojoj zemlji ima sigurno mnogo odlučnih ljudi. Strpi se malo! Idem sultanu, pa ću mu o tebi govoriti.

S time se činovnik udalji. Tumač prinese svoju šalicu k ustima, isprazni ju i pogleda zadivljeno kapetana. Posluživao ih je crnac, koji im je punio šalice i pružao nove lule, do namjesnikovog povratka.

— Dođi! — reče ovaj — sultan Ahmed te očekuje.

Ušli su u oveću sobu. Pod je u zadnjem dijelu bio povišen i pokriven dragocjenim sagovima. Tu je sjedio sultan i pušio vodenu lulu sa dugom cijevi. Bacio je ispitivački pogled na kapetana i onda se obratio tumaču:

— Klekni robe, kad s tobom govorim!

Bio je navikao u Hararu, da njegovi podanici s njim govore ležeći na trbuhu, i smatrao je osobitom milošću što je dozvolio čovjeku da klečeći s njim govori.

Tumač posluša i klekne. Wagner, koji nije razumio arapske riječi, ali ih je doveo u vezu sa podložnošću svoga čovjeka, upita ovoga:

— Zašto si kleknuo?

— Sultan je tako zapovjedio.

— Ah! Tko je tvoj gospodar?

— Vi.

— Koga dakle ti moraš slušati?

— Vas.

— Ja ti zapovijedam da ustaneš!

— Sultan će me dati ubiti.

— Pih! Prije ću mu ja prostrijeliti glavu. Ustani! Mi drugi ćemo razgovarati sjedeći, ali ti ćeš stajati, to će biti kao dokaz poštovanja.

Tumač je sada doduše ustao, ali je stupio bojažljivo nekoliko

koraka natrag, da ga sultanov nož ne može dohvatiti. Ovaj ga pogleda zažarenog oka, segne rukom za pojas gdje mu se nalazilo oružje i sikne:

— Pasji sine, zašto si ustao? Smjesta klekni, inače će te moj nož probosti!

Tumač pogleda dršćući kapetana i šapne mu: — On će me probosti, ako ne kleknem.

— Tada mu reci, da će njega prije pogoditi moj metak, nego tebe njegov nož.

Kod tih riječi izvuče Wagner svoj revolver i uperi ga u sultanovu glavu. Ovaj problijedi, da li od straha, nije se moglo reći.

— Šta smjera ovaj nevjernik? — napadne on tumača.

— Da te njegov metak pogodi, prije nego ti potegneš nož — odgovori.

Lice tirana dobi neopisiv izraz. Još se nitko nije usudio tako s njim govoriti. Ali držanje kapetana je bilo tako odlučno, da je maknuo ruku sa pojasa i nakon kratke stanke zapitao:

— Zašto si zabranio, da ovaj čovjek preda mnom kleči?

— Jer je on moj sluga a ne tvoj — odgovori kapetan.

— Znaš li tko sam ja?

— Da, jer sam trebao biti doveden sultanu od Harara.

— Dakle, tada me pogledaj, jer ja sam taj!

Riječi su bile tako izgovorene, kao da govornik očekuje, da će kapetan od poniznosti pasti na zemlju. Ovaj mirno odvrati:

— A znaš li ti, tko sam ja?

Ahmed ga pogleda iznenađeno. — Ti si pomorac, ali ja sam sultan jedne velike države! — reče najzad.

— Tvoja država nije jako velika — odgovori Wagner ravnodušno. — Ja sam govorio sa većim i slavnijim ljudima negoli si ti. Ti si gospodar robova. Slavnije je biti gospodar slobodnih ljudi. Ja zabranjujem mojem sluzi da pred tobom kleči. Ovu moju zapovijed moraš poštovati, ako ne želiš, da to poštovanje silom pribavim.

Sa tim riječima sjedne kapetan Wagner udobno kraj sultana i stavi pred sebe svoja dva revolvera. Wali je dotada stajao uz njega. On se

nikad ne bi usudio, bez posebnog poziva, tako blizu sjesti k tiraninu. Sada je Wagnerovim primjerom bio tako ohrabren, da je i on sjeo, ali u stanovitoj udaljenosti od one dvojice. Činilo se da je sultan Ahmed od čuda zaboravio govoriti. Očigledno nije znao kako da se drži. Kapetan ga se dojmio, a osobito su ga plašila njegova dva revolvera. Stoga se nehotice odmakne od njega i reče:

— Da si u Hararu, dao bih te probosti!

— A da si ti u našem carstvu, već bi davno izgubio glavu — odgovori Wagner. — Na Zapadu je naime običaj da se sultanima, ako se ne sviđaju narodu, odrubi glava.

Vladar otvori usta, raširi oči tako kao da već stoji na stepenicama giljotine. — Jesi li kada ti bio prisutan? — upita nehotice.

— Ne, jer nisam krvnik. Ali ti pušiš, a ja sam navikao da se ne odričem onoga što mi prija. Neka se i meni dade lula!

Tumač nije nikad u životu posredovao kod takvog razgovora. Najprije se bojao za sebe, ali neustrašivost kapetana, pod čijom se zaštitom od časa do časa osjećao sigurnijim, ojačala je i njegovu odvažnost. Stoga je doslovce prevodio njegove riječi, iako im je mogao dati nešto, pristojniji oblik. Namjesnik lupne rukama i naredi crncu koji se pojavio, da donese lule. Kad je Wagner zapalio lulu i najprije udobno povukao nekoliko dimova, reče sultanu:

— Sada možeš početi. Razgovarajmo o našim stvarima!

To je zvučalo tako, kao da je među trojicom prisutnih muškaraca on najviši i najotmjereniji, kao da je on onaj koji ima odrediti, šta će se govoriti. Ali dojam njegove ličnosti i njegovog ponašanja je bio tako jak, da je Ahmed uzalud tražio kako da ga ukori. Stoga odvrati:

— Hadži Samarkay mi je govorio o tvojoj molbi.

— O mojoj molbi? — pitao je Wagner sa dobro glumljenim iznenađenjem. — Ja nisam izrekao nikakvu molbu, nego sam mislio, od tebe čuti jednu želju.

Niti ovaj obrat nije sultan očekivao. Kapetan je pogodio pravi postupak. Tiranu se može uliti poštovanje prema nekome samo srčanošću, jer je tiranin na dnu svog srca kukavica. Tako je i vladar od Harara osjetio prema kapetanu poštovanje pomiješano sa strahom, iz čega se razvija brzo povjerenje. Rekao je sam sebi, da je takav čovjek

kao stvoren, da izvede nešto što drugima ne bi uspjelo. Stoga je neobično blago odgovorio:

— Da, ja imam jednu želju, ali ne znam, jesi li ti čovjek, koji bi je mogao ispuniti.

— Pokušaj! — reče Wagner jednostavno.

— Je li ti wali sve ispričao?

— To ne znam. Ispričaj mi sve sam još jednom!

Sultan Ahmed je poslušao i izvijestio o onome, što se dogodilo u Hararu i o koracima, koje je učinio, da dobije bjegunce u svoje šake. Zatajio je ili uljepšao sve ono što bi moglo škoditi njegovu ugledu. Ipak je iz njegovog prikaza govorio takav bijes, jarost, koji bi sigurno doveo do najgorih okrutnosti, da su bjegunci imali nesreću pasti njemu u ruke. Kad je završio, kapetan postavi pitanje:

— Držiš li mogućim, da se bjegunci uhvate?

— Da.

— Kako? Možda pomoću uhvaćenog Somalija Murada Hamsadija?

— Ne. Ovaj Somali je hrabar čovjek, jer se mnogo toga usudio učiniti. On će radije umrijeti, nego svog oca izdati. Mučit ću ga do smrti.

— To nećeš moći, jer će se on prije ubiti. Bar bih ja na njegovu mjestu to učinio.

— Murad nema oružja kod sebe.

— Može se i bez oružja ubiti. Bilo je robova, kojima se nije ništa ostavilo, da se ne bi mogli ubiti, a koji su se ipak ubili. A zar ti sumnjaš, da se on sa svojim ocem i ostalom dvojicom tajno dogovorio, prije nego ih je ostavio, da će naći neku lađu? Nagovorite ga ili ga mučite, on će ipak učiniti samo ono, o čemu se s njima dogovorio.

— A šta bi to bilo?

— To ja ne znam, jer ga nisam vidio i jer ga ne poznam. On može na primjer pobjeći iz svog zatvora. Zar ne može naći ortake? Nema li Somala u gradu? Ili zar vam ne može prividno obećati da će vas odvesti k bjeguncima i uz put pobjeći! Ili vam se onda može postaviti zasjeda?

— Kako bi to bilo moguće?

— Zar nemaju Španjolci tvoje blago kod sebe? Zar ne mogu dosta

ljudi pridobiti i podmititi, da te napadnu?

Sultan Ahmed se zamislio. Gledao je jedno vrijeme pred sebe i tada odvratio:

— Na to još nisam mislio. Ti si u stvari tako pametan, da bi mogao postati sultanov vezir. Mislio sam da sam sve učinio!

— A najjednostavnije, najlakše, najsigurnije nisi učinio. Rekao si da bijeg može samo onda uspjeti, ako bjegunci nađu na obali brod, koji bi ih primio. No, zašto nisi upriličio prijem na jednoj takvoj lađi?

Ahmed pogleda Wagnera sa najvećim iznenađenjem.

— Jesi li lud? Zar ja sam, kojem su pobjegli, čije su blago ukrali, koji ih progonim, kojemu su čak odveli najljepšu ropkinju, da im pomognem kod daljnjeg bijega?

— Tko to kaže? — smješkao se kapetan nadmoćno. — Zar me zaista nisi razumio? Ja na tvom mjestu bio bih brzo sjeo u jednu lađu i jedrio duž obale. Oni bi došli i molili da ih primim. Ja bih se sakrio, ali kad bi sa blagom stupili na lađu, pokazao bih se i zarobio ih.

Sada Sultan skoči i poviče: — Alah! Alah! Imaš pravo! Pametniji si od svih nas!

I wali je učinio znak pristanka i divljenja. — Gdje nam je bila pamet kad se nismo na to sjetili!

— Da, ti nisi samo neustrašiv i hrabar, nego i lukav i pametan! Mi ćemo to još nadoknaditi i to odmah! — poviče sultan.

— Ne odmah; najprije dobro promislite! — predloži kapetan.

— Zašto? Ti imaš pravo! Na taj ćemo ih način sigurno uhvatiti.

— Sada je skoro prekasno. Bjegunci su izaslali mladog Somalija kao glasnika, a on se nije vratio. Oni dakle znaju, da je uhvaćen pa će biti vrlo oprezni. Osim toga su primijetili vaše lađe. Poznaju li Somali namjesnikove lađe?

— Da — odgovori Hadži Samarkay.

— Dobro, tako znaju i bjegunci da ih te lađe progone. Oni se neće nijednoj od njih približiti.

— Opet imaš pravo — reče uzbuđeno sultan. — Da, ti si mudar i poduzetan. Daj nam dobar savjet! Kad ih uhvatimo dat ću ti trideset deva sa punim tovarima kafe.

— Tada ću ti dati moj savjet: lađa, sa kojom ćeš ih tražiti mora biti strana, da se ne uplaši, po mogućnosti evropska. U takvu će Španjolci, čim je vide, imati povjerenja.

— Tvoj savjet je dobar. Ali gdje ima jedna takva lađa, osim tvoje?

— On će ti je prepustiti — ubaci Hadži Samarkay, smješkajući se od veselja.

— Hoćeš li zaista? — upita tiranin.

— Učinit ću to, ali stavljam svoje uslove. Pošto nemamo vremena, moja roba mora do navečer biti rasprodana.

— Ja ću se pobrinuti, da se to uredi — izjavi wali. — Ja sam ti to obećao i ja ću održati riječ.

— Ja sam ću od tebe toliko kupiti koliko imam zlata i srebra kod sebe — poviče vladar od Harara, koji je želio što je prije moguće doći opet do svog blaga i do svoje lijepe ropkinje. — Kakvu robu imaš?

Wagner nabroji sve što je imao.

— Dobro je, ja ću kupiti, wali će kupiti i karavane će kupiti. Imaš li još neke uslove?

— Da, ja neću od cijene, koju si za hvatanje bjegunaca odredio, ništa uzeti, ali Hadži Samarkay je moj prijatelj i on neka dobije sve. Dat ćeš mi pismeno obećanje, koje ću ja njemu pokloniti, čim ih uhvatim.

Činovnik je svom velikodušnom »prijatelju« gotovo pao oko vrata. Sultan nije mogao shvatiti takovu nesebičnost.

— Jesam li dobro shvatio? Rekao si, da nećeš ništa?

— Posve ništa. Jedan ide rado u lov a drugi rado igra. A moja je strast hvatati bjegunce. Meni je nagrada veselje, da sam ih ulovio. Smijem li sada izreći svoj posljednji uslov?

— Reci!

— Moram vidjeti uhvaćenog Somalija. Oba Španjolca poslat će sada njegovog oca u izviđanje. Dok će moj brod ploviti uz obalu ja ću je dalekozorom pretraživati i vidjet ću ga. Sigurno je otac sličan sinu. Ako dakle vidim sina odmah ću prepoznati oca.

— Alah je velik, a tvoja mudrost je duboka! — poviče sultan — Pogodio si: oni su vrlo slični, jednog možeš prepoznati po drugom. Ja sam ću ti pokazati zarobljenika.

— Ne odmah, najprije nam daj svoje pismeno obećanje.

— Hoću, a ti ćeš mi sam govoriti. Donesite pergament, tintu, vosak i pero od trske! Pisat ću.

— Čekaj još! opomenu ga kapetan. — Odakle uzimaš kafu?

— Šaljem ju iz Harara.

— Kako dugo to traje?

— Ja putujem tamo a karavan ovamo. To traje, uračunavši vrijeme koje mi je potrebno da dobijem kafu, jedan ophod mjeseca.

— Dobro, dakle piši!

Ahmed poslušno zamoči pero od trske i napiše sljedeći diktat:

»Ja, Ahmed Ben sultan Abubekr, emir i sultan države Harar, kunem se Alahom i Prorokom: ja ću Hadži Samarkayu Ben Ali Slahu, koji je wali grada Seila, jedan ophod mjeseca nakon što je kapetan Wagner uhvatio meni pobjegle ljude, predati na dar trideset tovara dobre kafe pored deva, koje su tovar nosile.«

Ispod toga je napisao svoje ime i onda uzeo pečat, koji mu je visio oko vrata i pritisnuo ga na pečatni vosak.

— Tako! Jesi li sada zadovoljan? — upita.

— Da — odgovori Wagner. Okrenuvši se k namjesniku, doda: — Prije sam ti rekao, da ćeš ovo pismo kasnije od mene dobiti, ali da vidiš da govorim istinu, dajem ti ga već sada.

Wali ga zgrabi oduševljeno obim rukama, lice mu se razblaži i on vikne:

— Da, ti dokazuješ, da si plemenit čovjek. Ti si moj prijatelj, ti si prijatelj prijatelja i dobročinitelj dobročinitelja! Reci mi što da činim, da uzveličam tvoje ime i hvalim tvoju dobrotu!

— Ne tražim ništa od tebe, nego da održiš svoje obećanje.

— U odnosu na prodaju tvog tovara? Držat ću ga. Odmah ću izdati nalog da se kod tebe može kupovati samo do večeri.

Hadži Samarkay se digne i odjuri. Kad je nestao, odloži sultan cijev svoje lule i reče:

— Hodi sada, pokazat ću ti zarobljenika!

— Kako se zove?

— Murad Hamsadi.

Tiran krene naprijed i napusti sobu. Wagner ga je slijedio. Prešli su preko širokog dvorišta i ušli u jedno uže, koje je imalo jedva osam kvadratnih metara. Zidovi su bili oko četiri metra visoki. Dvorište je bilo prazno, samo je u sredini stajao stari koš od rogoza.

— Ovdje je — reče Ahmed. — Makni koš!

Wagner to učini i tada na svoj užas opazi zarobljenika. Napravili su duboku jamu, njega su stavili unutra i rupu opet tako zatrpali, da mu je samo glava virila iz zemlje. Usprkos toga činilo se da je još pri snazi i pri svijesti, jer su mu oči sijale beskrajnom mržnjom na sultana a bijesnom znatiželjom na stranca. Ovaj gurne neprimjetno ruku u džep i izvuče ceduljicu. Uvidio je, da mu je neće moći dati, jer zarobljenik nije mogao micati rukama. Možda se uhvati trenutak, da mu pokaže pismo? To je naravno bilo teško, jer je osim sultana bio prisutan i tumač. Ipak je Wagner odlučio da pokuša. Stavio je dakle papir na dlan i pritisnuo ga palcem, da bude otvoren. Bio je tako malen, da ga je ruka posve sakrila.

— Pogledaj tačno tog pasjeg sina! — reče sultan.

— Nećeš pokušati navesti ga da progovori? — upita Wagner?

— Ne, to je sada beskorisno. Ti ćeš uhvatiti njegovog oca i ostale, a da on ne govori. Onda će on dobiti svoju kaznu!

— Zar on ne može izaći iz zemlje? Kad se okrene, zemlja će olabaviti!

— Murad to ne može, jer je privezan za stup.

— Zbilja? Čini se da je već pokušavao.

Kod tih riječi sagne se Wagner ka glavi, koja je stršala iz zemlje i učini kao da lijevom rukom pretražuje pijesak dok je desnu pružio tako da je zarobljenik mogao čitati papir, ako je uopće znao čitati. Sultan Ahmed nije ništa primijetio i reče:

— Zemlja je čvrsta, ne brini!

— Ali kako ga možeš pustiti bez čuvara?

— Po danu nije potrebna straža ali po noći stoji kraj njega jedan stražar a drugi ovdje kod vrata. Nemoguće je da pobjegne.

— Tada sam miran i možemo ići.

Kapetan je sa velikim zadovoljstvom izrekao ove riječi, jer je po pogledu zakopanoga vidio da je ovaj pročitao papir i razumio. Postigao je svoj cilj a siromašnom čovjeku je privremeno dao utjehe i nadu, koju je tako trebao. Kad su se vratili u sobu, našli su waliya, koji im je javio, da je izdao odnosne naloge.

— Ja ću ići s tobom na lađu — reče sultan.

— I ja — izjavi zapovjednik Seile.

Oba su imala namjeru da izaberu najbolju robu prije nego dođu drugi.

— Tada požurite, jer je krajnje vrijeme! — opomene ih Wagner, pošto je pogledao na sat.

Tek što je to izrekao, pukne slijepi topovski hitac.

— Alah, Alah, šta je to? — upita sultan Ahmed.

— Pucaju! — poviče Hadži Samarkay.

— Zašto? — upita Ahmed uplašeno.

— Jer je prošlo vrijeme a moj kormilar misli da ste me neprijateljski primili. Moram požuriti, da ga izvedem iz zablude!

— Da, žuri, žuri! Doći ćemo za tobom — poviče sultan.

Kapetan i tumač brzo napuste kuću. Vani na ulicama stajali su uplašeni ljudi, koja su, kad su ga ugledali, posegli za noževima, ali su ga ipak pustili da prođe. Kad je stigao pred kapiju izvuče maramu, mahne njome po zraku i odmah začuje sa broda glasno »Hura« a nekoliko časaka kasnije otisne se jedan čamac da ga prebaci na brod. Kad je čamac pristao na obalu, reče mornar, koja je njime upravljao:

— No, kako je ispao razgovor?

— Sve je bilo u redu — odgovori VVagner. — Do noći a možda i kasnije bit će poštenog posla. Stoga ćete dobiti posebnu okrepu a ako sve sretno prođe još jednu punu mjesečnu plaću.

— Hura, kapetan Wagner! — povikaše mornari kad je čamac poput galeba isplovio na valove.

4. PREVARENI SULTAN

Kad je Wagner stupio na palubu, pođe mu kormilar Hainrihsen u susret. Na njemu se vidjela radost koju je osjećao u tom trenutku.

— Hvala Bogu! — reče. — Već sam mislio da ste izgubljeni!

— Pucali ste cijelih deset minuta prerano!

— To ovdje nije nikakva greška. Tako ste vidjeli da smo pravi momci. A da vam je pošlo po zlu, moglo vas je ovih deset minuta možda spasiti. Kako je bilo na kopnu?

— Odlično. Sve ću vam kasnije pripovijedati. Sad će početi trgovina. Kako stoji s robom?

— Eto, ogledajte se!

Hainrihsen je to vrlo zadovoljno rekao, a imao je i pravo na to, jer je cijela paluba bila puna već otvorenih škrinja i bala.

— Vi ste bili marljivi — klimne kapetan prijazno. Pobrinite se za poštenu grog! Možda ćemo do večeri sve prodati.

— Dakle zbilja? — sumnjičavo će kormilar.

— Da. Pogledajte tamo na kopno! Već dolazi namjesnik.

— A tko je onaj drugi?

— Sultan Ahmed od Harara. Oni će htjeti uzeti najbolje za sebe. Podići ćemo cijene za dvadeset posto i prodavat ćemo samo na bale i škrinje. Zapamtite to!

— Do vraga, to će biti dobra trgovina! — Sa veselim povikom Hainrihsen se brzo udalji, da obavi svoju dužnost.

Kad su oba visoka gosta stigla na brod, povelu su ih najprije u kabinu. Trebalo ih je tamo ugostiti, ali oni nisu na to pristali, jer njihovo nestrpljenje da pokrenu lađu, nije dozvoljavalo takvo gubljenje vremena. Sultan je ponio cijelu vreću punu talira Marije Terezije i kutijicu zlatnih stvari, najviše narukvica i ogrlica i obruča za noge, koje je oduzeo svojim podanicima. Hadži Samarkay je predočio

bisere, koji isto sigurno nisu došli u njegov posjed na najpošteniji način i tako je trgovina mogla početi. Oba čovjeka htjela su vidjeti najbolje. Nisu dugo birali, i trgovali, pa su zatim dali svoju robu odnijeti u čamce.

— Vidiš li, da sam održao riječ? — reče činovnik Wagneru, pokazujući na obalu. — Eno ih, dolaze. Ako budeš budno držao red, sve će brzo ići.

Cijela je obala bila puna ljudi, koji su se trudili da nabave čamce, pomoću kojih bi mogli donijeti na lađu svoju robu za zamjenu. U blizini brika nalazilo se već nekoliko čamaca, koji se nisu usudili prići, jer su se na brodu nalazili sultan i wali. Pucanj, koji je kormilar ispalio, isprva je doduše ljude prestrašio, ali im se povjerenje brzo povratilo, kad su vidjeli da su se oba gospodara tako neustrašivo uputila na lađu.

— Kad ćemo moći odjedriti? — upita Ahmed.

— To ne znam tačno — odgovori Wagner. — Moram paziti na vjetar i plimu. Mogu li poslati glasnika, ako se noću digne povoljan vjetrić?

— Pošalji ga! Ja ću čekati i naložiti čuvaru kapije, da ga pusti unutra.

Sa time napuste sultan i namjesnik brod, a drugi kupci sada dođoše. Tada započe takva živahnost i promet, kakvu se dotada na brodu još nije vidjelo. U ovim krajevima se obično kod trgovanja donosi roba na obalu, te onda nastaje pravi godišnji sajam, koji često dugo traje. Ovdje se za kratko vrijeme do večeri sve sabralo na malu palubu. Tumač je imao mnogo posla a tako i ostali, a kad je pao mrak i zadnji kupci zadovoljno napuštali brik, bila je gotovo sva posada promukla i vrlo umorna. A još su morali marljivo raditi da bi zamijenjene predmete spremili ispod palube.

Hainrihsen stupi na stražnju palubu, da bi po prvi put udahnuo svjež zrak. Ovdje je našao kapetana, koji se je u istoj namjeri ovamo povukao i sada pušio cigaru.

— To je bilo popodne, kakvo još nismo imali! — primijeti kormilar.

— A vjerojatno će biti i večer, kakvu još nismo imali — upadne Wagner. — Pustimo sada obične stvari! Moram se nešto drugo s vama

dogovoriti.

— Ah! Dakle ćemo otploviti?

— Jeste li čitali neki roman?

— Hm! — promrmlja Hainrihsen zbunjeno. — Koji to mislite?

— Pa, bilo koji!

— Do vraga, baš tog nisam čitao!

— Dakle, nijednog?

— Ni jednog! Na brodu ima drugog posla, a na kopnu se držim krčme i dobre čašice. Od čitanja sam uvijek dobijao glavobolju. Moja moždana kutija je vrlo nježno građena.

— Ali to se ne vidi — smijao se Wagner. — Dakle, neku vrst romana doživjet ćemo danas. Jeste li čuli, što je jutros pričao namjesnik?

— Ah! O pobjeglim Španjolcima i lijepoj ropkinji!

— Da. Te ću ja spasiti. Slušajte što ću vam reći!

Wagner ga je izvjestio o onome što je saznao i o svojim namjerama. Hainrihsen ga je pažljivo slušao. Kad je kapetan završio, lupio je šakom po dršku od kormila i rekao:

— Neka vrag odnese te lupeže, naime sultana i namjesnika! Španjolci su pošteni ljudi, za koje bi bila vječna šteta da padnu u ruke svojim progoniteljima. Poći ću u ponoć sa vama da oslobodimo jadnog Somalija.

— To je nemoguće. Jedan od nas dvojice mora ostati na brodu.

— To je na žalost istina. Vi morate ići, jer znate gdje se nalazi Somali i tako ja moram ostati.

— Da. Povest ću četvoricu naših mladića. Mi ćemo omotati vesla i zaobilaznim putem ćemo pristati izvan grada. Tamo će jedan kod čamca čekati a s drugim ću već naći put.

— Trebate li motiku i lopatu?

— Ne, samo lopatu. Motika bi prouzročila buke.

— Vi mislite, da se bjegunci još nalaze na kopnu i da nisu našli neki brod?

— U to sam uvjeren. Dok ćemo mi biti odsutni, uredite brik da

bude spreman za jedrenje. Ostalo će se samo od sebe urediti.

Nešto iza deset, kad je na sidrištu i u gradu vladala duboka tišina, otisnuo se od brika jedan čamac. Nisu se čuli udarci vesala, jer su vesla bila dobro omotana. Wagner je bio na kormilu i upravio ga je tako, da je čamac učinio zavoj. Tek nakon pola sata stigao je na obalu, koja je samotno ležala u noćnoj tami. Bez da su izmijenili ijednu riječ, ostao je jedan od četvorice mornara u čamcu, dok je kapetan sa ostalima otišao.

Za četvrt sata su stigli do gradskih zidina. Hodali su uz njih dok nisu pronašli jedno urušeno mjesto. Tada su se oprezno popeli preko ruševina i našli se u unutrašnjosti grada. Neko vrijeme su pažljivo slušali, ali nisu čuli ni najmanji šum. Tada su se izuli i šuljali se dalje. Koraci su im sada bili nečujni, pa su stigli posve neprimijećeni do namjesnikove kuće.

Ovdje su morali biti dvostruko oprezniji, jer je sultan rekao, da neće spavati. Ako je on još bio budan, nisu ni sluge mogle pomisliti na počinak. Četvorica muškaraca šuljala su se oko kuće i tako došli do zida velikog dvorišta. Ovdje se je jedan čvrsto namjestio a drugi su se popeli preko njegovih leđa, našto su njega povukli gore. Do sada je sve išlo u redu.

Tada je jedan mornar skočio na drugu stranu kako bi drugi mogli preko njegovih ramena sići, i kod toga je udario lopatom, koju je držao u ruci, u zid. To je prouzrokovalo oštar zvuk.

— Brzo svi za njim. I tada se bacite na zemlju! — prošapta kapetan. Ovaj nalog bio je doduše izvršen, ali su se čuli koraci, koji su se približavali. Bio je to stražar, kojem je bilo mjesto na ulazu u samo dvorište. Zvuk mu se činio čudnim, pa je došao ovamo. Kad nije ništa primijetio, htio se udaljiti. Tada se kapetan pred njim uspravi i dade mu takav udarac za vrat, da se stražar samo složio na pod. — Taj je gotov — prošapta. — Sada naprijed! Tiho su se dalje šuljali i stigli do ulaza u malo dvorište, gdje se nalazio zarobljenik. Wagner je napregao oči da kroz mrak opazi drugog stražara, koji se po sultanovim riječima morao ovdje nalaziti. Tada začuje posve tiho pitanje, i to na engleskom jeziku:

— Jeste li ovdje, kapetane?

Tko je to? Tko to ovdje govori engleski? Tko ovdje zna da će doći jedan kapetan? Ali prije nego je Wagner uspio nevidljivoj osobi dati odgovor, začuje ponovo šapat:

— Možete imati povjerenja! Ja sam stražar, ali sam prijatelj zarobljenika.

Sada se usudio i kapetan progovoriti. — Tko ste vi? — upita.

— Vojnik guvernera. Ja sam Abesinac a u Adenu sam naučio engleski. Da niste došli, bio bih ja noćas sa Muradom pobjegao.

— Dakle se možemo u vas pouzdati? Onda brzo! Iskopat ćemo ga!

Trebalo je mnogo truda, da se sa lopatom ne prouzroči buka. Nakon pola sata ležao je Somali na zemlji. Stajati nije mogao, jer nije više imao osjećaja u nogama. Morali su ga nositi.

— Vi ćete valjda s nama? — upita kapetan vojnika.

— Naravno, ako ćete me povesti!

— Rado. Naprijed!

Snažnim mornarima bilo je sada, kad se više nisu morali bojati stražara, lagano prebaciti oslobođenog preko zida. Prije su ga dvojica uzeli na ramena i stali se vraćati istim putem, kojim su došli. Tek kad je gradski zid bio iza njih osjećali su se sigurni i tada se kapetan mogao kod vojnika raspitati.

— Kako dolazite do toga, da ste htjeli osloboditi Murada?

— Jer mi se u Seili ne sviđa i jer sam ga žalio.

— Jeste li ga već prije čuvali?

— Da, jučer. Ja sam abesinski kršćanin, pa mi je bilo žao, da ga tako muče. Ja sam ga nagovorio tako tiho, da drugi stražar nije mogao čuti. On mi je sve ispričovijedao i rekao, da će me Španjolci nagraditi, ako ga oslobodim. Noćas bih bio pobjegao s njime, ali pošto on ne može trčati, bijeg sigurno ne bi bio uspio. Kad sam noćas došao na stražu, pričao mi je da mu je jedan kršćanin pokazao ceduljicu, na kojoj je pisalo da se nada oko ponoći. Rekao sam mu da mi opiše tog kršćanina, a pošto sam vas na putu vidio, odmah sam znao, da ste to bili vi.

— Ah, to je objašnjenje! Vi dakle možete s njim razgovarati?

— Da. On govori somalski i arapski.

— To je odlično. Ja moram s njim govoriti a ne smijem svom

tumaču povjeriti tajnu, jer se bojim, da bi me mogao izdati. Tako ću moći vas upotrijebiti. Ali sad moramo potrčati, da stignemo na brod.

Trčeći su prešli put do obale, gdje je bio čamac. Tamo se ispostavilo da Somali već može stajati.

Mnogo su tome pridonijeli mornari koji su ga noseći dobro pretresli pa mu je zastala krv počela kolati. Ušli su u čamac i otisnuli se od obale. Uz snažne udarce vesala došli su do brika za pola sata. Kormilar Hainrichsen je dočekao pridošlice na stepenicama od užadi.

— Je li se šta desilo? — upita kapetan.

— Ništa — glasio je odgovor.

— Gdje je tumač?

— Spava. Nije ništa primijetio.

— To je dobro. Pošaljite smjesta lađara sa barkom! Neka obavijesti putnike da moramo odmah izjedriti.

— Somali je s vama. Ne bismo li ih radije ostavili u Seili? Ta mi ih ne trebamo, oni će nam samo otežavati posao.

— Ne. Oni moraju biti kažnjeni.

Nato je kapetan dao dopremiti Somaliya i Abesinca u kabinu, kraj koje je bila komorica, u kojoj su se mogli sakriti, bez straha da budu otkriveni. Iza toga bilo je na palubi sve tako mirno, kao da se ništa nije desilo. Od prijeko čuli su se udarci vesala udaljenog čamca. Wagner je pošao u svoju kabinu, pošto je kuharu dao nalog da donese jelo. To je bilo zbog brige za oslobođenog Somaliya, koji za vrijeme svojeg zarobljeništva sigurno nije dobivao dovoljno hrane. Našao je Murada i Abesinca kako sjede u komorici. Pomoću Abesinca je čuo cijelu priču o bijegu. Bilo je tačno onako, kako je namjesnik pretpostavljao. Bjegunci su poslali Murada da potraži brod pa je on na bunaru bio napadnut i usprkos hrabrog otpora odvučen u Seilu.

— O gospodaru, kako ćemo ti moj otac i ostali zahvaliti, što si me spasio — reče on. — Oni su pretrpjeli veliki strah!

— Gdje se oni sada nalaze? — upita kapetan.

— Na brdu Eimes.

— Jao, onda su ih otkrili. Zar nisi ti tamo u blizini uhvaćen?

— Da, malo iza toga kako sam ih ostavio i htio napojiti svoju

životinju.

— Pa, gdje si ti, tamo se traže i ostali. Sigurno nisu propustili pretražiti cijelo brdo.

— Ipak su oni sigurni, jer tamo postoji skrovište, koje pozna samo pleme moga oca. Nijedan stranac nije nikada o tome mjestu ništa čuo.

— Gdje je to? Ili ne smijem ni ja ništa o tome znati? — upita Wagner,

— Ti sa naš spasilac i moraš sve znati. Prije mnogo vremena živjelo je moje pleme na obali. Ono je živjelo u neprijateljstvu sa susjedima i pošto je često bilo napadano, uredili su naši pradjedovi skrovište, gdje je njihova imovina bila sigurno smještena. U stijeni brijega nalazio se dubok, širok prolom. Njega su zagradiii i ostavili odozdo ulaz a odozgo rupu, da može ulaziti zrak. Na stijeni raste trava i grmlje. Prostor je tako velik da ima mjesta za deset deva i desetoro ljudi.

— I tamo čekaju Španjolci na tebe?

— Da. Oni su sigurno primijetili da su me zarobili, ali mi smo se dogovorili, da će oni čekati pet dana na mene, čak iako mi se zlo dogodi.

— Imaju li hrane?

— Za vrijeme našeg jahanja kupili smo datulje. A na izvoru, na kojem su mene iznenadili, imaju vodu za sebe i za deve, kada noću napuštaju prolom. On ne leži daleko od njega.

— Znaš li imena Španjolaca?

— Jedan zove drugoga Don Fernando. On sam zove se Mindrello.

— Je li i djevojka Španjolka?

— Ne. Ona je iz zemlje koja se zove Meksiko. Ime joj je senorita Emma.

Somali je ispričao kapetanu ukratko sve što je znao o onoj trojici, ali prije nego je završio čuo se šum snažnih zaveslaja.

— Ah, dolazi sultan sa namjesnikom! — reče Wagner.

— Zaboga! — zajauče Abesinac. — Mi smo izgubljeni.

— Budite bez brige! — tješio ih je Wagner. — Vi se nalazite pod mojom zaštitom.

— Ali ovi tirani će me prepoznati, kad me vide — rekao je pobjegli vojnik.

— Oni neće doći u ovu komoricu. A kad oni budu spavali, možete poći na palubu, da se nadišete zraka.

— Zar će oni s nama ploviti? — upita vojnik još uplašeniji.

— Da. Sultan Ahmed i Hadži Samarkay hoće da uhvate bjegunce a ja im moram pri tome pomoći. Ali ne bojte se! Ja sam ih samo zato uzeo na brod, da bi morali promatrati spas onih, čiju propast žele. To neka im bude kazna!

Kapetan pođe na palubu. Tamo su se već nalazila oba očekivana gosta u pratnji svojih slugu. Sultan, koji ga je kraj svjetla svjetiljke odmah prepoznao, pođe mu silno uzrujan u susret i nagovori ga. Wagner ga nije razumio i tek kad su doveli tumača, čuo je o čemu se radi.

— Znaš li već, što se dogodilo? — upita vladar od Harara. — Naš zarobljenik je pobjegao!

— Ah! — čudio se Wagner, prividno neugodno iznenađen.

— Da. Ti si danas ipak imao pravo: zemlja je bila prerahla.

— Kad si to primijetio?

— Ti si poslao glasnika po nas. Mi doduše nismo razumjeli što je govorio, ali smo po izrazu lica i pokretima vidjeli, da trebamo doći. Prije nego sam pošao, htio sam najprije vidjeti zarobljenika, ali taj pas je bio pobjegao. Jednog stražara je gotovo ubio a drugi nije više bio tamo — on je sigurno od straha pred kaznom pobjegao s njim.

— Što si učinio?

— Nismo smjeli propustiti odlazak tvog broda. Stoga smo brzo poslali potjeru, koja će jahati duž obale prema jugu, jer on će onamo bježati, jer se u tom smjeru nalaze ostali bjegunci.

— To je dobro, to je najbolje što ste mogli učiniti. Ja sam na prednjoj palubi postavio za vas šator, odakle možete motriti obalu, čim svane dan. Tumač će se brinuti za vašu opskrbu. Ja vas moram napustiti da preuzmem zapovjedništvo, jer sada izlazimo na more.

— Zar možeš po noći kroz grebene?

— Ja se nadam. Po danu sam tačno pogledao mjesto a osim toga

stoji jedan čovjek na pramcu na osmatračnici i on će me upozoriti. Vaš čamac ćemo vući za sobom.

Obojica odu u šator, koji je bio dosta velik i imao je prostirke za sjedenje i ležanje. Daskora su čuli Wagnerov glas. Sidreno vitlo zaškripi, sidro se digne u vis, najdonja jedra se podigoše, tako da lađa oprezno krene prema grebenima. Bila je oseka pa je čovjek na pramcu primijetio, usprkos mraka, pjenušave krete, između kojih su tamnija mjesta označavala neopasan prolaz. Daskora su grebeni ležali iza brika, pa je sada mogao podići i gornja jedra. Noćni vjetar ih je napeo pa je lijepa lađa ponosno isplovila na otvoreno more.

Između obiju luka Seile i Berbere dizalo se brdo Elmes, o kojem je spašeni Somali govorio kapetanu. On se diže u vis nedaleko od mora, okrugao sa svih strana i čini tupi stožac, na čijoj južnoj strani leži naselje Lamal, koje je prije nomadski tabor, nego naselje. Ovo mjesto zahvaljuje svoj postanak malom potoku, koji dotiče sa brijega, ali naskoro nestaje u pijesku. Na drugoj strani, napola okrenut prema moru, leži izvor, na kojem je bio uhvaćen mladi Somali.

Grof Fernando je sa svojom pratnjom sretno prevalio opasni put od Harara do ovog brda, sa čije visine se moglo pregledati more. Somali su mu pokazali svoje skrovište i bilo je zaključeno, da ovdje sačekaju neki brod. Ali prošao je cijeli dan, a ni jedan se brod nije pojavio. Pošto je u naselju Lamal stanovalo pleme kojem se nije moglo vjerovati, zaključili su za vrijeme noći, da Murad odjaši prema sjeverozapadu, kako bi nabavio neku lađu. Trebao je obići Seilu i poći u luku Tadžura, kamo sigurno još nije prispio nijedan sultanov glasnik. Mladi Somali napusti skrovište, pojaše devu i ode.

Sljedeće večeri povelu su bjegunci svoje deve k izvoru, i tamo su našli slomljeni luk. Abu Murad digne luk i opipa ga. Tek što je to učinio reče prestrašeno:

— Ovdje je bilo borbe!

— Kako znaš? — upita Don Fernando.

— Ovaj luk nije slomljen nego isječen. To se moglo dogoditi samo u borbi. Potražimo dalje, možda još nešto nađemo.

Bio je mrak pa su se mogli služiti samo opipom. Najednom dođe

Mindrellu u ruku jedna uzica, na kojoj je visjelo nešto okruglo.

— Ovdje sam nešto našao — reče. — Šta bi to moglo biti?

— Pokaži! — zamoli Somali.

On opipa predmet rukama. Tek što je to učinio, skoči prestrašeno s poda i zaprepašteno uzvikne.

— Šta je?

— To je amajlija, koju je moj sin nosio oko vrata — zavapi Somali.
— Ovdje su ga napali.

— Ti se sigurno varaš. On je ovdje htio napojiti svoju životinju, pa je kod toga izgubio amajliju.

— Ne, amajlija sa tako čvrstom vrpcom se ne gubi: ona mu je istrgnuta s vrata. Uхватili su ga i odveli u Seilu. Ovaj luk je pripadao jednom vojniku namjesnika iz Seile. Ja ga ne mogu vidjeti, ali poznam oblik oružja.

Njegovu tužaljku su teško ušutkali. Zaključili su da to mjesto pri svitanju ponovo pretraže i tada se vratiše sa životinjama natrag u skrovište, gdje se Emma, kad je to čula, jako uplašila. Noć su proveli bez sna a kad je svanulo pošli su svi, čak i Emma, k izvoru. Prvo što su opazili, bio je komadić tkanine. Somali ga podigne i pozorno promotri.

— Vidite, da imam pravo! — reče Abu Murad. — To je komadić odjeće moga sina. On se ovdje borio i kod toga su mu ovaj komad otrgali.

Očevu žalost ne može se opisati. Prođe tužan dan. Katkada bi se koji od muškaraca iskrao iz skrovišta i popeo na brijeg da razvidi, ali nije mogao ugledati nikakav brod, osim namjesnikovih brodova, koji su vjerojatno pretraživali obalu i koje je Somali poznavao. — Vidite, da smo izdani! — žalio se Abu Muradi. — Wali nas već traži. Nemojte da vas primijeti, jer smo inače i mi izgubljeni!

Tako prođe dan. Bio je to onaj, kojega je kapetan Wagner sa svojim brikom došao u Seilu. Tako je došla i prošla noć, da se ništa nije desilo. Somaliju se činilo nemoguće izdržati još tri tako duga dana. Razapinjala ga je briga za sina.

Kapetan Wagner je zbog tame isplovio daleko na otvoreno more. Tek ujutro vratio se prema obali. Suprotan vjetar ga je sprečavao da brzo napreduje, i tako je krstareći gubio vrijeme pa je tek u sumrak

mogao vidjeti brdo Elmes kroz dalekozor. Sultan Ahmed i namjesnik su mu ovu sporu vožnju jako zamjerili. Oni su tog kapetana Wagnera drugačije sebi zamišljali. Otkako su se nalazili na brodu govorio je vrlo rijetko s njima, a i tada tako grubo, kao da su njegovi robovi. Kad je pao mrak, prošao je polagano kraj njihova šatora. To iskoristi sultan i reče mu:

— Ako se tako nastavi, nećemo nikoga uhvatiti. Danas smo vidjeli obalu tek na nekoliko trenutaka. Kako ćeš održati svoju riječ?

— Šuti! — zapovijedi im kapetan preko tumača, koji se stalno držao u njihovoj blizini. — Nisi u Hararu, gdje vrijedi tvoja nasilna vlast. Ja sam ti dao svoju riječ da ću uhvatiti bjegunce i ja ću je održati!

— Kako to govoriš? — plane sultan.

Kapetan prezirno slegne ramenima, okrene se kuharu i dade mu jedan papir.

— Stavi ovaj prašak u kafu nepoželjnih gostiju! — reče. — Omamit ćemo njih i njihove sluge.

Prašak je uzeo iz brodske ljekarne. Kuhar je poslušao i tako su sat kasnije gosti čvrsto spavali.

Sada Wagner pođe u kabinu da još jednom tačno izračuna, gdje se nalazi. Onda pođe u komoricu, gdje su se nalazili Abesinac i Murad.

— Bit će vrijeme — reče. — Približujemo se brdu, koje ćemo za četvrt sata kroz noćni dalekozor vidjeti. Spremile se!

— Alah, alaj će se moj otac veseliti! — blistao je Somali.

— Gore li svjetla u skrovištu?

— Da. Imaju tanke baklje od vlakana datulja i divljeg voska, što smo pripremili za vrijeme našeg putovanja.

— Onda ne trebamo ponijeti svijeće. Dodite!

Wagner pođe s njima na palubu i uzme noćni dalekozor. Duže vremena je promatrao obalu a onda pristupi kormilaru.

— Stoj! — reče. — Ovdje ćemo baciti sidro i spustiti oba čamca. Na cilj smo.

Jedra su podvezana, sidro bačeno, a kad je brod stao, spuštene su oba čamca u more i opskrbljena posadom. Ušli su još samo kapetan i Murad. Kapetan je ponio jednu putnu ručnu torbu. Čamci se odbiju od

broda i usmjeriše k obali. Kad su stigli do kopna, izađoše obojica i krenuše prema brijegu, koji je taman ležao pred njihovim očima. Kod toga su prigušili korake. Somali je dobio uputstva. On se na jednom mjestu zaustavi, gurne ruku u ledinu, malo povuče i odmah se pojavi kroz pukotinu tanki snop svjetla. Kapetan proviri unutra.

Unutra su sjedili bjegunci na podu prekrivenom lišćem. Fernando je govorio s Emmom. Kako je dostojanstveno izgledalo lice toga čovjeka, koji je toliko propatio a koliko je ljupkosti bilo u crtama lica i svakoj kretnji žene, koja je bila odjevena kao mladić! Wagner je znao toliko španjolski koliko svaki dobri pomorski kapetan mora znati. Stoga je razumio riječi, koje su bile poluglasno izrečene.

— Želim samo vidjeti domovinu i pogledati svoje neprijatelje u lice, i onda mogu umrijeti! — uzdahnua je Fernando.

— Vi ćete pobijediti svoje neprijatelje i još dugo živjeti — hrabrila ga Emma. — Nadam se, da će nam skoro doći spasioci!

Tada se začuje sa ulaza snažan glas.

— Spasilac je već ovdje!

Svi skočiše smeteni, iznenađeni, uplašeni. Vrata se otvoriše a Wagner stupi unutra, jasno osvijetljen bakljom a iza njega Murad.

— Sine moj! — poviče stari Somali, baci se na njega i zagrli ga.

— Bože moj, tko ste vi? — upita Don Fernando kapetana dršćućim glasom.

— Ja sam kapetan Wagner, sa brika »Sirena« — glasio je odgovor. — Dolazim da vas uzmem na brod i odvedem kamo želite.

— Gospode Bože, konačno, konačno!

Don Fernando padne zahvalno na koljena a Emma se sagne nad njega da ga podupre. Ona ga zagrli, prisloni svoju glavu na njegovu i njihove suze radosnice se pomiješale. I Mindrello se suznih očiju naslonio na zid, dok su se Somali još držali zagrljeni. Bio je to prizor koji je ovlažio i oči pomorca. Grof se najprije snašao. On se digne, priđe kapetanu, pruži mu obje ruke i reče:

— Vi ste Evropejac? Ne, vi ste anđeo svjetlosti da nas spasi! Ali odakle znate za nas?

— Onaj tamo mi je to kazao — objasni Wagner, pokazujući na

Murada.

Ovaj je primijetio, da o njemu govore. — On me je oslobodio iz zarobljeništva, uz opasnost po vlastiti život — klicao je na arapskom jeziku. — On je prkosio sultanu od Harara, on je junak, neka ga Alah blagoslovi, iako je nevjernik!

Sada je nastalo pričanje na arapskom i španskom jeziku, dok su se srca najzad malo primirila, našto su oba Španjolca pričala o svom nesretnom zarobljeništvu.

— Molim, kako da vas zovem? — upita kapetan grofa.

Tek sada su se ova trojica sjetila reći tko su i što su zapravo. Wagner se gotovo prepao, kad je saznao tko je taj dugogodišnji rob.

— Raspoložite sa mnom! — reče. — Štogod mogu učiniti, da vam pomognem, učinit ću od srca rado. Ali o tome možemo još na brodu govoriti. Sada moramo misliti na ono što nam još predstoji!

S time otvori svoju ručnu torbu i izvadi nekoliko boca vina sa čašama i hranom. Za vrijeme jela stvorene su odluke za najbližu budućnost. Wagner se složio s time da grofa, Mindrella i Emmu dovede u Kalkutu. Oba Somala i Abesinac dobili su iz sultanovog blaga bogat dar. Dogovoreno je da će ih odvesti u Aden, gdje će biti sigurni od tiranova bijesa.

Tom prilikom zapita Fernando kapetana: — Šta vi mislite, da li da vratim sultanu Ahmedu njegovo blago?

— To moram vama prepustiti — glasio je odgovor.

— Tada ćete me vjerojatno smatrati lopovom, ako mu ništa ne vratim. Zadržat ću ga kao naknadu za moju službu kao roba.

— Ne sumnjam da bih na vašem mjestu isto postupio.

— Ahmed je to zaslužio. Osim toga mi je potrebna velika svota za svrhu, o kojoj sada zbog kratkog vremena ne mogu govoriti. Sve ćete kasnije saznati i odobriti moju namjeru.

Kapetan stupi pred izlaz i zazviždi. Odmah se pojave mornari i počеше nositi robu u čamce. Jako su se iznenadili, kad su vidjeli spilju. Još su se više čudili, kad su osjetili težinu vreća koje su morali nositi. Ipak nisu slutili kakvu vrijednost drže u rukama. Kad su došli na brod, muslimani su još čvrsto spavali. U međuvremenu je kuhar priredio kapetanovu kabinu za Emmu, a za grofa je na stražnjoj palubi uređen

šator.

Sada su se mogli odmoriti do sutra. Ipak su se probudili kad je sunce na istoku izronilo iz mora. Velika uzbuđenja tako obuzmu tijelo, da se ono ne može odmoriti. Nakon kratkog doručka sakrile su se glavne osobe a muslimane su probudili. Ovi su se zijevajući otrgli iz omamljujućeg sna i dadoše si donijeti kafu. Dok su srkali kafu, prošao je kapetan kao slučajno pokraj sultanovog šatora. Ovaj je iskoristio priliku da ga zovne:

— Hoćemo li i danas tako sporo jedriti kao jučer?

— Možda!

— Tako nećeš nikada uhvatiti nitkove. Mi smo se u tebi prevarili.

— Imaš pravo, samo drugačije nego što misliš. Vi spavate a ja radim. Ja sam ih noćas uhvatio.

— Alah, Alah! Noćas?

— Da. Nitko ne manjka, čak niti ropkinja. Pa i Somali je uz njih, onaj koji je pobjegao s abesinskim stražarom.

— Tako ti Alaha, obojica će zlo proći. Moram ih odmah vidjeti, sve, smjesta! Čuješ li? Gdje su? Gdje?

— Na obali! Spustit ću čamac za nas. Tvoj, s kojim si došao na brod, visi još straga. Uzmi sve ljude sa sobom!

To je ulilo života i pokreta u sultana i walija. Trčali su s jednog kraja broda na drugi. Urlali su svojim podanicima najsuprotnije naloge i kraj toga nisu primijetili neobične pripreme koje su se na brodu događale. Njihov je čamac naime bio privučen uz dužu stranu broda i spuštene su bile stepenice od užeta. Na drugoj strani radili su prividno isto kao da će spustiti čamac za kapetana, ali su čamac spustili samo do polovice visine broda, dok su kraj sidrenog vitla stajali ljudi a drugi su radili kao da su zaposleni oko užeta, da utuku vrijeme. Ali pažljivi promatrač bi primijetio, da je brod u pripravnosti da uskoro isplovi na more. Najzad su muslimani bili gotovi i potražiše kapetana.

— Ulazak! — zapovijedi ovaj i pričini se u isto vrijeme, kao da i on ulazi u drugi čamac.

Ali tek što je zadnji sluga bio na stepenicama od užeta, stajao je Wagner opet na palubi. Jedan njegov znak je bio dovoljan da se digne

sidro i jedra napune vjetrom. Sada on pređe na drugu stranu, pogleda preko ograde u namjesnikov čamac i reče sultanu:

— Sada ćeš vidjeti da sam održao riječ i da imam sve bjegunce u svojim rukama. Koji od njih ti je najdragocjeniji?

— Bijela ropkinja — odgovori Ahmed. — Ali zašto ne dolaziš?

— Jer ti je mogu pokazati a da ne idem s tobom. Pogledaj!

U tom času stupi Emma na ogradu i pokaže se ljudima, koji su bili dolje u čamcu. Sultan se iznenađen naglo podigne i poviče:

— Alah. Alah, to je ona! Moram opet gore!

Učini nekoliko koraka u čamcu da bi došao do stepenica od užeta, koje su bile za njega pričvršćene. Tada dade kapetan jednom od svojih ljudi znak. Čovjek je uže na kojem je visio čamac već prije odriješio i držao ga je u ruci. On ga baci preko ograde u čamac, koji je sada bio slobodan i stao se pod brzim sultanovim koracima tako ljuljati, da je onaj pao. Ipak se brzo podigao i povikao:

— Stoj, šta je to? Zašto si nas odvezao! Ja moram gore, ja moram po ropkinju! Ona je moje vlasništvo!

— Ovdje!

Tada pokaže Wagner na Fernanda i Mindrella, koji su sada pristupili k ogradi. Za vrijeme kratkog trajanja ove upadice preuzeo je tumač prevođenje razgovora. On nije imao pojma da se bjegunci nalaze na brodu. Kad je to sada primijetio, šapnuo je jako prestrašen kapetanu:

— Što ste učinili, gospodine? To će biti vaša i moja propast! Sultan i namjesnik će se strašno osvetiti.

— Pih! Ja se ne bojim!

— Vi ne, ali ja. Ja dolazim češće u Seilu i Berberu.

— Onda ne dolazi više ovamo!

— Onda ću imati veliku štetu.

— To ću ti nadoknaditi.

— Ipak ne smijem u toj stvari biti dalje vaš tumač.

— To nije niti potrebno. Ja ću govoriti. — Ove zadnje riječi je izgovorio grof, koji je razumio tihi govor tumača i sada stupio bliže ogradi, tako da ga je sultan mogao tačno vidjeti.

— Tako mi Alaha, tamo su! Zapovijedam vam da me opet primite na brod! — vikao je sultan.

— To nam ne pada ni na kraj pameti! — smijao se Fernando.

— Onda dođite dolje k nama! Ja vam zapovijedam!

— Jesi li lud? Šta ti imaš nama zapovijedati? Mi smo sada slobodni ljudi.

— Vi ste nitkovi! Gdje je moj novac i moje blago?

— To imamo tu na brodu.

— Dajte to ovamo!

— To bi bilo smiješno. Jedan kršćanski knez bio je prisiljen da te služi tolike godine. On te sada prisiljava, da mu za to dadeš kneževsku plaću. Zbogom i ne zaboravi na pouku koju si danas od nas dobio!

Čamac se udaljio od broda. Sultanov bijes je bio toliki, da nije mogao progovoriti ni jednu riječ, samo je mucao. Ali mjesto njega je naredio namjesnik:

— Zapovijedam vam da nas opet primite. Ili da vas prisilim?

— Pokušaj! — smijao se Fernando de Rodriganda.

— Sultan mi je napisao pismo, kojim ću dobiti nagradu.

— Neka ti isplati. Uslovi su ispunjeni. Ti trebaš primiti nagradu, čim mi dospijemo u kapetanove ruke. To se i dogodilo, dakle moraju tereti s devama biti isplaćeni!

— Pasji sin! — škripao je zubima Hadži Samarkay. — Vi ste nas prevarili.

— Ali vi nas niste. Zato ste bili preglupi! Zbogom!

Tada pokaže wali bijesnom kretnjom na brod i zapovijedi svojim ljudima: — Prihvatite vesla! Mi ćemo opet pristati uz njih.

Oni poslušашe. Ali kad je to Wagner primijetio, naredi:

— Svi ljudi na mjesta. Jedra na vjetar a kormilo na okret!

Ove su naredbe bile odmah izvršene. Kad je čamac trebao pristati uz brod, učini ovaj nagli zaokret, što je izazvalo sudar. Čamac se prevrnuo a njegova posada pala u vodu. Sa palube broda se vidjelo, kako se plivači trude da stignu na obalu.

— Vidi se da bi tiranin mogao pući od bijesa — reče Don Fernando.

— Jao ljudima, na koje će pasti njegov bijes!

— Bit će im kao meni, kad opet dođem u Seilu — tužio se tumač.

— Wali će me zarobiti.

— Ima izlaza: ti više nećeš ići onamo, a štetu, koja ti odatle proizlazi, potpuno ću nadoknaditi.

5. OTOK U OCEANU

Sirena« je uskoro plovila morem. Brik je jedrio prema Adenu, gdje su otpustili bogato nagrađenog tumača, oba Somala i »Abesinca. Tada okrenuše pramac na istok, prema Indiji, da bi stigli u Kalkutu. Malo se govorilo, jer je svaki bio zauzet svojim mislima. U onim širinama je vrućina nepodnošljivo teška, pa su stoga dan ili prospavali ili prosanjarili, jer upravljanje lađom kod povoljnog vjetra ne predstavlja teškoća. Ali kad je nakon kratkog sumraka došla noć, sakupili su se gosti na stražnjoj palubi oko kapetana, da se s njim dogovore o daljnjim namjerama.

Wagner je bio prostodušan i rado je ukazivao pomoć, pogotovo sada, kad je odličan posao koji je u Seili načinio podigao njegovo dobro raspoloženje i spremnost da pridonese koliko može dobru svojih bližnjih. Slutio je da su ovdje po srijedi izuzetni odnosi i stoga je skrenuo razgovor na bliže događaje.

Fernando de Rodriganda, koji je sa svoje strane uvidio, da svoj spas ima zahvaliti kapetanu, mislio je da bi mu daljnja kapetanova pomoć mogla biti od velike koristi. Odlučio je da ga učini sudionikom svoje sudbine. S tog razloga je sada ispričao pomorcu sve što je držao za potrebno. Wagner je šuteći slušao i nije ga prekidao. Samo često, ljutite pljuckanje duhana za žvakanje odavalo je kakav utisak je na njega činilo ono što je čuo. Kad je grof završio, on je ustao, radi svog umirenja prošetao nekoliko puta preko stražnje palube i najzad rekao:

— Nečuveno! Ogavno! Užasno! Zar vaše srce ne vapi za osvetom?

— To se razumije! Sigurno ćemo se osvetiti, ako ti nitkovi još žive.

— Još žive? Takovi lopovi teško umiru, Don Fernando. Kladio bih se, da se još ne peku u paklu. Što namjeravate raditi, Don Fernando?

— Vi znate da želimo u Kalkutu.

— Da iznajmite jedan brod? — upadne mu u riječ Wagner.

— Ili da kupim — odgovori Fernando. — Zbog toga sam zadržao sultanovo blago. Znete li vi upravljati parobrodom, senor Wagner?

— To se razumije Najvažniji je dobar mašinst, jer sa mašinom ima kapetan malo posla. Zašto pitate?

— Jer imam povjerenja u vas. Želio bih da nas dovedete do otoka.

— Ja? Hura! Od srca rado — smijao se Wagner. — Don Fernando, vi mi iz duše govorite. Ako vi zaista želite pokušati sa mnom, starim morskim vukom, onda se nadam da ćete sa mnom biti zadovoljni.

— A ovaj brod?

— Bez brige. Mi smo učinili vanredne poslove. Ja samo moram u Kalkuti preuzeti jedan tovar i onda sam gotov. Moj kormilar će ga sretno odvesti kući. Hinrichsen je pouzdan, pa će me kod mojeg brodovlasnika ispričati.

— Odlično! Onda smo se složili. Vrijedi?

— Vrijedi! — pristane kapetan.

Vjetar je bio povoljan a brod nije bio loš jedrenjak. Stoga su stigli u Kalkutu nakon nešto više od tri tjedna. Kapetan Wagner je tamo našao prikladni tovar i dok su njegovi ljudi bili zaposleni da ga smjeste, ogledao se on za jednim parobrodom. Na žalost nije mogao naći nijednog koji bi se moglo za bilo koju cijenu kupiti, jer oni koji su ležali u luci bili su vlasništvo država ili društva, tako da se nije moglo na vlastitu ruku njima raspolagati. Već je Wagner počeo sumnjati da će postići svoju svrhu kad je stigao jedan Englez na vlastitom parobrodu, a pošto je želio ovdje ostati kao oficir, nudio je brod na prodaju.

Prilika je bila tako povoljna, da ju je Wagner iskoristio. Pregledao je brod, ustanovio je da je nov i odličan, kupio ga za ne previsoku cijenu i zadržao cjelokupnu posadu u svojoj službi. Kod golemih bogatstava koja su bila nagomilana u Kalkuti, kraj brojnih milijunaša koji tamo žive i značajne trgovine koja se baš ondje vodi sa draguljima i biserima, nije bilo Fernandu de Rodriganda teško svoje dragocjenosti prodati. Parobrod je bio odmah kupljen i snabdjeven ugljenom, živežnim namirnicama i svim potrebnim. I sami putnici su se opremili. Emma je opet dobila žensku odjeću a grof je priuštio sebi i vjernom Mindrellu sve udobnosti, kojih su se obojica tako dugo morali odricati.

Svoje namjere držao je u tajnosti. Jedino se povjerio španjolskom

konzulu, koji ga je snabdio putnicama i drugim potrebnim papirima i koji mu je osim toga bio koristan u svakom pogledu. Tada se konačno moglo dići sidro za spasonosnu vožnju.

Najvažnije je bilo znati položaj osamljenog otoka. Emma ga je doduše tako označila, kako je Sternau odredio, a ovaj nije imao potrebne instrumente, pa je njegovo objašnjenje, usprkos njegovog znanja, moralo biti manjkavo. Značilo je dakle, u navedenom području tako dugo tražiti, dok se otok ne nađe.

Imali su povoljan pasatni vjetar, pa je vožnja na jedra brzo napredovala. Uz put su uzeli ugljena u Colombu, Singapur i Brisbane i najzad je parobrod stigao do Ducie, jugoistočno od Paumotu otoka.

Ovdje, u dužini Uskršnjih otoka, trebao je prema Sternauovim računanjima ležati otok. Kapetan Wagner je krstarilo nekoliko dana, ali bez uspjeha. Pošto se ovdje lako moglo udariti na podmorske koraljne grebene, morao je biti vrlo oprezan. Stoga je noću zaustavljao strojeve i puštao da more nosi brod. Na taj način bio je postignut dvostruki cilj: izbjegavali su opasnost da se nasukaju i štedjeli ugljen, kojeg je parobrod mogao uzeti samo ograničenu količinu.

Jedne noći stajao je Wagner, koji se sada odmarao samo nekoliko sati po donu, na komandnom mostu i promatrao horizont posut blistavim zvijezdama. Kraj njega stajao je grof sa noćnim dogledom. Kapetan učini nagli pokret i zamoli:

— Molim vas, Don Fernando, dajte mi dogled!

— Evo! Vidite li nešto? — upita napeto grof.

— Hm! Tamo, posve nisko uz more, primjećujem jednu zvijezdu, čije svjetlo izgleda neobično. Gotovo bih se kladio, da stoji ispod obzorja.

— Onda to ne bi bila zvijezda.

— Ne, nego umjetno svjetlo, plamen.

Wagner prisloni dogled na oko i dugo je vremena pažljivo promatrao. Najzad ga odloži i odlučno izjavi: — To nije zvijezda.

— Ah! Možda svjetiljka nekog broda, koji nam dolazi u susret?

— Ne. To je plamen vatre, koja gori na kopnu.

— Onda se približavamo otoku?

— Svakako. Moj me dogled još nije nikada prevario, lako ja iz mog današnjeg računanja tačno znam na kojoj se tački nalazimo i da tu na mojoj inače izvrsnoj karti nije označen nikakav otok, iz toga se samo može zaključiti, da se približavamo jednom do sada nepoznatom otoku.

— Bože, kad bi to bio traženi otok! Da možda brzo probudim senoru Emmu?

— Ne, još ne. Pogledajte sada onamo! Čini se da se vatra gasi.

I Fernando je primijetio da trak svjetlosti polagano umire. — Možda je to bio neki meteor, a ne vatra — reče on sa strašljivom neizvjesnošću.

— O ne, to je bila vatra, koju su upalile ljudske ruke. Gledajte, sada se potpuno ugasila, dok je još prije jedva dvije minute visoko plamsala! Što biste iz te činjenice zaključili, Don Fernando?

— Da je gorivo vrlo lagano.

— Tačno. A to odgovara traženom otoku. Vatra, koju se podjaruje drvenim trupcima ili nekim drugim jakim gorivom, ne sagorijeva tako brzo, a senora Emma nam je rekla, da je drvo na otoku rijetkost.

— Vi dakle tvrdite, da se tamo, gdje smo vidjeli svjetlost, sada nalaze ljudi? Hoće li oni opaziti naše svjetlo?

— Ne. Po mojoj procjeni bilo je svjetlo po prilici oko tri morske milje udaljeno od nas. Njegov plamen je visoko plamtio, a naša najviša svjetiljka daje malo, mirno svjetlo.

— A kad bi ga primijetili, bi li ga smatrali za zvijezdu?

— Svakako. Ali ja ću dati znak.

Tada Wagner naredi, da se ispali nekoliko raketa. To je učinjeno, no bez ikakvog uspjeha.

— Nisu nas primijetili — reče kapetan. — Da su vidjeli naš signal, sigurno bi bili ponovo upalili vatru. Morat ćemo čekati do sutra.

— Ali tko će to izdržati! — poviče nestrpljivo Don Fernando. — Ne bismo li mogli dati paru i približiti se?

— Ne. Senora Emma je rekla da je otok okružen opasnim grebenima, od kojih se moramo čuvati. Nema vjetra, laka struja goni nas od zapada prema istoku, stoga plovimo polagano ali sigurno dalje,

pa ćemo pri svitanju vidjeti, šta je pred nama.

Fernando je ostao neko vrijeme miran. Ali kad je došao do uvjerenja da je konačno došao do cilja, završio je stanku, koja je nastala u razgovoru, pitanjem:

— Zar ne bismo ispalili topovski hitac, kapetane?

— Ne bih to savjetovao — odgovori Wagner. — Ako ovaj otok nije onaj kojeg tražimo, onda su ljudi koji ga nastanjuju vjerojatno domoroci, koji će se iz straha sakriti, kad čuju pucnjeve. Ako ih iznenadimo u zoru, mogli bismo od njih dobiti obavještenja, koja bi nam mogla biti korisna.

— Ali ako je ipak traženi?

— Onda ćemo pucnjevima postići samo to, da ćemo uznemiriti san tih jadnih ljudi!

Wagner je sada naredio jednom čovjeku da pođe na pramac i da prisluškuje šum valova i upozori na moguće udaranje valova o grebene. Tako su prolazili jedan četvrt za drugim. Kapetan je zamolio grofa da konačno pođe na počinak. Ovaj se nije mogao na to odlučiti. Nemirno je hodao gore-dolje. Minuti su mu se otezali kao sati, a satovi kao dani, dok najzad kratko prije osvita stražar zavikne:

— Naprijed na desnom boku broda udaranje valova!

— Okreni pramac natrag! — zapovijedi kapetan. Lađa se poslušno okrene nalijevo i ostavi opasno mjesto nadesno. Nakon nekog vremena počelo je na istočnom obzoru svitati. Nekoliko minuta kasnije opazili su neodređene obrise jednog otoka, koji je bio okružen prstenom koraljnih grebena, kroz koji je, činilo se, bio samo jedan uski prolaz. More je bilo mirno, pa ne bi bilo teško projedriti ovim prolazom. Iza nekoliko minuta mogao se otok jasno raspoznati. Opažala se žbunjem obrasla uzvisina, ali niti traga ljudskoj nastambi, iako je žbunje raslo u tako pravilnim redovima, da se moralo pretpostaviti da je umjetno uzgojeno. Fernando je došao na komandni most.

— No, kapetane, što mislite? — Glas mu je drhtao od unutrašnjeg uzbuđenja, kojemu nije mogao gospodariti.

Tada ga Wagner pogleda u oči ozbiljno i vlažna pogleda. — Mi smo na cilju, Don Fernando!

— Zbilja? Da li to zaista mislite? — glasno je klicao starac.

— Pst! — opomenuo ga je Wagner. — Probudit ćete senoru!

— Zašto da se Emma ne probudi?

— Jer je želim iznenaditi. Kad se probudi neka nađe drugove na brodu.

— Iz kojih razloga vjerujete da je ovaj otok onaj traženi?

— Jer se slaže sa opisom, koji nam je dala senora Emma. I u pitanjima plovidbe počinjem poštivati Sternaua. On je usprkos pomanjkanja svih instrumenata, prilično tačno označio položaj otoka. Ovu tačku sam trebao prije potražiti.

— Ali ja ne vidim nikakvih nastambi!

Kapetan Wagner smiješeći se slegne ramenima. — Sigurno leže iza brežuljka, gdje su zaštićeni od oluja. Hajde da pustimo sidro i bacimo čamac u more! Stanovnici ovog otočića sigurno spavaju dubokim jutarnjim snom.

Polovina momčadi, koja je još spavala, bila je oprezno probuđena i tada su gotovo bešumno izveli kapetanov nalog. On, grof i četiri veslača spustili su se u čamac. Mornari su znali svrhu puta, pa su željno iščekivali da li je traženi otok najzad nađen. Čamac se otisnuo i sretno prošao kroz otvor od grebena. Pristali su na žal, veslači su ostali, dok su se kapetan i Fernando polagano i oprezno uputili prema unutrašnjosti.

Muškarci su obišli brežuljak i tada su opazili u neposrednoj blizini niz niskih koliba, načinjenih iz zemlje i granja. Vrata su bila zaštićena krznom a naokolo su primijetili predmete, čija se svrha morala pogađati. Oko koliba raslo je snažnije žbunje nego gore na brežuljku, ali većinom bez grana, tako da se jasno vidjela namjera, da se od njega uzgoje debla za gradnju splavi. Oba su čovjeka primijetila još nešto.

Ravno pred njima, kraj posljednjeg grma, stajala je neobično visoka ljudska prilika širokih ramena. Bila je obučena u hlače i kaput, izrađene iz krzna kunića. Noge su bile zataknute u sandale, a na glavi je sjedio šešir, koji je očividno bio pleten od neke vrsti trave dugog lišća. Puna, lijepa brada ovog čovjeka dosežala mu je duboko preko prsiju a preko ramena mu se isto tako talasala tamna kosa. Njegove crte lica bile su od oluja izbrazdane ali plemenite, a veliko, otvoreno

oko, koje je s izrazom pobožnosti počivalo na izlazećem suncu, pokazivalo je jačinu duha. To je bio Sternau. Što je mislio taj čovjek? Kakvi osjećaji su nadimali i spuštali njegove široke grudi?

Tu, na istoku, gdje je počelo buktati rumenilo novog dana, ležala je Amerika, a još dalje prijeko domovina sa svim dragima; majkom, sestrom i ženom. Žive li još oni, koji su njegovom srcu tako beskrajno mili ili su umrli od jada i žalosti? On, koji je prvi ujutro napuštao svoju kolibu, na ovom se mjestu svaki dan kroz dugi, dugi niz godina, udubljivao u misli. Ovdje se i sada nalazio.

Sternau nije primijetio oba muškarca, koji su stajali postrance, iza žbunja. Nije mogao niti lađu vidjeti, jer ju je brežuljak zaklanjao.

Uto se gorostas podigne. Suze su mu tekle niz obraze. Najednom se trgne kao da je dobio snažan udarac, jer se jedna ruka spustila na njegovo rame a jedan glas rekao:

— Vaša je molitva uslišana a spasilac, koji će vas osloboditi je ovdje!

Sternau se naglo okrene i opazi kapetana a iza ovoga grofa. On zatetura natraške i pade na koljena. Oči su mu bile širom otvorene, usne su mu se micale, htjele su progovoriti, ali nisu mogle izustiti niti riječi. Gotovo se činio utisak duševno poremećenog, od užasnog straha uzetog čovjeka. Wagner je uvidio svoju grešku. Bio je vrlo neoprezan, jer nije mislio na to da i veselje može ubiti čovjeka.

— Bože, što sam učinio? — zavapio je. — Saberite se, da, saberite se!

Tada najzad polagano Sternau progovori:

— Oh... oh...! Ah...! O Bože, o Bože! Je li to moguće! Tko ste vi?

— Ja sam kapetan broda koji će vas odavde odvesti. Moj brod je usidren tamo iza brijega.

Wagner je očekivao da će se sada Sternau podići iz klečećeg položaja, ali to se nije dogodilo.

Naprotiv. Taj je jaki čovjek potpuno klonuo. Ruke mu se opustiše, glava klone a silno snažno tijelo mlohavo legne na travu. Oba čovjeka vidješe da mu tijelo drhti, čuše njegovo jecanje, koje je paralo srce, ali ga nisu smetali. Kapetan je slutio, da će sa ovom bujicom suza isteći djelovanje njegova nepromišljena postupka, i imao je pravo. Nakon

nekog vremena Sternau se polagano podiže, pogleda obojicu još uvijek sa izrazom sumnje i upita:

— Zar je to zaista istina? Ljudi su ovdje? Lađa je došla? Bože, moj Bože, koja sreća? Zahvaljujem ti za to, ali me je gotovo ubila!

— Oprostite! — zamoli kapetan. — Bio sam neoprezan. Meni su vas opisali kao čovjeka, kod kojega mogu nenajavljen osvanuti.

— Ja? Vama opisan? Nemoguće!

— A ipak je tako! Ja bih se jako prevario, kad vas prema vašem stasu ne bih prepoznao kao gospodina doktora Sternaua.

— Zaista, vi me poznate! Kakva zagonetka! Tko je s vama o meni govorio? Odakle dolazite?

— Ovaj gospodin mi je o vama govorio.

Wagner je pritom pokazao na grofa. Sternau ga je promatrao. Njegovi obrazi se zarumeniše a oči zasvijetliše.

— Rekli ste, ovaj gospodin, ali ste htjeli reći, ovaj senor? — upita,

Kapetan začuđeno potvrdi. Tada se Sternau uspravi. Prsa mu duboko, snažno udahnuše i on poviče: — Molio sam vas, da mi kažete, odakle dolazite. Ali...

— Mi dolazimo... — htjede kapetan odgovoriti.

— ...Iz Harara — upadne Sternau.

— Da, iz Harara — odgovori Wagner začuđenije nego prije.

— A ovaj senor je Don Fernando de Rodriganda y Sevilla?

— Da, to sam ja — reče sada po prvi put spomenuti i to na španjolskom jeziku.

— O Bože moj, ja sam pošao da vas spasim, a sada dolazite vi, da mene spasite! Prepoznao sam vas po crtama lica, vi ste neobično slični Don Manuelu...

Sternau raširi ruke i obojica teških iskušenika, koji se još nikada nisu vidjeli, zagriše se tako čvrsto, kao da su bili prijatelji od mladosti.

— Uff! — poviče netko iz jedne kolibe. Iza tog zova slijedio je nakon male stanke ogromnog iznenađenja trostruki: — Uff! Uff! Uff!

Medvjede Srce, poglavica Apača, se probudio, čuo glasove i pri izlasku iz svoje kolibe povikao. Odmah su se pomakla krzna na vratima susjedne kolibe i pojavi se Bivolje Čelo, poglavica Mixteka.

Pogled mu padne na obojicu stranaca i zaustavi se na grofu. Poglavica snažno skoči naprijed i poviče iznenađeno:

— Uff! Don Fernando!

On ga je prije vidio na Haciendi del Erina kod Pedra Arbelleza i sada ga je odmah prepoznao. I grof je njega prepoznao.

— Bivolje Čelo! — poviče.

Njegove ruke ispuste Sternaua i idućeg časa je poglavica ležao na njegovim prsima. Španjolski grof i poludivlji Indijanac: sreća čini ljude jednakima a u odnosu na srce bili su ravnopravni.

Povici dvaju Indijanaca bili su tako glasni, da su se i ostali probudili. Osvanuše obojica Ungera a iza njih jedna žena — Karja, kćerka Mixteka. Iako su svi nosili sličnu odjeću kao Sternau, samo što nisu imali šešire, ipak nisu činili utisak podivljalih ljudi. Odzvanjali su glasni uzvici veselja a pored toga stotine pitanja. Požurili su se na uzvisinu da vide lađu a kad su je ugledali, digli su ruke uvis i nisu znali što bi radili od oduševljenja. Samo se jedan držao, iako isto obradovan, ipak mirnije od ostalih — Antun Unger, od Indijanaca zvan Munja. I u njegovim očima blistale su suze oduševljenja, ali je njegova radost bila pomiješana tugom. Kapetan je to primijetio i pristupio k njemu.

— Zar se vi ne veselite, da je konačno došao spas?

— On, veselim se, glasio je odgovor. — Ali moja bi radost, bila neizmjereno veća, kad...

Unger ne dovrši rečenicu, nego ušuti.

— Kada? Molim, nastavite!

— Kad bi je još netko mogao sa mnom dijeliti.

— Smijem li pitati, tko je taj netko?

Antun Unger potrese žalosno glavom i okrene se. Wagner nije imao vremena da dalje navaljuje, jer mu je pristupio Sternau i zapitao:

— Gospodine kapetane, smijemo li poći na brod?

— Sigurno! Naravno! — smješкао se Wagner razdragano.

— I to odmah, smjesta?

— Da napustite otok? — smješкао se Wagner.

— Ne, nego da stupimo na lađu, kojoj možemo zahvaliti za naš spas.

— Dobro. Dođite! U čamcu ima mjesta za sve nas.

Sada je započela prava trka do čamca.

Sternau je prvi dostigao. Čak su obojica inače tako ozbiljnih Indijanaca skakala kao đaci. Kad su svi bili u čamcu, krene ovaj prema brodu. Kapetan je tamo ostavio naloge. Topovi na brodu su bili napunjeni i kad je čamac prolazio kroz grebene, odjeknuo je hitac. U istom času podignute su zastave i ispaljivan je hitac za hicem, dok spašeni nisu stupili na lađu.

Emma je mirno spavala i nije primijetila da se čamac otisnuo od broda. Prvi pucanj ju je trgao iz sna. Uplašila se! Što se dogodilo? Brzo skoči sa ležaja obuče se najvećom brzinom i pođe na palubu. Tu opazi dugo traženi otok. Ljudi divljeg izgleda dolazili su na brod. Jedan od njih stane kao ukopan a tada se svom snagom zaleti prema njoj. To je bio Munja.

— Emma! — uzvikne oduševljeno. — Antun — poviče ona.

Stajali su zagrljeni, smijali se i plakali. Grlili se i ljubili kao djeca koja ne mogu obuzdati svoje veselje. Pokraj njih stajao je dobri kapetan i uživao u njihovoj sreći. Najzad upita:

— No, gospodine Unger, je li sada vaše veselje dosta veliko?

— Oh, bezgranično! — odgovori. — Ali recite, kako je Emma došla na vaš brod? Mi smo svi mislili da je mrtva, da se utopila.

— To ćete kasnije opširno saznati. Sada dođite dolje u kabinu. Doručak je pripremljen i nakon toliko godina moći ćete opet ljudski jesti.

Tada padne Sternauov pogled na jednog čovjeka, koji je blistavih očiju u njega gledao i kome bi se najmanje nadao na ovom brodu. Najprije se trgne ali onda požuri ispruženih ruku prema njemu.

— Mindrello, dobri moj Mindrello! Ja se ne varani! To ste sigurno vi!

Španjolcu su bile suze u očima kad je uzvratio Sternauu pozdrav.

— Da, to sam ja, senor, i ne mogu vam reći kako se veselim što vas opet vidim.

— Ali kako dolazite vi ovamo na lađu u južnom moru?

S nekoliko rječi opiše Mindrello svoje doživljaje. Sternau je vrlo pažljivo slušao a kad je Španjolak završio, primijeti:

— Jadni Mindrello, to je dakle moja neposredna krivnja, da ste toliko strašnoga preživjeli. A kako ste kroz te duge godine posijedili! Koliko do mene stoji, učinit ću sve, da zaboravite pretrpljene boli. Porodica Rodriganda zna cijeniti vaše usluge.

Za kratko vrijeme bilo je dolje u kabini vrlo veselo. Zaključali su da se samo još objeđuje na otoku, a tada je htio kapetan odmah isploviti.

— Ali kamo? — upita Sternau.

— U Meksiko, mome ocu — molila je Emma.

— U Meksiko, Pablu Corteju, izdajici — prijetio je Don Fernando.

— U Meksiko, Mixtekima — reče Bivolje Čelo.

— U Meksiko, Apačima — doda Medvjede Srce.

— Dakle dobro, u Meksiko! Mi idemo svi zajedno! — odlučí Sternau.

— A gdje ćemo pristati? — upita kapetan.

— Tamo, gdje smo pošli na more ili bolje u nesreću.

— Dakle u Guaymau?

— Da. Kada budemo tamo, vidjet ćemo što treba dalje raditi.

Doručak je prošao u smijehu i suzama. Oduševljenje zbog sadašnje sreće izmjenjivalo se sa žalosnim mislima na one koji su ostali kod kuće. Kasnije su se vratili na otok. Kapetan je ponio zastavu i dozvolio da toliko ljudi pođe s njim, koliko ih je moglo napustiti brod. Hrana se sastojala od najfinijih jela i pića, koje je kapetan ponio iz Kalkute. U krzno obučeni Robinzoni jeli su kao knezovi a kad je došao red na šampanjac, gurne ga Wagner na stranu i reče: — Moje dame i gospodo, ovo pjenušavo piće dolazi kasnije. Molim vas da prije toga sa mnom nešto ozbiljnijega i sadržajnijega kušate. Pođite sa mnom!

Podigli su se s njim sa na brzinu učinjenih sjedala smještenih usred zelenila i slijedili ga na brežuljak, gdje se nalazila najviša tačka otoka. Tamo je stajao podoficir sa zastavom a kraj njega košara sa plemenitim rajnskim vinom. Odčepili su boce i napunili čaše. Tada reče kapetan:

»Moje dame i gospodo. Prije nego odemo sa otoka, moram izvršiti jednu svetu dužnost. Ovaj otok nije označen ni na jednoj karti i leži bez imena u dalekom moru. Dajem mu u čast tako teško iskušane porodice ime Rodriganda. Živjela Rodriganda!«

»Živjela, tri puta živjela!« — uzviknuli su otočani i njihovi oslobodioci.

Čaše su zveknule. Kapetan je mahnuo zastavom i dok su na taj znak sa broda grurali topovi utaknuo je štap zastave duboko u zemlju.

— Tako! — reče. — Ubilježit ću ime Rodriganda na moju kartu i pobrinuti se da se dalje proširi. Ali sada dođite natrag k šampanjcu! Ne volim Francuze, ali pijem njihovo vino!

Dogovorili su se o bliskoj budućnosti i donijeli važne zaključke. Bilo je mnogo za pričati. Lica su postala ozbiljnija. Ponijeli su štošta bezvrijedna, kao uspomenu na žalosno vrijeme, koje je sada najzad ležalo iza prognanika. Još u prvoj polovici popodneva digao je brod sidro i ponio, puštajući iza sebe dugačak rep dima, svoje sretne putnike u susret novom životu.

6. CRNI GERARD

Otprilike 120 engleskih milja iznad otoka Rio Pecos a u Rio Grande del Norte, na meksikanskoj obali ove silne rijeke, na oštroj okuci nedaleko Presidio de San Vicente ležaše tvrđava Guadalupe, koja je našim čitaocima otprije poznata. Godine 1847. bila je Emma Arbellez sa svojom prijateljicom Karjom u Guadalupi u posjetu kod jedne srodne porodice. Na povratku je njeno društvo pošlo na lovački izlet u sjeverne prerije, pri tome je bilo napadnuto i zarobljeno od Komanča i onda oslobođeno od Munje i Medvjedeg Srca. Spomenuta porodica bila je porodica jedinog trgovca u tvrđavi Guadalupe. Zvao se Pirnero i slovio je kao najbogatiji čovjek u cijelom kraju. Nije se pravo znalo odakle je došao u ovaj kraj, oženio se ljepuškastom, bogatom Meksikankom, sestrom Pedra Arbelleza i započeo trgovati, a trgovina je uzimala sve većeg maha, dok nije postao bogataš.

Žena mu je uskoro umrla i ostavila jedino dijete, kćerku. Ova smrt nije ga se duboko kosnula. Pirnero je imao veselu prirodu, koja nije bila stvorena za žaljenje. On je sretno i bezbrižno živio, to jest, imao je samo jednu brigu. Činilo se naime, da njegova dražesna kćerka Resedilla, nije voljna da nađe sebi muža. Prije je to Pirneru bilo prilično ravnodušno. Sada kad je ostario želio je sposobnog nasljednika, a tako bi bila i kćerka opskrbljena. Ljupka plavokosa djevojka imala je dosta udvarača s kojima se doduše šalila i smijala, ali nije nijednom davala prednost. Tako je navršila dvadeset godina, onda dvadeset pet i najzad je premašila tridesetu. Činilo se da ne spada među Meksikanke, za koje je poznato da su u tim godinama ocvale. Njezina svijetloplava kosa podsjećala je možda na strano porijeklo, ali su ona i njen otac rijetko o tome govorili, jer je on znao što mu ide u prilog. Pirnero je imao veliku kuću a izvan tvrđave mnoge livade, na kojima je držao priličan broj govedara. Njegova kuća je imala osim prizemlja velike podruma i kat. U podrumima nalazilo se njegovo spremište, u prizemlju je bila trgovina i točionica a na katu je imao dnevnu i spavaću sobu.

Danas — jedne nedjelje 1866. godine — puhao je prijeko sa rijeke oštar vjetar, vjetar kakvog ne voli ni lovac ni pastir, a ipak u točionici nije bilo nijednog gosta, premda je ona kod takve oluje pružala najbolji zaklon. Senor Pirnero je bio slabe volje. Sjedio je kraj prozora i šuteći gledao napolje u okolicu, preko koje se prašina kovitlala u gustim oblacima. Resedilla je sjedila kraj drugog prozora i vezla crvenu maramu, koju je mislila pokloniti jednoj služavci. Tada je otac počeo prstima bubnjati po prozorskom staklu. To je bio sigurni znak njegove loše volje, i kad se tako osjećao, onda je Resedilla čula poznata predbacivanja, ali ta je nisu jako smetala. Što više, zabavljalo ju je promatrati s kakvim čudnovatim uvodima i skokovima se on uvijek ponovo vraćao na pitanje ženidbe.

— Užasan vjetar! — promrmlja zlovoljno.

Resedilla ne odgovori. Stoga on nakon nekog vremena nastavi:

— Skoro oluja!

Ona je i sada radije šutjela. Onda joj on izravno uputi pitanje:

— Zar ne, Resedilla?

— Da — odgovori ona kratko.

— Da? Šta da? — upita otac, ljut zbog kratkog odgovora.

— Pa, užasna oluja.

— Dobro! I isto tako užasna prašina!

Resedilla je opet šutjeli. Tada joj se on nakloni podrugljivo i reče:

— Ako ne naučiš više govoriti, kako ćeš izaći na kraj sa mužem, kad se udaš?

— Šutljiva žena je bolja od klepetuše — odgovori ona.

Pirnero nekoliko puta kašljucne. Osjećao se potučen i nije znao kako da nastavi razgovor. Najzad započne ponovo:

— Nevjerojatan vjetar! Beskrajna oluja!

Resedilla nije smatrala da na te duhovite primjedbe treba odgovoriti. On potrese glavom, zabubnja po staklu i promrmlja:

— A nema ni jednog gosta!

Pošto njegova kćerka opet nije odgovorila, ponovo joj se okrene.

— Zar nemam pravo? Ili ti možda vidiš nekog gosta u sobi? Nema gosta, ni jednog! To je zlo za djevojku, koja treba tražiti muža! Ili ti

možda imaš.

— Ne — odgovori ona odbijajući. — Ne sviđa mi se nijedan!

— Nijedan! Hm! Glupost! Muž je za djevojku ono što je za cipelu don.

— Po njemu se mora gaziti, zar ne? — nasmije se ona.

— Budalaština! Mislio sam da se bez njega ne može.

Ali usprkos opravdanja osjećao je ipak ubod, koji je primio. To ga je grizlo pa je razmišljao kako bi ponovo na neprimjetan način došao do cilja, kad vani padne jedna drvena daščica, koju je vjetar strgao sa krova.

— Jesi li vidjela? — upita — tu daščicu sa krova vani?

— Da — primijeti Resedilla kratko.

— Sada je rupa na krovu. Tko će to popraviti, ha? Ja?

— Nego tko? Valjda ne ja?

— Ti? Glupost! Zet! Jer njegova je dužnost paziti na red. Gdje nema zeta, nema reda. Jesi li razumjela?

Dobri tata Pirnero je bio pomalo štedljiv, pa ga je ljutila mala šteta koju je vjetar učinio. Kad bi se nešto takvog desilo postao bi dvostruko govorljiv i govorio bi i o stvarima o kojima je obično šutio. Stoga sada nastavi:

— Ali to mora biti uredan zet! Ne tako poderan i otrcan kao onaj dugajlija, koji sada povremeno dolazi.

Pirnero nije primijetio kako je lagano rumenil oblilo obraze njegove kćerke. Činilo se da joj taj otrcani momak nije posve ravnodušan.

— Ti znaš, koga mislim? — upita otac.

— Da — odgovori Resedilla.

— Dakle, toga ne, toga mi nećeš donijeti! Ja sam častoljubiv, još po mojim pokojnim roditeljima. Znaš li što je bio moj otac.

— Da. Dimnjačar.

— Dobro. To su ljudi koji se moraju visoko uspinjati. A moj djed?

— Trgovac hrenom.

— Lijepo. Dakle uviđaš, da je već on imao onu poduzetnost u sebi,

pomoću koje sam ja postao bogat čovjek. Jednu kćerku se ne može dosta podsjećati na takvo porijeklo, domovinu i uz to rodni grad. Ili si zaboravila odakle potičem?

— Ne — reče ona, zatomivši smijeh — iz Saske.

— Da, iz Saske, gdje rastu lijepe djevojke. Tako lijepih nema nigdje, ali moraju se udati, inače postaju pljesnive. Razumiješ? Ni ti nisi pala daleko od stabla. Ja sam još po mojoj baki i majci bio zgodan muškarac, a i ti se ne moraš stidjeti, jer to leži u prirodi očeva porijekla i prelazi na kćer. A što se tiče mog rodnog grada, ti znaš kako se zove?

— Da! Pirna.

— Da, Pirna. To je najljepši grad na svijetu. Poznat je zbog svog lijepog govora. Stoga sam tako lako naučio španjolski, jer su pirnski i španjolski srodni. To vidiš prema imenu, koje sam u čast svog rodnog grada uzeo: Pirna i Pirnero. Zato me je tvoja majka odmah uzela. Ali tebi se nitko ne sviđa, a vjerujem da ti se ne bi svidio niti da je iz Pirne! Tko će mi onda učvrstiti krovne dašćice, koje je vjetar, otrgao!

Pirnero bi bio nastavio svoj govor, da se vani nije začuo konjski topot. Dojahao je jedan čovjek, koji nije pred prozorom skočio sa konja, nego je uletio u otvorenu ogradu, koja se nalazila kod pročelja kuće. Tek tada je prošao ispred prozora, da bi ušao u sobu. Gostioničar je u prolazu opazio novog gosta i tek je sada počeo ljutito brundati.

— To je on, vucibatina! Taj uopće ne treba doći, makar nema nijednog gosta. Takav neka mi ne kaže, da želi postati moj zet!

Resedilla se dublje nagne nad svoj rad, da se ne bi primijetilo rumenilo na njenom licu i u to je gost ušao u sobu. Pristojno pozdravi, sjedne za jedan stol i zatraži čašu julepa, osvježujućeg pića, koje rado piju u Sjedinjenim Državama i u graničnim područjima.

Gost je bio visok i čvrsto građen a lice mu je okruživala tamna puna brada. Mogao je nešto premašiti tridesetu, ali ga se moglo smatrati i znatno mlađim. Nosio je vrlo otrcane meksikanske hlače i odozgo vunenu košulju, koja je naprijed bila otvorena, tako da su se vidjele gole grudi, koje je izložio buri. Kožnati pojas mu je visio oko bokova. Na njemu su visjela dva revolvera i zataknut nož. Puška, koju je naslonio uz sebe na stol, činila se bezvrijedna, kao što je uopće cijela njegova odjeća davala otrcani utisak. Ali tko bi pogledao u njegove

снаžne, ponešto sjetne crte i vidio njegovo veliko, tamno oko, taj ga sigurno ne bi sudio po ovoj odjeći. Kad je odložio na stol šešir široka oboda, opazila se tek zaliječena brazgotina, koja mu se protezala koso preko čela.

— Kakav julep želite? — upita gostioničar osorna. — Metvicu ili kumin?

— Molim vas, senor, dajte mi metvicu — glasio je odgovor.

Pirnero iziđe i donese naručeno. Tada opet sjedne kod prozora. Gost je srkao piće i smjerno poput gostioničara, gledao kroz prozor. Pažljivi promatrač bio bi primijetio da njegov pogled povremeno krišom luta do djevojke, koja bi tada pocrvenjevši spustila oči. Starcu je duga šutnja ipak bila preteška. Malo se vrpolio i rekao po treći puta, sada svakako gostu:

— Užasan vjetar!

Stranac nije na to obraćao pažnju i tek kad je gostioničar upitao: — Ne? Što? — čuo se ravnodušan odgovor:

— Nije loše.

— Ali strašna prašina!

— Pah!

— Pah? Kako to mislite? Zar nema prašine?

— Ima. Pa šta onda?

— Šta onda? Kakvo pitanje! — povikne Pinero Ijutito. — Ako nekom ta prašina doleti u oči, onda.

— Onda ih zatvori — upadne stranac.

— Zatvori? — Ah, da, to je najbolje.

Duhoviti gostioničar se opet osjetio potučen, ali nastavi.

— Ali odjeća, odjeća se kvari.

— Onda se obuče loša!

To je bila voda na Pirnerov mlin. Brzo se okrenuo omraženom gostu.

— Da, vaša je zaista loša. Zar nemate bolju?

— Ne.

Ova riječ bila je tako ravnodušno izgovorena, da je starac bio

ogorčen. Meksikanac mnogo drži do svog izgleda. On se oblači u šarenu, slikovitu nošnju, rado nosi blistavo oružje a konjsku ormu ukrašuje zlatnim i srebrnim ukrasima. Od svega toga nije se kod stranca ništa vidjelo. Na svojim grubim čizmama nije imao niti ostruge, koje kod Meksikanaca uvijek imaju ogromne točkove.

— A zašto ne? — upita gostioničar.

— Preskupa mi je.

— Ah, znači da ste vi siromašni goljo?

— Da — odgovori upitani ravnodušno. Primijetio je kako mu je kćerka, koja je nevoljko porumenjela, dobacila pogled, kojim ga je molila za oprostjenje.

Pirnero se nije nato obazirao nego je pitao dalje:

— A tko ste vi zapravo?

— Lovac.

— Lovac? I od toga živite?

— Svakako.

Starac mu dobaci preziran pogled.

— Onda vas žalim — reče ponosno. — Kako može danas lovac živjeti? Da, prije je to bilo nešto drugo. Tada je bilo ljudi, koje se morali poštivati. Jeste li čuli o Medvjedom Srcu?

— Da, on je bio poznat Apač.

— Ili o Bivoljem Čelu?

— On je bio kralj lovaca.

— A o Munji?

— On je bio stranac. Bio...

— Moj zemljak! — reče gostioničar ponosno. — Ja sam naime iz Pirne. Ali najveći lovac je bio — Gospodar Stijene. Jeste li uostalom već čuli o Crnom Gerardu?

— Sigurno, što je s njim?

— To mora da je neki vražji momak. On se sada kreće ovdje oko granice. Taj Westman se zove Gerard i ima crnu bradu; stoga ga zovu Crni Gerard. On ste ni vraga ne boji. Njegov metak nikada ne promaši a nož mu uvijek pogodi pravo mjesto. Prije je osobito progonio

razbojničke bande u Llanu Estacadu. Otkako je sa sjevera sišao dolje, putevi su gotovo čisti od tog ološa. Ja sam mu jako zahvalan, jer prije su oni moju robu deset puta uhvatili, dok sam ju ja jednom dobio. Takav čovjek bi trebao postati moj ze... — Sjetio se i prekinuo u pola riječi. U prisutnosti ovog gosta nije nikako smio govoriti o svojoj najmilijoj temi. Zato nastavi: — Volio bih znati, iz koje je zemlje. Sigurno isto iz Pirne, jer tamošnji su ljudi nevjerojatno hrabri. U kojoj ste se vi zemlji zapravo rodili?

— U Francuskoj — odgovori lovac.

— Jao! Onda ste Francuz?

— Naravno.

— Tako! Hm! To mi se ne sviđa, senor!

Pirnero se brzo okrene i ne pokuša više nastaviti razgovor. Nakon male stanke se digne i napusti sobu, ali dade prije toga kćerci znak, da ga slijedi. Ona posluša i nađe ga u spremištu.

— Ti — reče — jesi li čula, što je on?

— Da, Francuz — odgovori Resedilla.

— Stoga te moram opomenuti. Znaš li da su nam Francuzi ovamo doveli austrijskog princa, koji treba postati meksikanski car?

— Naravno, o tome se svagdje govori.

— Dakle, moram ti reći, da su svi Austrijanci dobri ljudi. Oni doduše računaju sa forintama, koje vrijede samo sedamnaest groša, ali mene se ostalih tri groša ništa ne tiču. Ja nemam ništa protiv Austrijanaca i taj kraljević Maks je navodno dobar čovjek. Ali Meksikancima se ne sviđa, što je dozvolio da ga Francuzi dovedu i zato neće o njemu ništa da znaju. Oni vale da je Napoleon III lažljivac, koji neće ispuniti svoja obećanja, pa će i kraljevića Maksa kasnije ostaviti na cjedilu. Oni ne žele cara, oni hoće predsjednika a taj neka bude Huarez.

— Koji sada boravi u El Paso del Norte?

— Da. Francuzi bi ga zato rado uhvatili. Već su zaposjeli cijelu zemlju i u Cihuahui ga skoro uhvatili, ali im je on sretno umaknuo prema Paso del Norte. Ovi se ne usuđuju tako daleko prema indijanskoj granici, ali se govori, da će poslati posebni odred, da ga uhvati. Zato moramo biti oprezni i čuvati se svakog Francuza.

— Ali ti ne. Šta se tebe tiče Huarez?

— Oh, jako mnogo — odgovori Pirnero važna lica. — Do sada sam ti prešućivao da imam izvanredne sposobnosti za politiku.

— Ti? — prekine ga ona, u najvećoj mjeri iznenađena.

— Da, ja. Svi ljudi u Pirni su veliki političari. To nam je ostalo još od »Finkenfanga« kod Maxena. Imam preko u Presidio de San Vicente još neka zemljišta i jer baš ondje imam i pravo glasa, nije mi svejedno dobijemo li kraljevića Maksa ili Huareza. Maks je dobar, ali on se ne može održati. On ovisi o Francuzima. Da bi osnovao meksikansko carstvo Napoleon je uzeo dva zajma; od toga je dao Meksiku bijednih četrdeset milijuna, dok je za Francusku zadržao petsto milijuna. To je najočiglednija prevara, a siromašni Maks sada ne zna što da radi. Huarez naprotiv pozna našu zemlju. On hoće da potjera Francuze i zato hoćemo njega. Tu treba novaca. Stoga je on poslao čovjeka k predsjedniku Sjedinjenih Država da se s njim poveže i dobije zajam. Prije nekoliko dana se vratio glasnik i donio vijest, da Sjedinjene Države neće ništa da čuju o meksikanskom caru, kojeg su doveli Francuzi i da su nam odobrili trideset milijuna dolara. Nekoliko milijuna su već na putu. Oni su otpremljeni kopnenim putem Huarezu. O tome su Francuzi nešto načuli, pa je vjerojatno, da će htjeti oteti tu novčanu pošiljku. Ova se otprema brzim dnevnim marševima.

U nuždi, ukoliko bi to bilo potrebno, dovuci će je ovamo u tvrđavu Guadalupe i privremeno sakriti u našoj kući. Stoga će Huarez ovamo poslati jaču posadu i moramo se dvostruko bojati Francuza. Poslat će uhode da čas ispituju a ja slutim, da je čovjek koji sada unutra sjedi jedan takav špijun. On malo govori i ne miče pogled sa prozora, da bi tačno vidio što se vani događa. On ni tebe ne gleda.

Resedilla je to bolje znala, ali se čuvala da se oda.

— Ne vjerujem, da ima špijunsko oko — reče.

— Ne? Tu se varaš! Dakle, ti moraš znati da se na diplomatu odmah vidi kako je velik čovjek. Stoga je bolje da me taj Francuz ne vidi. On bi po izrazu moga lica mogao primijetiti, da pripadam visokoj školi i postati sumnjičav. Zato ga samo ti poslužuj. Ali te molim, za ime božje, ne daj da izvuče iz tebe da sam pristalica Huareza.

Resedilla potisne smiješak i odgovori:

— Budi bez brige! Od tebe imam diplomatsku crtu. On me neće nadmudriti.

— Da, i ja vjerujem, da imaš tu crtu. To baštini kćer od oca, a da se ne zna odakle to zapravo dolazi. Sada se vrati u točionu i dobro se drži! Budi čak malo ljubazna, da bi ga ukrotila! Dobar diplomat mora svoje neprijatelje smiješkom hvatati, to ja znam.

Resedilla se vrati u točionu, gdje je gost za vrijeme ovog dugog i čudnog razgovora posve sam sjedio. Na njenom licu je ležao dražesno vragoljast izraz. Opet je sjela na svoje mjesto kod prozora, a da nije progovorila nijednu riječ. Pošto je i on šutio, postade joj ta tišina neugodna i odluči da započne razgovor.

— Jeste li vi zaista Francuz, senor? — upita.

— Da — odgovori on. — Zar izgledam kao čovjek, koji bi vama mogao lagati, senorita?

— Ne — prizna ona iskreno. — Samo sam mislila da ste se šalili. U ovom kraju naime ne vole Francuze.

— Ni ja ih ne volim.

— Ah! — iznenadi se ona. — A ipak ste Francuz?

— Da. Ja s time samo mislim, da sam doduše rođen u Francuskoj, ali da se više nikad neću vratiti u svoju domovinu.

— Zar ste bili prisiljeni da je napustite?

— Ne, otišao sam dobrovoljno, ali ja sa svojom domovinom nemam više nikakve veze.

— To mora da je žalosno.

— Ne tako žalosno kao druge stvari, na primjer nevjera i izdaja.

— Zar ste ih pretrpjeli?

— Na žalost.

Kod tih se riječi jasnije pojavi turobni izraz u njegovim crtama i očima. Ali njegov je odgovor probudio znatiželju lijepe djevojke. Ona je na svaki način htjela više saznati i stoga upita:

— Možda vam se draga iznevjerila?

— Na žalost je.

— To mora da je bila zla, bezosjećajna djevojka, senor.

— Ona me je jako uvrijedila i ogorčila mi je život.

— Dakle ste je jako voljeli?

— Jako — odgovori on kratko i jednostavno. A baš to je najviše privuklo osjećajnu djevojku. Jedan drugi bi to sve pred jednom damom prešutio; tako je bar ona mislila.

— Morate nastojati da je zaboravite, senor!

— To ne ide. Sada je doduše više ne volim, ali me je ona tako unesrećila, da je ne mogu zaboraviti.

— To ne shvaćam, senor. Kako možete biti nesretni, ako je više ne volite?

— Jer moja nesreća nije zapravo posljedica njene nevjere, nego njene izdaje.

— Ah, ona je loše o vama govorila? A to je bila laž?

— Ne, senorita, bila je na žalost istina.

Kod tih riječi postade Resedilli nekako čudno i strano pri duši. Ona nije bila svjesna svog ponašanja, nego je pitala dalje:

— To ste samo u šali rekli, zar ne?

— Zašto da se šalim s vama, senorita? Ne, ne, kažem vam pravu istinu.

Tada ona sagne glavu, na licu joj se čitalo razočaranje a glas joj je zvučao hladnije nego prije, kad je upitala:

— Onda oprostite, što sam vam dosađivala pitanjima! Kad god ste k nama dolazili, uvijek ste tako mirno i žalosno sjedili, da mi je bilo žao. Vaše oči izgledaju kao da je iz njih htjela suza kapnuti.

— Da, ima nekih ljudi, koji u sebi nose potoke suza ali su preponosni da to i pokažu.

— Oh, to sam opazila. Tada sam pomislila, da bi vas prijateljska riječ možda razveselila. Ima osoba, koje čovjeku nisu strane, senor. Jeste li i vi to primijetili?

— Da, ali tek kod vas, senorita.

Djevojka pocrveni. Stoga on nastavi ispričavajući se:

— Nemojte mi zamjeriti ove riječi. Ako su vas ražalostile, ja ću otići i neću se više nikada vratiti.

— Ne, to ne smijete, senor — odgovori ona brzo. — Bilo bi mi jako drago, kad bih vas vidjela manje žalosnog, a ako mi ništa o sebi ne želite reći, ipak bih voljela znati vaše ime.

— Zovite me Mason, senorita!

— Mason? Da, to je francusko ime. A krsno ime?

— Zovem se Gerard.

— Gerard? Ah, upravo kao Crni Gerard o kojem je moj otac prije govorio. A imate i takvu crnu bradu, kakvu navodno on nosi. A možete li mi reći kakvo značenje ima ime Gerard?

— To ime znači: borac ili branitelj, tako mi je jednom rekao moj učitelj.

— Borac? To vama priliči. A tko je snažan, taj može biti dobar branitelj.

— Ja to na žalost nisam bio, nego upravo obrnuto.

— Kako to mislite, senor?

Upitani žalosno pogleda u daljinu i reče:

— Bio sam gušilac.

— Gušilac? To ne razumijem. Što to znači?

— Da, vaše nedužno biće nije još čulo tu riječ. Tada znajte, senorita, da u velikim gradovima u kojima milijuni zajedno stanuju, mnoge tisuće navečer neznaju gdje će ujutro naći kruha. Još gore prolaze one tisuće, koje uveče govore: »Ako po noći ne ukradeš kruh, ujutro ćeš gladovati.« Ovi su robovi zločina. Većina njih nije posve kriva, a mnogi su čak nedužni. Otac odgaja sina a majka kćerku za zločin, osjećaj pravde se ne razvija i tako ti ljudi žive na razini lisice ili lava, kojima priroda nalaže grabež ili krađu. Oni su grabežljive zvijeri ljudskog roda.

— Bože moj, to je strašno žalosno!

— Žalosnije nego što mislite.

— A vi, senor? Htjeli ste o sebi govoriti?

— Tako je. I ja sam bio takva grabežljiva zvijer.

— Nemoguće! — skoči preplašeno Resedilla.

— Ipak, na žalost! Ja doduše nikoga ne optužujem, ali ja sam slušao svog oca. Mi smo bili siromašni i naučili smo prezirati rad. Moj otac je

bio slab i krao je. Ali ja sam bio jak, bio sam po zanimanju kovač, i gušio sam, to znači, išao sam noću po ulicama, ljudima koje sam sreo stegnuo bih omčom vrat a kad su se onsvijestili, ispraznio im džepove.

— On, moj Bože, kako je to užasno! — promuca Resedilla uzdrhtavši.

Postala je blijeda poput leša. Tu je sjedio čovjek, jedini kome bi mogla pokloniti ljubav, a on joj priča, da je zločinac. Zašto ta strašna iskrenost? Obuze ju užasna jeza.

— Da, to je strašno— nastavi Gerard Mason onom ravnodušnošću, koja zna da je najgore već prošlo. — No bilo je još gore. Upoznao sam onu djevojku. Voljeli smo se i ja sam joj davao sve što sam porobio. Jednom upoznah jednog zlog čovjeka. On mi je ponudio mnogo novaca, da za njega izvršim zločin. Ja sam prividno pristao, ali sam štitio ugroženog a ubojici sam za kaznu oduzeo sav novac. Htio sam postati pošten čovjek i dao sam Mignoni sve, ali me je ona prevarila, zaludila jednog uglednog čovjeka, kojega je meni pretpostavila i s njim spiskala plijen. A kad sam joj zaprijetio, rekla je da će me prijaviti.

— Što ste onda učinili? Jeste li ju ubili?

— Ne — odgovori on prezirno. — Otišao sam raditi. Oh, tada sam mnogo patio, borio se i svađao, a sam sam sebi bio najgori protivnik. Ali onda sam čvrsto preduzeo da ću postati pošten čovjek i to sam ostao, jer kad nešto zaista hoću to i izvedem. Ali tek u društvu dobrih ljudi došli su mi moji grijesi do pune svijesti i nešto me je tjeralo iz domovine, u tuđinu, gdje bih ispaštao i tada umro.

Nastade bezglasna tišina. U djevojčinu oku plivala je suza. Je li to bila suza boli, odricanja ili je u njenom vlažnom sjaju ležao odbljesak riječi iz biblije o pokajničkom grešniku, kojemu se nebo više veseli negoli devedesetdevetorici pravednika? Pun, dubok uzdah nadme joj grudi, čvrsto podigne oči, pogleda ozbiljno u njegove i upita:

— Ali, senor, zašto mi to pričate?

— Hoću da vam to kažem — odgovori on. — Kad sam mislio da volim Mignon i kad sam bio prevaren, kad sam pošao u Ameriku, prokrstaro bregovima, pustinjama i savanama i tokom tih dugih godina postao lovac, istraživač dobra imena, tada sam u osamljenosti upoznao svoje srce. I kad sam onda vas ugledao znao sam što je prava

ljubav i više nisam mogao podnijeti da vas ne vidim. Nešto me je vuklo k vama. Ali kad sam primijetio da i vaše oko puno saučešća počiva na meni, probudio se u meni osjećaj dužnosti. Vi svoje srce ne smijete pokloniti jednom čovjeku koji je toga nedostojan i stoga sam vam senorita, pričao šta sam bio, da me počnete prezirati. Ja ću sada otići i neću se vratiti. A vi ćete biti sačuvani od jednog prokletnika! Samo vas molim da šutite o tome što sam vam ispričao. Inače biste upropastili mnoge kojima sam sada potreban, jer bih morao napustiti ovaj kraj.

Gerard se digne i uzme svoju pušku. On htjede otići a da nije ispio svoju čašu. No i Resedilla se digne i stane mu na put. Lice joj postade još bijede nego prije.

— Senor — reče. — Dosada ste bili tako iskreni prema meni. Budite to do kraja i recite mi, jeste li francuski špijun?

— Ne, nisam.

— I vi se ne družite sa Francuzima?

— Ne. Ja mrzim cara, koji vlada pomoću laži i krvi. Mogao bih ga ubiti, jer on sada jednog dobronamjernog, poštenog kneza vodi u propast! Ali doći će njegov čas! Ja držim sa Meksikancima i volim Huareza. Je li vam to dosta, senorita?

— Da, posve. Umirena sam.

— Onda zbogom!

— Zar ćete zaista ići, senor Mason?

— Da. Zauvijek od vas, ali ne iz Guadalupa. Ovdje će me opet vidjeti.

On je duboko pogleda u oči. Njihove oči su bile pune suza a činilo se kao da bi ju smio zagrliti, a da je ne uvrijedi. Ali on se svlada, nije smio njenu sudbinu vezati za svoju i zato ode.

Kad je napustio sobu, ostade Resedilla stajati na istom mjestu, na kojem je pred njim stajala, pokrije lice obim rukama i brižne u naglo jecanje, koje joj je potreslo cijelo tijelo.

— Zove se Gerard — plakaše. — Da, on to ime zaslužuje, on je zaista borac, jer je svladao sama sebe. On je branitelj jer je htio sam sebe braniti. Kako mu je bilo teško! A kako će meni biti teško — možda nemoguće, tek sada nemoguće!

Gerard je još dolje pred vratima čuo kako je briznula u jecanje, ali se nije vratio, nego je ušao u ograđeno mjesto, pojahao konja, čvrsto pričvrstio vrpcu šešira ispod brade, prebacio pušku preko leđa i zatim je povukao konja i podbo ga petama bez ostruga. Izbjegavši izlaz, konj je smjelim skokom preskočio ogradu i u galopu pojurio prema vodi. Tamo je krenuo u zapadnom smjeru. Nije se obazirao na oluju, koja mu je urlajući dolazila u susret. Konj se najzad zaustavio usred prerije. Tu je sjahao i bacio se na zemlju, da bi iscrpljen konj mogao pasti. Htio je pobjeći od svoje ljubavi, a da nije ispitao je li to uopće moguće.

Od nekadašnjeg grešnika nastao je pokajnik, ali ne pokajnik posut prahom i pepelom, koji jadno plaćući provodi dane, nego pokajnik sa puškom u ruci, koji je postavio sebi zadatak, da iskorijeni lupeški ološ u savani. Više je volio da Resedilli prešuti da je on Crni Gerard.

Tako je ni ne znajući ležao dugo vremena. Konj mu se sit napasao i sada je mirno počivao u travi. Najednom skoči, zatrese grivom, načuli uši i zarže, što je vlasniku bio siguran znak da se približuje neki čovjek ili neko neprijateljsko biće. I Gerard se smjesta digne i oštrim pogledom preleti preko prerije. Primijeti jahača, koji je u galopu jurio prema njemu. Njegove isprva napete crte zadobile su zadovoljan izraz.

— Umiri se! — poviče konju. — To je Medvjede Oko, naš prijatelj.

Konj je ime tako dobro razumio, da je odmah legao i nije pokazivao znakova nemira. Iz daleka se mogao prepoznati Indijanac. Nije doduše nosio indijansko odijelo i nakit od perja, nego novu indijansku odjeću. Ali njegov daleko naprijed ispruženi stas, gotovo je ležao na konjskom vratu, sa sigurnošću ga je označivao kao crvenokošca. Samo dugogodišnji savanski jahač jaše na taj način.

Kad je stigao do onog koji ga je očekivao, skoči jednim skokom sa konja u punom galopu. Znao je da će se konj, koji je dalje jurio, sam vratiti. Ovdje se svakako radilo o dogovoru a da su se mogli naći na slobodnoj tački otvorene prerije, bio je dokaz oštro istančanog osjetila za snalaženje obih muškaraca. Manje iskusni lovci ne bi to nikad mogli izvesti. Indijanac je još bio mlad a tko je nekad poznavao Medvjede Srce, uočio bi između obih veliku sličnost.

— Moj crveni brat je dugo dao čekati na sebe — dočeka ga Francuz.

— Zar moj bijeli brat misli, da Šošinta ne zna jahati? — odgovori

Indijanac. — Dugo sam se zadržao jer sam morao dugo prisluškovati.

— Prisluškovati? Gdje?

— Bio sam u Paso del Norte kod Huareza, poglavice Meksikanaca, kojem sam javio, da ću mu dovesti petsto hrabrih apačkih ratnika, da ponovo zauzme Cihuahuu. Ujedno sam mu saopćio da ću ovdje sresti mog bijelog brata a on me je zamolio da ti kažem da posjetiš senioritu Emiliju u Cihuahui.

— To ću odmah učiniti, jer i sam smatram da je potrebno.

— Kako dugo ćeš tamo ostati?

— Ne znam, možda jedan tjedan.

— Mene i moje ljude naći ćeš od danas tjedan dani tačno u podne kod velikog hrasta na brijegu Tanisos.

— Dobro. Ja ću upotrijebiti mnogo konja a tebi dajem svog, da opet bude svjež i snažan.

— Neka veliki duh čuva mog bijelog brata! Haug!

Muškarci se razidoše. Medvjede Oko odjaši natrag na zapad, vodeći na uzdi Gerardovog konja, a Frank krena prečicom prema tvrđavi Guadalupe. Došavši joj u blizinu, uhvati neosedlana konja, koji je u slobodi pasao, vine se na njega na pravi govedarski način i jahaše najprije polagano a kasnije u oštrom galopu. To što je uzeo konja, nije nikako bilo krađa. Kada na Zapadu konji slobodno okolo trče, može se uzeti prvoga na kojeg se naiđe, ako ga se kasnije opet oslobodi, da se može sam vratiti. Svaki vlasnik prepoznaje svoje životinje po utisnutim žigovima.

Ovaj nekadašnji kovač i gušilac postao je tokom godina odličan prerijski čovjek. Jahao je do blizu podne a onda je prolazeći kraj prvog boljeg stada uhvatio drugog. I tako je neprestano dalje galopirao, dok nije slijedećeg dana kratko prije sumraka vidio Cihuahuu pred sobom. Po danu nije smio ući u grad, niti je po noći smio otvoreno proći pored postavljenih straža, nego se morao uz životnu opasnost ušuljati. Stoga je u šumi konja čvrsto svezao i čekao da padne potpuni mrak. Tada se približio gradu u kojem je poznao svaku kuću i svaku stranputicu.

Samo čovjeku kakav je bio Gerard, moglo je uspjati provući se kroz lanac straža i preko nabacanih utvrda. Dostojno se nalazio kraj niza vrtova, koje je poznao. Oprezno se vine preko jedne ograde, sagne

se k zemlji i tri puta istisne zov crnoglavog jatreba, kad se budi iza sna. Čini se da nitko nije čuo ovaj znak, pa ga je morao ponoviti. Konačno je čuo da se otvaraju vratašca. Tada se polagano približila tamna ženska prilika, zaustavila se u blizini i tiho zapitala:

— Tko je tu?

— Meksiko — šapne on.

— A tko dolazi?

— Huarez.

— Tada počekajte malo!

Iza toga se udalji i vrati se tek nakon dobrih četvrt gata. Sada posve priđe Gerardu i reče:

— Ovdje je odjeća, a put sam oslobodila.

S ovim riječima pruži mu kaluđersku odjeću, koju on navuče, i nastavi:

— Danas se morate dvostruko čuvati! Naručila je majora da dođe k njoj.

— To mi je drago. Je li već kod nje?

— Ne. Doći će tek za dva sata.

— Dobro. Ovdje je moja puška, pažljivo ju spremite!

— Kada se vraćate?

— To još ne znam. Probudit ću vas, kad dođem.

Gerard se zamota u kapuljaču i krene nalijevo, gdje su se u zidu nalazila mala vrata, sada već otvorena. Stupi u dvorište, u kojem se po strani nalazio

hodnik od stupova. Uske stepenice su vodile gore do mjesta, gdje je dvorište bilo najtamnije. Popne se njima gore i tamo nađe u jednom kutu otvorena drvena vrata. Uđe, prođe u mraku kroz još nekoliko otvorenih vratiju i najзад stane pred jednim vratima, koja su bila zaključana. Pokuca, začuje glasno »unutra!« U isto vrijeme povučen je zasun i vrata se otvoniše.

U susret mu navre sjajno, blistavo more svjetlosti a usred tog mora svjetla i sjaja stajala je žena neobične ljepote. Ona pođe u susret lovcu, koji je kapuljaču ostavio u zadnjoj sobi.

— Konačno, konačno opet jednom, dragi Gerard — poviče ona.

Emilija ga povuče na divan i sama sjedne pored njega. I tako su sjedili on u svojoj staroj, prljavoj, krvlju poprskanoj košulji a ona u skupocjenoj svilenoj haljini.

— Htjeli ste izići, kako vidim? — započne on.

— Da. Htjedoh poći na dva sata u društvo a onda očekujem majora. Ali se od srca rado odričem tog užitka.

— Kojeg se užitka odričete? — smješкао se on. — Večernjeg društva ili majora?

— Prvog. Posjet majora nije užitak.

— To vjerujem.

— Stoga se nadam da ću moći toliko duže uživati u vašem prisustvu.

— Ovisi potpuno o tome, što ću danas saznati. Čini se da se spremaju važne stvari, čije ću rješenje možda naći ovdje u Cihuahui.

— Kako stoji sada predsjednikova stvar?

— Do sada slabo. Do ovog časa je Huarez bio prisiljen na obranu, ali samo čeka na povoljan trenutak, da može sa svoje strane krenuti naprijed. To će se desiti onog časa, kad stigne novčana pošiljka koju očekuje.

— Novčana pošiljka? Ah, kad bi bar došla! Morate znati, da mi predsjednik već tri mjeseca nije dao moj novac. Ovdje slovim kao bogata i moram voditi veliku kuću da bih mogla služiti vašoj stvari. A moja kasa je posve iscrpljena. Znam da Huarez mora sada gladovati, ali ja sam već bila prisiljena uzimati zajam. Veliki ugled, kojim sam se znala okružiti, neće više dugo trajati.

— Da, predsjednik sada nema gotovo nikakvih sredstava. Ako vam sada usprkos toga šalje novac, možete iz toga vidjeti da zna cijeniti usluge, koje nam vi činite.

— On šalje novac? — upita veselo Emilija,

— Da. Ja sam novac dva tjedna nosio sa sobom. Morate mi oprostiti, zaista nisam mogao prije doći.

— Već sam vam oprostila dragi Gerard, jer poznajem vašu brigu za mene. Recite, koliko novaca ima?

— Plaća za pola godine. Od toga su tri mjeseca unazad, ali zato tri

mjeseca unaprijed. Jeste li zadovoljni?

— Jako, jako! Je li u papiru?

— Da. Kako bih mogao toliko u kovanicama nositi?

— U kakvim papirima? Sjeveroamerički bi me mogao izdati.

— To su dobre novčanice engleske banke, i...

— Ah, to je divno i vrlo oprezno!

— Evo, uzmite!

Gerard posegne u saru svoje lovačke čizme iz kože sjevernog jelena i izvuče odatle paket, koji joj preda. Žena ga otvori, prebroji i reče:

— Tačno, u redu je! Dakle sam opet bogata! Ali, dragi Gerard, sada mi morate učiniti veselje i najprije nešto pojesti.

— Na to sam odmah spreman, jer sam silno gladan.

Emilija izađe i donese mu bogat obrok, kojeg se on veselo prihvati. Za to vrijeme su razgovarali o ravnodušnim stvarima. Kad je bio sit i ona odnijela posude, sjedne opet uz njega i potakne ga:

— Govorimo opet o našim poslovima! Da imamo novog predsjednika, to znate?

— Jednoga, koji bi želio biti predsjednik? Nisam ništa o tome čuo. Tko je to?

— Neki Pablo Cortejo iz grada Meksika. Bio je upravitelj kod grofa Fernanda de Rodrigande.

— Kad je u Meksiku, kakve nade može gojiti? Glavni grad se nalazi u rukama Francuza!

— Rekla sam da je iz Meksika a ne u Meksiku. Sada se nalazi dolje u pokrajini Čiapas.

— Ima li pristalica?

— On je bio jedan od prvih, koji je pristupio Francuzima, dok se Pantera Juga kolebao. Dok je Juasaz bio moćan, ovaj Cortejo nije pokazivao svoje namjere, ali sada vjerojatno misli da su prilike povoljne. On buni južne pokrajine u kojima Francuzi nisu nikada imali velikog uspjeha.

— A kakve je uspjehe postigao?

— Izgleda da nisu osobito veliki. Ali Pantera Juga je neodlučan. To je opasno: znate da ovaj ima mnogo pristalica.

— Ipak se čini da nam Cortejo ne može mnogo škoditi.

— Tko zna! Možda ima novaca, a na to je Meksikanac osobito prijemljiv. Najčudnije je što on sam manje kortešira nego njegova kćer.

— On ima kćer? Sigurno mladu i lijepu?

— Zašto mladu i lijepu?

— Jer su to dvije osobine, s kojina nije teško napraviti senzaciju, ako ih se spretno koristi. Vi biste na primjer bili kao stvoreni za to da poduprete nekog korteša.

— To već radim, jer radim za Huareza. A što se tiče Cortejove kćerke, ona je pravo ptičje strašilo.

— Poznajete ju? Jeste li je vidjeli?

— Ne. Poznam je samo po slici. Govore da seniorita Josefa misli da je lijepa. Izgleda da je to istina, inače ne bi dala izraditi na tisuće svojih slika i dijeliti ih.

— Imate li jednu ovdje?

— Imam.

— Molim vas pokažite mi je!

Emilija izvadi jednu sliku iz nekog ormarića i pruži je Gerardu. — To je ona, ta mršava osoba!

Gerard Mason baci znatiželjan pogled na sliku i glasno se nasmije.

— Izvanredno, ali samo u svrhu studija ružnoće. Ne razumijem samodopadljivost ove ženske osobe.

— Dobro, ostavimo joj to veselje, da je tisuće ljudi gleda i ismijava! Imate li još kakvih novosti?

— Da. Napoleon najzad počinje pregovarati sa Sjedinjenim Državama o sudbini Meksika.

— Tada je nadvojvoda Maks na kraju svoje carske karijere. Sjedinjene Države neće trpjeti cara u Meksiku.

— Mislite li?

— Sigurno. To se jasno vidi iz note koju je Seward, sekretar

Sjedinjenih Država, uputio godine 1864. Daytonu, svom poslaniku u Pariz.

— Kako je glasila?

— Poslala sam vam prijepis zaključka, koji je četvrtog ovog mjeseca bio jednoglasno primljen u Narodnom predstavništvu. On naglašava protivljenje ovog državnog tijela priznanju jedne monarhije u Meksiku. Nakon svega što sam vam posve otvoreno pisala o tome, da je to Francuska primila na znanje, jedva je potrebno naglasiti, da spomenuti zaključak utvrđuje mišljenje naroda Sjedinjenih Država u pogledu Meksika.

— Ah, to ste dobro zapamtili. Ta naučili ste ga napamet.

— Tko toliko pristaje uz Huareza kao ja, taj tačno pamti takve note.

— Prema njoj je svakako izgubljena svaka nada za Maksa. Što je na to rekao francuski car?

— U svom osjećaju svemoći upitao je američkog poslanika: »Želite li rat ili mir?« Mislio je, da Sjedinjene Države zbog građanskog rata u svojoj zemlji imaju same sa sobom toliko posla, da će ustuknuti pred ratom sa Francuskom. Sada su Napoleonu pokazali obratno, pa se on upušta s njima, kako upravo rekoste, u mirovne pregovore. To je siguran znak da će nadvojvodu pustiti da padne. — Ali, dragi Gerard, morate poći. Major će osvanuti za dvije minute. On je uvijek tačan.

— Tada mi dajte otpirač i svjetiljku!

— Evo. Odjeća leži vani.

Emilija otvori jednu ladicu svog pisaćeg stola, izvadi ključ i svijećicu i pruži mu oboje. On to uzme i upita:

— Kako dugo će ovaj major ostati kod vas?

— Ovisi o tome koliko ćete vremena trebati da pregledate njegove papire.

— To ne mogu unaprijed znati. Dajte mi jedan sat.

— Dobro, za jedan sat, računajući od sada, će me major napustiti. Pazite da vas ne uhvati! Izgovorit ću se glavoboljom.

Gerard napusti sobu kroz neka sporedna vrata i nađe se u maloj sobi, koja je služila za odlaganje suvišnog pribora. Tu nije bilo svjetla.

Stoga zapali svjetiljku i kad je pri njenom svjetlu opazio odjeću jednog sobara, odloži svoju i obuče njegovu. Onda posluhne. Duskora začuje glasove. Major je došao. Iz ove sobe je već nekoliko puta prisluškiavao njegov glas i tako ga je poznao.

— Dios, kako ste danas lijepi, seniorita! — čuo je kako govori.

— Vi laskate — odgovori Emilija — mora da izgledam vrlo umorno i bolesno.

— Kako to, milostiva?

— Cijeli dan me jako boli glava.

— Ah, migrena.

— Da. Ne bih danas uopće razgovarala, da vam nisam dala obećanje, da ćete me moći posjetiti.

— Kakva nesreća! Hoćete li me udaljiti?

— Ne odmah. Vidjet ću, kako dugo će mi živci izdržati. Sjednite.

Gerard je bio s ovim uvodom vrlo zadovoljan. Zatvori svjetiljčicu i gurne je u džep. Tada napusti sobicu, stupi na osvijetljeni hodnik i osluhne. Kad nikog ne opazi, šmugne niz njega, izvadi ključ, gurne ga u bravu jednih vratiju i otvori ih. Ovaj ključ bio je glavni ključ i otvarao je sva vrata. Gerard brzo ude i nađe se u prostorijama, u kojima je stanovao major i koje je već poznao, jer je u njima krišom već bio. Emilija je iznajmila cijelu kuću a majoru je odstupila ovaj stan.

Gerard opet izvadi svjetiljku, pošto je iznutra zaključao vrata. Nađe se u predsoblju iz kog pređe u majorovu radnu sobu, ako se kod francuskog majora u Meksiku uopće moglo govoriti o radu. Imala je dva prozora, čiji su kapci bili zatvoreni, tako da nije prodiralo nikakvo svjetlo. Gerard se nije trebao plašiti da će ga otkriti izvana, tu su se nalazila tri stola, na kojima su ležale karte, planovi, knjige i nacrti. S tim se stvarima stao prerijski lovac podrobno baviti. Sve je pretražio i mora da je našao važnih podataka, jer je iz jedne ladice Izvukao komad papira i počeo praviti bilješke a pojedine dokumente prepisivati. Sve to je radio velikom brzinom, jer je vrijeme od jednog sata bilo gotovo prekratko za važne vijesti, koje je ovdje našao. Najzad stavi Gerard Mason sve opet u položaj u kojem je bilo i spremi svoje nacрте i prijepise, ugasi svjetiljku jer je nije više trebao. U mraku se vrati do vratiju predsoblja i tiho ih otvori. Niz hodnik je dolazio jedan sluga.

Najprije pusti da ovaj prođe, onda izađe, žurno zaključa i šmugne u sobicu iz koje je izašao. Mason stiže sretno i neprimjetno i promijeni odjeću. On je uvijek mijenjao odjeću kad se ovdje nalazio i odlazio u majorov stan, da bi ga smatrali slugom, u slučaju da ga opaze. Veseo, da mu je pothvat uspio, pristupi drugim vratima i prisluhne. Činilo se da se major opršta, jer ga je čuo kako govori:

— Zaista sam vrlo nesretan što ne smijem duže ostati.

— I ja sam isto tako nesretna što se od vas zbog boli moram oprostiti — odgovori Emilija.

— Kad smijem opet doći?

— Za četiri dana.

— Za četiri dana?— upita Francuz iznenađeno. — Zašto tek za toliko vremena?

— Jer se nadam, da ću se do onda oporaviti. Migrena je tvrdokorno zlo.

— No onda bolje ne određujmo nikakvo vrijeme. Ja ću doći, čim ozdravite.

— Rado prstajem.

— Bit ćete tako dobri, da mi to javite, senorita?

— Sigurno

— Hvala! Tada ću se žuriti da vam čestitam na ozdravljenju. Laku noć!

Major ode. Žerard je oklijevao, jer se major mogao pod bilo kojim izgovorom ili iz bilo kojeg razloga vratiti. Ali tada Emilija sama otvori vrata i upita u tamnu sobu:

— Jeste li ovdja?

— Jesam. Je li vam što ispričao?

— Nije!

— Jao! Upravo sam zato ovdje, da mnogo toga saznam!

— Bila sam prisiljena da malo govorim i stoga nisam mogla toliko govoriti koliko bi bilo potrebno da nešto izvučem iz njega. Osim toga sam mislila, da ćete danas naći, što trebate.

— Srećom je uspjelo.

— Ah, jeste li nešto otkrili?

— Da, vrlo mnogo.

Emilija ga pogleda puna iščekivanja.

— Ne mogu gubiti vrijeme, jer stvari koje sam saznao, zahtijevaju brzu akciju. Danas vam mogu samo to reći, da sam našao prijepis jednog Bazaineovog naređenja, prema kojemu će kroz nekoliko dana odavde poći tri kompanije da zauzmu tvrđavu Guadalupe.

— A jao! To je zlo!

— Pah! Ja ću s njima već izaći na kraj. Nisam vam još pričao, da ću za nekoliko dana raspolagati sa petsto Apača, koje će mi dovesti moj prijatelj Medvjede Oko.

— Ah! Medvjede Oko! To je onaj mladi poglavica Apača, koji svagdje traži tragove svog izgubljenog brata Medvjedeg Srca!

— Da, to je on! Njegovom pomoću ću uništiti ove tri kompanije.

— Kad bih samo znala, što Francuzi misle postići zauzimanjem ove male beznačajne tvrđave! Kakvu korist im to može donijeti?

— Da bi se to dogodilo, ne mora se baš završiti vojna škola. Ovaj šahovski potez uperen je bez sumnje protiv Huareza. Žele ga preko Guadalupe zaobići i izvući iz El Paso del Norte. Samo stoga razloga je Francuzima ovo mjesto od važnosti. Ali ja ću se pobrinuti da ga ne uhvate. Da, ja sam čak ispitivao njihove karte i planove.

— Ovi Francuzi zaboravljaju, da je Huarez još daleko od kraja svojih snaga. Pola Meksika čeka samo na njegov poziv, pa da se podigne.

— A možete biti sigurni, da će se to uskoro desiti. Ali sada sam ovdje gotov i moram otići.

Gerard se dignu.

— Zbogom, Gerard! Kada ćete opet doći?

— Ne znam, ali mislim što prije moguće. Pa dakle, laku noć!

Napusti sobu istim putem kojim je došao, da bi kod stare vrtlarice, koja ga je primila, zamijenio kaluđersku mantiju za svoju pušku. Nije slutio, da upravo trči u ruke teškoj opasnosti.

Prije, kad se Gerard šuljao kroz lanac straža, prošao je u blizini

jednog stražara. Ovaj je bio čuo lagan šum i tada oslušnuo, ali nije ništa dalje čuo.

— Čini se, kao da je netko ovdje prošao — reče stražar sam sebi.
— Sigurno je to bila neka životinja.

Tiho je koračao gore-dolje i nakon nekog vremena dobije želju da zapuši cigaretu. Francuzi se nalaze u zemlji cigareta. Stoga su sami ljubitelji tog užitka i predaju mu se bez iznimke. Čak kad stražar nekad zapuši, rado se preko toga pređe.

Taj čovjek dakle izvadi cigaretu i upaljač. Tada kod svjetla drvca, učini mu se da se u nabacanoj zemlji jednog jarka nalaze neki duboki tragovi nogu. On se sagne i osvjetli ih.

— Ah, tačno — promrmlja. — Ovi tragovi su još posve svježiji. Ovuda je prošlo neko šunjalo. Tko bi to mogao biti?

Upalio je nekoliko šibica uzastopce i vidio tačno smjer, kojim je čovjek pošao.

— Taj nitkov je prošao između nas i otšuljao se u grad — gundao je. — Imao je dakle nešto opasno u planu, zato moram tu pripovijest odmah prijaviti.

On pozove slijedećeg stražara i javi mu, što je primijetio. Poruka je išla od čovjeka do čovjeka i došla do oficira, koji ju je odmah javio komandantu. Ovaj je ozbiljno shvatio stvar i stoga je smjesta, sa potrebnom zaštitom, krenuo, na lice mjesta, da bi poduzeo potrebne mjere.

— Pričaj! — naredi vojniku,

— Začuh šum — počne ovaj.

— I nisi povikao? — prekine ga komandant.

— Bio je tako tih, kao od miša. Nisam mogao pomisliti, da bi dolazio od čovjeka — ispričavao se vojnik.

— I onda?

— Onda sam ipak pomislio da pogledam. Ovdje je tlo mekano. Ako je bio čovjek, sigurno je ostavio tragove. Zapalio sam drvce i našao trag.

— Dobro! Oprostit ću ti tvoju nemarnost, jer si je opet ispravio. Zapalite svjetiljke!

Kad su to učinili, mogao se trag slijediti do čvrstog tla, gdje je nestao.

— Špijun je u gradu, ali još nije izašao — reče komandant. — Gdje mu je uspjelo da uđe, tu će opet pokušati izići. Vi svi ostanite ovdje! Čim dođe, uhvatite ga, bez prethodnog poziva! Ali legnite na zemlju, jer su ljudi iz ove okolice iskusni! Inače bi vas mogao vidjeti, kad dođe. U međuvremenu ću ostalim vanjskim stražama naložiti najveći oprez.

On ode. Ostavio je petnaest ljudi, sve naoružane, dakle više nego dovoljno da uhvate jednog jedinog čovjeka, koji je osim toga ništa ne sluteći trčao u zasjedu. Vojnici su bez glasa ležali na zemlji i čekali. Prolazili su sati. Već su mislili, da onaj, kojeg su očekivali, neće napustiti grad ili da je na drugom mjestu pobjegao. Tada začuju laki šum, kao da peta od čizme odbacuje grudice zemlje.

— Dolazi. Pazite! — prošapta jedan kaplar. Odmah zatim opaziše jednu spodobu, koja htjede tiho i oprezno proći. U tom času ležala je ta spodoba već na podu a trideset šaka se trudilo, da ju zadrže.

— Nom dun chien! — reče čovjek francuskim jezikom — šta hoćete od mene?

— Tebe samog — odgovori kaplar.

— Ah, pripazite, da me zadržite!

Gerard se jako napregne da se oslobodi, ali mu ne uspije. Bilo ih je previše, koji su na njemu ležali. Uvidje da se mora pokoriti. Oružje nije htio upotrijebiti, jer bi to moglo samo pogoršati njegov kasniji položaj. Ako dobrovoljno pode s njima, mogao se još svačemu nadati. Zato reče nakon kratkog kolebanja:

— Ta pustite me ljudi! Ta ja neću pobjeći. Nemam razloga da se skrivam od vas.

— Oho — odgovori kaplar. — Zapalite svjetiljku i posvijetlite!

Zapalili su svjetlo i sada su Francuzi pogledali uhvaćenog.

— Ah, naoružan je. Oduzmite mu oružje i svežite ga!

Jedan vojnik oduzme Gerardu pojas i sveže njime uhvaćenom obje ruke uz tijelo u uvjerenju da su takve mjere dovoljne. Ali iskusni priirijski lovac zna iskoristiti svaki položaj, Kada su mu stavili remen oko tijela i ruku, držao ih je što je moguće dalje, tako da nisu bili posve zatvoreni. Osim toga, da budu sigurni njegove ruke, nisu mu pojas

svezali oko prsiju i nalaktica, nego oko podlaktica, tako da je ruke lakše držao. Već kad je morao ustati sa zemlje, osjetio je da bi mu jednim snažnim trzajem uspjelo istrgati desnu ruku iz pojasa, u tada bi se lijeva sama oslobodile.

— Tko si ti? — započne kaplar preslušavanje.

— Govedar — izjavi Mason.

— Ne izgledaš tako, Odakle?

— Iz Aldame.

Aldama je samo nekoliko sati jahanja udaljena od Cihuahue.

— Što si htio u gradu?

— Posjetiti zaručnicu.

— Zašto nisi došao pravim putem?

— Zar ti nisi nikada krišom dolazio svojoj djevojci?

— Ne govori ma ti, jer ću te lupiti kundakom!

— Svakom govorim onako, kako on sa mnom govori.

— Ali ja sam carev vojnik! Osim toga govoriš proketo dobro pariškim francuskim. Odakle to?

— Vrlo jednostavno, jer sam Parižanin,

— I govedar u Aldami? To mi je sumnjivo. Gospodin komandant će vidjeti šta će s tobom učiniti! Naprijed!

— Da, ka komandantu, jer vjerujem da ti sam sa mnom ne možeš ništa učiniti — odgovori Gerard.

— Ah, čini mi sa do ti nisi obični govedar! Možda! Dobro, odvest ćemo te do stražarnice, pa ćeš vidjeti. Naprijed!

Marš počne. Bilo je mračno i kad bi Gerardu uspjela da oslobodi jednu ruku, postojala bi mogućnost da pobjegne. Ali bi morao ostaviti svoje oružje, a to mu je bilo priraslo za srce. Njegova stara dvocijevka ga je pratila mnogo godina, ona ga je hranila i štitila. Da je napusti? Ne! Prerijski čovjek drži do svoje puške koliko i do sebe. Gerard je dakle odustao od pokušaja bijega. Nadao se da će se naći neki izlaz.

Stigoše do grada. Glavni stan vrhovnog zapovjedništva nalazio se u zgradi, koju bismo u Evropi nazvali gradska vijećnica. Ovdje je stanovao i komandant, koji je zaposjeo prvi kat, čiji su prizori bili sjajno osvijetljeni. Tamo se održavala tertulja, kojoj je i Emilija htjela

prisustvovati. U prizemlju se nalazila stražarnica. Unutra je sjedilo više podoficira uz vino a među njima je bila jedna vojna kantinerka. Zabavljali su se glasno i bučno.

— Da, s Huarezom je gotovo — najavi jedan narednik. — On je popušio svoju zadnju lulu i sada će vidjeti hoće li ga crveni nitkovi učiniti svojim carem.

— Pah, što je uopće o njemu ovisilo! — reče jedan drugi. — Cijeli vojni pohod je bio dječja igra. Bilo ja upravo kao da se rupčićem rastjeraju muhe. Ne bih se trudio ni za ovog nadvojvodu.

— Za ovoga? Šta to govoriš! Zbog njega se ništa ne događa. Njega su uzeli samo kao tuđu lutku, da svjetske sile ne bi ulazak trupa smatrale francuskim osvajanjem. Tuđa lutka će se doskora zasititi i od srca rado odreći službe. Da, on će još svakako morati moliti, da smije poći kući. Onda će Bazaine postati predsjednik Meksika, i morati izazvati takove trzavice, da će Napoleon biti prisiljen ući sa vojskom i zemlju proglasiti francuskim posjedom.

— A svjetske sile?

— Pah! Stvar će tada već biti gotova; nitko to neće moći promijeniti. Svakako da će prije toga morati još mnogi biti sasječeni, među njima onaj nitkov, Crni Gerard!

— Da, to je nitkov. Naša vojska se mora njega više bojati nego deset drugih špijuna. Volio bih zaraditi ucjenu, koju je Bazaine raspisao na njegovu glavu.

— Koliko je to bilo?

— Najprije tri a onda pet tisuća franaka, da je Juarezu više koristio nego cijela armija. Taj čovjek je opasniji od Pantere Juga, koji je također slavan ili bolje rečeno ozloglašen. — Hej, koga nam to vodite?

Oboružana pratnja je Gerarda gurnula kroz vrata. Njegov pogled pade na podoficira i zaustavi se na kantinerki. Lovac na krzna se trgne. U njoj je prepoznao Mignon, svoju nekadašnju draganu. Na to je spala. Ne samo da ga je izdala i prevarila, da mu je otela novac i objesila se o vrat jednom otmjenom čovjeku, nego je sada još došla za njim u Meksiko!

— Imate li ga? — upita narednik stražu.

— Da, ovdje! — odgovori kaplar. — On veli da je govedar iz

Aldame. Ali meni se čini da u ovoj košulji stoji netko posve drugi.

Tada se digne kantinerka, pogleda još jednom oštro uhvaćenog i poviče:

— Govedar? Ne dajte se varati! To je Gerard Mason, kovač iz Pariza!

— Mason? Kovač? Iz Pariza? — zapitaše sa svih strana.

— Da, on je bio gušilac — frcala je.

— Gušilac? — upita narednik. — Nom dune pipe, to može biti opasno za njega! Priznao je da je Parižanin. No, kako je prijatelju, he? Je li istina, što kaže gospođica?

Ova pitanja bila su upućena Gerardu, koji nije više niti pogleda svrnuo na djevojku, otkako ju je prepoznao. Sada odgovori:

— Zar ono što ovakva ženetina kaže, kod vas nešto vrijedi?

— Ženetina? — poviče pakosno kantinerka. — Huljo, iskopat ću ti oči!

Ona htjede napasti Gerarda, ali je narednik zadrži.

— Stoj! — zapovijedi. — Tko tebe uvrijedi, vrijeda i nas. Neka ispašta. Prije svega moram izvijestiti komandanta.

Već htjede otići, kada se na vratima pojavi jedan poručnik.

— Kakva je to galama? Šta se tu događa?

Vojnici pozdrave, a narednik izjavi:

— Ovdje je jedan uhvaćenik, koji se ušuljao u grad i opet išuljao.

— Ah, onaj, kojeg su prijavili prije tri sata?

— Na zapovijed!

Poručnik pogleda oštro Masona.

— Tko je on? — upita.

— On se izdaje za govedara iz Aldame. Ali kantinerka veli, da je kovač iz Pariza. Pokazao se je kao vrlo goropadan.

— Još je i goropadan? To mu pogoršava položaj. Kako se zove?

— Gerard Mason.

Tada oficir korakne unazad i poviče:

— Gerard? Vojnici, znate li koga ste uhvatili? Ovaj čovjek je vjerojatno Crni Gerard, koji nam zadaje toliko posla.

— Crni Gerard! — povikaše svi u krugu.

Oticir naredi mir i upita uhvaćenog:

— Jesam li dobro pogodio? Odgovori!

Tada se u Gerardu pokrene osjećaj ponosa. Da li da slaže i zataji svoje ime? Ne. Da li da prizna i time pogorša svoj položaj? Ni to nije mogao. Htio je najprije vidjeti, kako će ga komandant primiti. Stoga slegne ramenima i odgovori:

— Istražite, poručniče!

— Kaže se »gospodine poručnice«! Razumiješ! — napadne ga oficir. — Uostalom, svjedeno je da li priznaš ili ne. Odmah ću znati, na čemu sam. Kaže se da slavna puška Crnog Gerarda ima kundak, koji je izliven iz zlata i presvučen olovom i da on njome uvijek dijeli smrtonosne udarce, jer je kundak vrlo težak. Jeste li mu oduzeli oružje?

— Da. Ovdje je — javi narednik.

— Uzmite nož! Olovo je mekano. Vidite, da li se ispod njega nalazi zlato!

Sada je Gerard bio izdan. Ono što se govorilo o njegovoj puški, bila je istina. Ovaj kundak mu nije samo služio kao oružje, trebao je samo zarezati u kundak, da bi mogao platiti. Kroz to je ovaj postao poznat.

— Ah, diable, dakle zato je puška bila tako teška! — reče narednik.

S tim riječima izvadi svoj nož i odreže na jednom mjestu olovo. Smjesta se pokaže blistajuće zlato.

— Ovdje je zlato, čisto zlato! — čudio se podoficir.

— Dakle je to Crni Gerard! — odgovori pobjedonosno poručnik. — Sad ću poći komandantu, da mu javim ovu izvanredno važnu vijest.

On pođe. Oni koji su ostali promatrali su sada uhvaćenika plašljivim strahom. U stražarnici je vladala tišina. Čak je i kantinerka šutjela. Njezin nekadašnji dragan postao je znamenit i strašan šumski trkač. To je njene misli toliko zaokupilo, da je zaboravila govoriti.

Poručnik je požurio gore ka komandantu. Gore u dvorani sakupio se velik broj gospode i gospođa. Gospođe su bile Meksikanke a gospoda Meksikanci i francuski oficiri. Među domorocima bilo je sigurno poneko srce, koje je bilo vjerno Huarezu i koje je žarko mrzilo

osvajače. Ali ovi osjećaji morali su ovdje ostati sakriveni i nisu se smjeli odati nijednim pogledom. Baš kad je ušao poručnik, nastala je stanka u općoj zabavi. Tako je došlo do toga, da su sve oči bile uprte u njega. Na njemu se jasno vidjelo, da nosi važnu vijest. Komandant mu poviče u susret:

— Jako uzbuđeni, poručniče! Što donosite?

Poručnik odmah poprими službeno držanje.

— Čast mi je gospodinu pukovniku pokorno javiti, da smo uhvatili Crnog Gerarda.

— Crnog Gerarda! Je li to moguće?

Ova vijest je prouzrokovala sveopće uzbuđenje. Francuzi su bili oduševljeni da su dobili u ruke opasnog neprijatelja, dok je ova vijest obratno djelovala na Meksikance. Ako je ovaj poznati politički protivnik zaista bio uhvaćen, onda je stvar domovine i predsjednika Huareza pretrpjela težak gubitak. Ali svi su bili složni u žudnji da vide tog strašnog čovjeka i stoga su pažljivo pratili izvještaj, koji je sada poručnik podnosio pukovniku. Ovaj zapovijedi da se uhvaćenog dovede u njegovu radnu sobu. Već se poručnik htio udaljiti, kad se prisutni zgledaše, a jedna gospođa, koja se mogla pohvaliti komandantovom nakloriošću, obrati se ovom s molbom:

— Monsieur, valjda nam to nećete učiniti! Mi svi gorimo od znatiželje da vidimo tog čovjeka. Zar ćete postupiti tako neviteški i prisutnim gospođama odbiti njihovu molbu?

Komandant je čas razmišljao. Laskalo mu je, da može društvu pokazati svog zarobljenika, stoga zapovijedi:

— Dobro, dovedite ga ovamo, poručniče! Donesite i njegovo oružje! Moramo tačno pogledati njegovu znamenitu pušku.

Poručnik ode i nakon tihog očekivanja uđe sa lovcem, praćenim četom naoružanih vojnika.

— Pristupi ovamo! — zapovijedi komandant.

Gerard nije učinio nikakv znak, da kani poslušati ovu zapovijed.

— Ovamo, rekao sam!

Pukovnik pokaže prstom na mjesto, kamo je uhvaćeni trebao ići. Kad ovaj ni sada ne poslušao, dade mu poručnik snažni udarac. Tada se

Gerard okrene strelovitom brzinom, digne nogu i lupi ga koljenom tako snažno u želudac, da je ovaj natraške zateturao, pao na pod i ispustio oružje, koje je nosio.

— Pokazat ću vam, da se s Crnim Gerardom ne može s udarcima obračunavati!

Ova upadica i riječi zarobljenikove proizvele su veliko uzbuđenje. Francuzi su vidjeli da je jedan njihov drug osramoćen, a Meksikanci su sada bili uvjereni da je hrabri čovjek izgubljen. Ali gospode su bile oduševljene odvažnošću čovjeka, koji se svezan i usred neprijatelja usudio tako postupiti. Oficiri su bjesnili a poručnik se htio baciti na Gerarda, ali je pukovnik naredio mir.

— Pređimo preko ovog surovog čina — reče — kazna će uskoro slijediti. Obećajem da ću zato biti krvavo izbičevan!

Okrenuvši se Gerardu, upita: — Naredio sam ti da stupiš bliže. Zašto ne slušaš?

Zarobljenik ga mračno i neustrašivo pogleda. — Ja nisam plaćenik u vašoj službi, nego čovjek savane, kojeg treba poštivati. Meni se obično govori »vi« i neću odgovarati, dok ne primijenite ovu učtivost.

Komandant je, smješkajući se, razmišljao. — Običavam ljudima koji dijele udarce nogom, govoriti »ti«.

— To mi je svedjedno, gospodine. Čovjek se mora služiti običajima zemlje, u kojoj se nalazi. Prisutni senores i senioritas će priznati, da je meksikanska nacija pristojna i viteška. Sposobni prerijski čovjek nije po nivou znanja, iskustva, spremnosti i spretnosti niži od oficira, pa kad se već prijeti bičevanjem ili mu se prijeti kundakom zar da ne pređe na prave udarce. Bila je moja dužnost, da podučim vašeg poručnika, da se mora u društvu meksikanskih gospođa bolje ponašati.

Pogledi gospođa upravili su se puni udivljenja na smjelog govornika. Ali oficiri su bijesno mrmljali, dok im komandant nije dao znak da šute a uhvaćeniku reče:

— Mogao bih nastaviti sa »ti«, a šutnju na moja pitanja uzeti kao priznanje. Ali naše gospođe su sigurno znatiželjne da vas dalje čuju, i stoga ću vas sa »vi« nagovarati, za čime toliko čeznete. Vi ste Crni Gerard?

- Da.
- Šta ste radili u gradu?
- Morao sam poći u posjet.
- Kome?
- To je moja tajna.
- S kojim ciljem?
- S ciljem da se protjeraju neprijatelj.
- Ah! Koga mislite pod »neprijatelji«?
- Francuze.

— Mora vam se priznati da ste vrlo iskreni. Gotovo bih rekao drski. Francuze nazivate neprijateljima a sami ste Francuz.

— Bio sam Francuz, ali nikada oružje carskog krvoprolića. Ja volim Meksiko i njegove stanovnike i rado dajem svoj život da ih oslobodim od sadašnje ilegalne vlade.

Komandant se ukočio zbog takvog preziranja smrti. Najzad reče:

— Za to takozvano oslobođenje nećete ništa više moći učiniti, jer to što ste sada rekli je posve dovoljno za vašu osudu. Kad napustite ovu dvoranu bit ćete smjesta strijeljani. Ali prije toga ćete zbog udarca nogom biti tako bičevani, da će vam meso letjeti sa kostiju. Imate li kakvu posljednju želju?

— Sada ne. Uopće molim da se prepusti meni koja će mi želja biti posljednja. Prerijski čovjek je u tom pogledu samostalan.

— Vi ste zaista poludjeli! Odakle ste?

— Iz Pariza, odakle dolazi toliko ludih.

— Ne rugajte se, jer bi osuda mogla biti još teža! Imate li zaista veza u ovom gradu?

— Tako mnogo, da biste se prestrašili, kad biste to znali.

— Govori se da prijateljujete s Huarezom. Poznajete li njegove planove?

— Njegove i vaše!

— Ne pretjerujte! Što biste vi mogli znati o našim planovima!

— Sve. Posljedice će to potvrditi!

— Dosta mi je slušanja vašeg hvalisanja. Pređimo zato na drugo.

Ono oružje je vaše?

— Da.

— Dajte ga ovamo, poručnice!

Imenovani koji je držao u rukama pušku, revolvere i nož lovca na krzna, položi zatraženo pred komandanta na stol. Ovaj uzme pušku i pregleda kundak.

— Ovdje ima zlata. Odakle vam?

— U bregovima sam otkrio zlatnu žilu.

— Ah! Hoćete li prodati podatke o tome?

— Zašto? Mislim da imate namjeru da me ustrijelite?

— Sigurno! Ali cijena bi se mogla isplatiti vašim mogućim rođacima.

— Ne bih vam spomenuo mjesto, niti da mi isplatite punu vrijednost žile. Nijedan pošten Meksikanac to ne bi učinio.

— Vi ste zlobni. Jeste li s ovom puškom ubijali i Francuze?

— Da.

— Kolike?

— Brojim samo visoku divljač, Francuze nikada.

— Marbleu! — prasne komandant. — Sjetite se pred kim stojite!

— Pred čovjekom, kojeg se ne bojim!

— Dobro, vidim, da iz nekog razloga tražite smrt. Neka vam bude, ali drugačije nego što mislite i ne tako skoro, kako sam prije rekao. Čini se da se od vas može mnogo saznati, ali kako pretpostavljam iz vašeg sadašnjeg držanja, da nećete dobrovoljno odgovarati, podvrći ću vas malom mučenju.

— Što želite znati?

— Najprije, tko su vaši ovdašnji znanci.

— To vam naravno neću reći.

— To ćemo vidjeti! — nasmije se podrugljivo oficir. — Zatim ćete imati dobrotu, da me obavijestite o planovcima vašeg prijatelja Huareza.

— Pah! To je nepotrebno! Planove ćete same od sebe saznati, čim ih on izvede.

Meksikanci su gotovo bez daha gutali svaku riječ lovca. Francuzi su škripali zubima od bijesa i sramili se, što se njihov pukovnik upustio u tako nečuvan razgovor. Ovaj je samo kod zadnjeg odgovora osjetio takav bijes, da je skočio i povikao:

— Sada je moje strpljenje pri kraju! Ovdje sam govorio s vama, da bih vas pokazao prisutnoj gospodi. Ali sada ću pokazati, kako se takav momak kroti. Dobit ćete pedeset udaraca, pedeset udaraca do kostiju i tada će vas ponovo dovesti!

Gerard prezirno zaklima glavom a oči su mu sijevale: — Prije sam vam dokazao — odgovori — da ne trpim udarce ili batine, jer me to ponizuje!

— Šta se mene tiče vaša čast! Odvedite ga!

— A mene vaša! — poviče Gerard. — Pokazat ću vam tko dobiva udarce i gubi svoju čast!

Slijedećeg časa su mu ruke sunule iz pojasa. On strgne komandantu epolete i tako ga udari šakom, da je pao na pod kao klada. Odmah zatim, zgrabivši svoje oružje, imao je nož zadjenut za pojasom, oba revolvera na pojasu a pušku sa okrenutim kundakom u ruci. Sve se to desilo prije nego su ga mogli uhvatiti.

— Evo, kušajte moje zlato!

S tim povikom se baci na vojnike, rasprši ih jednim strašnim udarcem kundaka, tada skoči među njih i pojuri k najbližem otvorenom prozoru i nestade podrugljivo se smijući: — Laku noć, senoritas!

Vojnici su se kotrljali po zemlji. Oficiri i svi ostali prisutni stajali su još neko vrijeme kao ukočeni. Ali tada nastane metež, koji se ne da opisati.

— Napolje! Dolje! Za njim! Brzo!

S tim povicima pojure oficiri k vratima, a vojnici za njima. Ali nijedan se nije usudio napraviti isti skok kroz prozor. Samo su Meksikanci ostali, pa su neki od njih, dok se dolje pred kućom podigla divlja vika i povici, pristupili ka komandantu, da ga pregledaju.

— To je bio udarac! On je mrtav! — izjavi jedan.

— Ne, samo je onesviješten — reče drugi. — Položimo ga na divan!

Neke su gospođe pale u nesvijest. Druge su stajale uz njih i tiho izražavale divljenje Gerardu, dok su neke opet požurile k prozoru da vide je li odvažni čovjek pobjegao. Nisu se trebale brinuti. Gerard je sretno stigao na zemlju i zgrabio uzde prvog konja. Brzim skokom sjedio je na konju i tako brzo odjahao, da je došao do sljedeće ulice, prije nego su njegovi prvi progonitelji došli do stepenica.

Sada je trebalo pobjeći iz grada i kroz isturene straže. Činilo mu se da to s konjem neće biti teško. Grad Cihuahua je ležao u mraku, ali to nije bila zapreka. Jurio je niz ulicu. Na njenom izlazu nalazio se stražar. Prije nego li je mogao pitati ili uperiti pušku, jahač je već prošao pored njega. Ali stražar je znao svoju dužnost. Opalio je pušku, da bi dao znak za uzbunu i doskora se začuše napolju glasni povici.

— Stoj! Tko je? — dolazili su povici Gerardu u susret.

Nije odgovarao, tada bijesnu tik ispred njega nekoliko pucnjeva i on smjesta primijeti, da mu je konj pogođen. On ga podbode i pojuri naprijed. Ali kod svakog koraka bio je umorniji. Iza sebe čuo je vikanje, povike i pucnjeve a ispred sebe imao je slobodno polje, stog prevali još komad puta i tada zaustavi konja, da ne bi nesretno pao, ako se u galopu sroza. Konj ostade teturajući stajati. Sada on skoči dolje i požuri pješice dalje. Okolicu je tačno poznao. Stoga nije mogao promašiti mjesto, gdje je kod dolaska sakrio konja. Bilo je glavno da ga nisu uslijed nekih okolnosti otkrili. Tako je žurio dalje. Stigne do šume i nade konja živog i zdravog. Odveže ga, izvede ga ispod drveća i uzjaši. Tek sad se osjećao potpuno sigurnim. Prebaci pušku preko ramena i nasmije se.

— Ah, to je bio sjajan pothvat! Još će se sjećati Crnog Gerarda! A sada neka me hvataju!

Okrene konja prema sjeveru i krene, najprije kasom a zatim u galopu. Konj je bio odmoran i nosio ga je nesmanjenom brzinom. Ne bi se vjerovalo što može podnijeti takva životinja, koja je rođena u slobodi. Tek je bio svanuo dan, a lovac krznima je već bio prevaleo dalek put. Kratko nakon podneva ugleda stado konja. Odmota laso, pođe u lov i za deset minuta je imao pod sobom svježeg konja s kojim je nastavio put prema El Paso del Norte.

7. KUNDAK

Jedne nedjelje kasno popodne sjedio je stari Pirnero pokraj svog prozora i gledao napolje na ulicu. Vani je pljuštala gusta kiša, dostatan razlog, da čovjek bude loše volje. A te je trgovac i gostioničar imao u velikoj mjeri. Da bi joj dao puni zamah, vrebao je na svoju kćerku, koja je bila izašla da mu donese vrč kukuruznog piva, kojeg je sam vario. Tada ona ude, stavi vrč pred njega i ode na svoje uobičajeno mjesto, gdje se zabavi nekim ručnim radom. Starac povuče dobar gutljaj, odloži vrč i reče:

— Prokleta kiša!

Kao obično, kćerka ne odgovori. Stoga on ubrzo nastavi:

— Za utopiti se. Zar ne?

Kako ni sada nije bilo odgovora, okrene se k njoj i upita ljutito:

— Kako? Jesi li nešto rekla? Zar nemam pravo?

— O, da — odgovori Resedilla kratko.

— Kad bih ja sada bio vani i utapao se, ne bi se mnogo uzrujavala, he?

— Ali oče! — poviče ona.

— Šta je? Zar bi to bilo nemoguće? Pretpostavi da se utopim, onda ti ostaješ sama. Šta bi započela, je li? Možda bi dalje vodila gospodarstvo? Bez muža? To ne bi išlo!

Očev misaoni put je bio smiješan. Resedilla se morala nasmijati, pa se zatim našali:

— Valjda nećeš izaći i utopiti se, samo zato da mi dokažeš kako trebam muža?

— Zašto ne? Ja sam to posve u stanju! Dobar otac mora sve činiti da dovede dijete k pameti. Ali ah, tko to dolazi?

Vani se začuše udarci kopita nekog konja. Kroz kišu je trkom dojahao jedan jahač i zaustavio se pred vratima.

— Ah! — reče starac. — Odrpanac, špijun! Danas neću zbog njega

izaći, makar deset puta primijeti moju diplomaciju. Kod takvog vremena se ostaje u sobi.

Novonadošli je zaista bio Gerard. Resedilla pocrveni čim ga ugleda. Kad je ušao, stari Pirnero mu jedva odzdravi, ali mu zato njegova kćerka ljubazno klimne. On naruči čašu julepa, koju mu Resedilla donese i sjedne. U sobi je duže vremena vladala tišina, samo je starac naprasito lupkao po prozorskom staklu. Najzad ga želja za razgovorom ipak natjera da počne:

— Strašna kiša?

— Da — odgovori Gerard duhom odsutan.

— Za utopiti se!

— Tako strašno ipak nije!

— Što, nije za utopiti? Vi mislite drugačije? — Pirnero se okrene da bi mogao gosta ljutito pogledati, jer danas već nije mislio na diplomatski smiješak. Tada vidje, da iz promočenih lovčevih haljina voda curi na pod. — Nije za utopiti, velite? Pogledajte samo! Ako još dva takva gosta dođu, utopit ćemo se!

Sada i Gerard primijeti lokvu vode i ispriča se. — Oprostite, senor Pirnero! Ipak nisam mogao vani ostati!

— Tko to zahtijeva? Mogli ste u suhoj odjeći doći. Zar nemate ženu koja bi vas na to upozorila?

— Ne.

— Ne? Da, to je zbog toga. Drugim ljudima moćite sobu! Čovjek se mora oženiti! Imam li pravo ili ne?

— Vrlo rado vam dajem pravo.

— Vrlo rado? Tada vidim da imate pameti, iako niste takav lovac, kakav je Crni Gerard. Ipak bih ga rado vidio!

Lovac se tiho smješкао. — Onda ste trebali nedavno biti u Cihuahui. Tamo je bio.

— Ne govorite koješta. Sada su tamo Francuzi.

— Baš radi Francuza je bio tamo. Čuo sam o tome.

— Što je htio od njih, jeli?

— Otkriti njihove planove.

— Dakle špijunirati ih? Glupost! Prije vjerujem, da će Francuzi

doći k nama i izigravati špijune, to je njima slično.

Kod toga baci Pirnero preziran pogled na gosta. Ali Crni Gerard se nije dao smesti nego je ravnodušno nastavio.

— A ipak je bio tamo, ali su ga uhvatili.

— Karamba! Je li to istina?

— Da — objasni Gerard s lakim smiješkom.

Jako ga je veselilo, da je starac tako prijatno raspoložen prema Crnom Gerardu. Ali ovaj je primijetio smiješak i upita mračna lica:

— To vas dakle veseli? Zar niste i vi Francuz?

— Svakako, iako ne odobravam što car šalje svoju vojsku u Meksiko.

— Kako? Šta? Vi ne odobravate?

— Ne.

Iza tog odgovora zaboravi starac svoju političku nadarenost, skoči sa stolca, pristupi svom gostu i poviče:

— I vi zaista mislite, da ja to moram vjerovati? Ja vjerujem samo jedno, a to je da ste vi francuski špijun, koji k nama dolazi da nas ispituje. Radite, kao da niste skloni svom caru. Ali ja nisam tako glup, kako mislite! Tačno poznam »Finkenfang« kod Maxena. Progledao sam vas, jer ste se sami odali.

Resedilla je probijedila: uplašila se. Ali Gerard reče mirno:

— S čime sam se odao?

— Kroz to, što se veselite da su Francuzi uhvatili Crnog Gerarda.

— Ali on se sam zbog toga veselio, jer mu se tako pružila prilika da Francuze povuče za nos. On im je opet odmah pobjegao.

— Ah! Zaista? Budite tako dobri i ispričajte to!

— Vrlo rado, senor Pirnero.

Gerard Mason je dakle ispričao svoju pustolovinu, onako kako ju je doživio, samo je nastojao da se ne primijeti, da je on sam bio taj junak. Isto tako se čuvao da iz bliskih razloga spomene svoj sastanak sa Emilijom.

Pirnero ga je slušao sa punim zanimanjem.

— Pa — poviče na kraju. — Crnog Gerarda neće moći zadržati. To

je vražji momak! Dakle im je rekao istinu? I zbog toga se i vi veselite?

— Svakako. Ja doduše potičem iz Francuske ali volim Meksiko i uvijek ću ostati u Meksiku. Stoga mrzim Napoleona, koji je ovu lijepu zemlju natopio krvlju i učinit ću što god mi je moguće, da ga istjeram.

— Vi? — upita starac s neobičnim naglaskom. — Ostavite vi to. Vi ne možete baš ništa učiniti. Za to su potrebni ljudi kao što je Crni Gerard. Ja mnogo toga njemu zahvaljujem, jer je očistio puteve od svakakvih ljudi. Zna li možda, je li oženjen?

— Koliko ja znam, još je neženja.

— Hm, to mu je osobina koja mi se sviđa. Ali to ne smije dalje tako ići. Takav čovjek mora imati ženu, ženu koja će mu donijeti posjed. Onda ima domovinu, a to mnogo vrijedi, ako nekome katkad vjetar zbací drvo s krova. Zna li možda, u kojem kraju najradije lovi?

— Svagdje, gdje ima divljači. Ali saznao sam da će uskoro imati posla ovdje na rijeci.

— Ovdje na rijeci? Karamba! Možda i u tvrđavi Guadalupe? To me zaista beskrajno raduje. Pije li Crni Gerard rado julep?

— Najviše jednu čašicu.

— Bilo puno ili malo! Tko u tvrđavi Guadalupe želi piti julep, mora svratiti k meni i tako se nadam, da ću ga vidjeti.

— Uvjeren sam, da će doći k vama.

— Zaista? Čuješ li, Resedilla?

Pirnerova kćerka ne odgovori. Bilo joj je jako neugodno. Način njenog oca, da govori o ženidbi, bio joj je neugodan.

— No, zar nisi čula? — promrmlja Ijutito.

— Da — odgovori ona.

— Dobro. A najbolje je to, što ću ga po njegovoj puški prepoznati. Kundak joj je od suhog zlata, od kojega odrezuje, kad hoće platiti. To mora da je puška! Nešto posve drugog nego ova stara batina, koju ste pored sebe nasloniti. Ali recite gdje ste zapravo kod kuće, je li?

— Svagdje i nigdje.

— Znači, da nemate stalnog obitavališta! Ali vi morate ipak imati neku kuću ili barem kolibu, gdje stanujete za vrijeme zime.

— Kuću sagradim ondje, gdje se upravo nalazim, ako me zatrpa

snijeg. Zimi se ide u lov, u proljeće se priređuje krzno i onda se odnosi u tvrđave ili gradove na trg.

— To znam, ali hvala lijepo na takvom životu. Uzmite ženu, da pustite negdje korijen! Vi ste doduše Francuz, ali ne marite za Napoleona, pa ćete svagdje naći ženu, neku Indijanku ili neku siromašnu, marljivu djevojku. Jednu bogatu ćete naravno uzalud tražiti, jer sami nemate niti poštenu kaput. Gdje ćete danas kraj tog užasnog vremena spavati, senor?

— Ovdje.

Starac otegne lice i nepovjerljivo pogleda gosta. — Ovdje kod mene? Hm, hm. Imate li novaca? Uvijek pijete samo čašu julepa. To nije znak bogatstva.

— Oče! — usudi se kćerka zamoliti.

— Šta je? — upita ovaj. — Da, ti imaš milosrdno srce. Ali ja volim ići na sigurno. Ako ovaj senor plati ležaj unaprijed, može ostati kod mene.

— Platit ću unaprijed. Šta košta? — upita Gerard smiješeći se.

— Jedan guartillo.

— Samo jedan guartillo? — začudi se lovac.

— Da, jer vi ćete ležati na slami.

— Zašto? Ja mogu platiti krevet.

— To ne ide. Pogledajte se!

Resedilla pocrveni do preko ušiju, ali se nije usudila ništa primijetiti.

— Dobro — reče Gerard. — Ovdje je guartillo za ležaj a ovdje tlaco za julep. Jeste li sada zadovoljni, senor Pirnero?

— Da.

Tlaco je polovica guartillo.

— Pošto je to sada u redu — reče Gerard — molio bih vas da mogu ići spavati.

— Ići spavati? Već sada? Po bijelom danu? Jeste li pametni ili niste?

— Umoran sam. Sigurno ćete razumjeti, da se to kod lovca može dogoditi.

— Da, bar kod dobrog lovca. Ali što ste vi danas ubili?

— Još ništa.

— Dakle, evo! Ali ja vas neću zadržavati, odite u ime božje i spavajte kako dugo hoćete! Resedilla, odvedi senora govedarima!

Govedarima! Trebao je dakle spavati u sporednoj kući. To je uostalom lovcu bilo ravnodušno, iako bi se veselio, da se nakon dugih mjeseci mogao u pristojnom krevetu dobro odmoriti.

Resedilla se digne i počeka na vratima, da Gerard pođe za njom.

— Laku noć, senor Pirnero! — reče lovac, dohvativši svoju pušku.

— Laku noć, senor! — odgovori starac i opet sjedne uz prozor da bi nastavio sa svojim dosadnim opaskama o vremenu. Vani kod vratiju zastade Resedilla uz Gerarda.

— Oprostite mom ocu! — zamoli. — On je ponekad čudan, ali je ipak jako dobar.

— Nemam što oprostiti, senorita — odgovori. — On može svoje goste poslati onamo kamo želi. Ja ću i na slami dobro spavati, jer sam u šest dana prešao na konju prugu od tristo leguasa.

Resedilla iznenađeno sklopi ruke.

— Tristo leguasa! Kako je to moguće?

— Zato mi je trebalo osam konja, sa čijih leđiju nisam silazio.

— Oh, onda je pravo čudo, što se ne srušite. Dođite brzo!

— Ostanite ovdje, senorita! Vani pada, pa ćete se smočiti. Ja ću već sam naći govedare.

— Ah, zar zbilja mislite da ću vas pustiti da na slami spavate? U toj mokroj odjeći? Ne, dođite sa mnom!

Djevojka pođe uza stube a Gerard ju je slijedio. Resedilla otključa gore jedna vrata, pusti ga ući i on ugleda sobu gotovo otmjeno uređenu.

— Ali to nije spavaća soba za strance! — reče on zadivljeno.

— Zapravo nije — smješkala se ona razdragano. — Ovdje stanuju samo naši rođaci, kad nas posjećuju. Ovdje je stanovala i moja sestrlična Ema Arbellez sa Hacienda del Erina, kad je zadnji put bila kod nas. Otada je nestala. Najprije sjednite! Jeste li gladni?

— Ne, ali sam jako umoran.

Resedilla iziđe još jednom. On u svojoj odjeći zaista nije spadao u ovu lijepu sobu, ali je ipak sjeo u jednu fotelju. Prođe nekoliko minuta. Umor mu je sklopio oči. Kad se Resedilla vratila, on je spavao. Ona sada stavi svjetiljku na stol, ulije vode u vrč i samilosno promatraše Gerarda.

— Jadnik! — žalila je lovca. — Mora da je jako umoran, kad je tako brzo zaspao! Ali tu je njegova puška, moram se osvjedočiti.

Tiho zgrabi pušku, da ju podigne. Bila je jako teška. Tačno pregleda kundak i pogled joj dođe do mjesta, sa kojeg je francuski narednik odrezao olovo.

— Zlato, pravo zlato! — prošapta. — Dakle je to ipak on! Moja slutnja me nije prevarila! Oh, kako me to veseli! Ali kad on sam o tome ne govori, i ja ću šutjeti i raditi, kao da to nisam primijetila.

Ona metne pušku na mjesto i lagano ga dotakne da bi ga probudila.

— Resedilla — prošapta on, ne budeći se.

Ona pocrveni, ali ga onda prodrma, tako da se morao probuditi.

— Ah, zaspao sam! Oprostite, seniorita! — zamoli.

— Ne trebate moliti za oproštenje. Želim vam dobar i dug odmor. Laku noć, senor Mason!

— Laku noć, seniorita!

Briga, koju mu je Resedilla iskazala, beskrajno mu je godila, lako je bio vrlo izmoren, ležao je još neko vrijeme, doduše zatvorenih očiju, ali ipak budan na ležaju. Tada utone u duboki san.

Za to vrijeme sjedila je Resedilla opet dolje kod svog oca, koji je kao obično promatrao vrijeme. Ona je mislila na onog gore u sobi, na njegovu pušku i na otkriće, koje je njenom pomoću učinila. Iz tog razmišljanja trgne ju glas njenog oca.

— Prokleta vrijeme!

Resedilla je šutjela, stoga on nakon kratke stanke nastavi:

— Zar nisi čula?

— Da — odgovori oni. — Loše vrijeme.

— Zar nemam pravo?

— Posve, dragi oče.

— Eto dakle! Vani bijedno a ovdje u sobi još bjednije.

— Kako to?

— Kako to? — upita on zlovoljno. — I to još hoćeš znati? Tu prestaje sve! Ta šta se vidi kad se pogleda van, je li? A šta vidim kad se ogledam po sobi? Tebe, tebe i opet samo tebe, stolce i klupe, stare čaše i boce, i ništa više!

— Da, a šta bi ti još htio ovdje vidjeti?

Ovo pitanje bilo je nepromišljeno izgovoreno, jer je starac samo vrebao, kako bi opet mogao doći do svoje omiljene teme. Ona je to prekasno uvidjela, jer je on odmah odgovorio:

— Šta bih još ovdje htio vidjeti? Sto mu gromova, šta drugo nego zeta? Taj mi nedostaje, samo taj. Zar to ne uviđaš?

— Zar ti je jako potreban? — smješkala se ona.

— Meni ne, ali tebi.

— Meni? — poviče ona, sada se glasno smijući. — Zet? Onda bih morala imati kćerku i...

— Glupačo! Zar mi se kaniš rugati, je li? Nemoj me ljutiti! Čovjek ovdje sjedi, zuri napolje u loše vrijeme ili unutra na stare klupe i stolove i šta ima od toga? Ništa, posve ništa! Ali kad bi tu bio zet, mogao bi se s njim zabavljati, pričati s njim anegdote ili iskaliti svoj bijes na njemu, kad bi bio zle volje!

— Ako bi ti on to dozvolio!

— Zašto ne? Zašto postoji zet, nego da pričvršćuje daščice na krovu ili da kod loše volje služi kao gromobran? Ako skoro ne nađeš muža, sam ću ti jednog dovesti, kojeg ćeš morati uzeti, htjela ili ne htjela. A znaš li tko će to biti? Pogodi!

— Tko bi to mogao pogoditi! Radije reci odmah!

— Pa tko drugi nego Crni Gerard!

— Crni Gerard? — upita ona polagano sa čudnim naglaskom.

— Da, on je vrijedan čovjek, upravo kakav mora biti moj zet.

— Ali ako ti se ne bi svidio?

— On! Oh, taj će mi se sigurno svidjeti. Pomisli samo na njegovu pušku od pravog zlata!

— To je sporedno. Kad bi on izgledao kao na primjer, kao ... kao ...

— No, kao ... ?

— Na primjer kao lovac, kojeg sam sad odvela na spavanje?

— Djevojko, ne pravi glupe šale! Crni Gerard izgleda drugačije. O onom mi nemoj govoriti! Kada je on nešto ubio? Šta može popiti i platiti? Sada leži na sijenu i spava po svjetlom, bijelom danu. O ne, Crni Gerard sigurno izgleda posve drugačije. Ja ga sebi predstavljam... ah... opet netko dolazi.

U taj čas je prolazio jedan jahač, koji se zaustavio na kućnim vratima. Gostioničar koji ga je promatrao, a da se nije podigao sa svog mjesta, skupi obrve i reče svojoj kćerki:

— Znaš li ti šta je psihologija?

— Da. Nauka o duši.

— Dobro. Ja sam psiholog, poznavalac ljudi. Pogledaj ovog konja! Šta veliš kakav je?

— Vrlo mršav.

— A njegov jahač?

— Još mršaviji! I vrlo malen.

— A njegova odjeća?

— Sva u prnjama.

— A njegovo oružje?

— Staro i zapušteno.

— Dakle vidiš, to je za jednog psihologa dovoljno. Ovaj čovjek ima mršavog konja, on je škrt; ima poderanu odjeću, dakle je nemaran; ima loše oružje i puki je siromah. Sigurno će i on popiti samo jedan julep kao onaj puh. Do takvih gostiju mi nije stalo.

— On vodi svojeg konja prema staji. Dakle znači da želi ovdje ostati.

— Neka to sebi izbije iz glave. Prije svega ću vidjeti, da li može platiti. Mi ljudi iz Pirne smo lukavi. To će on odmah opaziti.

Stranac ude za nekoliko minuta. Imao je tako beznačajan izgled, da bi netko, koji nije poznao prilike u savani, mogao postati malo sumnjičav. On pozdravi učtivo na lošem španjolskom jeziku, sjedne, odloži pušku i upita:

— Ovo mjesto je tvrđava Guadalupe. Zar ne?

— Da — odgovori kratko gostioničar.

- Jeste li vi možda senor Pirnero?
- Da.
- Mogu li dobiti jedan julep?
- Da.
- Tada mi dajte jedan!
- Dobro, ali samo jedan.
- Zašto ne više? — upita gost iznenađeno.
- To je moja stvar.

Kod tih riječi baci gostioničar značajan pogled na gostovu vanjštinu i lagano se podigne da natoči rakiju. Stranac opazi taj pogled. On potisne smiješak, slegne ramenima, ali ne reče ništa, nego šuteći potegne dobar gutljaj, nakon što je dobio čašu. Pirnero opet sjedne k prozoru i pogleda napolje. Pošto je gost šutio a kćerka također nije rekla nijedne riječi, postade mu tišina ipak neugodna. Stoga promrmlja nakon nekog vremena:

— Bijedno vrijeme!

Pošto nitko ne odgovori, on se okrene, pogleda izazovno gosta i reče:

- Dakle?
 - Što? — upita stranac.
 - Bijedno vrijeme!
 - Oh, posve lijepo! — nasmije se ovaj.
- Pirnero skoči. Mislio je da mu se ruga.
- Kako to mislite? — upita ljutito.
 - Tako, kako sam rekao — glasio je odgovor. — Vrijeme je lijepo.
 - Ah, vi me hoćete ljutiti?
 - Ne pada mi na pamet!
 - Vi biste i onako bili posljednji, na kojeg bih se ljutio.
 - Zašto?
 - Iz različitih razloga! Ponajprije vaš konj je jarac.
 - Dobro. Dalje!
 - Zatim nemate nijedne pristojne krpe na tijelu.

— Posve tačno! I još dalje?

— I treće vaše oružje ne vrijedi niti pare,

— Odakle to znate?

— Ta to se vidi na prvi pogled. Za to se ne mora biti psiholog ili imati velikih diplomatskih sposobnosti.

Stranac smiješeći se klimne glavom i odgovori: — Vidim jasno, da sam kod senora Pirnera.

— Kako to? — trgne se gostioničar.

— Pričali su mi o vama i ja nalazim da su mi rekli istinu.

— Kakvu istinu? Karamba, što su rekli o meni?

— Da ste dobar čovjek.

— Da, da, to sam svakako! Dalje?

— Da uvijek sjedite kraj tog prozora.

— I to je tačno. Dalje!

— I promatrate vrijeme.

— Tačno. Samo dalje!

— Da stoga svaki razgovor počinjete sa vremenom, senor Pirnero.

— Zaista? Hm! To još nisam ni sam primijetio. Dalje!

— Da jako mnogo govorite o ženidbi i zetovima.

Pirnero pogleda ispitujući govornika. Nije mu bilo jasno da li da mu se veseli ili da se ljuti.

— Kako to mislite? — upita.

— Ja ništa ne mislim. To su mi rekli moji drugovi. Ali dajte mi još jedan julep, senor!

S time gost isprazni svoju čašu i pruži je gostioničaru. Ovaj ga opet stade promatrati i klimaše polagano glavom.

— Ne točim više. Platite najprije prvi!

— Ah, vi me držite za odrpanca, koji ne može platiti? — nasmije se gost. — Dobro! Vidjet ćete. — Posegne u džep, izvadi kožnatu kesu i otvori je. — Evo vam vaše naplate.

Kod tih riječi uzme komad zlata veličine lješnjka i pruži ga gostioničaru. Ovaj ga radosno uzme, promatraše ga sa svih strana, vagne ga u ruci i reče iznenađeno:

- Zlato, zaista, čisto zlato! Ascuas! Imate ih još?
- Nekoliko punih kesa.
- Odakle?
- Donio sam iz rudnika.
- Gdje?
- Oh, to je moja stvar, senjor Pirnero — nasmije se gost.
- Kakav komad zlata! Brat bratu vrijedi dvadeset dolara.
- Trideset.
- Da ga vagnem i promijenim?
- Razumije se.

Gostioničar se digne i donese vagu. Obojica se složiše kod cijene od dvadeset i pet dolara, koje Pirnero odmah isplati.

— Dakle želite još jedan julep? — upita uslužno. — Odmah ćete ga dobiti.

Gost je zbog komada zlata vrlo brzo i vrlo visoko porastao u Pirnerovim očima. Stoga ga je vrlo spremno poslužio. Sada se kajao zbog svog prijašnjeg ponašanja i sjeo je uz prozor da razmisli na koji način bi to mogao popraviti. Ali pošto mu nije odmah ništa palo na um, započne sa uobičajenom prisebnošću:

- Loše vrijeme!
- Hm! — promrmlja gost.
- Ali ima i svoju dobru stranu — popusti Pirnero.

— Posve tačno. Osobito za mene. Ja dolazim naime iz Llana Estacada.

Sada se gostioničar okrene, pogleda iznenađeno čovjeka i upita:

— Zaista?

— Da. A kada se danima mora izdržati žar ove okolice bez vode, onda možete misliti, da je ovakva kiša pravo osvjež enje.

— Da, svakako — žustro potvrdi gostioničar. — Ali recite, senor, jeste li sami došli ovamo?

— Da.

— Nemoguće! To bi se usudio samo jedan hrabar čovjek.

— Ja sam se usudio. Pa vidite, da sam posve sam.

— Naravno. Ali mislio sam... hm!

— Šta? Šta ste mislili, senor Pirnero?

Gostioničar pogleda ispitujući gosta i tada zamišljeno odgovori: — Znete li vi možda što je politika i diplomacija?

— Da.

— Onda ćete znati da čovjek koji posjeduje političku i diplomatsku nadarenost, ne može sve reći.

— Tačno! Ah, senor, vjerojatno vi posjedujete tu nadarenost?

— Naravno. Znete li možda odakle sam?

— Ne.

— Dakle, ja sam iz Pirne.

— Iz Pirne? — upita drugi brzo.

— Poznajete li je?

— Sto mu gromova! Naravno da je poznajem. Pa i ja sam vaš zemljak — poviče stranac.

— Odakle? — iznenadio se Pirnero veselo.

— Iz Rheinbayerna.

— Sveti Bože! Je li to istina?

— Razumije se. Bio sam pivar a u Dresdenu sam radio tri godine. Onda me je namjestio jedan Amerikanac, koji je u St. Louisu htio variti zrelo njemačko pivo. Ali on je bio jako neoprezan, krivo je započeo i tako je stvar propala. Tada sam pošao na Zapad i postao sam, a da sam nisam znao kako, tragač zlata i lovac.

— Hej, to je dobro, to mi se sviđa. Zemljak s kojim mogu govoriti o mojem rodnom gradu Pirni. Sada može, što se mene tiče, vani lijevati kao iz kabla. Resedilla, donesi vino, jer za mene je to svečanost! Zemljače, vi ste moj gost i ne morate platiti. Imate li roditelje ili neke rođake?

— Samo jednog brata.

— A kako vam je ime?

— Straubenberger. Andreas Straubenberger.

— A je li i vaš brat u Americi?

— Ne. Dugo godina nisam ništa o njemu čuo. On možda i ne zna

gdje sam, jer nisam nikada bio prijatelj pisanja. Htio sam kao kopač zlata postati bogat i onda ga iznenaditi. Živio je kod Mainza.

— Isto kao pivar?

— Ne, nego kao lugar nadšumara od Rodensteina u dvorcu Rheinswaldenu.

— Dobro, pustimo ih šumariti! Sada imamo svog posla. Ali prije svega morate mi iskreno odgovoriti na jedno pitanje. Čini se da usprkos vaše loše odjeće niste loš momak, a ni starost vas još ne tišti. Koliko imate godina?

— Trideset i šest.

— Hm! Oženjeni?

— Aha — smješkao se lovac. — Najzad dolazi slavni upit. Ja, hvala Bogu, još nisam našao ženu.

— Sto mu gromova! Imate li stan?

— Ne.

— Zna li baratati pivom i rakijom?

— Kao pivar? I te kako.

— Zabijati krovne gredice?

— Zašto ne?

— Odnio ga vrag? Kad sve to znate, zašto lutate tako osamljeni kroz svijet? Zlata imate dosta da se negdje smjestite, a vjerojatno bi našli dosta tastova, kod kojih bi vam bilo dobro.

— Hvala. Imam drugih obaveza.

— Kakvih?

Straubenberger se nasmije, načini veselo lice i upita tajanstveno: — Zna li tko je to diplomat, političar? Dakle, onda ćete znati i to da netko, tko posjeduje političke i diplomatske sposobnosti, ne govori sve. Mogu vam samo toliko saopćiti, da sam došao k vama, da nekoga potražim.

— Potražite? Koga?

— Hm! Poznajete li Crnog Gerarda?

— Lično još ne. Ali sam čuo da će uskoro doći ovamo.

— Ah, to je dobro! Bio sam siguran, da ću ga već kod vas naći.

— Poznajete li ga lično?

— Ne.

— Onda ću vam reći, da je tek nedavno opet izveo jednu svoju majstoriju. On je naime odjahao u Chihuahuu.

— Do vraga! Tamo su sada Francuzi.

— Naravno da su tamo. Oni su ga uhvatili i zarobili.

Straubenberger učini prestrašeni pokret i poviče zaprepašteno:

— Ah, onda ga neću sresti. Moram odmah opet natrag.

— Kamo? — upita gostioničar, ne manje uplašen.

— Dalje na sjever. Moram javiti, da su Francuzi uhvatili Crnog Gerarda.

— A kome?

— Ah, to je moja stvar!

— Sto mu gromova, vi ste zaista dobar diplomat. Ali ja vam mogu pomoći. Ne morate se vraćati, jer je Crni Gerard opet slobodan. On je naime Francuzima odmah opet pobjegao.

— Zbilja? — upita lovac s vidljivim olakšanjem. — Znete li to sigurno?

— Posve tačno, od jednog lovca, koji sada kod mene spava na slami.

— Kakav je to lovac?

— Ne znam. Ali nije tko zna šta. Nema novaca, ima lošu odjeću i pušku, za koju ne bih dao niti četvrt dolara.

— Po tome se ne može prosuditi. Takvo oružje je često bolje od najskuplje puške. A što se tiče odjeće i ostale opreme, to vidite po meni, kako se može prevariti, ako se westmana sudi samo po vanjštini. Sunce Llana ispržilo mi je odjeću i čizme, tako da vise kao krpe. Konj mi je smršavio kao jarac, to ste sami rekli, a moja puška izgleda prije kao toljaga noćnog čuvara nego kao puška. Ipak imam kod sebe šest kesa zlata, a u New Yorku leži moj novac. Prodao sam zlato, koje sam našao u rudnicima a iznos sam pohranio u New Yorku. Tamo ga mogu dignuti u svako vrijeme. Može li se sada govoriti sa lovcem, kojeg ste spomenuli?

— Ne, on spava. Sutra ujutro možete s njim govoriti.

— Dobro, onda ću ostati ovdje.

— Ah, to je lijepo. Onda ste moj gost. Neće vas ništa stajati, jer se veselim što ću s vama moći govoriti o Saskoj. Dakle ste bili u Dresdenu?

— Da.

— I u Pirni?

— Nekoliko puta.

— Onda znate da Dresden dobiva Elbu od nas?

— Naravno.

— Moji preci su bili vrlo značajni ljudi u Pirni. Otac mi je bio dimnjačar.

— Ah!

— Da. Vi se čudite i to s pravom. Čistač dimnjaka je simbol stremljenja prema nečemu višem. Njegovo je zvanje da nadzire najopasniji element sačuva ljudski rod od utjecaja čađe. A moj djeda je poslovaao sa hrenom. Čudite se? Hren naime simbol pikantnosti. S njim se začinja kobasica i svinjske nožice, a kad se nariba, mora se plakati. On nosi u sobi nešto visoko tragičnoga, što podsjeća na Schillera, Goethea i Heinea i stoga je moj djed bio nosilac pikantnosti i tragičnosti. Ja mogu biti ponosan na svoje pretke i trudio sam se svim silama, da prednosti svoje loze presadim na moju kćerku. Ako ste prijatelj hrena, možete uskoro vidjeti uspjehe. Vi ćete valjda večerati?

— Razumije se.

— Dobro, onda ćete upoznati moju kuhinju i moju kćerku. Jedan zet bio bi s oboje izvanredno zadovoljan.

Na taj način su njih dvojica nastavljali svoju zabavu, pa je Straubenberger tokom večeri imao dosta vremena upoznati svojstva svog gostioničara. Resedilla se držala po strani od njih. Bilo joj je draže da nesmetano misli na spavača, koji joj je bio bliži od svih dimnjačara i trgovaca hrenom na svijetu. Stoga je već odavno bila u svojoj sobi, dok su oba muškarca još dugo zajedno sjedila.

Drugog jutra je Gerard prvi stupio u sobu. Resedilla je čula kako dolazi, pa se požurila u sobu, da mu zaželi dobro jutro.

— Jeste li dobro spavali, senor? — upita.

— Više nego dobro; hvala, senorita — odgovori on, prislonivši pušku na stol.

— Dugo niste ništa založili. Da vam donesem jednu čokoladu?

— Molim.

Resedilla se udalji, da bi pošla u kuhinju a on sjedne za stol. Naskoro uđe Pirnero i pozdravi zlovoljno:

— Dobro jutro!

— Dobro jutro — odvrati Gerard.

— Jeste li se ispavali?

— Da.

— To mogu zamisliti. Još nisam vidio čovjeka koji tako dugo spava kao vi. Zar i u savani spavate tako dugo?

— Možda.

— No onda nije čudo, što u vašoj ruci još nisam vidio ni komada divljači. Dobar diplomat vidi na prvi pogled da niste westman nego pravi puh.

Pirnero je imao neugodnu osobinu, kao toliki ljudi, da je ujutro nakon sna loše volje. To je sada morao Gerard ispaštati. Ali on je to ravnodušno primio. Tada gostioničar sjedne na stolicu kraj prozora i pogleda van. Još uvijek je padala kiša, iako ne tako jako kao jučer. Nakon nekog vremena reče zlovoljno:

— Jadno vrijeme!

Gerard ne odgovori. Onda ovaj poslije nekog vremena nastavi:

— Skoro kao jučer!

Pošto Gerard ni sada nije ništa rekao, Saksonac se okrene i poviče:
— No?

— Što je? — upita lovac mirno.

— Jadno vrijeme! Skoro kao jučer.

— Naravno.

— Ne vjerujem da će doći.

— Tko?

— Tko? Kakvo pitanje! Crni Gerard. Koga drugog bih mislio?

— Oh, tome je vrijeme sporedno. Taj će doći, ako uopće hoće.

— Mislite? Morate naime znati, da ga ovdje očekuju. Jučer, kada ste legli, došao je jedan lovac, koji ga je ovdje trebao sresti.

— Odakle je došao?

— Iz Llana Estacada. Čudite se, zar ne? Vi sigurno niste čovjek, koji bi kroz taj kraj projahao, iako ste triput veći i jači od njega. A kakav je to čovjek! Ima džepove pune zlata.

— Kako se zove?

— Andreas Straubenberger.

— Ne poznam to ime.

— To je vjerojatno, jer... ah, evo ga!

Straubenberger uđe. On pozdravi, tada baci jedan pogled kroz prozor a drugi na Gerarda. Čini se da je bio zadovoljan, jer je sjeo uz njega i upitao:

— Vi ste senor, koji je od jučer popodne ovdje spavao?

— Da — potvrdi Gerard.

— To zovem sjajnim snom. Mora da ste bili izvanredno umorni.

— Tačno.

— Hm! Mislite li dugo ovdje ostati?

— Možda samo nekoliko sati.

— Kamo ćete onda?

— Prijeko u bregove.

— Karamba! Onda za volju božju pazite! Tamo ima mnogo crvenokožaca.

— To se mene ništa ne tiče.

— Ne budite lakoumni, senor! Kad vas za perčin uhvate, već će vas se ticati. Ali ako ipak idete prijeko, mogli biste mi učiniti uslugu. Poznajete li Crnog Gerarda?

— Mnogo se o njemu govori.

— Dobro! Pokušajte saznati gdje se nalazi a ako ga sretnete, recite mu da je ovdje jedan čovjek, koji čeka na njega!

— A ako me pita, tko je taj čovjek?

— Onda mu recite, da je to Mali Andre?

— Ascuas, vi ste Mali Andre?

— Da. Zapravo se zovem Andreas Staubenberger. Francuski lovci pretvorili su Andreas u Andre, a pošto po stasu nisam div, zovu me Mali Andre. To je moje savansko ime.

— Ja ga poznam, senor i znam da ste vrijedan lovac. Uostalom u slučaju nužde možemo govoriti i njemački.

— Njemački? Razumijete njemački, senor?

— Malo, iako sam Francuz.

— Kako se zovete?

— Mason.

Gostioničar je šutke slušao razgovor. Sada reče:

— Kako, vi razumijete njemački?

— Da.

— Onda niste tako neotesani momak, kako sam mislio.

Mali se nasmijao i rekao vesele trepćući očima: — Možda pronađete, da čak ima svojstva za vašeg zeta!

Gostioničar se razljuti.

— Zet? Ovaj? — psovao je. — Sa jednim julepom? Čovjek, koji nema cijelog kaputa? Neka mi taj samo dođe. Ovog se Čovjeka ne može upotrijebiti kao zeta niti kod kiše niti kod lijepa vremena. Pogledajte ga samo, kako bijedno tu stoji! Kad bih ga lupio, prevalio bi se! Ne, iz toga neće biti ništa!

Pirnero je trčkarao po sobi gore-dolje, tada se zaustavi pred Gerardom i upita ga sumnjičavo španjolskim jezikom:

— Senior, jeste li vi bacili oko na moju kćerku?

— Oba oka — odgovori mirno Gerard.

— Onda uzmite vašu pušku i gledajte da nestanete! I ako vas još jednom vidim, živog ću vas skalpirati! Razumijete?

— Dobro. — odgovori Gerard. — Poslušat ću vas, senor Pinnero. Ali takvog, kakav sam sada, nećete me ipak otjerati!

Gerard rukama pređe preko tijela.

— Kako to mislite? — upita starac iznenađeno.

— Mislim: u ovim stvarima. Kod ružnog vremena to još ide, jer onda ljudi tako ne paze. Ali kod lijepog vremena se vidi, kako je loš

ovaj kaput. Zar nemate u svom dućanu odjeću za mene?

Starac nabra čelo i upita:

— Senor, zar želite kod mene prositi? Jer novaca nemate!

— Tko vam to veli? Ja sam nešto uštedio a to je posve dosta za jedno odijelo.

— Da, možda će to biti dosta za pamučne hlače i kaput. Ali za vašu veličinu imam samo jedno odijelo, a to je skupo.

— Iz čega se sastoji?

— Iz mokasina, hlača iz jelenske kože i isto takve lovačke košulje i lovačkog kaputa iz kože sjevernog jelena. Uz to šešir od kratkodlakog dabrovog krzna, te pojas i sav pribor.

— Hm, rastu mi zazubice!

— Onda neka vam samo rastu, što se mene tiče i deset godina. To odijelo nećete nikako dobiti, jer ga ne možete platiti.

— Hm! Ali valjda ga mogu vidjeti?

— Vidjeti? No, to ne može škoditi. Možda ćete nekoga sresti i poslati ga k meni. Pokazat ću vam ga.

— Dobro, onda pođimo u dućan.

— U dućan? O ne — brzo odgovori starac. — Tko pije sama jedan julep i očijuka, s mojom kćerkom, ne smije u dućan. Ja ću odijelo donijeti. Čekajte ovdje, prije nego li vas izbacim!

Tako rekavši ode. Poslije nekog vremena vrati se s odijelom i rasprostre ga po dugačkom stolu. Oba lovca su promotrile stvari i ustanovili da odgovaraju svim zahtjevima.

— Demonio! — reče najzad mali. — Takav rad je rijedak. Da imam vaše mjere, smjesta bih kupio odijelo!

Isto je mislio i Gerard.

Ali Pirnero poviče: — Ovaj i kupiti! Neka se toga ostavi!

— Ali valjda može isprobati stvari, da se vidi, kako stoje — zamoli Mali Andre.

— Hm, nemam ništa protiv — odgovori starac. — I sam sam znatiželjan, kakav je kroj. A takva prilike kao što je danas, ne dolazi tako brzo — Okrenuvši se Gerardu, nastavi; — Možete poći tamo iza pulta i obući odijelo. Ali samo ne dvije minute!

Gerard smjesta uzme dijelove odjeće i pođe iza pulta, koji je bio tako visok, da ga je posve sakrivao. Kad je bio gotov i čak nasadio kapu široka oboda, vrati se. Oba muškarca su ga iznenađeno gledala, kao da gu još nisu vidjela.

— Ascuas — reče mali — to je pravi preobražaj!

— Oh, sada se tek vidi šta odjeća čini od čovjeka! — poviče Pinnero. — Zar ne izgleda kao istinski, pravi westman? Zar mu ova odjeća ne stoji kao salivena?

Kod tih riječi okretao je Gerarda amo-tamo, promatrao ga sa svih strana i rekao:

— Tako, sad je dosta, Presvucite se i gledajte da nestanete, sad se bar vidi za što vas se može upotrijebiti.

— Za što? — upita Gerard.

— Kao vješalicu za šešire ili odijela.

— Hvala, senor! Ipak mislite, da mi ove stvari pristaju?

— Odlično. Ali to vam ništa ne koristi!

— Može li se ipak čuti, kolika je cijena?

— Zašto ne? To je moje najbolje i najskuplje odijelo. Stoji osamdeset dolara.

— Ne više?

— Jeste li pametni? Mislim da je osamdeset dolara dosta. Svucite se!

— Ne pada mi na pamet, senor Pirnero. Ove stvari su mi vrlo ugodne i ja ću ih zadržati.

— Ah, tako vi mislite? — poviče starac prijeteci. — Dolje s njima! Stari Pirnero ne prodaje ništa bez novaca!

— Tko veli da noću platiti?

— Vi? Odakle ćete uzeti toliku svotu?

— Morat ćete malo pričekati. Dakle osamdeset dolara? Imate li svoju vagu za zlato pri ruci?

— Nju ne trebam donijeti. Da nemate možda komade zlata?

— Pričekajte!

— Dakle dobro! Donijet ću vagu. Ali, senor Andre, vas činim

odgovornim, da mi taj čovjek u međuvremenu ne pobjegne!

— Idite mirno, senor Pirnero — odgovori mali posve ozbiljno. — Ako pokuša da napusti sobu prije nego se vratite, prošišat ću mu metkom glavu.

To je dalo starcu hrabrosti, pa pođe po vagu. Kad je otišao, Resedilla se ušulja u sobu. Ona je iz kuhinje čula razgovor i sada je došla da bude svjedok Gerardove pobjede. Kako je sad činio drugačiji utisak nego prije!

Tada opet uđe njezin otac: — No, gdje su vaši komadi zlata? — rugao se.

— Nemam komade zlata.

— Nego što?

— Odmah ćete vidjeti!

Gerard uzme nož, dohvati svoju pušku, položi ju na sto i ureze nekoliko snažnih zareza u teški kundak. Kod drugog udarca otpadne velik komad suhog zlata.

— Demonio! — izleti zapanjenom starcu.

— Ascuas! — poviče mali. — Senor, tko ste vi?

— Kupac ovog odijela — smješkao se Mason i odbije još nekoliko komada.

Pirnero je posve ukočen stajao.

— No, senor — smješkao se Gerard. — Zar je ova puška zaista tako staro, loše željezo, kao što ste rekli?

Tada ga Andre zgrabi za ruku i vikne:

— Vi ste Crni Gerard ili neka me vrag odnese!

— Čini se da ste pogodili — klimne snažni lovac.

— Ali zašto to niste prije rekli?

— Jer me je to zabavljalo.

Sada se Pirnero lupi rukom po glavi.

— O ja magarac, trostruki magarac!

— Mislio sam da ste veliki diplomat? — naruga mu se Gerard.

— Ja sam skakavac, a ne političar — prizna starac. — Ali ja ću tu grešku odmah popraviti.

S time zgrabi kćerku za ruku i htjede je privući. Ali ona se odupirala.

— Evo je, senor! — navijesti. — Vi ćete biti moj zet.

Resedillino lice oblije najdublje crvenilo. Gerard to primijeti i zaklima glavom.

— Senor Pirnero, nemojte činiti drugu grešku! Senorita ima pravo uzeti muža, koji joj se sviđa.

— Ali recite, senor, zašto mi već odavno niste rekli, tko ste? — upita starac zbunjeno.

— Nitko nije smio znati da Crni Gerard ovdje na nekoga čeka.

— Taj netko sam ja? — zapita Andre.

— Vjerojatno!

— Dakle, onda ću vam reći, da...

— Stoj! — zapovijedi Gerard bacivši postrance opominjući pogled na Pirnera. — Kasnije ćemo o tome govoriti. Da li da sada idem, senor Pirnero?

— Nikako, senor! — zamoli gostioničar brzo.

— I poslije mogu opet doći? Ali vi ćete me skalpirati, ako ponovo dođem?

— Oh, senor, to je bila samo šala. Mi iz Pirne se rado šalimo.

— Onda izvažite zlato i dajte mi ostatak, jer ga ima više nego za osamdeset dolara.

Starac to učini i onda opet odnese vagu. Dok je trčao po kući da bi posluži rekao da je strana propalica slavni Crni Gerard, desna ruka predsjednika Huareza, obrati se Mali Andre Gerardu:

— Zašto ste mi dali znak, da šutim, senor?

Gerard mu sjedne prekoputa i odgovori:

— Prije svega evo moje ruke! Mi smo lovci i već smo čuli jedan o drugom. Nije potrebno da se udvorno nagovaramo, nego ćemo jedan dugom reći ti i zvati po imenu. Vrijedi?

— Vrijedi! — poviče mali radosno pruživši ruku.

— Dobro. Nadalje moraš znati da je bolje šutjeti pred Pirnerom, jer on tako rado govori, da mu ne bih želio povjeriti neku tajnu.

— To mi nije drago. Ti znaš, zašto sam ovdje?

— Očekujem glasnika od generala Hannerta. Jesi li ti taj čovjek?

— Da — klimne Andre.

— Vi nosite Huarezu novac?

— Da, i to odmah, na milijune.

— Znam to od Huareza i on mi je dao nalog da te ovdje potražim i da Vam se stavim na raspolaganje.

— I meni je to general rekao, naime, da ću te ovdje sresti. Od tebe sad očekujem posljednja uputstva.

— Kako ste jaki? — upita Gerard.

— Šezdeset ljudi. Četrdeset vojnika Sjedinjenih Država i dvadeset odlučnih westmana.

— Kako nosite novac?

— Na mazgama. Ali one su jako iscrpljene.

— O jao! Onda se moramo prije svega pobrinuti za svježije životinje. Koliko će nam trebati?

— Pedeset, dragi Gerard.

— Te ću još danas sakupiti. Ostalo, naime kako ćete doći do Huareza, bit će onda moja briga!

— General misli, da je najbolje novac ovamo donijeti, odakle ga Huarez može podići.

— To sam i ja mislio. Ali u međuvremenu su se dogodile stvari, zbog kojih je potrebno da se promijeni prvobitni plan. Sljedećih dana očekujemo posjet Francuza tvrđavi Guadalupe.

— Carajo! Pod ovakvim okolnostima sigurno nije novac ovdje siguran.

— Ja ne mislim baš tako. Mi nismo tako nepripravni na njihov posjet i Francuzi će se krvavo provesti. Imam naime petsto Apača sa čijom pomoći se nadam Francuze udesiti.

Mali Andre se zagrije. — Zar nas ne trebaš? Gorim od želje da budem prisutan, kad će crveni gaćeše dobiti lekciju.

Gerard se smješкао. — Na žalost to nije moguće. Vi se ne smijete zadržavati, jer Huarez novac nužno treba a osim toga bi bilo sumnjivo

miješanje stranih trupa. To bi moglo lako dovesti do diplomatskih zapletaja, kojih Huarez i onako ima previše. Ne, ostaje kod toga, da vi produžite k Huarezu. Taj put vodi doduše posred predjela Komanča, kojih se ne morate bojati, jer ćete jahati u društvu mojih petsto Apača.

— Zaista? To je sjajno. Ali gdje će nam se tvoji Apači pridružiti?

— To ćemo se danas u podne dogovoriti sa mojim prijateljem, poglavicom Medvjeđim Okom. Dogovorio sam danas s njim sastanak na brijegu Tamisos. Ako želiš poći sa mnom, spremi se, jer ja polazim za pola sata!

Kad je Gerard naskoro napustio svoju sobu, da bi pošao na put u bregove, čekala ga je na hodniku Resedilla.

— Senor, zar opet odlazite? Tek ste jučer došli!

— Zar ne moram? — odgovori smiješeći se. — Vaš otac mi je pokazao vrata!

— Oh, to ne smijete uzeti tako ozbiljno, on nije imao pojma, da ste vi Crni Gerard! Sada je oduševljen s vama!

— Ljutite li se što sam vam zatajio svoje ime?

— Kako bih mogla, senor! Imali ste svoje razloge a ja — ja sam znala tko ste — od jučer!

Gerard ju iznenađeno pogleda. — Kako ste to doznali?

— Sjećate li se još, da ste gore u sobi na stolcu zaspali?

— Da.

— No, ja sam u međuvremenu pažljivo pogledala vašu pušku.

— Zbilja? Zašto?

— Da vidim, je li kundak od zlata.

— Do vraga! — reče iznenađeno, — koji ste razlog imali?

— Već sam slutila, tko ste. Hoćete li moju radoznalost oprostiti?

— Rado, senorita. Imao sam razloga, zašto sam to prešutio. Vaš otac rado brblja, iako je velik političar i diplomat.

— Smijem li barem znati, kamo idete?

Gerard opazi, kako ga zabrinuto promatra i to ga usreći.

— Zašto, senorita?

Ona pocrveni i zašuti. Ali on je primi za ruke i reče:

— Resedilla, hvala vam! Vidim, da se brinete za mene i to mi daje hrabrosti da se nadam, da ste mi moju prošlost oprostili.

Djevojka ga toplo i otvoreno pogleda i odgovori:

— Tako ste se iskreno ispovijedili, da bi bio grijeh ljutiti se na vas, Gerard. Ja vidim samo ono što jeste, a ne ono što ste bili.

Tada on pritisne usne na njemu ruku. Htio je nešto odgovoriti, ali ga je ganuće tako svladalo, da je samo nijemo pomicao ustima. Onda napusti kuću. Resedilla je dugo za njim gledala s lupajućim srcem, dok nije jedan zavoj na putu zaklonio jahača i konja.

8. UGROŽENO PRIJESTOLJE

Kad je Ferdinand Cortez osvojio Meksiko, poručio mu je Španjolski kralj, da izrazi želju, koja će mu se smjesta uslišati. Tada lukavi Španjolac pomisli na Didonu, koja je osnovala Kartagu. Učinio je isto što je učinila ta slavna kraljica i zamolio toliko zemlje, koliko može obuhvatiti jednom kravljom kožom. Ta mu je molba uslišana, jer se činila vrlo skromnom. Tada je on dao veliku kravlju kožu izrezati u poput kose tanke trake i na taj je način obuhvatio daleko veću površinu, nego je kralj slutio. I danas još postoji taj posjed i grad, koji je na njemu osnovan. Za uspomenu na onu lukavštinu zove se Guernavaca.

Stari dvorac je veliki četverokut, koji nema građevno-umjetničke vrijednosti. Sada je pretvoren u kasarnu i ne posjeduje ništa što bi podsjećalo na prošli sjaj i krasotu. Grad je malen i poput svih meksikanskih gradova pravilno građen, ali je djelomično popločen a djelomično nepopločen. O pločniku i plinu nema niti govora, a na ulicama nema niti svjetiljaka na ulje. Ipak se u tom malom, beznačajnom mjestu nalazio vladarski dvor cara Maksa od Meksika, koji je ovdje živio kao građanin. Razlog tome je ležao u prekrasnom položaju gradića.

Leži u dolini sa svih strana zaštićenoj od vjetrova, a jedva trideset leguasa udaljen od glavnog grada Meksika. Očaran ljepotom i bogatstvom tropske prirode, carev pjesnički smisao izabrao je ovu obećanu zemlju kao mjesto oporavka. Ovdje se najradije zadržavao. Kad bi državni poslovi dozvolili caru i carici da na nekoliko dana stresu sa sebe prašinu glavnoga grada, veličanstva bi požurila u Guernavacu, tražeći tamo mir za dušu i tijelo. Povremeno bi se Maks sam tamo povlačio, da bi se, daleko od francuskih spleta i uticaja, s pojedinim povjerljivim osobama posvetio ozbiljnim planovima za budućnost. Teško je zamisliti nešto manje carskog nego što je bila skromna vila, koju je car tamo iznajmio.

Ali kakva okolica! Vrt je odavao utisak začaranog krajolika. Promatrač bi pomislio da je prenesen u vilinsko carstvo. A ipak je sve bilo prirodno a ne umjetno! Ruka nijednog vrtlara nije oskrvnula djevičanstvo ružine šume, koja je okruživala vilu. Kaktusi i aloe visoke poput kuća, ogromne palme najraznovrsnijih vrsta, drveće divljih limunova i naranči i pojedinačni dostojanstveni čempresi nadvisivali su polje visoko izraslih ruža u svim bojama. Kao da je kraljica cvijeća bila ljubomorna na tamno i svijetlozeleno bogatstvo lišća, ovijale su se oko debala i granja najraznolikije ružine vitice, ovdje snježnobijele, tamo tamno crvene, žarko purpurne, ljubičaste i ružičaste, sve usmjerljive uvis i ispunjavajući zrak miomirisima. Seoski nogostupi su se nemarno probijali kroz ovu mirisnu divljinu, čiju tišinu su prekidale pjesme šarenih ptica. Bio je to mali raj, eden, za koji bi se bio oduševio i sam Hafis, perzijski pjesnik, koji je pjevao o ljubavi i ružama.

Na jednom od ovih puteva polagano je šetao car Maks, a uz njega čovjek u bogatoj, zlatom protkanoj narodnoj nošnji. Ovaj čovjek bio je tamne kose i tamnih očiju, niska žilava stasa. Njegovo lagano žutilom obojeno lice odavalo je veliku pokretljivost izraza, a u očima mu je gorio žar, koji je svojstven samo južnjacima. Bio je to general Mejia, Indijanac, onaj vjerni carev prijatelj, koji je s njim išao kroz sve patnje do u smrt. Oba šetača bila su zadubljena u ozbiljan razgovor.

— Vi sve prikazujete u pretamnim bojama, dragi generale — reče car na svoj blagi način, pri čemu je otrgao jednu ružu sa grane i udisao njen miris.

— Dao Bog, da vaše veličanstvo ima pravo! — izjavi Mejia. — I dao Bog, da smijem govoriti, kao što bih želio!

Tada se car zaustavi, ispitujući pogleda generala i začuđeno upita:

— Zašto ne govorite tako?

Upitani prijeđe pogledom preko polja ruža i polagano odgovori:

— Zabranjuje mi veličanstvo cara.

Maks pogleda na pod i reče polušaljivo i polužalosno:

— Zar je moje veličanstvo tako blistavo, tako sjajno? Nisam mislio da pogled na moje prijestolje tako porazno djeluje.

— A ipak moram ustrajati kod svoje izjave.

— Ali ja ovdje u Guernavaci nisam car, nego građanin!

— To je milost, koju pristalice vašeg veličanstva priznaju sa zahvalnošću. Ali se ipak građaninu ne smije reći ono, što bi moglo ražalostiti ili uvrijediti cara.

Tada Maks žurno položi ruku na Indijančevu i zamoli:

— Govorite, dragi generale. Car se neće ljutiti na vas.

— O ipak, veličanstvo!

— No, onda vam zapovijedam!

Ove su riječi bile izgovorene takvim tonom, koji je isključivao svako protivljenje. Stoga vjerni general reče:

— Onda ću poslušati, čak uz opasnost da izgubim najvišu milost.

— Moja milost će vam ostati. Mislite na to da govorite sa prijateljem, sa povjerenikom, koji zna podnijeti i neugodnosti. Govorili smo o mojim planovima o preuređenju. Vi ih ne odobravate!

— Na žalost ne mogu! Veličanstvo ima jednog presvijetlog pretka, koji je bio prožet istom revnošću.

— Ah, vi mislite Josipa Drugog!

— Da. Nagrada za njegovo stremljenje bila je nezahvalnost i razočaranje.

— On je previše brzao. On je kročio ispred vremena.

— A ipak se u tom vremenu rodio i odrastao. Ali oduševljenje za sreću svoga naroda učinilo je da je zaboravio snagu tih prilika.

— Oštro sudite, ali možda ipak ne neispravno, generale.

— Zahvaljujem za ovo odobravanje i dozvoljavam jednu usporedbu.

— Između njega i mene?

— Da.

— Onda će ta usporedba teško ispasti u moju korist! — reče car sa blagim smiješkom.

— On, veličanstvo, posjeduje oduševljenje svijetlog pretka, ali veličanstvo se nalazi na posve nepoznatom tlu. Meksikanci vele za vas: »Emperador que quizo lo mejor« — »Car, koji je htio najbolje«, ali su uvjereni, da veličanstvo ne može imati pravo razumijevanje za

političke prilike.

— Htjedoste reći, da imam još mnogo više razloga, nego Josip, da idem polagano naprijed, da bih se trebao čuvati svake prenapljetenosti?

— Tako nešto. Mislim na primjer jednog novog učitelja, koji istog dana kad je nastupio želi sve pretumbati a da dovoljno ne pozna svoje učenike.

— Hvala na toj usporedbi — smješkao se car.

— Molim za oprostjenje — zamoli Mejia. — Ali zar nije samo vaše veličanstvo jednom reklo, da bi morala biti najsvetija dužnost i najveće veselje vladara, da bude učitelj svog naroda? Mi se nalazimo u zemlji, čije se tlo puši od krvi. Mi se nalazimo okruženi narodom, koji je najsilniji od bilo kojeg drugog. Mi smo bez zakona, jer smo tek na putu da ih stvorimo. Krist je ušao u Jeruzalem i cijeli narod je vikao živio, ali su ga tri dana kasnije razapeli na križ!

Car je polagano i šutljivo dalje hodao i progovorio tek nakon duže stanke: — Mislite na »živio« kad sam ušao?

— Da, veličanstvo.

— Dakle sumnjate u iskrenost tadašnjeg oduševljenja?

— S punim pravom, veličanstvo. Tko je dočekao vaše veličanstvo? Narod? Ne, Francuzi i njihove pristaše! Povici oduševljenja su bili dogovoreni, naređeni, to ja sada na žalost znam. Vladar Meksika ne smije biti lutka nekog drugog. On mora crpsti svoju snagu i moć iz samog Meksika, on se ne smije pouzdavati, niti pjevati i sanjariti, ne smije doći u zemlju sa lijepim planovima, nego sa sabljom u ruci.

General Mejia se bio zagrijao. Govorio je čistu istinu s kojom je i sam bio prožet. Kraj toga je zaboravio svom nazoru dati ruho, koje se smatra potrebnim, kad se govori okrunjenoj glavi. Car Maks je zamišljeno kraj njega koračao. Izraz lica mu je postao vrlo ozbiljan, ali nije izustio nijedne riječi, koja bi dala naslutiti da je uvrijeđen. Indijanac je nastavljao:

— Pozovite Meksikance! Oni će se dići i odazvati pozivu. Onda je vaše veličanstvo vođa, car naroda i onda je vaše veličanstvo pokazalo da je vladar sa vlastitom snagom. Vaše veličanstvo će narod poslušati, priznati i vašem veličanstvu će klicati!

Maks je zaklimao glavom. — Ne mogu dijeliti vaše oduševljenje.

Pomislite na Huareza, na Panteru Juga, na druge mnogobrojne četovođe, koji bi sami rado izigravali cara! Nadalje pomislite na Englesku, na Sjedinjene Države, na Španiju — a da o drugima i ne govorim.

— Oh — usprotivi se general — Meksikom može vladati samo mač. Tko želi stranke sjediniti i njima zapovijedati, taj mora imati jaku, bezobzirnu šaku i čuvati se svake mekoće. Tek njegovi kasniji nasljednici mogu pomisliti da mač zamijene palmom.

— Dakle vi zahtijevate Atilu, Tamerlana?

— Ne. nego Karla Velikog, koji zna pobijediti i sjediniti, a da ne uništi.

— Sada se mora računati sa politikom.

— Što bi mogli učiniti diplomati pred gotovim činjenicama?

— A Huarez, moj odlučni protivnik?

— Učinit ćemo ga neškodljivim. Sa odvratnošću mislim na sitne momke, koji psuju generale a jedini im je cilj da kralju oderu vunu. Tu je na primjer onaj Cortejo.

— Ah — prekide ga car — onaj koji se sada natječe za milost Pantere Juga?

— Da, onaj Cortejo, čija kćerka šalje okolo svoje slike da bi pomoću svoje ljepote privukla sljedbenike.

— Jeste li vidjeli sliku? Ja na žalost još nisam — nasmiješi se car.

— Ne? Ah, toga velikog užitka se veličanstvo ne smije dugo odricati.

General posegne u svoju ešarpu iz crvene svile i izvadi novčarku.

— Imate sliku? — upita car.

— Da, Dozvolite da je podastrem vašem veličanstvu. Mora se pogledati svoje protivnike.

S tim riječima pruži caru sliku. Ovaj je nekoliko časaka promatrao sliku, na to je vrati generalu i reče sažalno:

— Jadna djevojka!

Mejia ponovo namršti čelo. On je volio cara ali on je bio čovjek djela i mrzio je svako mekuštvo. On odgovori naglašujući:

— Jadna? Oh, veličanstvo, ja ne sažaljevam ovu gospođu. Ona se

doduše čini smiješnom, ali ona je opasna spletkasica i ja bih je za svaki slučaj učinio bezopasnom.

— Tada smatrate i njenog oca opasnim?

— Posve sigurno.

— Kao pretendenta na prijestolje?

— O ne — nasmija se Mejia. — Ali meni je opasan svaki čovjek, bio muškarac ili žena, koji nije za mene, nego protiv mene.

Indijanac htjede nastaviti, ali nije mogao, jer su se iza njih začula koraci i kad su se okrenuli opazili su carevog sobara. Zvao se Grill, u Cuernavaci je bio dvorski meštar i od toga vremena postao mnogo spominjana ličnost. Na caru se vidjelo, da mu je ovo smetanje bilo drago. Mejia je ipak govorio malo preiskreno.

— Što je? — upita Maks.

— Molim za oprostjenje, veličanstvo, gospodin maršal Bazaine je ovdje — najavi Grill. — Želi razgovarati s vašim veličanstvom.

— Odmah ću doći.

— Oh, njegova ekselencija me slijedi u stopu.

— Vratimo se dakle.

Maks se spremi da krene u pravcu vile. Mejia se namršti. Maks to opazi.

— Da vas otpustim, generale? — upita.

Car je vrlo dobro znao, da se ova dvojica ne trpe.

— Molim vaše veličanstvo da mogu ostati, kako se ne bi shvatilo da se bojim Francuza. Pod pretpostavkom da se ne radi o tajni.

— Dakle ostanite! — klimne car. — Uostalom mora da je nešto važno, što je potaklo maršala da me potraži u Cuernavaci. On ne voli ovo mjesto.

Ugledali su Bazainea. Nije bio u svečanoj uniformi a kad je došao do cara, poklonio se doduše duboko, ali ne na način koji bi izražavao iskrenu odanost. U njegovom pogledu i izrazu ležala je samosvijest, koju je trebao u carevoj blizini bolje savladati.

— Molim za oprostjenje, veličanstvo — reče — što se usuđujem narušiti lijepu tišinu ovog mjesta!

— Oh, vi ste mi uvijek dobro došli, maršale — odgovori Maks

udvorno francuskim jezikom.

— Onda još više žalim što donosim neugodne vijesti.

— Ionako već duže vremena ne čujem od vas mnogo ugodnih stvari, stoga me ovo danas neće jako iznenaditi!

U ovim riječima bilo je malo pakosti. Ali Maks je kraj toga tako prijazno gledao, da Bazaine nije mogao planuti. Stoga reče:

— Zapovijeda li vaše veličanstvo da smjesta iznesem stvar?

— Molim vas.

— U prisutnosti generala?

Kraj toga pogleda Bazaine ne preljubazno Mejiu i vrlo službeno mu se pokloni. Ovo pitanje bilo je zapravo bezobzirno prema caru a uvredljivo za Meksikanca. Ali nijedan se nije na to obazreo. Maks odgovori:

— Radi li se o važnim tajnama?

— Ne, naprotiv: o jednoj posve javnoj stvari.

— Onda, Monsieur le Marechal, počnite odmah!

— Stvar se tiče onog Pabla Corteja, o kojem sam nekoliko puta veličanstvu govorio.

— Sjećam se — klimne Maks.

— Taj je čovjek do sada bio samo smiješan, ali sada se čini, da postaje opasan. On sakuplja vojsku.

— Još i to! — reče iznenađeno car.

— Čak u samom glavnom gradu. Jučer je uhvaćeno nekoliko njegovih korteša. Čini se da ima svoje ljude u vrhovnom zapovjedništvu.

— Onda se mora na Pabla Corteja pošteno pripaziti!

— Čini se da se povezao sa Panterom Juga, veličanstvo.

— To znam.

— Još sam saznao, da je Panteri pomoću jednog američkog brika predano više tisuća pušaka i uz to velika količina olova i pušcanog praha,

— Gdje se to dogodilo?

— U Coatzacoalcosu. Brik su pokušali uloviti. Ali to je bio odlični

jedrenjak, pa je pobjegao.

— To je neugodan znak života predsjednika Sjedinjenih Država

— O tome ću izvijestili cara u Pariz.

— Teško da će se Napoleon s ovom stvari uspješno pozabaviti.

Maršal je glatko prešao preko ove primjedbe i odgovorio:

— Uvjeran sam da je izručenje oružja u vezi sa najnovijim nastupom toga Corteja, kad je toliko drzak, da daje lijepiti oglase na uglovima ulica.

— To je vrlo odvažno! — reče car. — Gdje se to dogodilo?

— U samom glavnom gradu. Ja sam smjesta poduzeo potrebne mjere a lično sam požurio do vašeg veličanstva, da ga zamolim da razmisli o prijedlogu, koji sam imao čast učiniti nekoliko puta.

— Koji prijedlog mislite?

— Onaj koji se tiče tog Corteja. On sam nalazi se na jugu, ali njegova kćerka stanuje u Meksiku. Nju nitko ne dira, iako se usuđuje otvoreno rovariti protiv vlade vašeg veličanstva.

— Ne bih želio ratovati sa ženama!

— Ni ja! — reče ponosno maršal. — Ali ne bih niti savjetovao da veleizdajnica ostane nekažnjena. Smijem li vašem veličanstvu podastrijeti na uvid jedan komad onog oglasa?

— Dajte ovamo!

Maršal izvuče papir iz džepa i pruži ga caru. Dok ga je čitao, Bazaine ga je oštro promatrao. Kad se kod stanovitog mjesta carevo lice smračilo, preletio je bljesak zadovoljstva preko Francuzova lica. On je mogao oglas poslati po nekom drugom. Ali došao je sam, kako bi sebi priredio ovo zadovoljstvo,

Kad je car završio, preda oglas Mejii. — Evo. generale, čitajte i vi! General uzme papir i pročita sljedeće:

Svim poštenim Meksikancima i slobodnim Indijancima!

Neprijatelj je prodro u našu zemlju.

Ovdje se nalazi već duže vremena. On uništava naše usjeve, razara plodove našeg rada, zavodi naše žene i kćeri i ubija naše

muževe, braću i sinove.

Čovjek u Parizu, nekada i sam prezreni bjegunac, usudio se poslati nam namjesnika, koji se naziva carem Meksika. Taj čovjek je Napoleonova lutka, čiju pljuvačku pokorno liže. Meksikanci, zar ćemo to trpjeti! Ne! Podići ćemo se kao jedan čovjek i potjerati ove strance iz zemlje!

Pantera Juga već brusi svoje kandže: Spreman je na skok. I mi ćemo prihvatiti oružje! Sve je spremno, što je potrebno, da se pobijedi neprijatelj. Mi imamo oružja, municiju i hranu, ali nam nedostaju ljudi koji bi pokazali da su poštteni Meksikanci i slobodni Indijanci.

Stoga neka se agitira na svim mjestima. Za kratko vrijeme stvorit ćemo vojsku, pred kojom će Francuzi bježati. Korteši su poslani. Čut ćete njihov glas a poznat ćete ih po tome, što će spominjati moje ime. Priključite im se, slijedite ih do zbornih mjesta, do kojih će vas voditi! Tada će nad Meksikom granuti sunce slobode a mi ćemo tlačitelje naše domovine potjerati sa bregova u morske valove, koji će ih progutati, kao što se nekoć dogodilo faraonu.

Pablo Cortejo

Kad je Mejia pročitao oglas, upita ga car: — No, generale, šta kažete na to?

Upitani prezirno trgne ramenom. — Prokleta loš posao!

— Ali ipak vrlo opasan! — priklopi Bazaine. — Propovijeda se otvoreni ustanak. Tu se mora učiniti nešto više od trzaja ramenom.

Tim riječima mislio je na Mejiu. Da bi spriječio njegov oštri odgovor, car brzo upadne:

— Ja se posve slažem. Ali šta vi mislite, šta da se učini?

— Najprije treba uhapsiti kćerku tog čovjeka — izjavi Bazaine.

Maks odmahne glavom. — Ona je bezopasna.

— Ona je pokazala protivno, veličanstvo! — opomene Bazaine.

— Bila je samo smiješna. To sam već rekao generalu.

— Nadalje treba pretražiti kuću tog Corteja.

— To se može učiniti.

— Zatim treba oduzeti njegove posjede.

— Ima li kakve?

— Vrlo znatne.

— Molim za oprostenje! — upadne Mejia. — Koliko ja znam, ti posjedi pripadaju grofu Rodrigandi, čiji je on bio samo tajnik.

— Ja mislim, da je Rodriganda odgovoran, ako namjesti jednog veleizdajnika — odgovori maršal.

Car učini rukom znak neslaganja.

— Bez nasilja, dragi maršale! — poviče. — Vi ste vrhovni zapovjednik u vojsci i možete poduzeti vojne mjere. Ali ova stvar podliježe mojoj nadležnosti. Dozvolit ću kućnu pretragu, ali djevojku treba prognati a ne uhapsiti. Neka napusti zemlju i negdje drugdje izvodi svoje zavodničko umijeće.

Bazaine je bio protiv toga, pa se udaljio potisnuvši bijes. Kad je otišao reče car Mejii:

— Jeste li pažljivo pročitali oglas?

— Da, veličanstvo.

— I ono mjesto?

— Koje mjesto misli vaše veličanstvo?

— Na kojem piše da sam Napoleonova lutka, čiju pljuvačku ližem?

— Na žalost sam morao i tu grdnju pročitati!

— Tu sam vidio, da ste prije imali pravo. Ali ja ću toj gospodi pokazati da nisam nikakva Napoleonova lutka. Jeste li promatrali Bazainea, dok sam čitao?

— Vrlo oštro, veličanstvo.

— Jeste li što primijetili?

— Ah, veličanstvo misli na onaj izraz zadovoljstva?

— Dok sam čitao to mjesto nehotice sam ga pogledao. Šta velite na to?

— Mislim, da jedan maršal nije pravi čovjek koji bi trebao donositi zaplijenjene oglase. Za to ima dosta podređenih ljudi.

— Imate pravo. On je to učinio iz zloradosti. Pođimo u kuću, dragi Mejia! Ipak sam malo uzrujan i htio bih s caricom govoriti. Njezina blizina uvijek djeluje umirujuće na mene.

Oni napuste vrt i pođu k vili.

To se događalo prije podne. Popodne nas vodi u glavni grad Meksiko. Tamo je u svojoj sobi pred ogledalom stajala Josefa Cortejo. Spremala se za izlazak. Tokom vremena morala je, usprkos svih opiranja, napustiti svoje planove o vjenčanju sa Alfonsom. On je već godinama živio u Španjolskoj, ostao je doduše neoženjen, ali se više nije pojavio u Meksiku. Tako se njena strast pomalo izgubila a njena težnja za djelovanjem prebacila se na visoku politiku. Njeno nastojanje išlo je za tim, da postane kćerka predsjednika Meksika, koja ima mnogo udvarača.

— Zar ti se ne čini, da postajem malo mršava, Amaika? — upita Josefa svoju staru sobaricu, Indijanku.

— O ne, senorita.

— Misliš dakle, da sam još lijepa?

— Posve sigurno. Ima osoba koje s godinama postaju sve ljepše, senorita.

— Tada me obuci, ali jako zavodljivo, draga Amaika! Idem litografu. Opet sam naručila deset tuceta slika.

— Hoće li to opet biti darovi za pristalice vašeg oca?

— Da. Zar ne misliš da je bila sretna zamisao dati svakom pristalici jednu moju sliku?

— Sigurno! Dapače, to je bila uzvišena zamisao!

One bi bile nastavile taj razgovor, da se vani nisu začuli koraci. Pojavi se jedna sluškinja a iza nje se moglo vidjeti nekoliko ljudi. Bio je to šef policije sa svojim stražarima.

Kad su službenici nenajavljeno ušli, podigne se Josefa i zapovjedno poviče:

— Šta to znači, senjores? Zar ne znate, kako se sa ženama postupa?

— Mi to znamo vrlo tačno — odgovori šef policija — i postupit ćemo s vama tačno onako kako to zaslužujete. Poznajete li me?

— Da — odgovori ona.

— Dakle, ja dolazim u carevo ime.

— Carevo? — prekine ga ona prestrašeno.

— Da. Gdje se nalazi vaš otac?

— On je otputovao. U Oaxacu, kako mi je rekao. Sigurno to ipak ne znam.

— Kada bi se trebao vratiti?

— To je neizvjesno.

— Poznajete li vi Panteru Juga?

— Ne.

— Zar nije nikada bio ovdje?

— Nikada.

— Ali vaš otac ga pozna.

— To ne znam.

— Hm, dakle čini se da ste ipak nedužni, senjorita. Možda ste vidjeli jedan od oglasa, koji su jutros bili nalijepljeni na kućama?

— Nisam.

— Ali na njemu je pisalo ime vašeg oca.

— Ja o tome ništa ne znam. Kad nema mog oca, onda mi ovdje živimo prilično osamljeno. Zar ti oglasi potječu od mog oca?

— Svakako, jer on je potpisan.

— Zar nije netko drugi mogao napisati njegovo ime, senor alcalde.

Čovjek je iznenađeno pogleda. Misao, koju je izrazila, malo ga je pokolebala.

— Hm, da, i to je jedna mogućnost — priznade.

— Šta piše na oglasu, senjor? — upita ga ona.

— Pobuna i veleizdaja.

— Oh, onda moj otac nema s time sigurno nikakva veze. On nije veleizdajnik.

— Ali on je u savezu sa Panterom Juga, senjorita!

- O tome ništa ne znam. To je sigurno kleveta.
- To će se ustanoviti. Najprije moram kod vas sve pretražiti.
- O Santa Madonna! Ovdje u mojoj sobi?
- Da, i uopće cijelu kuću.
- Onda tražite, u božje ime! Nećete ništa naći, jer mi smo nedužni.

Službenik stade dakle vršiti svoju dužnost na pravi meksikanski način, a to znači, sporo i posve površno, iako je na to utrošio nekoliko sati. Kad je završio bila je već večer.

- Senjorita, nisam ništa našao — reče iskreno.
- To sam znala — izjavi Josefa ponosno.
- Dakle mislim, da ste nedužna, senjorita.
- To je sigurno, senjor?
- Ne pomišljam na to, ali moram ispuniti carev nalog.
- O Dios! Sada se zaista bojim, senjor!
- Ne morate se bojati. Vama se neće ništa dogoditi. Morate samo promijeniti mjesto boravka.

— Mjesto boravka? Kako da to razumijem?

— Dakle, protjerani ste iz zemlje.

Kod tih riječi Josefa problijedi. To nije očekivala.

— Protjerana iz zemlje? — upita. — Iz kojeg razloga, senjor?

— Radi pobune i veleizdaje.

— Ali sami ste rekli, da sam nedužna.

— Vi, ali ne vaš otac. Osim toga ste poklanjali svoje slike.

— Samo prijateljima.

— Nesrećom su ti prijatelji sami veleizdajnici. Dakle moram vam javiti, da kroz dvadeset četiri sata morate napustiti grad, a kroz tjedan dana zemlju.

To je Josefu tako zapanjilo, da se skoro srušila.

— Ali ja ne mogu ići. Moj otac nije ovdje! — poviče. — Je li i on prognan?

— Ne. Ako ga uhvatimo, vješat ćemo ga.

— O Madonna, kakva nesreća! Šta će biti sa našim vlasništvom?

— To možete ponijeti.

— A naša posluga?

— Ona može poći s vama ili ostati ovdje, kakogod želi. Ne uzmite stvar tako teško, senjorita. Već su mnogi protjerani iz zemlje a ipak su se vratili.

Nato činovnik i njegovi stražari odoše. Indijanka je sve slušala. Kad je otišao reče lukavo žmirkajući očima:

— Oh, senorita, kako ste pametni!

— Zar ne, Amaika? On zaista misli da sam nedužna!

— Da, ovi ljudi su često vrlo glupi! Ali zar zaista morate otići iz zemlje?

— Možda, možda i ne. Otac će danas navečer odlučiti.

— Ah, onaj jučerašnji strani glasnik, bio je od njega?

— Da. Otac će danas navečer preobučen doći kući. Ti ćeš paziti da nitko ne smeta. Mene nema ni za koga kod kuće, Amaika!

Nalog koji joj je dao šef policije ipak ju je izbacio iz ravnoteže. Osjećala se bespomoćnom i čeznula je za očevim dolaskom.

Kasno navečer sjedila je Josefa u svojoj sobi i čekala. Dolje na ulazu postavila je Indijanku, da može odmah otvoriti, kad Cortejo dođe. Tada se iznenada tiho otvore vrata i u sobu uđe jedan strani čovjek, čovjek kojeg Josefa nije poznavala. Ona se silno uplaši, ali se opet odmah sabere.

— Tko ste vi? I šta hoćete ovdje?

Stranac se kratko nakloni i upita potmulim glasom:

— Da li ovdje stanuje senjor Cortejo?

— Da. Idete li k njemu?

— Ne. K vama.

— Ah, što želite od mene? Kako ste ovamo ušli?

— Preko vrtnog zida.

Taj odgovor prestraši Josefu. Preko vrtnog zida može doći samo lopov ili neki drugi sumnjivac.

— Zašto niste došli kroz ulaz? — upita ona.

— Jer nisam želio da budem opažen — objasni on. — Ali sada

shvaćam, da je taj oprez bio nepotreban, jer me ne bi prepoznali, kad me čak i ti držiš za stranca.

S tim riječima skine vlasulju i krivu bradu, i sada Josefa prepozna svog oca. Ona mu poleti u susret. On je zagrl i poljubi, a ona mu poljubac uzvratila. Takva nježnost bila je kod njih rijetka.

— To si ti? — poviče ona. — Zaista, nisam te prepoznala

— Da, moja maska je odlična — hvalisao se — i vrlo potrebna, jer ako me ovdje vide, onda sam gotov!

— Dolaziš li od Pantere?

— Da. Kako je tebi bilo?

— Dobro, do danas. Ali danas popodne bio je ovdje šef policije da pretraži kuću.

— Kućna premetačina? Zar me se zaista drži tako glupim i misli da držim sa Panterom i napuštam kuću, a da svoje stvari ne uredim tako, da mi se ništa ne može dogoditi? Valjda nisu ništa našli?

— Ništa. Ta sve su stvari zakopane.

— No, onda je sve dobro, Josefa.

— Ipak nije. Mene su naime protjerali iz zemlje.

— Ah, zaista? — upita Cortejo, bez zaprepaštenja. — Sigurno po carevom nalogu?

— Da.

— To je posljedica mojih današnjih oglasa. Smiješno! Ta kako daleko dosiže moć tog cara Maksa? Ti moraš otići samo tako daleko, da te on ne može više dohvatiti. Onda si potpuno sigurna. Osim toga ćeš još danas napustiti grad.

— Još danas? Zašto? — upita ona.

— Pratit ćeš me na Haciendu del Erina.

Cortejo je to ravnodušno izrekao, ali se ipak lagano smješkao. Ali Josefa skoči, kao da je pred nju udarila munja i poviče:

— Na Haciendu del Erina? Je li to istina? Starom Pedru Arbellezu? Ali šta ćeš ti tamo? Arbellez je naš ogorčeni neprijatelj.

— Baš zato se veselim, što ću ga posjetiti.

— To ne shvaćam.

— Onda ću ti objasniti. Ali najprije mi donesi jela pića, i ne govori nikome da sam ovdje!

Kćerka pođe, da se pobrine za oca, zatim su sjeli u njezinoj sobi i nastavili razgovor.

— Je li moj glasnik sretno stigao? — upita on.

— Da — odgovori ona. — On mi je rekao, da ćeš doći.

— Evo dakle, što me je potaklo da dođem u Meksiko i povedem tebe sa sobom! Stiglo je naime oružje za nas. Pantera je spreman navaliti. Na žalost je uspjeh sumnjiv, jer ima mnogo Francuza. Mora ih se napasti sa dvije strane, sa sjevera i sa juga. Stoga vršim agitaciju i stoga idem gore na sjever, da sakupim veliku vojsku.

— Ali zašto da ja idem s tobom?

— Jer te trebam, a ti ionako moraš napustiti grad.

— A zašto na Haciendu del Erina?

— Jer mi izvanredno zgodno leži. Znaš li gdje se sada nalazi Huarez?

— Govori se da je u El Paso del Norte.

— Dobro. Moram k njemu, da bismo se ujedinili. Moram ga učiniti našim prijateljem, jer ujedinjeni smo dorasli Francuzima.

— Ali, oče, mislila sam da želiš postati predsjednik? To nećeš postati, ako se sjediniš sa Huarezom!

— Ludice, to se sve može urediti. Kad se domognem njegovih pomoćnih izvora, onda — hm!

— Ah, razumijem: onda može nestati.

— Da. Nadalje sam saznao, da je jedan engleski posrednik na putu k Huarezu. Nosi mu oružje, municiju i novaca. Moram ga uvrebat i sve mu oduzeti. Kad budem posjedovao takva sredstva, bit ću Huarezu dobro došao.

— Ali kad on sazna da imaš ono, što je bilo njemu namijenjeno?

— Tko će mu to reći? Ja ne. A samo ja to znam.

— Gdje se nalazi posrednik?

— On će se ukrcati na brod u El Refugio i krenuti uz Rio Grande. Tu ću ga uhvatiti. Pogodi, kako se zove!

— Kako da pogodim. Reci!

— Lord Dryden.

Sada Josefa skoči. — Dryden? On?

— Da. Onaj kojem smo oduzeli milijune.

— I kojeg je Huarez oslobodio iz ruku Pantere?

— Da — klimne Cortejo ozarena lica.

— Kakva sreća, kakav slučaj! Dakle ja treba da pođem s tobom do Rio Grande?

— O, ne, Josefa. Ti ćeš ostati na Haciendi del Erina.

— Hoće li me Arbellez htjeti tamo zadržati?

Cortejo se hrapavo i posprдно nasmije. — Morat će ali misliš li da ću mu ostaviti Haciendu?

— Ali ona je njegovo vlasništvo!

— Sada. Ali bit će moje. Ona će biti uporište za moje pothvate. Tamo ću povesti agitaciju i skupljati svoje ljude. Odande ću provaliti i tamo — znaš li najvažnije? Tamo u blizini nalazi se spilja sa kraljevskim blagom.

— Ah, zar ćeš ga podići? — čudila se zadivljeno.

— Da, ali najprije ga moram tražiti. Koliko sam od Alfonsa saznao, mjesto je tajna Mixteka. Uхватit ću nekoliko pripadnika indijanskog plemena, te ću ih mučiti i mrcvariti dok mi ne odaju tajnu. Onda ću biti bogat, neizmјerno bogat i onda će mi biti lako postati predsjednik Meksika.

— Hoćeš li kupiti Haciendu od Arbelleza?

— Niti govora. Jednostavno ću mu je oduzeti. Vani ispred grada čeka na mene tristo hrabrih ljudi. Ja sam ih sakupio. Oni će biti jezgro moći, koje ću oko sebe sakupiti. S njima ću zauzeti Haciendu. Ako se Arbellez bude branio, bit će proboden.

— Tako treba. Dakle s tim ljudima ću jahati? Još noćas?

— Da. Ne smijemo oklijevati.

— Ali što će biti sa kućom, pokućstvom i svim ostalim?

— To će ostati stajati i ležati, kako je. Ja sam se pobrinuo, da sve bude držano u najboljem redu.

- Ja moram povesti Amaiku, oče!
- To ne možeš. Starica bi nam smetala.
- Trebam sobaricu.
- Putem ćeš se sama posluživati.
- To je nemoguće, oče! Kćerka — predsjednika!
- Pih! Još nisi.

— Ali kad tristo seuoresa jašu s nama, moram se dotjerati. Zaista trebam sobaricu za oblačenje.

— Onda bi morala ovdje ostati. Staricu ne trebam. Sada spakuj što želiš ponijeti! Ja ću se dotle odmarati. Tačno u ponoć krećemo.

Cortejo je tako odlučno govorio, da se Josefa nije usudila prigovoriti. Posluša njegov nalog i kratko nakon ponoći galopirala je grupa jahača od tristo ljudi prema sjeveru, a među njima se nalazila samo jedna žena.

9. MRTAV SE VRAĆA

Nakon šesnaestogodišnjeg progonstva na osamljenom otoku u oceanu stigli su Sternau i njegovi pratioci u Guaymas, gdje su zaključili da najprije pođu do Hacienda del Erina. Kapetan Wagner je dobio nalog da s parobrodom oplovi rt Horn i da se usidri u Vera Cruzu, gdje će ga očekivati novi nalozi. Tada drugi krenuše na put.

Čuli su u Guaymasu, da su Francuzi zauzeli Meksiko, da hara građanski rat i da se izlažu opasnosti da nalete na neku od bandi, koje krstareći zemljom pljačkaju i ubijaju. Stoga su se pobrinuli prije svega za dobro naoružanje i na Sternauov prijedlog nisu izabrali put preko Sierra de los Alamos, nego su se polagano probijali uzduž rijeke Yaqui prema sjeveroistoku, da bi stigli u Cihuahuu. Ova točka je ležala tako daleko na sjeveru i bila je tako udaljena od glavnog grada, da se moglo pretpostavljati, da ju još nisu zahvatile političke i ratne trzavice. Nisu slutili da su Francuzi već zauzeli Cihuahuu. U La Yunti, gdje se rijeka račva u dva rukava, htjeli su okrenuti prema istoku. Ali ovdje su saznali, da je Cihuahua već uvučena u borbe i da se predsjednik Huarez povukao u El Paso del Norte, da bi sabrao snage za novi udar. Potmula prijetnja bližih borbi ležala je u zraku.

— Šta da sada radimo? — upita Don Fernando. — Mi smo previše trpjeli da bismo se upuštali u ozbiljnu opasnost.

— Uvjeren sam, da se ne moramo bojati Francuza — odgovori Sternau. — Ali od gerilaca, koji sigurno oblijeću oko Francuza.

Tada progovori Medvjede Srce: — Neka moja braća ne jašu prema Cihuahui, nego neka pođu sa mnom do zelenih livada Apača. Tamo će biti veliko veselje što se Medvjede Srce vratio, a on će tada sabrati toliko apačkih ratnika, da će moja bijela braća sigurno stići do haciende.

— Jesu li apačke ispaše daleko od Cihuahue? — upita grof Fernando.

— Apač jaši jedan dan do grada — glasio je odgovor.

Sternau klimne glavom. — Ja poznam taj predio — reče — i mislim da je najbolje, da prihvatimo savjet našeg crvenog prijatelja.

— Da, pođimo k Apačima! — zamoli i Emma Arbellez. — Nedaleko odande leži tvrđava Guadalupe, gdje imam rođake, koji će se veseliti što me vide. Kod njih sam bila onda kad su me Medvjede Srce i Antonio spasili iz zarobljeništva Komanča.

— Tko su ti rođaci? — upita Sternau.

— Porodica Pirnero. Pirnerova žena je bila moja tetka, sestra mog oca.

— Sigurno će biti od velike koristi, ako imate rođake u tvrđavi Guadalupe. Ako budemo prisiljeni da se zadržimo, neće biti potrebno da ostanete kod Apača. Dakle ja predlažem, da zadržimo dosadašnji pravac i da jašimo k Apačima.

Ovaj prijedlog bio je prihvaćen. Držali su se lijevog rukava rijeke i tada su zakrenuli desno preko Sierra Madre. Ova su brda sretno prošli i tada su se putnici zadržali kod Rio Končosa. Karavana je pružala ratnički izgled. Bila je snabdjevena dobrim konjima i snažnim, izdržljivim životinjama za nošenje tereta. Muškarci kao i obje žene su bili naoružani, i tako se nisu morali brinuti za ono što će doći.

Stigli su do blizine Rio Končosa i došli do ceste, koja vodi od Cihuahue do El Paso del Norte. Međutim ova cesta se ne smije zamišljati kao dobro izgrađen Prometni put. Jedva se vidio trag puta; ali svatko, tko je želio jahati od jednog do drugog grada, morao je proći ovu ravnu travom obraslu zemlju.

Zapravo su imali namjeru da ovu cestu koso presjeku, ali kako su morali računati s time da se u blizini nalaze francuski vojni odredi, bio je potreban oprez. Stoga je Sternau sa Medvjedim Srcem odjahao naprijed, da im ne bi izmakao nijedan trag. Bila je to doduše otvorena prerija, ali se tu i tamo ipak vidio poneki grm, koji je skrivao izgled. Takvo grmlje su morali sada obići. Kad su ga zaobišli, moradoše istog časa stati, jer bi se inače sudarili s jednim jahačem, koji je s druge strane htio proći kraj grmlja. Ali i on zaustavi konja, činilo se isto tako iznenađen kao i oni.

Bio je to jedan mali čovjek u odijelu lovca na krzna. Njegovo oružje

je bilo staro a cijev zardjela, ali je davao utisak čovjeka, koji spada u ovaj divlji kraj, pogotovo jer je bio na dobru konju. Konj mu je bio fini mustang, koji je imao indijansko školovanje, što se moglo jasno primijetiti, kad ga je brzo povukao u stranu da bi u čas bio spreman za borbu.

— Zounds! — poviče engleski. — Tko ste vi?

Sternau se u Guaymasu obukao u novo, i jer se tamo nije moglo ništa drugog naći, nosio je, kao i njegovi pratioci Medvjede Srce i Bivolje Čelo, nošnju koja se nosi u Meksiku. Stoga je čovjek morao pomisliti da su oba muškarca Meksikanci. U tren oka je podigao pušku i držao ju spremnu za pucanje.

— Good day! — odgovori Sternau također engleski. — Pitate nas tko smo. Ali nas smo dvojica i imamo pravo postaviti to pitanje. Dakle, tko ste vi, sir?

Mali je morao zbog Sternauova visoka stasa pogledati u visinu, ali se na njegovu licu nije vidio strah. On odgovori spremno:

— Imate pravo, sir. U preriji imaju dvojica prednost pred jednim, iako je meni svejedno imam li protiv sebe jednog ili petoricu. Uostalom ne trebam se sramiti svog imena. Jeste li možda čuli za lovca, kojeg zovu Mali Andre?

— Ne.

— Hm, onda sigurno niste iz ovog lijepog kraja?

— Naravno da nismo.

— Onda se to može objasniti. Taj Mali Andre sam ja, ali zapravo se zovem Andreas Straubenberger.

— Straubenberger? — upita Sternau iznenađeno. — To je njemačko ime!

— Da.

— Dobro, tada za ime božje spustite pušku! — reče Sternau njemački.

Tada mali učini radosni pokret iznenađenja i spusti pušku. — I vi ste Nijemac? Ah, kakvo iznenađenje! Iz kojeg kraja?

— Iz okolice Mainza.

— Mainza? Tamo stanuje moj brat.

— Gdje tamo?

— U jednom gnijezdu, koje se zove Rheinswalden.

— Ah, dobri Ludwig Straubenberger?

Kod tog brzog Sternauovog upita, poskoči Mali Andre na sedlu.

— Šta? Kako? Vi poznajete mog brata Ludwiga? — upita.

— Vrlo dobro!

— Sto mu gromova! A ja sam vas htio ustrijeliti!

— To bi vam malo teško uspjelo — nasmije se Sternau.

— Oh, vi ste dosta dugački i široki — reče mali veselo. — Nikako ne bih mogao promašiti. Ali odakle dolazite i kamo idete?

— Mi dolazimo preko mora i želimo ili u El Paso ael Norte ili u tvrđavu Guadalupe, kako nam bude zgodnije

— Kome u El Paso del Norts?

— K Huarezu.

— A kome u tvrđavi Guadalupe?

— K Pirneru.

— Ah, toga dobro poznajem! On je iz Pirne u Saskoj. Ali, gospodine, Huareza nećete više naći u El Paso del Norte

— Ne? Nego gdje?

— Ovdje ili gore u šumi ili u preriji.

Sternau oštro pogleda govornika. — Vi znate mjesto ali nećete da mi ga kažete!

— Tačno, jer vas još ne poznajem.

— Zovem se Sternau.

— Sternau? — ponovi mali zamišljeno. — Hm, čini se kao da sam to ime već čuo. Ah, da! Senorita Resedilla ga je spomenula. Neki Sternau je prije mnogo godina bio na Haciendi del Erina, ali je onda nestao.

— Taj sam ja.

Tada Mali Andre zine i zagleda se govorniku u lice.

— Taj? Taj da ste vi? Nemoguće!

— Zašto nemoguće?

— Onda bi vi bili onaj lovac, kojega su svi zapadnjaci i crvenokošci zvali Gospodar Stijene.

— Mislite Matava-se? To sam ja.

— Ali vi ste nestali! — poviče mali zapanjeno.

— Tačno! Ali sada opet dolazim.

— Nevjerojatno! Znete li, s kim ste nestali?

— Naravno! To moram ja najbolje znati.

— No, s kime?

— Ah, vi želite provjeriti da li govorim istinu?

— Da — odgovori Andre iskreno. — Bilo bi pravo čudo da se Gospodar Stijene tako neočekivano pojavi. Ah, tko je to? Tko su ovi tu:

Sada su naime i drugi prišli. Dotada ih je grmlje skrivalo, pa ih Andre nije mogao vidjeti.

— To su upravo oni, sa kojima sam nestao. Taj kraj mene je Medvjede Srce, poglavica Apača.

— Sto mu gromova! — Čudio se mali.

— Onaj, koji jaši naprijed je Bivolje Čelo, poglavica Mixteka.

— Do vraga!

— Iza njega jašu dva brata. Jedan je zet haciendera del Erine, ako ste čuli za njega.

— Munja?

— Da.

— Stanite! Inače će mi mozak stati! Kakav susret! To nisam mogao ni sanjati!

— Vjerujete li sada, da sam onaj pravi Sternau?

— Da, naravno. Evo moje ruke! Dajte da sjašimo, moram vam reći neke stvari, koje su za vas važne.

Andre skoči s konja a Sternau i Medvjede Srce su slijedili njegov primjer. Sada su i drugi stigli do njih.

— Ah, sa kime ste se ovdje sreli? — upita Don Fernando.

— Sa jednim mojim zemljakom — objasni Sternau. — Kao lovac poznat je pod imenom Mali Andre i reći će nam nešto važnoga. Hajde da se malo odmorimo!

Sjahali su i smjestili se na travi, dok su konji slobodno pasli. Sada je Andre sa iznenađenjem opazio pred sobom dvije žene. Ipak je njegov pogled bio privučen izgledom starog grofa, čija se poput snijega bijela kosa spuštala u talasima do ramena a brada mu je dosegala do pojasa.

— Govorite li možda španjolski? — upita Sternau malog lovca.

— Da, koliko je potrebno — odgovori mali.

— Onda se, molim vas, služite tim jezikom, da vas mogu svi razumjeti. Dakle, kakve nam vijesti donosite?

— Najprije to da Huarez nije više u El Paso del Norte. On je nedaleko odavde. Ali najprije vas moram pitati: Uz koga ste, uz Francuze ili uz Meksikance?

— Niti s jednima niti s drugima. Ako ste čuli nešto o meni, bit će vam poznato, da se nisam nikada opredijelio ni za jednu stranku.

— Da, to je istina i to dostojna. Morate naime znati da su Francuzi zaposjeli Cihuahuu. Odande su krenule na put prema tvrđavi Guadalupe tri čete, da je osvoje. Ali to im neće uspjeti, jer je Huarez pošao tvrđavi u pomoć sa petsto Apača.

— Uff! — poviče Medvjede Srce, kad je čuo govoriti o Apačima.

— Vođa Apača je Medvjede Oko.

— Medvjede Oko? Tko je to? — upita poglavica.

Indijanac naime dobiva svoje pravo ime tek onda kad postane ratnik. Kad je Medvjede Srce posljednji put vidio svog brata bio je ovaj još dječak bez imena. To je Mali Andre previdio. Stoga je objasnio izražavajući se na indijanski način:

— Kad je Medvjede Srce nestao, imao je mladog brata. Ovaj je postao hrabri ratnik. Pošto je tražio svog brata Medvjede Srce, prozvao se Medvjede Oko. On ga nije našao, ali nije nikada prestao raspitivati se za nestaloga. Sada je slavni poglavica Apača.

— Uff!

Medvjede Srce je izrekao samo ovaj slog, ali u njemu se odražavalo sve obilje njegove bratske ljubavi, zahvalnosti i zadovoljstva. Nitko ne zna tako kao Indijanac u jednom zvuku izraziti cijeli svijet osjećaja.

Mali lovac je nastavio sa svojim izvještajem: — Sada Huarez ima

potrebna sredstva, da može pobjedonosno nastupiti protiv Francuza. Sjedinjene Države su mu poslale nekoliko milijuna dolara, koje su Apači prebacili kroz područje Komanča predsjedniku u El Paso del Norte.

— Uff! — poviče Indijanac. — Je li mali bijeli čovjek bio lično prisutan?

— Da, bio sam prisutan.

— Onda si ti brat mogega brata?

— Da.

— Uff! Onda budi i moj!

Indijanac pruži Andreu ruku, koju ovaj prihvati i stegne.

— Donijeli smo novac Huarezu — ponovo započne mali. — Ovaj je odmah krenuo sa svim raspoloživim ljudima i Apačima, da bi se suprotstavio Francuzima. On će ih uništiti gdje ih sretne, a onda će marširati ravno na Cihuahuu, da je zauzme. Ovaj grad je zapravo ostao bez posade, jer je onih tristo ljudi otišlo, pa će se dakle morati predati.

— Ali zašto vi niste ostali kod Huareza? — upita Sternau

— On me je poslao, da bi u blizini Cihuahue ispitao, kako bi se to mjesto moglo najlakše zauzeti. Zapravo je Crni Gerard bio za to predviđen. Ali on je zatražio da pođe u tvrđavu Guadalupe. On ima tamo znance, koje želi zaštititi.

— Crni Gerard? Tko je to? — upita Sternau.

— Slavni lovac francuskog porijekla, ali ne voli svoje zemljake.

— I taj Gerard je sada u tvrđavi Guadalupe? Kako daleko je donde? Dva dana jahanja?

— Gotovo tačno. Vi biste mogli posve lijepo prekosutra u to doba biti tamo.

— A gdje se može naći Huarez?

— Negdje južno od tvrđave. On je jahao Francuzima u susret.

— Onda ćemo sigurno doći na njegov trag, ako odavde pođemo u pravcu tvrđave Guadalupe.

— Svakako.

— Dobro, učinit ćemo tako. Vjerojatno ćemo vas opet vidjeti, kad budemo kod Huareza?

— Moram ga opet potražiti, da mu podnesem izvještaj. Ali ja vam savjetujem da požurite do tvrđave i da tamo ostavite gospođe, prije nego pođete za predsjednikom. Nikada se ne zna kakvim se opasnostima ide u susret.

— Imate pravo i možda ćemo poslušati vaš savjet. Ali recite mi, kako ste dospjeli u Ameriku! Vaš brat nije nikada o vama govorio.

— To vjerujem. Mi smo se razišli.

— Ah! Kakva šteta! Zašto?

— Radi jedne djevojke. Ja sam je volio i Ludwig također. Dora je mene izabrala a on je onda postao vojnik. Izmijenjali smo samo nekoliko pisama, ali posve kratko, samo najnužnije. Na tome je i ostalo.

— Dakle ste oženjeni?

— Ne. Dora mi se iznevjerila. Neka vrag odnese ljubav! Tada sam i ja otišao u tuđinu. Najzad sam došao kao pivar u Ameriku. Ali nisam uspio. Onda sam uzeo pušku i postao lovac. To je moj cijeli tok života. Sada sam vam sve rekao i moram otići, jer ne smijeni gubiti vrijeme.

Andre ustane i pođe k svom konju. I ostali su se digli i oprostili se, a tu je priliku iskoristila Emma Arbellez, da se ukratko raspita o svojim rođacima. Susret sa malim lovcem donio je Sternauu različite koristi, a među njima i nadu da će se doskora razjasniti stanovite nejasnoće. Kad se Andre s drugima rukovao, svima se činilo, kao da se opraštaju od starog znanca, i svi su gledali za njim, dok im nije iščeznuo sa vidika. Duskora su putnici uzjahali svoje konje.

— Bilo bi dobro, kad bi sada potjerali naše životinje — opomene Sternau. — Ako želimo naći tragove Apača, znači da ih moramo još po danu stići. Onda se možemo odmoriti. Dakle galop!

Sada je Medvjede Srce bilo na čelu. Iako nije rekao nijedne riječi, ipak su svi znali da on poznaje ovaj kraj i da je stoga preuzeo vodstvo. Sat nakon podneva dali su životinjama odmor. No čim su se donekle odmorile, nastavili su put istom brzinom. Konji onog kraja su gotovo nevjerojatno izdržljivi.

Izdržali su gotovo do predveče idućeg dana, kad su stigli do brda Tamisos. Još nisu stigli do prijevoja koji vodi preko ovih brda, već se vidio samo otvor, koji je on činio na zapadu prema preriji, kad je

Medvjede Srce zaustavio svog konja i sagnuo se k zemlji.

— Uff!

Sternau dojaše do njega i stade promatrati travu. Bila je izgažena. Vidio se jedan trag ali tako uzak, kao da je jahao samo jedan jahač. Ali iskusne westmane to nije moglo prevariti.

— Put Apača — izjavi Sternau.

— Ovuda su jahali moji ratnici — potvrdi Medvjede Srce, a oči mu se zakrijesiše.

— Šta će učiniti moj brat?

— On će slijediti glas svog srca — reče poglavica Apača

Ne rekavši više ni jednu riječ okrene svog konja i odgalopira na jug, za tragom koji se protezao uz podnožje Sierre.

— Kamo će? — upita zabrinuto grof Fernando.

— Slijedi svoje Apače — odgovori Sternau.

— Ah, zar su ovuda prošli?

— Da. Mi ćemo bez njega poći do tvrđave Guadalupe, ali ćemo prije toga negdje prenoćiti.

— A Medvjede Srce?

— Pustite ga! On je Indijanac i pozna naš položaj. On će opet naći put do nas.

Ove su riječi umirile grofa.

Idućeg jutra bilo je prekrasno vrijeme. Kad se sunce podiglo blistale su kapljice rose na vlatima i lišću poput milijuna crvenih granita. Nebo je bilo čisto a cvijeće je svoj miris slalo gore svom stvoritelju u divnoj jutarnjoj molitvi.

Pirnero se podigao sa ležaja a lijepo vrijeme ga je izmamilo pred kuću. Lagano je krenuo niz kratku cestu, prošao kroz kapiju tvrđave i sada je gledao pred sobom bujicu Rio Grande na kojoj leži tvrđava Guadalupe. Dok je na svoj način uživao u ljepoti jutra, primijetio je u vodi ispod tvrđave tamnu tačku, koja se polagano približavala i sa obje strane bacala blistave zrake.

— Ah, jedan čamac! — promrmlja Pirnero zadivljeno.

Pričekao je, dok se približio. Tada bude njegovo iznenađenje još veće. On se uznemiri, kao da stoji nasred nekim velikim događajem i nastavi mrmljati:

»Kanu iz kore drveta, kakvog imaju Indijanci i lovci na krzna! To je ovdje rijetkost. U njemu sjedi samo jedan čovjek. Tko bi to mogao biti?« — mislio je.

Tek sad se kanu približio, vidjelo se da vrlo brzo plovi. Veslač je bio ne samo izvanredno snažan, nego je bio i neobično vješt u upravljanju ovakvog čamca. Sada je bio blizu. On opazi Pirnera i upravi kanu prema obali. Tamo skoči napolje i vješt看 pokretom izvuče kanu iz vode na obalu.

Bio je obučen u stare, polupoderane hlače i kaput bez dugmeta. Pošto nije imao košulje, ostale su mu otkrivene prsi i smeđe, žilave ruke. Tada je uzeo kožnati lovački kaput i obukao ga. Taj dio odjeće bio je vjerojatno jednom odjevni predmet, ali sada je izgledao kao gumena mješina, koja je godinama ležala u lokvi i sada je napola istrunula. Tada je još jednom posegnuo za nekom stvari, koja čini se da je nekada bila šešir. Izgledao je kao stara, iscijepana duhanska kesa, koju je stavio na glavu. Čovjek je za pojasom nosio dva revolvera, nož, tomahawk, duhan-kesu, kesu za metke i još neke sitnice. A iz čamca je najzad izvadio još jednu pušku, koju je pažljivo, moglo bi se reći pobožno, dohvatio. Vidjelo se da to staro željezo vrlo voli. Kad se sada okrenuo pružao je neobičan prizor. Mršavo lice bilo mu je od vjetra, sunca i vremena tvrdo kao štavljena koža; malo, sivo oko imalo je oštar i prodoran pogled; dugački, veliki nos ličio je jastrebovom kljunu a ipak je ovo neobično lice imalo nešto, što je odmah ulijevalo povjerenje.

— Good morning! — pozdravi on engleski.

— Buenos dias! — odgovori Pirnero španjolski.

— Ovo je tvrđava Guadalupe, računam!

— Da.

— Malo gnijezdo?

— Nije veliko.

— Mnogo vojske ovdje?

— Nikakve.

— Lijepo. Ima li ovdje gostiona i dućan?

— Da. Iza kapije treća zgrada.

— Hvala, sir.

Stranac prođe pored Pirner, koji ga je uputio na svoj vlastiti dućan i uđe kroz kapiju. Koraci su mu bili doduše polagani, ali tako dugački, kao što su kod dobrog zapadnog trkača. Netko neuvježbani bi morao kasati, da bi s takvim čovjekom držao korak. Zato ovakvi lovci izdrže najduža pješaćenja.

— Yankee — promrmlja Pirnero.

Imao je pravo. Da se nije po pozdravu i pitanju o gostioni i dućanu moglo naslutiti da je stranac yankee, bio bi za to najsigurniji dokaz izraz »računam«. Dok Nijemac kaže »mislim«, »pretpostavljam«, »čini mi se«. Sjeveroamerikanac kaže: »I calculate«, »kalkuliram«, »računam«, »procjenjujem«.

Kad se Pirnero vratio, našao je stranca kako sjedi u sobi kraj čaše. On sjedne uz svoj prozor i pogleda napolje. U sobi je vladala potpuna tišina, koju je prekidalo same glasno, slobodno pljuvanje stranca. Ovi ljudi su često strastveni žvakači duhana, a jednom yankeju je posve svejedno, da li je njegovo hrakanje i pljuvanje drugom neugodno. Pirnero je želio saznati tko je taj stranac. Ali kako ovaj nije davao ni glaska od sebe, počne on najzad sam:

— Divno vrijeme!

Stranac nešto zaroka, a značenje toga nije se nikako moglo pogoditi. Stoga ponovi Pirnero nakon nekog vremena:

— Neusporedivo vrijeme!

— Hrrrrmmrrrruhm! — zakašlja stranac.

Tada se Pirnero okrene i upita: — Jeste li nešto rekli, senor?

— Ne, ali vi!

Ovaj odgovor oduzeo je dobrom Pirneru mogućnost, da na taj način nastavi. Nezadovoljno je lupkao prstima po prozorskom staklu, ali onda ipak pokuša sreću sa jednom daljnjom primjedbom:

— Danas je mnogo ljepše nego jučer!

— Pljuuuuuuuuoiiiiššš! — ispljune stranac.

Sada se Pirnero okrene i reče: — Nisam vas razumio,

senor. Stranac je valjao duhan za žvakanje s desnog obraza u lijevi, zašiljio usta i ispljunuo s takvom sigurnošću, da je smeđi duhanski sok izletio kao iz štrcaljke i prošišao od stola pored Pirnerova nosa na prozorsko okno. Gostioničar uplašeno povuče glavu.

— Senor — poviče — tamo na ormaru stoji pljuvačnica!

— Ne trebam je! — glasio je odgovor.

— To vjerujem! Tko pljuje po prozoru, ne treba pljuvačnicu. Ali takva moda nije kod mene a niti u Pirni uobičajena!

— Onda otvorite prozor!

To je zvučalo tako hladnokrvno, da je gostioničaru od bijesa počela krv brže kolati. Ali on se svlada i upita:

— Dolazite li iz daleka, senor?

— Da.

— Onda ste dobar veslač.

— Zašto?

— Pa, uz vodu!

— Pih!

— Odakle ste krenuli, senor?

— Zar vi to morate znati?

— Pa — reče Pirnero pomalo zbunjeno — čovjek voli znati, tko k njemu zalazi. Ili možda nemam pravo?

— Pljuuuuuuuciiiiišš! — ponovo ispljune stranac, tako da je tanki, smeđi mlaz proletio kraj Pirnerova lica i pogodio prozor.

— Demonio, čuvajte se! — poviče gostioničar. — Lijepo štrca!

Tada Pirnero otvori oba prozorska krila i pomakne svoj stolac daleko do zida, na kojem je visio jedan bakrorez. Na taj način se mislio spasiti od ove pucnjave. Tako je ponovo prošlo neko vrijeme.

Stranac je žvakao, pio i šutio. Pirnero počne:

— Ostajete li ovdje?

— Teško, računam.

— Mislim na danas.

— Da.

— Hoćete li nekoga posjetiti?

— Hm.

Ili imate neki posebni posao ovdje obaviti?

Pljuuuuuuuciiliiiššš! — ponovo ispljune upitani, i to tako tačno, da je mlaz ravno iznad Pirnerove glave pogodio bakrorez. To je gostioničaru bilo previše. On ljutite poviče:

— Šta vam pada na pamet, senor? Pokvarit ćete moj lijepi bakrorez!

— Maknite ga!

— Radije pljunite u džep!

— Dodite ovamo i otvorite ga!

— Je li to pristojan odgovor na moje pitanje, je li?

— Da. Onoga tko je nametljiv, toga se popljuje. To zapamtite!

— Znate li, da ste vi jedan grubijan?

— Ne

— No, onda ću vam ja to reći!

— Ne trudite se, to vam neće ništa pomoći. Nisam došao ovamo da me vi ispitujete. Ako želim nešto znati, to ću vas sam upitati. Radije mi natočite još jednu čašicu!

Pirnero ga preplašeno posluša. Kad je stavio na stol punu čašu, reče:

— Hoćete li današnji dan i današnju noć proboraviti kod mene? Valjda to još smijem pitati?

— Razmislit ću! Je li čovjek ovdje kod vas siguran?

— Od koga?

— Hm, na primjer od Indijanaca.

— Potpuno.

— Od Meksikanaca?

— Oh, ti nam ništa ne čine. Ta mi spadamo k njima.

— Od Francuza?

— Ah, senor, onda ste sigurno i vi njihov neprijatelj i protivnik?

— To se vas ništa ne tiče! Ali recite gdje sa zapravo nalazi Huarez?

— Mislim u El Paso del Norte.

— Mislite? Dakle ne znate sigurno?

— Sigurno ne znam.

— Koliko računate da je daleko odavde do El Paso del Norte?

— Dobrih šezdeset sati jahanja. Jeste li htjeli onamo?

— Možda.

— Ah, senor, onda imat sigurno neki tajni posao s predsjednikom?

— Pljuuuuuuuciiiiššš!

Iz brzo zaobljenih ustiju stranca suknuo je tamni sok tačno kraj Pirnerova lica, i to tako blizu, da je uplašeno uzmaknuo.

— Sto mu gromova, ali sada mi je dosta! — prasnu bijesno gostioničar. — Na to nisam navikao. Znete li, odakle sam?

— Dakle? — upita gost ravnodušno.

— Iz Pirne.

— Iz Pirne? Ne poznam tu stvar. Vjerojatno leži iza Sjevernog pola?

— Ne, ali u Saskoj.

— Ta Saska me se ništa ne tiče. Ali ostat ću danas kod vas.

— To ne možete, senor.

Stranac pogleda iznenađeno gostioničara.

— Ne sviđate mi se — nastavi Pirnero.

— Ali vi se meni sviđate; to se izravna.

— Takvog pljuvača ne trebam.

— Želite li boljeg? Mogu vam poslužiti, računam.

— Ne, ne! Ne želim vas ovdje. Oдите nekamo drugamo, gdje možete pljuvati! Pogledajte moj prozor i sliku! To je stara baštinjena stvar. Ne dam da mi se tako časna stvar popljuje. Razumijete li?

— Ne.

— No, onda ću vam jasnije reći: Ako ne napustite smjesta ovu sobu, izbacit ću vas napolje, da će vam popucati svih osamdeset šest rebara.

Pirnero se razbjjesnio. Stajao je stisnutih šaka pred neobičnim gostom, tako da je izgledalo kao da će ga napasti.

— Pljuuuuuciiiiššš! — ponovo mu doleti u susret duhanski sok, tako

da je hitno uzmaknuo.

— Šta? Još i to? — poviče. — Ali sada smjesta nestanite, inače ćete saznati pošto je kila brašna?

— Pih! — reče stranac mirno. — Nemojte toliko galamiti, jer ću vas inače tako popljuvati, da će vas sok protjerati kroz zid na ulicu! Hoću li ovdje ostati ili ne, to nije vaša, nego moja stvar. Cijelu sam noć veslao. Pa sam sada umoran. Odsparat ću jedan sat.

S tim riječima nasloni pušku uza se i legne na klupu, koja je stajala uza zid. To Pirnero nije mogao otpjeti.

— Stoj, tako to ne može. Spavajte gdje god hoćete, ali ne kod mene! Ja vas naravno neću napasti, ali ću dovesti svoje ljude, koji će vam pokazati, tko je gospodar u kući.

Tada stranac izvuče svoj revolver i reče: — Činite što hoćete, ali vam kažem, da ću svakoga, koji mi pride bliže nego ja želim, ustrijeliti.

To se gostioničara dojmilo. Neko vrijeme je neodlučno stajao i najzad odgovori:

— Hm! Vi ste jako opasan momak. Dakle spavajte s moje strane jedan sat; ali ja se nadam da bar u snu ne pljujete!

— Ne, samo onda ako sanjam o znatiželjnim pitanjima.

Stranac spremi revolver i okrene se na stranu. Za kratko vrijeme se po njegovom ravnomjernom disanju vidjelo, da je zaspao. Čovjek mora da je bio vrlo umoran

Pirnero je bio posve znojan. On popije čašicu julepa i htjede opet sjesti uz svoj prozor, kad se vani začuje konjsko kasanje. Jedan jahač skoči sa konja, priveže ga i uđe. Bio je već u godinama, ali je još bio snažan i krepak i bio je obučen kao govedar. On sjedne, naruči čašu pulkve i pažljivo promotri gostioničara. Ovaj to ne primijeti, jer je opet sjeo uz prozor i gledao napolje. Činilo se da se savjetuje sam sa sobom, nije li možda ovaj govedar isto žvakač duhana. Duskora se ohrabri i primijeti:

— Krasno vrijeme!

— Da — odgovori govedar.

To silno razveseli gostioničara. Lice mu se razblaži. Okrene se, ljubazno klimne čovjeku i nastavi:

— Osobito povoljno za jahanje.

— Da, a ja sam jahao cijelu noć.

— To zvuči, kao da ste glasnik?

— Skoro je tako, jer ovdje moram nešto isporučiti. Jeste li vi možda senor Pirnero?

— Naravno, to sam ja.

— Živi li još senorita Resedilla?

— Sigurno! Poznajete li ju?

— Ne, ali radi nje sam ovdje. Vi valjda poznajete Haciendu del Erina?

— Razumije se, jer je don Pedro Arbellez moj šurjak.

— Dakle, don Pedro Arbellez me šalje k vama, senor Pirnero — objasni stari govedar. — Zovem se Anselmo i u njegovoj sam službi.

— Meni? Ah, to me jako veseli. Dat ću vam jesti i piti i pozvat ću moju kćerku.

— Da, pozovite ju, da mogu odmah obima izručiti moju poruku.

Pirnero je zaboravio na svoju srdžbu. Požuri u kuhinju, dovede sa sobom Resedillu i privede ju stolu za kojim je govedar sjedio.

— Ovdje je, Resedilla — reče — govedar dobrog ujaka Pedra. On nam donosi jednu poruku. Cijelu noć je jahao. Pobrini se za njega!

Djevojka pruži gostu ruku i upita ga za poruku.

— Dakle — odgovori on — vi znate da je moj gospodin star.

— Da, stariji je od mene — reče Pirnero.

— On nema djece. Senorita Emma je nestala i neće se vratiti. To podgriza život mom gospodaru i to ga je učinilo starijim nego što je. Vi sigurno znate, da hacienda više ne pripada grofu Rodrigandi?

— Znam. Grof ju je poklonio mom šurjaku.

— Don Pedro će umrijeti bez djece.

— Nadam se, da će još dugo živjeti! — prekine ga Pirnero iskreno.

— Kod te starosti i u današnje vrijeme, nije čudo, ako se misli na smrt. Dakle senor Arbellez nema djece, ali nasljednike, ili tačnije jednu nasljednicu...

— Koga to mislite?

— Senoritu Resedillu. Ona će baštiniti haciendu.

Resedilla se napola okrene. Iskreno je voljela ujaka. Stoga su je zaboljele govedarove riječi i ona reče;

— Nemojmo još gubiti nadu, da će se Emma pronaći!

— Moj gospodar ju je izgubio — odgovori govedar. — Stoga je vas uzeo za nasljednicu i poručuje vam, da bi vas rado prije svog svršetka još jednom vidio.

— Je li to nalog, koji ste trebali izručiti? — upita.

— Da, moram zamoliti senioritu, da mog gospodara što skorije posjeti. Osim toga moram vam predati ovaj list.

Anselmo posegne u svoj haljetak i izvadi komad kože presavijen u četverokut, u kojem se nalazilo pismo. Pirnero ga uzme i htjede otvoriti.

— Ne, ne ovdje, oče — zamoli Resedilla. — Pođi sa mnom! Takova se pisma čitaju na samu.

Resedilla povuče sa sobom svog oca. Kad su se nakon nekog vremena vratili, imala je djevojka oči crvene od plača a i Pirnero je bio jako potresen,

— Pročitali smo list — reče on.

— I šta ste odlučili, senor? — upita govedar.

— To se ne može odmah reći. Poznate su vam prilike: rat, rat!

— Dakle mislite, da bi za senioritu bilo opasno da ode do Hacienda del Erina? Što se toga tiče, ne trebate se brinuti. Moj gospodin će nabaviti popratno pismo, koje će Francuzi poštivati.

— Ali oni drugi, Indijanci?

— Niti njih se ne trebate bojati, jer će senor Arbellez poslati četu iskusnih govedara i lovaca bivola, koji će senioritu sigurno k njemu dovesti.

— Hm, na taj način bi se moglo pokušati, ali ipak je opasno. Koliko vremena možete ovdje ostati?

— Današnji dan.

— No, onda ću još razmisliti. Sutra ću vam dati odgovor i pismo za šurjaka. Ali sada se pobrinite za svog konja i onda pođite u kuhinju, da vam dadu nešto jesti!

Anselmo tako učini. I Resedilla požuri u kuhinju a Pirnero sjedne uz prozor, da razmisli o nedavno primljenoj poruci. Nije se mogao dugo prepustiti razmišljanju. Uopće se po svemu činilo, da će današnji dan biti vrlo buran, jer sada je došao drugi jahač, koji je vani skočio sa konja i ušao. To je bio Crni Gerard. Kad ga je Pirnero ugledao, pozdravi ga posve drugačije nego prije.

— Ah, senor Gerard! — poviče prijazno podignuvši se i žureći mu u susret. — To ste vi? Hvala Bogu! Resedilla i ja smo se jako bojali!

— Zar i vi? — upita Gerard smješkajući se. — Kako to? Ta ja pijem samo jedan julep!

— Ne pravite neslane šale! Tada još nisam znao tko ste. Ali sada ste mi dobro došli, čak iako ne želite nijedan julep. Odmah ću pozvati Resedillu.

Ali to nije bilo potrebno, jer je ova već čula Gerardov glas, ušla s licem blistavim od veselja i pružila mu ruku.

— Dobro došli! — pozdravi ga. — Već sam se brinula za vas, jer mi niste htjeli reći kamo idete. Hvala Bogu da ste se živi i zdravi vratili!

— Da, hvala Bogu! Ali želim da bi to isto sutra i prekosutra mogli reći. Dolazim da vas upozorim na veliku opasnost.

— Opasnost? — upita Pirnero. — Govorite li ozbiljno, senor Gerard?

— Na žalost, posve ozbiljno. Francuzi su na putu ovamo.

Resedilla problijedi. Njen otac sklopi ruke i poviče:

— Bože moj, je li to istina? Kada će doći?

— To još ne znam.

— Oh, onda ću odmah spakovati i natovariti na konje. Mi ćemo pobjeći preko k Huarezu.

Pirnero htjede u strahu i brzini napustiti sobu, ali ga Gerard zadržî.

— Stoj! Pričekajte! — opomene on. — Tako strašno još nije. Čak kad bi Francuzi zauzeli tvrđavu, morali bi ostaviti nedirnutu privatnu svojinu, kako ne bi u ovom opasnom, daleko isturenom mjestu imali i pučanstvo protiv sebe. Ali pomoć je već na putu.

— Kakva pomoć?

— Sam Huarez. On vodi petsto Apača.

— Ah, onda smo spašeni!

— Ne likujmo prerano! Huarez ne zna tačno, kojim putem je krenuo neprijatelj. Lako je moguće, da ga mimoide. Sigurno će naći trag Francuza, ali možda ne u pravo vrijeme da ih još dostigne prije cilja. To znači, da se neprijatelja ne smije pustiti u tvrđavu, kako bi Huarez i Apači mogli stići i neprijatelja uništiti.

— Mislite, da se tvrđava mora braniti? Ali, za ime božje, tko bi to mogao učiniti? Mi nemamo vojske!

— Mi ćemo to učiniti, svi mi, i vi s nama, senor Pirnero.

Tada se lice hrabrog gostioničara otegne.

— I ja s vama? — upita uplašeno. — Ja da pucam? Ja da ljude ubijam? O ne, to neću uraditi! To mi u Pirni nismo navikli! Tko tamo ubije jednog Francuza, toga ubiju ili osude na doživotnu tamnicu. Čak se događa, da takvog čovjeka osude na smrt i uz to deset godina tamnice i pet godina gubitka građanskih prava i policijski nadzor.

— To se događa i na drugim mjestima — smijao se Gerard — iako je to više, nego što zapravo jedan čovjek može podnijeti.

— Dakle tako! Ja ne pucam.

— Onda će u vas pucati.

Pirnero problijedi.

— Dolazim kao Huarezov glasnik. Huarez zapovijeda, da se svaki stanovnik naoruža, kako bi mogao odbiti neprijatelja. Šef policije ide od kuće do kuće da isporuči ovaj nalog. Vama sam htio sam to reći.

— Ali senor, ja još nisam niti zeca ustrijelio!

— Takvi su ljudi posve nepotrebni! — začuje se iz ugla.

Gerard se okrene. Nije bio primijetio čovjeka koji je spavao. Ovaj se za vrijeme razgovora probudio i sve čuo. Sada je sjedio uspravno na klupi i gledao ravnodušno prema ostalima. Gerard ga je pažljivo pogledao, pristupio k njemu i rekao:

— Oprostite, senor! Smijem li pitati, tko ste vi?

— Da.

Upitani je rekao samo tu riječ. Onda ispljune duhan, koji je i u snu zadržao u ustima, preko stola, posegne u džep, izvadi veliki kolut

duhana za žvakanje i odgrize jedan komad.

— No dakle, vaše ime? — upita Gerard.

— Hm! Pitali ste me, da li vam dozvoljavam da me pitate, tko sam. Ja sam vam dozvolio, ali nisam obećao, da ću vam odgovoriti.

— Dobro! Onda zadržite vaše ime za sebe i ne miješajte se u razgovor!

— Ali ako je time probuđena moja znatiželja?

— Onda se nemojte čuditi, ako vi probudite moju.

Stranac zamišljeno klimne glavom, gurne duhan s jedne strane usta u drugu.

— Računam, da donekle nemate krivo, ali ja imam razloga, da svoje ime spomenem tek onda kada saznam vaše. Što ste nedavno rekli? Huarez vas je poslao?

— Da.

— Dakle ga poznajete? Jeste li bili kod njega? Zna li gdje ga se može naći?

— Da.

— Vi ste uz njega, a ne s onim prokletim Francuzima?

— Jasno.

— No, onda budite tako dobri, i recite mi tko ste vi?

— To možete saznati. Zovu me Crni Gerard.

— No, onda je sve dobro. Poznam vaše ime. Evo vam moja šapa, dajte mi vašu!

I pruži Gerardu svoju ruku. Ali ovaj se skanjivao da je prihvati. — Čini se da ste u sklapanju poznanstava prilično izbirljivi — nadoveže. — I ja sam izbirljiv. Vi sada znate moje ime. Kako se vi zovete?

— Ah, skoro sam zaboravio na to — nasmije se, — Moje pravo ime ne poznajete. Ja sam sam već gotovo zaboravio da se zovem William Saunders. Ali crvenokošci su mi dali ime, koje ste sigurno čuli. Ono doduše ne zvuči baš lijepo, ali se nadam, da sam ga učinio časnim. Dozvolit ću sebi šalu i neću ga reći, nego vas pustiti da pogađate. Pogledajte me, mr. Gerard!

— To neće puno pomoći, senor — odgovori Gerard. — Do sada sam samo primijetio da ste Amerikanac.

— Yankee, htjedoste reći? Da, jesam. Vi gledate cijelog momka, a to je krivo. Gledajte samo u moju njušku.

Koštunjavi je s oba kažiprsta pokazivao na svoje lice. Gerard nije mogao pogoditi. Stresao je glavom.

— Još uvijek ne? — reče stranac. — No, onda ću vam stvar učiniti lakšom i jasnijom. Pogledajte samo moj nos! Kako vam se sviđa?

— Hm, izraslina nije loša.

— Mislite? Ali kojoj vrsti nosova pripada?

— Orlovski nos ne bi bio pravi izraz — smijao se Gerard. — Jastrebov nos bi bolje... ah, nom dune pi-pe, pogodio sam!

— Dakle, napolje s tim!

— Oh, senor, mogao bih vas uvrijediti — reče Gerard.

— Mene uvrijediti? Glupost! Crvenokošci su mi radi mog nosa dali to ime i ja ću ga za uvijek zadržati. Dakle ne trebate se skanjivati. Tko sam ja?

— Ako sam tačno pogodio onda ste jedan od najpoznatijih postavljača zamki i izviđač Unije, i ja ću se od srca radovati da vam stisnem ruku, senor.

— Dajte mi svoju, senor! Recite moje ime!

— Prozvali su vas »Jastrebov Kljun«?

— No, konačno! Da, ja sam čovjek, koji to ime vuče sa sobom. Hoćete li još i nadalje odbijati moju šapu?

— O, ne! — poviče veselo Gerard. — Evo moje ruke.

Jastrebov Kljun bio je poznat kao najbolji, ali i najosebujniji lovac Zapada. Gerard je bio iskreno obradovan što ga je ovdje sreo i stisnuo mu je »šapu« s nehinjenom srdačnošću.

— Ali što vas vodi zapravo u tvrđavu Guadalupe?

— O tome ćemo govoriti kasnije. Zasada neka bude dovoljno da tražim Huareza. Prije svega je potrebno govoriti o sadašnjosti. Ja sam sada u tvrđavi i stoga se osjećam obaveznim, da je branim s ostalima. Zar se Francuzi zaista približavaju?

— Da,

— A Huaraz ide za njima?

— Ili njima u susret. Kako se uzme.

— Vama je povjerio obranu?

— Da. Njegov nalog leži napismeno kod šefa policije.

— Dakle, dobro, onda vas treba slušati — objasni Jastrebov Kljun. Okranuvši se Pirneru, upita da: — Vi dakle ne želite nijednog Francuza ubiti?

— Ne, ne! Ja to nisam u stanju! — kukao je gostioničar.

— Ali hrabrost da izbacujete goste, tu imate! No, to vam ne zamjeram. Ostanite mirno ležati na svojoj strunjači i žvačite lovorove vijence. Ja ću uskočiti na vaše mjesto.

Tada Pirnero zgrabi njegovu ruku. — Senor, hvala vam! Hoćete li to zaista učiniti? Boriti se mjesto mene?

— Da.

— Oh, onda vam dozvoljavam da pljujete, koliko hoćete!

Resedilla je dosada šutke gledala. Bojala se Francuza, pa je htjela iskoristiti stanku koja je sada nastala u razgovoru, da Gerardu povjeri svoj nemir, ali nije uspjela. Vani su se naime začuli mnogostruki udarci konjskih kopita, a niske prozore su gotovo zastrli konji, koji su se pred njima zaustavili.

— Tko je to? — poviče Pirnero uplašeno. — Valjda nisu Francuzi?

Gerard pristupi k prozoru, pogleda napolje i odgovori: — Ne. Prema odjeći su Meksikanci.

— Ali toliki. Resedilla, bit će posla!

Vrata se otvore i gosti uđu. Bio je to Sternau sa svojim pratiocima. Oči trojice prisutnih su s udivljenjem gledale njegov stas. Na otoku mu je narasla gusta brada do preko pojasa, pa ju je još i sada nosio. Iza njega išao je grof, koji je također privukao poglede ove trojice. Obje žene su bile pokrivenе velom.

— Jeste li vi gostioničar? — obrati se Sternau Pirneru.

— Da, senor.

— Ima li mjesta za sve nas?

— Oh, ima dosta soba na raspolaganju!

— A konji?

— Oni će imati dobru staju i njegu — obeća Pirnero. — Kad bih samo znao, da će gospoda zaista ostati. Senor, dužnost mi je da vas upozorim na veliku opasnost, koja vam ovdje prijeti: Francuzi se upravo spremaju napasti tvrđavu.

— Odakle to znate?

— Huarez nam je poslao onog gospodina, koji bi trebao braniti tvrđavu, dok Apači stignu.

Sternau pogleda oba čovjeka. Preko lica mu preleti blagi smiješak. — Kako se zove senor, na kojeg mislite? — upita gostioničara.

— To je Crni Gerard.

Tada Sternau priđe obojici i uljudno pozdravi:

— Ako se ne varam, vidim ovdje ljude, koji se ne boje Francuza, nego će pomoći braniti tvrđavu.

— Po čemu to zaključujete, senor? — upita Gerard.

— Mislim, da Jastrebov Kljun neće nijednom Francuzu okrenuti leđa?

— Šta? Vi me poznajete, sir? — upita lovac iznenađeno. — Odakle?

— Otprije, kada ste tek počeli sa prvim lovačkim pothvatima na krzna. Lice kao što je vaše ne može sa zaboraviti. Ali govorimo o sadašnjici! Šta je poduzeto za obranu tvrđave?

— Oh, još gotovo ništa — objasni Gerard.

— Onda je brzina nužno potrebna. Hoćete li možda neprijatelja dočekati na otvorenom?

— Za to smo preslabi.

— Dakle iza bedema?

— Da.

— Tko su branioci?

— Ono malo stanovnika. Ali ja ću smjesta poslati po govedare iz okolice.

— To ispravno činite, senor. Osim toga možete s nama računati.

— Ah, zar se želite s nama boriti?

— Ako je potrebno, da.

Gerard je htio izraziti svoje udivljenje, kad iz kuhinje zaori glasan

povik. Govedar Anselmo sa Hacienda del Erina je iz znatiželje otvorio kuhinjska vrata, da bi vidio goste. Sada je tamo stajao širom otvorenih očiju, zureći u poglavicu Mixteka. Indijancima vrlo oskudno raste brada na licu. Stoga se poglavica malo promijenio i jedan stari znanac ga je lako prepoznao.

— Bivolje Čelo! — poviče govedar.

Kad je to ime spomenuto, skoče Gerard i Yankee da vide, šta se to događa. Ali poglavica pogleda ispitujući govedara. Prepoznao ga je usprkos dugog odsustvovanja.

— Anselmo! — poviče.

— Santa Madonna! Jeste li to zaista vi, Bivolje Čelo?

S tim povikom pojuri govedar k poglavici i zgrabi ga za obje ruke.

— Da, ja sam to — potvrdi ozbiljno Mixteka.

— Ali rekli su, da ste mrtvi!

— Bivolje Čelo živi.

— A ostali?

— I oni žive.

Sada Resedilla poviče i zgrabi poglavicu za ruku.

— Šta veli ovaj čovjek? Da ste vi Bivolje Čelo, poglavica Mixteka?

— Ja sam to — ponovi on savršenom indijanskom mirnoćom.

— Bože moj, dakle još postoje čudesa! Oče, to je Bivolje Čelo, koji je nestao s Emmom i ostalima. Poglavico, jesam li dobro čula? Rekli ste da su oni živi?

— Svi su živi.

Prije nego što je djevojka, koja je na dušak govorila, mogla izgovoriti sljedeće pitanje, pažnja joj je bila skrenuta. Govedar je promatrao Sternauov stas.

— Senor Sternau, oh, senor Sternau!

S tim povikom skoči čovjek na diva. Ovaj mu pruži ruku. — Dakle i mene si prepoznao, Anselmo?

— Oh, tko vas ne bi prepoznao, vas, spasioce Hacienda del Erina! Sada se i Resedilla našla uz njega.

— Je li to istina? Vi ste senor Sternau?

Ona podigne k njemu svoje zarumenjeno lice. On joj ljubazno klimne glavom: — Da, to sam ja, senorita.

— Heigh-day, Sternau, Gospodar Stijene! — dopre sa stola. — Zato me je prepoznao!

Te riječi izgovorio je Jastrebov Kljun i tada ispljunuo dugi mlaz duhanskog soka preko stolova i klupa.

— Matava-se! — poviče i Gerard.

Resedilla je zgrabila Sternauovu ruku i nije je ispuštala.

— Senor — govoraše djevojka uzrujano — kad ste se pojavili, vjerujem, da i ostali još žive. Ali gdje? Recite brzo, za ime božje!

On rukom pokaže naokolo: — Drago dijete, svi su tu. Nitko ne manjka.

Emma podigne veo. Bila je nešto ojačala, ali se nije jako postarala. Resedilla ju je odmah, prepoznala.

— Emma, moja Emma!

— Moja Resedilla!

Glasao zajecavši pale su jedna drugoj u naručaj. Nekoliko su minuta bile zagrljene, dok je najzad Emma poluglasno upitala:

— Živi li još moj otac?

— Živi — potvrdi Resedilla radosno.

— O dragi Bože, mnogo ti hvala!

Nijedno oko nije ostalo suho.

— Malo prije smo primili pismo od strica — primijeti najzad Resedilla. — Kasnije ćeš ga pročitati, draga Emma. Ali, zar nećeš pozdraviti mog oca? — upita.

Sada su svi pogledali Pirnera. U sobi se nalazio samo donji dio njegova tijela, a gornji dio je visio na ulicu. Od ganuća nije znao kuda bi, morao je plakati a nije htio da se to primijeti. Stoga je pošao do svog omiljenog prozora i isturio glavu i ramena napolje, da se ne čuje jecanje. Kad ga je kćerka sada silom uvukla, plakao je kao dijete, zagrlio Emmu i rekao:

— Pustite me da odem, ljudi, inače ću poludjeti od radosti! — i odjuri kroz vrata.

— Emma, predstavi mi i ostalu gospodu — zamoli njegova kćer.

— Koga želiš najprije pozdraviti, Resedilla?

— Don Antonija Ungera, tvog zaručnika.

Emma se kroz suze lukavo nasmiješi:

— Traži ga! Znatiželjna sam, hoćeš li ga naći!

Resedilla je ispitujući promatrala gospodu i pokaže na Mariana.

— Ovaj je to.

— Nisi pogodila! Ovaj senor je Alfonso de Rodri... htjedoh reći: gospodin de Lautreville.

— De Lautreville? Mariano? — upita jedan glas iza stola.

Bio je to Jastrebov Kljun.

— Da — odgovori Mariano. — Vi znate moje ime?

Sada se Yankee brzo približio. — Poznajem ga vrlo dobro. Spomenuo mi ga je jedan Englez.

— Englez? — upita Mariano. — Kako se zove?

— Lord Dryden.

Tada Mariano zgrabi govornika za ruku i uzrujano poviče: — Gdje ste ga vidjeli? U Engleskoj?

— Ne, ovdje u Americi. Dolje na moru, u El Refugio.

— To je gotovo na ušću Rio Grande del Norte. Kada?

— Prije nekoliko dana.

— Bože moj, on je ovdje u Meksiku! Šta je radio u El Refugio?

— To je zapravo tajna. Ali kako stvari ovdje stoje, mogu ili bolje rečeno moram o tom govoriti.

— Govorite slobodno, sir, to vam neće nanijeti nikakvu štetu.

— Preporučili su me lordu za vodiča — objasni Jastrebov Kljun. — Došao je u Meksiko kao engleski opunomoćenik i iskrcao velike zalihe oružja i municije, a da Francuzi to nisu primijetili. Nosi i mnogo novaca sa sobom. To sve treba poslati lađom uz Rio Grande del Norte.

— Za koga? — prekine ga Sternau.

— Za Huareza — objasni Amerikanac. — Mene su poslali naprijed da obavijestim predsjednika o tome i da uz put pitam na kojem mjestu želi doći po njih.

— Ah, i sam lord je tamo? — upita Mariano. — Moram govoriti s

njim. Kada će stići?

— To se sada ne može tačno reći. Moram najprije do Huareza i natrag. Lord će se ravnati prema njegovoj želji.

— Zahvaljujem vam za ovu radosnu vijest i upotrijebit ću svaku priliku da vam se zahvalim.

— Dakle to nije taj! — Šapne Resedilla svojoj sestrični. — Nego koji je?

Emma pokaže na Antona Ungera: — Ovaj ovdje. Ali mi od nedavno nismo više zaručeni, nego smo se posve tiho u Guaysamu vjenčali. A pokraj njega je kapetan Unger, moj šurjak.

Resedilla priđe k obojici, pruži im ruku i čestita.

— A tko je ovaj? — upita, pokazujući na don Fernanda.

— On, sad ćeš se iznenaditi! Sjećaš li se još, što se onda dogodilo na Haciendi del Erina?

— Svega se sjećam.

— Jesi li čula i to, da je don Fernando de Rodriganda umro?

— Da.

— No, ovdje stoji don Fernando. On je živ!

Resedillino iznenađenje nije se moglo opisati. Stari Grof joj ljubazno klimne glavom i pomiluje je po lijepoj kosi.

— Sve ću ti to još ispričati — reče joj Emma. — A ovaj posljednji je senor Mindrello, koji je s don Farnandom bio zarobljen.

— Ali nedostaje još jedan, draga Emma! Zar je Medvjede Srce mrtav?

— Ne, i on je živ. On se jučer privremeno od nas odvojio, da bi slijedio trag Apače, koje vodi njegov brat.

Kao da su ove riječi bile izgovorene zato da dovedu onog o kome su govorile, sada se otvoriše vrata i Medvjede Srce uđe u sobu. Nitko nije čuo kas njegova konja. On je na prvi pogled sve shvatio i pristupi Sternauu.

— Što će učiniti moj bijeli brat? — upita. — Hoće li on sudjelovati u borbi ovog kraja?

— Ja sam tvoj prijatelj — objasni Sternau. — Tvoj neprijatelj je moj neprijatelj.

— Onda mora moj bijeli brat dohvatiti oružje, jer će Francuzi naskoro doći.

— Jesi li vidio Medvjede Oko?

— Ne. Nisam opazio nijednog Apača. Jučer na večer i danas ujutro sve do dana slijedio sam njihov trag. Tada se njihov trag sastao sa stazom Francuza, koji su krenuli na istok. Jedan trag bio je samo četvrtinu dana star, a drugi je bio mlađi za jedan sat. Dakle su apački ratnici Francuzima za petama. Ali neprijatelj nije jahao prema tvrđavi, nego je okrenuo prema brdima Rio Grande.

— Moj crveni brat nije dalje slijedio njihov trag?

— Ne, morao sam se žurno vratiti u tvrđavu, da javim, da se neprijatelj približava.

— Jesu to bili samo konjanici?

— Da.

— Jesu li imali topove sa sobom?

— Nisu imali kola za pucanje sa sobom.

— Onda ćemo vidjeti, što se može učiniti. Kada će stići do tvrđave?

— Proći će više od jednog sata.

Sternau mahne Gerardu da pristupi.

— Ja sam se stavio vama na raspolaganje — reče mu — Sada ću vam reći koji će se ljudi s vama boriti. Čuli ste već spominjati Bivolje Čelo, poglavicu Mixteka?

— Da.

— Dakle, tu je Medvjede Srce, poglavica Apača, sljedeći je Munja, za kojeg ste sigurno također čuli. I drugi senores sudjelovat će u borbi. Samo ću zamoliti don Fernanda, da ostane i pazi na gospođe.

Usprkos svoje duboke starosti, grof nije htio pristati, ali se morao pokoriti.

— Tko će zapovijedati? — upita Gerard.

— Naravno vi — odgovori Sternau. — Huarez je vas odredio.

— O ne, senor — odgovori Gerard. — Nemojte to zahtijevati od mene! Šta sam ja, kad je ovdje Gospodar Stijene, Bivolje Čelo, Medvjede Srce i Munja! Molim vas da preuzmete vodstvo!

— Onda bih imao i odgovornost.

— Uvjeran sam, da se toga ne klonite.

— No, nećemo dragocjeno vrijeme trošiti na ovu prepirku. Ispunit ću vašu želju, ali moram prije toga pregledati tvrđavu.

— Ja ću vas voditi.

Oba muškarca su krenula da razvide sredstva za obranu. Tvrđava je bila malena a nalazila se na ušću rijeke na uskoj, strmoj, kamenitoj uzvisini, do koje je vodila samo jedna staza za konje. Imala je samo jedan pojas utvrda od drvenih stupova, ali se zbog položaja mogla lako braniti, ako nije bila napadnuta topovima ili nadmoćnom vojskom. Sakupilo se jedva dvadeset naoružanih ljudi, no to je bilo dovoljno, da se za neko vrijeme zadrži ovih tristo Francuza.

Kad su se Sternau i Gerard udaljili, izašao je i Medvjede Srce iz gostione. Daskora je našao onoga, koga je tražio, naime Pirnera, koji se povukao u dućan, da bi nasamo svladao svoje ganuće.

— Bijeli čovjek ima ovdje mnogo stvari — reče mu Apač.

— Imam sve što se traži — uvjeri ga Pirnero.

— Koji novac najradije prima bijeli čovjek?

— Svaki, koji važi.

— Ima li moj brat i boje?

— Da, sve vrsti.

— Ima li i orlovska pera?

— Ovdje su.

— Ima li odijela za crvene ljude?

— Imam, lijepa indijanska odijela, koja su izradile marljive squaws.

— Ima li on i kaput od krzna?

— Ne, ali imam krzno sivog medvjeda.

— Onda neka blijedo lice dozvoli da izaberem, što trebam. Odmah ću platiti.

Medvjede Srce pažljivo zatvori vrata iznutra i onda počne izabirati razne stvari.

Međutim se donekle sleglo uzbuđenje zbog ponovnog susreta.

Emma je stajala u kuhinji uz govedara, koji joj nije mogao dosta napričali o njenom ocu i haciendi. Resedilla je donijela pismo.

— Dakle tako čvrsto je vjerovao da sam mrtva! — uzdisala je Emma.

— Moram se pobrinuti za piće i jelo. Hoćeš li mi malo pomoći?

— Rado.

— Hvala ti! Ali najprije ću ti pokazati tvoju sobu.

Na taj način svratila je Emmine misli na stvari, koje su joj smirivale dušu.

10. MAČ I TOMAHAWK

Nakon što je Sternau pregledao tvrđavu, htjede se vratiti ali ga Gerard zamoli:

— Pričekajte nekoliko časaka! Iako sam vas tek danas upoznao vuče me k vama bezgranično povjerenje, a ja sam u neobično blagom raspoloženju. Molim vas, dozvolite mi, da vam ukratko ispričam svoju prošlost! Toliko vremena još imamo.

I Gerard mu je opisao svoj život gušioca u Parizu i kako je za pokoru otišao u Ameriku s namjerom da očisti savane od zlikovaca.

— Kroz to postadoh slavan — zaključi. — Ipak me kajanje neprestano nagrizi.

— Gerard, Bog se ne ljuti vječno! — ozbiljno naglasi Sternau.

— Ali ljudi!

— Što se vas ljudi tiču?

— Oh, vrlo mnogo! Ovdje sam upoznao čistu, dobru djevojku. I ona je mene zavoljela, ali ja sam bio pošten i priznao sam, da sam bio gušilac, dakle zločinac od zanata.

— Ovdje ja neću suditi, nego pitam: je li to priznanje bilo potrebno?

— Da. Moja savjest me je na to tjerala. Ona je pregorjela. Ali ja vidim, da se uzalud bori sa svojom ljubavi. Ona će nekadašnjem gušiocu ipak pružiti ruku i zbog toga u duši propasti.

Sternau se divio ovom nekadašnjem siledžiji, koji je sada bio tako osjećajan, ali nije ništa odvratio.

— Ona ne smije propasti! — nastavi Gerard. — Ja sam lovac, moj je život okružen sa tisuću opasnosti. Kako Iako, kako brzo mogu poginuti. Onda je ona slobodna. Hoćete li mi onda ispuniti jednu molbu, senor Sternau?

— Ako mogu, vrlo rado.

— Kada čujete da sam umro, recite joj, da je bila moja zadnja

misao i da se nadam da će mi biti oprošteno, jer me je ljubav prema njoj, čistoj, također očistila!

Kod te molbe se Sternau nekako čudno osjećao. — Vi mislite na smrt? Pih! — reče. — Osim toga jako sumnjam da ću biti prisutan kad ćete umrijeti.

— Pa ja sam samo govorio o mogućnosti, senor!

— Onda bih ipak morao znati tko je ta djevojka.

— To je Resedilla Pirnero.

— Ah! Shvaćam da volite tu djevojku. I vi slutite, da vam je ljubav uzvraćena?

— Ne samo da slutim, nego znam.

— Ja bih onda na vašem mjestu pustio da ljubav upravlja. Ako je ljubav u srcu one djevojke, onda ja to znak, da vam je oprošteno.

— To sam i ja rekao. Ali sam prije nekoliko časaka izmijenio mišljenje: Resedilla je sestrična Emme Arbellez, znanica grofa i drugih visoko cijenjenih osoba. Neka se ne spušta do mene.

— Nemate pravo. Ova osjećajnost vas vara. Ako se sada osjećate malodušnim, to ćete skoro prebroditi.

— Sumnjam. Dakle, hoćete li mi učiniti tu milost?

— Ali vi nećete umrijeti!

— Tko to zna? Zar ne idemo sada u susret borbi?

— Dakle dobro. Obećajem vam.

— Hvala! Sada se možemo vratiti.

Krenuše natrag prema kući. Dotle je Resedilla s Emminom pomoći priredila sobe. Upravo je išla uz stepenice, kad su oba muškarca ušla. Nije ih opazila. Gerard pođe za njom, da bi ju gore stigao i s njom govorio. U zadnje vrijeme mu se razdor između njegove prošlosti i sadašnjosti duboko urezao u dušu. Više se nije nadao da će se osloboditi unutrašnjih borbi i prebacivanja. Danas je trebalo s time završiti. Kad je opazio da se ljubljena nalazi sama u jednoj sobi, pođe za njom. Ona je upravo sređivala jednu kitu cvijeća,

— Senor, zar se i vi ne veselite zbog Emminog povratka? — poviče mu Resedilla u susret.

— Veselim se s vama!

— I pomislite! Upravo danas mi je njezin otac napisao pismo, u kojem mi javlja, da ću ja baštiniti haciendu. Trebala sam ga posjetiti.

— U to opasno vrijeme?

— Računala sam s vašom zaštitom.

— On, kako bih vam je rado pružio, seniorita!

— Znam, senior Gerard. I ja sam vam od srca zato zahvalna.

Resedilla ga je kraj toga tako prijazno pogledala, da je od tog pogleda postao preslabim i poniknuo je očima.

— Ne govorite tako, seniorita! — odgovori. — To se ne smije dogoditi. Vi mi ne smijete biti prijateljski skloni.

— Onda mi recite razlog!

— Njega sam tek danas posve jasno uočio. Kad su prije dolje svi bili na okupu i svi su tako ljubezno gledali u vas, ja sam vam bio stran i osjećao sam da bih uvijek morao ostati tako stran. Vi stojite tako visoko, a ja tako nisko i duboko. Kad biste vi k meni došli bio bi to za vas jad i poniženje.

Tada Resedilla naglo problijedi. Gerard opazi da se prepala.

— Bože moj, tko vam je to kazao? Tko vas je naveo na te misli? — Dok je ovo pitala, odstupila je nekoliko koraka i predbacujući ga pogledala.

— Ove misli su došle same od sebe — priznade on.

— Nemojte to dozvoliti, Gerard! Zar se ne sjećate da ste mi se ispovijedili i da sam vam sve oprostila?

— Znam. Bili ste tako blagi i dobri. Stoga mislim da ćete i danas biti takvi i da ćete mi ispuniti jednu veliku molbu.

— Hoću! Samo recite!

— Onda sklopite oči, seniorita!

— Ah — smješkala se — hoćete da se igramo kao djeca? Želite me iznenaditi?

— Da. Ali mislim, da vam se to iznenađenje neće svidjeti.

— No, probajmo. Dakle pogledajte! Oči su zatvorene!

Rosedilla zaista sklopi oči. Tada Gerard brzo pristupi, zagrli ju, stisne, i prije nego je dospjela otvoriti oči, osjeti njegove usne na

svojima, jednom, dvaput, triput, četiri puta. Onda joj on šapne u uho:

— Hvala ti, draga, draga Resedillo! Nemoj me posve zaboraviti, kad jednom budeš jako sretna!

Njegove su je ruke naglo ispustile i kad je otvorila oči, bila je sama u sobi.

Gerard je žurilo niz stube u gostinjsku sobu, u kojoj mu je ostala puška. Kad ju je zgrabio i htio brzo otići, upita ga Jastrebov Kljun:

— Šta je? Zar se neprijatelj već približava?

— Ne znam, ali je bolje biti oprezan. Idem napolje da pripazim.

— Onda idem ja s vama.

I Yankee zgrabi svoju pušku i oboje pođoše da vani drže stražu. To nije bilo potrebno, jer se u isto vrijeme tamo čulo glasno dozivanje.

— Dolaze, dolaze! - odzvanjalo je.

Svi zgrabiše oružje i razidoše se. Dskora se na kapiji našlo nekoliko branitelja. Sternau je smjesta poslao nekoliko stanovnika Pirneru, da dovuku zalihi municije a ljude je raspodijelio iza ograde, koja se protezala uz rub grebena. Nije se trebalo bojati napadaja sa strane vode, jer se neprijatelj približavao samo s kopnene strane.

Francuzi su bili na konjima. Čak su i njihovi pješaci bili na konjima. Došli su u galopu i zaustavili su se u blizini tvrđave. Ali oko pedeset ljudi se odvojilo i u kasu nastavilo put prema otvorenoj kapiji. Izgleda da su vjerovali, da će moći obmanuti malu tvrđavu. Kad su bili tek dvadeset koraka udaljeni od kapije, pođe im u susret Sternau, sam, bez pratnje. Jedan kapetan je vodio četvu. On nehotice zaustavi konja, kad spazi visoku pojavu u bogatoj meksikanskoj nošnji.

— Šta želite ovdje, messieur? — upita Sternau, uljudno, ali ozbiljno.

— Želim ući u tvrđavu — objasni kapetan.

— Dolazite li s prijateljskim namjerama?

— Naravno!

— Onda možete ući. Samo molim, da prije toga odložite oružje.

— Morbleu, ta tko ste vi, da se usuđujete tako govoriti sa mnom?

— Ja sam zapovjednik tvrđave.

Oficir pozdravi smješkajući se podrugljivo. — Osobito poštovanje, gospodine družo. S koliko ljudi zapovijedate? Pet ili šest?

— Mojih šest ljudi je sasvim dosta!

— A koji čin imate?

— Iskušajte to sa mačem!

— Ah, dobro! Ovim vam po svim pravilima zapovijedam da mi predate tvrđavu.

— A ja vam zapovijedam, da napustite ovo mjesto.

— Dajem vam deset minuta vremena, da razmislite.

— A ja vam dajem dvije minute vremena da se povučete,

— Parbleu, ako se usudite na najmanji otpor, bit ćete svi posječeni.

— Rado bih upoznao tu strašnu oštricu.

— Evo je! Naprijed ljudi i unutra!

Kapetan izvuče mač i podbode konja. On nasrne a drugi su se spremili da ga slijede. Ali tada posegne Sternau za pojas i izvuče revolver. Kod prvog hica pade kapetan a svaki daljnji hitac obori po jednog čovjeka. Tada Sternau brzo skoči unazad i za njim se kapija zatvori. U isto vrijeme sijevne svagdje kroz otvore na opkopu. Tu su stajali ljudi, koji su znali baratati puškom. Jahači su padali sa konja. Životinje bez jahača i od hitaca prestrašene, propinjale su se i gazile ljude. Nastade strašna pometnja, u koju su neprestano padali novi hici. Francuzi okrenuše i potražiše spas u bijegu. Gerard je stajao uz Sternaua. Puška mu se dimila od zadnjeg hica.

— To je bila poduka — reče. — Ako su vojnici pametni, neće se vratiti.

— Oni na žalost neće biti tako pametni — reče Sternau. — Vidite da su se oficiri skupili, da se dogovore?

— Da, ali tamo vani na rubu planine se nešto sprema!

Kod tih riječi pokaže Gerard na istočni dio vidika. Pažljivi promatrač, ako je imao oštro oko, mogao je tamo primijetiti tamnu crt, koja se polagano razvlačila nalijevo i nadesno.

— Stvorit će polukrug, da obuhvate neprijatelja.

— Ah, Apači! — smješkao se Sternau.

— Za to trebaju svakako četvrt sata, ako ne žele neprijatelja

prerano upozoriti.

— Oh, Francuzi ništa ne primjećuju. Oni stoje prenisko — odgovorio je Gerard. — Uostalom čini se da su stvorili odluku.

— Napast će — tvrdio je Mariano, koji je u blizini stajao.

Imao je pravo. Francuzi su sjahali, odveli konje natrag, izvukli bajonete i nasadili ih. Sada su napravili polukrug da bi tvrđavu zauzeli sa strane rijeke. Tada se Sternau obrati jednom domorocu i zapovijedi mu da promatra prema vodi i smjesta javi ako bi neprijatelj možda pokušao da odande prodre. Približio se jedan oficir na konju, a na vrhu mača imao je privezan bijeli rupčić i zaustavio se na daljini, da mu se jedva mogao čuti glas. To je bio zapovjednik.

— Ah, major lično! — izvijesti Gerard, kad ga je vidio.

— Poznajete li ga? — upita Sternau.

— Da. Hoćete li mi dozvoliti, da s njim govorim?

— Rado.

— Poći ću dolje k njemu.

— To je opasno.

— Za mene nikako. Stojim pod zaštitom vaših pušaka!

— Dakle idite!

Sternau naloži da se otvori kapija. Gerard uzme svoju pušku i iziđe. Mirno se spusti niz greben i doskora stade uz oficira, koji se zbog te hrabrosti nemalo zadivi. Kad je promotrio čovjeka, nesvjesno zategne uzde.

— Tako ti Boga, Crni Gerard! — poviče.

— Da, to je on — odgovori mirno lovac. — Moje prisustvo vam govori, šta možete očekivati.

— Šta drugo nego posjed tvrđave!

— Phi, o tome nemojte ni sanjati! Zapovjednik me šalje, da vas pitam što nama želite saopćiti.

— Zahtijevam da smjesta predate ovo mjesto, i to na milost i nemilost, jer smo izgubili tako mnogo ljudi.

— Ništa više? Vi ste zaista skromni! Ovi gubici su nastali zbog toga što je vaš kapetan potegao mač na našeg zapovjednika. Besmisleno je govoriti o predaji, a o milosti i nemilosti čista ludost!

— Gospodine, ne zaboravite, s kime govorite!

— Pih! Jedan mali major govori sa slavnim Gerardom. Ništa više. Ne vladajte se tako ponosno, jer će i vaša četa biti poražena.

— Šta tu brbljaš, momče? To je govor luđaka! Oduzmi moj nalog tvom zapovjedniku!

— To je nepotrebno. Već ste dobili odgovor.

— Konačni? Dakle, onda ću ti reći, da nećemo imati nikakvog smilovanja.

— To bi bilo smiješno, jer u takav položaj nećete ni doći.

— Onda neka smjesta počne!

Major podigne mač bez maramice i Francuzi se odmah pokrenu. To je bio nitkovluk, jer se Gerard kao posrednik, još nije mogao povući. Major zamahne mačem i napadne na njega.

— Evo ti, lopove, nagrada za sve! — poviče i zamahne, ali nije poznavao Gerarda. Ovaj odbije udarac kundakom, snažnim zamahom istrgne jahača s konja i oduzme mu mač.

— Umri zbog svoje izdaje i gledaj prikovan na zemlju, kako ćete biti potučeni!

Tim riječima baci Gerard majora na zemlju i proburazi ga mačem do drška, tako da je oštrica duboko prodrila u zemlju. Onda se popne uz stijenu, dok su meci neprijatelja koji se približavao zujali oko njega.

— Kroz kapiju unutra! Brzo, brzo! — vikali su s druge strane.

— Prekasno — odgovori Gerard. — I ovdje dobro stojim.

Potraži zaklon iza jednog stabla, koje je stajalo gore kraj ograde. Tamo legne i stade ispaljivati metak za metkom u Francuze, koji su se približavali u naletu.

— Ovaj čovjek traži smrt — reče Sternau Marianu.

— Čini se da je tako! — odgovori ovaj. — Znaš li razlog?

— Da. Moramo Gerardu pomoći! On ne smije pasti. Dođi!

Posadu tvrđave činila je samo šačica ljudi, ali ljudi poput Sternaua, Gerarda, Jastrebovog Kljuna i Bivoljeg Čela vrijedili su trostruko. Neprijatelj još nije stigao do podnožja grebena, a već su mu se redovi prorijedili. Ipak su nezadrživo napredovali. Kad su se Francuza

pokušali popeti na greben, pokazalo se, za kako djelotvornu vatru su sposobni slavni lovci. Mnogi Francuzi su pali na zemlju.

Tik uz Gerarda je bitka najjače bjesnila. Jedan od oficira ga je prepoznao i svoje ljude upozorio na njega. Htjeli su zarobiti omraženog lovca, pa su se penjali uz stijenu, ali njegova sigurna puška obarala je jednog za drugim. A kad bi jednom uspjelo doći do ruba stijene, Gerard bi ga zatukao teškim, zlatnim kundakom. Na tom mjestu iza drvene ograde stajali su Sternau sa Marianom, a nedaleko od njih Jastrebov Kljun. Ova trojica su se trudila iz sve snage da odbiju napadače od Gerarda. Osobito je bilo napeto, promatrati Yankeeja. On je punio i pucao čarobnjačkom brzinom a kraj toga je tako glasno govorio, kao da ga neprijatelji čuju.

— Ah, tamo hoće opet jedan poslati Gerardu olovo! — upravo je govorio. — Šteta za trud, jer računam, da će ga prije pogoditi moj metak.

On naciľja i odapne, Francuz na nišanu se sklјoka.

— Ovdje jedan puže gore. Misli, da ga nitko ne vidi. Računam, da će prije stići dolje nego gore — nastavi i odapne po drugi pata, i Francuz se odsklizao.

Gerard je krvario iz više rana, jer je najviše hitaca bilo na njega usmjereno. Sada su ga najednom pogodila dva metka, a branitelji su vidjeli da je pao na koljena. Tada se začuje snažni Sternauov glas:

— Pogledajte gore! Pomoć dolazi!

Usprkos brojčanoj premoći, nijednom Francuzu nije uspjelo prodrijeti do bedema ali tada odjekne zov roga na okup. Nisu primijetili, što se iza njih događa. Kad su se sada okrenuli, vidjeli su na svoj užas široki polukrug divljih jahača, koji su u bijesnom galopu jurili prema njima. Nekim skupinama vojnika je uspjelo oblikovati četverokute, i to je za njih bila velika sreća, jer bi inače bili kod prvog naleta pregaženi. Sternau je odozgo promatrao tok događaja. Radi približavanja Apača i sjeveroameričkih lovaca, posada je odahnula.

— Hoćemo li sada provaliti iz tvrđave? — upita Mariano.

— To je najbolje.

Uto se na ulici začuju udarci kopita. Dolazio je jedan Indijanac, poglavica sa orlovim perjem u lepršavom perčinu i sa licem obojenim

bojama Apača. Bio je obučen u novo indijansko odijelo a preko ramena mu je padalo teško krzno sivog medvjeda.

— Medvjede Srce! — čudio se Mariano. — Gdje je nabavio tu odjeću?

— Svakako od Pirnera. Sigurno se želi pokazati Apačima.

Ovo mišljenje je bilo odmah potvrđeno, jer je poglavica bez riječi pokazao na kapiju, koju su mu smjesta otvorili i on odjuri u galopu niz stazu prema najgušćoj skupini neprijatelja.

— Zašto da ovdje čekamo? — poviče Mariano. — Za njim!

— Da, za njim! — ponovi Jastrebov Kljun.

— Za njim! — poviče i Bivolje Čelo.

Svi pojure za Apačem. Sternau nije bio u stanju da ih zadrži. On je kao zapovjednik ostao uz stanovnike tvrđave, kojima nije palo na pamet da se izlože takvoj životnoj opasnosti. Apači su naišli kod nekih skupina na otpor. To je poremetilo njihov niz. Dok su na pojedinim mjestima razarajuće prodirali naprijed, bili su zaustavljani na drugim mjestima, od malih četverokuta, koji su se stvorili. Ove su četverokute zaokružili ali je došlo do zastoja u borbi. Indijanci nisu vikli mačevanju čovjeka protiv čovjeka u zatvorenom nizu, pa su na nekoliko mjesta bili u nepovoljnijem položaju. Nisu mogli ništa postići protiv zatvorenih redova, pa se činilo, da će Francuzima uspjeti da se probiju.

Iza borbene linije s jednom četom, visoko na konju, stajao je predsjednik Huarez. Njegove su oči žarko počivale na borcima. Još nešto dalje pozadi stajalo je nekih šezdeset bijelih lovaca. Bile su to snažne pojave, novačene u Sjedinjenim Državama. Oni još nisu do sada sudjelovali u borbi, jer je Medvjede Oko za sebe i svoje Apače iskoristio pravo da dobije skalpove Francuza. Huarez rukom pozove vođu lovaca i upita:

— Primjećujete li da borba jenjava?

— Na žalost — odgovori westman.

— Vjerujete li, da će Apači pobijediti?

— Posve sigurno. Ali neće biti u stanju da spriječe prodor neprijatelja. Osujećena je namjera Francuza da zauzmu tvrđavu, ali će mnogima uspjeti da pobjegnu.

Huarez je mračno klimnuo glavom. Stisnuo je usne. — To se ne smije dogoditi. Što mi savjetujete?

— Dozvolite da ja s mojima nastupim! Naši meci će naskoro raspršiti te četverokute.

— Dobro, napadnite!

Lovac se vrati k svojim ljudima. Da ne bi neprijatelju pružili metu oni su se raštrkali i tako nastupali, pažljivo iskorištavajući svaki zaklon, kako to čine westmani.

Medvjede Oko se nalazio u sredini polukruga, koji su stvorili Apači. On je pobjedonosno prodro kroz redove Francuza i onda se ponovo okrenuo ubijajući tomahawkom jednog za drugim. Sjedio je visoko na konju, sličan bogu rata, kojemu se nitko ne može oduprijeti. Progonio je neprijatelja u bijegu i udaljio se ponesen žarom borbe. Nije imao vremena da pogleda okršaj. Tako se desilo, da nije primijetio prednost neprijatelja na stanovitim mjestima.

Upravo je oborio jednog Francuza, kad je začuo ispred sebe udarce konja u galopu. Podigne pogled i opazi nepoznatog Apača, koji je imao oznake poglavice, a dolazio je iz tvrđave. Zaustavi svog konja iznenađen, a sljedećeg časa i onaj drugi stane. Nisu mogli raspoznati jedan drugom crte lica, jer su bili obojeni ratnim bojama. Strani Apač upita:

— Jesi li ti poglavica Medvjede Oko?

— Da — potvrdi upitani.

— Ti si hrabar. Ali zar ne vidiš, da se tvoji ratnici uzalud trude?

S tim riječima pokaže govornik na četverokute. Pogled Medvjedeg Oka pođe tim pravcem.

— Uff! — poviče. — Ti francuski psi moraju ipak umrijeti. Ali tko si ti?

— Ja sam Medvjede Srce, kojeg godinama tražiš! Naprijed!

Nato okrene konja i odjuri. Postupio je kao Indijanac. Borba se nastavljala; on se odrekao svake radosti ponovnog susreta, da bi ispunio dužnost poglavice. Medvjede Oko ostao je čas bez riječi usprkos samosavlađivanju koje je svojstveno Indijancima, tada pojuri za bratom.

— Arku Schosch-in-liett! Gutesnonselkhi Franza! — poviče gromkim glasom preko bojnog polja, tako da ga je i prijatelj i neprijatelj mogao čuti. Ovaj povik u jeziku Apača znači: — Medvjede Srce je ovdje! Stostruka smrt Francuzima!

Sada svi crvenokošci pogledaju prema mjestu odakle se čuo taj povik. Opaze Medvjede Oko iza brata. Obojica su jurila bijesnim trkom na jedan četverokut.

— Arku Schosch-in-liett! Tastsa Franza — Medvjede Srce je ovdje! Smrt Francuzima! — odjekne iz svih ustiju.

Svi ponovo napadnu i to u času, kad su Francuzi ispalili lančanu vatru i spremali se da opet napune puške. Strah im uđe u kosti.

Vojnici okrenu puške. U taj čas su poglavice bili blizu. Medvjede Srce podbode konja koji se propne i pojuri u velikom luku u sredinu četverokuta, a Medvjede Oko ga je slijedilo isto takvim smionim skokom. Dok su konji gazili sve što im je stalo na put, oni su mahali tomahawcima i tako napravili prodor u četverokut.

Medvjede Srce je svojim ljudima otvorio put. Uz brata, koji ga je slijedio prodro je kroz obeshrabrene neprijatelje, da bi ušao u drugi četverokut. Tada opazi Francuske konje, koje su čuvali neki lovci, nedaleko od bojnog polja. Pokaže na veliku skupinu životinja.

— Inese Franza schli sestch nagoya — oduzeti konje francuzima i ubiti stražu! — dovikne svom bratu.

Ovaj smjesta posluša nalog. Pozove sebi Četu Apača i požuri s njima do konja, Lovci su bili za kratko vrijeme potučeni.

U međuvremenu su bijeli lovci sa svojim puškama prorijedili francuske redove. Kad je Medvjede Srce stigao do drugog četverokuta, koji je bio već prilično prorijeđen, zaletio se među Francuze koji su se prestrašeno raštrkali. Apači su bili oduševljeni i podstreknuti pojavom svog kroz tolike godine nestalog poglavice. Nisu vidjeli neprijateljsko oružje, nisu pazili na otpor, koji su im pružali. Morali su povratak slavnog poglavice proslaviti velikom pobjedom i skidanjem mnogih skalpova.

Kad su se na početku boja Francuzi približavali u polukrugu, njihova su krila, iznad kao i ispod tvrđave, dodirnula ušće rijeke. S gornje strane vukla je struja a kako se ondje obraštena stijena dizala

strmo u vis, bilo je teško, gotovo nemoguće, odavde zaskočiti tvrđavu. Ali s donje strane bila je mirna voda u kojoj su ležale velike gromade stijena i kamenja. Plivajući ili gacajući od kamena do kamena, našlo bi se dosta zaklona, da se ne bude odmah primijećen. Osim toga nagib stijene na kojem je počivala tvrđava nije bio tako strm kao na drugoj strani. Moglo se popeti bez velikog napora.

Na kraju desnog krila, koje je ovdje dospjelo do vode, nalazio se jedan narednik, koji bi rado postao oficir. Kasnije se našao na mjestu, koje je Gerard tako hrabro branio, i kad su Apači napali, dosjeti se šta bi se moglo učiniti.

— Slijedite me! — naredi svojim ljudima. — Nas će opkoliti, ali ja znam kako ćemo se izvući.

— Kako? — upita jedan, pošto je obrisao znoj sa čela.

— Neprijatelju dolazi pomoć, pa će napasti. U međuvremenu ćemo s vodene strane prodrijeti do ograde i otvoriti kapiju.

— Tako ti Boga, istina! Slijedimo te.

Bilo je deset ljudi, koji su se sa narednikom povukli nadesno prema rijeci, a da ih nitko nije primijetio. Ušli su u vodu i gacajući od kamena do kamena stigli do nagiba. Ovaj je bio obrastao drvećem i grmljem.

Gore je stajao čovjek, kojemu Je Sternau zapovjedio da stražari. On nije bio obdaren velikom pronicljivošću. Umjesto da se postavio dolje na obalu, odakle bi mogao sve vidjeti, ostao je gore, gdje mu je drveće skrivalo vidik. Stoga nije primijetio narednika. Ovaj se sa svojim ljudima penjao uz nagib. Kad su stigli gotovo do najgornjeg drveća, zastane jedan od njegovih ljudi i prošapta:

— Stoj! Gledajte! Čovjek. Tamo iza hrasta.

Narednikovo oko pođe označenim smjerom.

— Zaista! — reče. — Ima pušku, sigurno je na straži.

— Da ga ustrijelim? — upita jedan čovjek.

— Ne. Moramo izbjegavati svaku buku. Hitac bi upozorio ostale. Zatući ću ga kundakom.

Tim riječima stade se tiho i oprezno šuljati od drveta do drveta,

dok se našao na samo nekoliko koraka od čovjeka i zamahne. Jedan skok, jedan udarac — i stražar je bio gotov.

— Sada naprijed! — naredi narednik svojim ljudima.

Oni priđu i doskora stignu do ograde. Narednik je pogledom odmjeravao njezinu visinu.

— Ovdje ne možemo prijeko — reče. — Nemoguće je. Pođimo dalje.

Nečujno su se šuljali uzduž palisada i stigli gotovo do istočne strane tvrđave, prije negoli su našli otvor, koji je bio postavljen kao prolaz za branitelje. Kad su se provukli kroz taj otvor, našli su se u unutrašnjosti tvrđave i prilično su se iznenadili kad nisu opazili nijednog jedinog čovjeka. Naoružani stanovnici su se nalazili s druge strane a žene i djeca se nisu usuđivali napustiti stanove.

— Tvrđava je naša! — likovao je narednik. — Čujete li kako dolje urlaju? Napadaj je uslijedio, upravo kako sam rekao. Sada ćemo našima otvoriti kapiju!

— Misliš li zaista, da će im biti potrebno da se povuku?

— Hm, tko bi to znao. Bilo je previše Indijanaca.

— Indijanaca? Pih! Francuz ne bježi pred crvenokošcem! — A što imamo od toga — glasno je mislio drugi — ako odmah otvorimo? Onda će doći svi i dijelit će plijen!

— Imaš pravo! — potvrdi narednik. — Mogli bi ponešto prije toga mi uzeti. Ali naš pothvat se ne smije izdati.

— Tko bi ga izdao?

— Pa možda neki od vas. Ne može svatko držati usta zatvorena.

— Oh, valjda se neće netko sam izdati. Ja barem ne.

— Ni ja — ni ja — suglasili su se ostali.

— No onda ću se usuditi — mislio je narednik. — Samo se ne smijemo razdvajati, jer nas nema mnogo i ipak ne znamo, koliko neprijatelja se još nalazi u tvrđavi.

— Pođimo dakle od kuće do kuće.

— To zahtijeva suviše vremena. Najbolje je potražiti najbogatiju kuću.

— Ali kako ćemo to saznati?

— Hm! U krčmama i dućanima ima uvijek najviše gotovog novca.

— To je istina. Dakle moramo potražiti takvu kuću, ako postoji.

— U svakoj tvrđavi postoji trgovačka kuća, pa se. svakako nalazi i ovdje.

— Mislim da Španjolci nazivaju »venta« kuću u kojoj se pije i prodaje.

— Venta? Možda je ta riječ napisana nad vratima. Potražimo!

Čovjek je dobro pogodio. Riječ venta pisalo je nad vratima odvažnog Pirnera, koji je pustio da se za njega bori Jastrebov Kljun, njegov zamjenik. Pošto je ova kuća imala jedan kat i bila visoko građena, to se moglo iz tavanačke prostorije, preko bedema, promatrati bojno polje. Stoga se je grof

Fernando ondje smjestio. Emma, Karja i Resedilla su bile s njim.

Pirnero je sjedio dolje uz svoj uobičajeni prozor i gledao napolje, ali je obim rukama zatvorio uši. Svaki hitac prodirao mu je u dušu. Od svakog je zahtijevao da bude hrabar. Sebe samog smatrao je najhrabrijim, ali se čuvao, da primjeni to svojstvo. Bilo mu je malo neugodno sjediti sam u sobi pa je odlučio da pozove Resedillu, ali je odustao od toga, jer je upravo ušao stari govedar Anselmo, koji je odvažno sudjelovao u prvom činu bitke. Spremao se da pođe u kuhinju, ali ga Pirnero zadrži.

— Stoj! Ostanite ovdje! — reče. — Dolazite li iz boja?

— Iz boja? — upita govedar. — Pa to je samo čarkanje, ali svakako predigra većih borbi.

— Kad bi barem Huarezu uspjelo da istjera Francuze i njihove štićenike iz zemlje i konačno dade siromašnim Meksikancima toliko žučeni mir!

— Na žalost neće ni nakon protjerivanja protivnika doći tako skoro do mira, dragi Pirnero. Sjetite se prošlih vremena. Kada je nakon pada Commonfortsa prije osam godina Huarez postao predsjednikom, svi smo se nadali mirnim danima. I šta se zbilo? Huarezovi zavidnici su postavili za protupredsjednika Zuloagu, kojega je opet oborio izdajnik Miramon. A tek 1861. je Huarezu uspjelo da uđe u glavni grad.

Pirnero je otvorenih ustiju slušao riječi govedara i divio se: — Alaj se vi dobro razumijete u politiku!

Anselmo se samozadovoljno smješkao. — Don Pedro Arbellez nam je često pričao o tim događajima, jer se ne može smatrati Huarezovim prijateljem.

— Naravno da to znam. Činjenica, da je Huarez isplatu inozemnih dugova Meksika odgađao dvije godine, poslužila je Napoleonu Trećem samo kao izgovor da zadovolji svoje častoljubive planove i želju za zemljom. Ali zaslijepljeni car Maksimilijan je samo lutka Francuza.

— O nesrećo — uzdisao je Pirnero. — Kad pomislim na bijedu zadnjih godina: Huarezovi generali potučeni, on sam protjeran do najsjevernije tačke zemlje, ulazak jednog Maksa, koji sada već dvije godine nosi nesretnu krunu Napoleonove milosti. Ponekad se jedva usuđujem nadati da će poštena stvar pobijediti.

— Najzad uvijek pobijedi poštena stvar! Glavu gore, stari Pirnero!

— Ali dugo treba čekati — mrmljao je gostioničar ljutite.

— Mislite na to, da se u zadnje vrijeme ipak štošta poboljšalo. Sjedinjene Države su završile svoj veliki građanski rat, kao republika pristaju uz Huareza. Trebali ste vidjeti kako su ti američki lovci tamo vani pomogli!

— Da, kako uopće stoji tamo vani? —

— Dobro, vrlo dobro.

— Imate pušku, znači da ste i vi pucali? Koliko ste uništili?

— Šestoricu ili sedmoricu.

— To nije pretjerano mnogo — govorio je odvažno Pirnero — Brane li se još Francuzi?

— Da. Ali Apači su došli.

— Demonio! Onda su Francuzi gotovi!

— I Sjeveroamerički lovci su bili s njima. Sam Huarez je lično predvodio vojsku.

— Predsjednik? Ah, da, Gerard je odmah rekao da će Huarez doći. Jeste li ga već vidjeli?

— Da. Prije mnogo godina na našoj haciendi, on je došao i predao mom gospodaru i susjednu haciendu Vandagua.

— Ja ga još nisam vidio, ali će valjda doći nakon pobjede, da kod mene popije čašu pulke ili julepa. Ja sam naime — ah, ah!

Pirnero se prestrašeno prekine, jer su se upravo otvorila vrata i uđe narednik i za njim njegovi ljudi, lupi kundakom o zemlju i upita natučajući španjolski:

— Ovdje jedna venta?

— Da — odgovori gostioničar, dršćući.

— Kako se zovete?

— Pirnero. Ali senor, zar je neprijatelj već u tvrđavi?

— To Vidite i sami.

— Ali, mislio sam, da mi pobjeđujemo?

Francuz se podrugljiv nasmije. — Vrag će vam dati pobjedu. Koliko ljudi imate u kući?

— Ja!

— Dalje!

— Ovaj senor.

— Šta je on?

— On je govedar.

— Ah, onda neka nam preda svoju pušku! Anselmo čvršće obuhvati svoju pušku i namjesti se.

Nikako nije mogao shvatiti, kako je napola pobijeđenim Francuzima uspjelo doći u tvrđavu. Najradije bi se branio. Onda mu pristupi Pirnero i prošapće:

— Zaboga, ne radite gluposti! Upropastit ćete nas!

S tim riječima istrgne mu pušku i preda je naredniku.

— Evo, senor, tu je puška — reče. — Možete to uzeti kao znak da vas je tvrđava Guadalupe s veseljem dočekala.

— S veseljem? — upita narednik. — S mecima su nas dočekali! Tko se još nalazi u ovoj kući?

— Zatim tri senoritas.

— Ah! Gdje?

— Na prvom katu. One su se zaključale.

— Morat će nam otvoriti. Tko još?

— Grof Rodriganda...

— Grof? Olala! Je li bogat?

— Jako.

— Dobro, vidjet ćemo, šta posjeduje. Zavežite tamo govedara!

Lovci se približiše govedaru. Ovaj se podigne sa stolca i povuče nož.

— Ja se ne dam vezati! — izjavi.

— Sveta Bogorodice! Šta vam pada na pamet! — poviče Pirnero.

— Jedan protiv desetorice!

Anselmo je uvidio da je nemoguće da se izvuče sa cijelom, kožom. Dakle pruži ruke i dade se svezati.

— Sada i gostioničara! — naredi narednik.

— I mene? — upita Pirnero uplašeno. — Vi se varate, senor! Ja sam najvjerniji podanik njegovog veličanstva cara!

— Ako ste to zaista, nećete se skanjivati da nas poslušate — smijao se vojnik. — Dakle ovamo ruke!

— Evo ih — reče gostioničar pokorno. — Ali ja moram primijetiti, da nisam neprijatelj Francuza. Ja nisam Meksikanac. Ja potječem iz Pirne.

— Šta je to? Gdje to leži?

— U Saskoj.

— U Saskoj, dakle u Njemačkoj? Onda neka vas vrag odnese. Dakle brzo! Dajte ruke ovamo!

Tako su i gostioničara svezali. On se pustio bez Pogovora.

— Sada ćete nas odvesti do drugih! — zapovijedi narednik.

Uz govedara ostavi dva čovjeka na straži. Ulazna vrata su iznutra zaključali i onda se popeše uz stepenice.

Crni Gerard je ležao uz, stablo, kraj kojeg se borio. Duboki ubod bajonetom, koji je dobio uz ostale rane, ga je oborio. Mislio je da će umrijeti. Ali nije htio svoj život ostaviti ovdje, nego gore na kapiji, koju je tako hrabro i odlučno branio. Dovukao se gore i tamo je legao, dok je dolje još bitka tu i tamo trajala. Kako rado bi još dopuzao do vente da umre pred očima svoje ljubljene! Ali ne, Gerard ju je želio poštedjeti ružnog prizora smrti. Vidio je kako mu krv teče, osjećao je kako mu nestaje snaga sa crvenim valovima života; sklopio je oči; vjerovao je

da je blizu smrt, koja će ga osloboditi svih sumnji i samooptužbi. Tada s bojnog polja odjekne divlje pobjedonosno urlanje. On otvori oči.

Huarez se nalazio prijeko kod svog štaba. Desno uz osvojene francuske konje nalazilo se nekoliko Indijanaca, a naprijed su se tamo-amo komešali Apači, progoneći neprijatelja. Gerard ponovo pomisli na Resedillu. Htio ju je ipak još jednom vidjeti. Podupre se obim rukama o zemlju i uspravi. Teški ranjenik je teturao, ali mu je ipak uspjelo, nasloniti se na bedeme. Daskora se uspravi i pokuša hodati. Uspjelo je. Najprije lagano i klecajući, a onda sve brže i sigurnije. Gerard Mason dođe do otvora i otpuže kroz njega. Nije pazio na to što su mu rane krvarile.

— Resedilla, o Resedilla!

Ove riječi su čudesno djelovale. Gerard čvršće zgrabi pušku u ruku i stade se dalje vući prema venti. Nije znao da su prednja vrata zaključana. Našao ih je zatvorena. Tada pogleda kroz prozor u sobu i ugleda francuske vojnike, koje je narednik ostavio kao stražu uz govedara. Kao munja ga prožme misao da je ljubljena u opasnosti i napuni pušku i revolver. Bez razmišljanja razbije prozor. Sljedećeg časa stajao je Mason u točioni a pred njim oba vojnika, koja je narednik postavio kao stražu.

— Stoj! — poviče jedan od njih i uperi pušku.

— Huljo! — Gerard poviče samo tu riječ i obori čovjeka kundakom. Prije nego se drugi snašao, bio je i on oboren na zemlju.

— Oslobodite me, senor! — zamoli svezani Anselmo.

— Kasnije!

Gerard nije imao vremena, da se time bavi. Morao je, dok su mu još snage dopuštale, pomoći ljubljenoj. Izade na hodnik i stade se vući uz stepenice.

Kad je narednik, vođen od Pirnera, sa svojih osmero ljudi došao do tavanske prostorije, vidio je grofa i tri gospođe, kako stoje kraj prozora na zabatu, odakle su promatrali tok bitke i začuje kako govore:

— Francuze će potući do posljednjeg čovjeka!

— Oho! Tako daleko još nije! — prosikta narednik.

Sve četvero se okrene i prepadne, kad su ugledali vojnike, koji su

sa sobom vukli svezanog gostioničara.

— Oče, moj oče! — poviče Resedilla, jurnuvši Pirneru i zagrlivši ga.

— Stoj! Natrag! —zapovijedi narednik. — Nikakvih scena!

Tada mu grof priđe

— Naredniče, šta želite!

— To me ne morate pitati! — smijao se ovaj. — Tko ste vi?

— Ja sam grof Fernando de Rodriganda.

— Toga tražimo! Vi ste moj zarobljenik!

— Varate se. Ja nisam neprijatelj Francuza.

— To ćemo već vidjeti. Vežite ga!

— Mene vezati? — upita ogorčeno don Fernando. — Tko vam je dao taj nalog?

— Ne tiče vas se!

Grofa su, usprkos njegova otpora, svezali.

— A sada i ove žene! — zapovijedi narednik.

— Šta vam pada na pamet! — poviče Resedilla. — Ta mi nismo ništa učinile!

— Pokori se! — opomene ju otac oprezno. — Protivljenje ne koristi.

Tako se ona pokori. Emma također. Jedan vojnik pristupi i Karji sa užetom u rukama. Oči Indijanke su se krijesile. Bila je prava sestra Bivoljeg Čela.

Brzim pokretom zgrabila je oružje, koje je nosio o boku i izvukla ga iz korica

— Usudite se! — poviče, trгнуvši oštricu.

— Parbleu, kako su ovdje žene otrovne! — poviče narednik. — Svladajte ju!

Vojnik htjede uhvatiti Karju. Ali ona mu sjuri oštricu u tijelo. Odmah zatim zadobije ona od jednog drugog udarac kundakom po glavi, da je pala u nesvijest.

— Otpor prema pobjednicima! — poviče narednik. — To ćete ispaštati!

I okrenuvši se grofu nastavi:

— Čujem da ste bogati, grofe? Spreman sam da vas uz otkupninu pustim na slobodu.

— Koliko tražite?

— Koliko imate kod sebe?

— Čuli ste moje pitanje, naredniče. Odgovorite!

— Oho! To zvuči upravo tako, kao da ste vi onaj, koji ovdje zapovijeda! Gdje je vaš posjed?

— U gradu Meksiku.

— Ali novac imate valjda sa sobom?

— Dostajat će da se otkupim, ako se jedan sin velike nacije želi igrati razbojnika.

— Obuzdajte svoj jezik! Rat je, a mi smo gazde. Ako mislite, da je vaš gotov novac dostatan, onda morate posjedovati veliku svotu, i ja bih bio luđak, kada bih naveo određenu sumu. Gdje je vaš novac?

S ovim riječima narednik se prijeteci približi grofu. Fernando je šutio.

— No, onda ću vas prisiliti da mi date odgovor. Položite ga na pod i izbrojite mu onoliko, koliko je potrebno da progovori!

Vojnici zgrabiše starca. Jedan od njih primijeti:

— Naredniče, nešto zgodnoga sam se sjetio. Kako bi bilo da žene tučemo? Stari bi onda iz osjećajnosti bio prije prisiljen dati odgovor.

— Ti si nenaplativ! Imaš pravo! Jednu za drugom. Najprije ovu! On pokaže na Resedillu,

— Bože moj, to je nemoguće! — poviče Resedilla uplašeno.

— Senor, ta budite razumni, budite čovječni — molio je Pirnero.

— Zgrabite ju! — zapovijedi narednik kao odgovor.

Četvero njegovih ljudi ju zgrabi. Vezali su Resdilli ruke, ali se ona ipak svim snagama borila protiv grube sile.

— Stoj! — poviče grof — reći ću, gdje se nalazi novac!

Narednik mu cereći se klimne glavom. — Vidite li, kako postajete poslušni! Ali za vaš novac se više ne bojim. Ja sam svojim ljudima odobrio malu zabavu, pa neka ju imaju. Dajte mademoisele deset

udaraca a drugima isto toliko!

Glasan smijeh odjekne sa usana Francuza. Oni ponovo uhvate Resedillu, koju su nakon grofovih riječi pustili, i trudiše se da ju povuku na pod. Resedilla se očajnički branila, ali bez uspjeha.

— Prokleti nitkovi! — poviče don Fernando i baci se usprkos svoje starosti i svojih vezanih ruku na četvoricu vojnika, ali zadobije od narednika udarac kundakom, koji ga onesvijesti.

— Naprijed! Završite! — zapovijedi narednik.

Ovi ljudi su bili tako zauzeti izvođenjem svoje podla namjere, da nisu pomišljali na položaj. Jedan pogled kroz prozor bio bi ih podučio, da su potpuno izgubljeni, ako smjesta ne iskoriste jedini put, da pobjegnu plivajući preko vode. Kod zadnjeg narednikovog povika, baciše vojnici Resedillu na pod.

Ona od straha glasno zaviče za pomoć, a s time se sjedini bolni povik njezina oca.

— Najzad smo je savladali! — poviče jedan vojnik.

— Da, najzad! — začuje se duboki glas na vratima. U isto vrijeme prasne hitac, a vojnik, koji se malo prije hvalio pade.

— Stoj, tko je to? — vikne narednik.

— To je Crni Gerard!

S tim riječima ustrijeli lovac, koji je sam bio polumrtav i jedva je stajao, sljedećeg od trojice vojnika, koji su još držali Resedillu. Tada pusti da teška puška sa štropotom padne na pod i maši se revolvera. Dva hica, ispaljena brzo jedan za drugim, oborila su još drugu dvojicu, tako da je Resedilla bila slobodna i mogla skočiti na noge. Narednik je sa trojicom preostalih ljudi u prvi čas prestrašeno stajao. Sada se sabere i zaurla:

— Crni Gerard! Naprijed!

On zamahne puškom, da utuče neprijatelja. Ali strop je bio prenizak i kundak zaglavi. Zbunjen time, narednik, podigne pogled, kod toga se spotakne preko jednog od oborenih Francuza i padne. To pruži Gerardu još jednu mogućnost. On ustrijeli još jednog od trojice, koji su ga uhvatili. Tada ga obore. On se pokuša osloboditi, dva hica promaše a onda mu oduzeše revolvere.

Još mu je doduše uspjelo da sa ono preostale snage izvuče nož iz pojasa i njime bode oko sebe, ali je sljedećeg časa bio izgubljen. Narednik se podigao i dohvatio svoju pušku. Nije više htio udarati, hitac je bio sigurniji. Stoga zapovijedi ljudima, koje je Gerard nožem više puta ranio:

— Maknite se u stranu, da vas ne pogodim!

Oni poslušaju i već je stavio prst na okidač, kada Resedilla glasno krikne i zgrabi svezanim rukama cijev njegove puške. Hitac odapne, ali promaši.

— Dovraga! Maknite ovu žensku od mene!

Tim riječima zgrabi narednik pušku jednog svog vojnika. Jedan se baci na Resedillu, da bi je odvuкао, a drugi klekne na Gerarda koji se pokušao još jednom uspraviti, ali se nemoćno srušio.

— Gerard, dobri moj Gerard! — poviče Resedilla, uzalud nastojeći da se oslobodi.

— Zbogom, Resedilla! — dahne on jedva čujno. Otvor puške zjapio je tačno nad njegovim čelom.

On zatvori oči.

Kad je Bivolje Čelo, poglavica Mixteka opazio, da više nije potreban na bojnopolju, prebaci pušku preko ramena i popne se preko grebena, krenuvši Karji, svojoj sestri. Kroz otvor u ogradi uđe u unutrašnjost tvrđave i do vente. Pošto su ulazna vrata bila zaključana, skoči kroz razbijeni prozor. Ugleda Francuze, koje je Gerard oborio svojim teškim zlatnim kundakom i svezanog Anselma, koji ga zamoli, da ga oslobodi. Baš kad mu je razvezao spone, odjekne gore pucanj. Bio je to onaj, čiji metak je Resedilla tako vješto skrenula na drugu stranu.

Smjesta poleti Bivolje Čelo uza stube. Stigne u času kad je narednik upravio otvor puške na Gerardovo čelo.

— Pas!

S tom riječi grune mu poglavica tako kundak u stranu, da je odbacio Francuza nekoliko koraka daleko. Drugi udarac kundakom zahvatio je vojnika, koji je klečao na Gerardu. U trenu se poglavica okrene. Spazi posljednjeg, koji je držao Resedillu. Podigne pušku,

odjekne pucanj i Francuz, koji je od užasa zateturaao natraške, padne. Sljedeći korak Mixteka bio je upravljen Karji. Ona je još ležala na podu onesviještena od udarca koji je zadobila. Čelo joj je bilo podliveno krvlju.

— To su učinili Francuzi? — upita poglavica bijesno.

— Da — dahne Resedilla. — Ona se branila, ubola je vojnika.

— Ah, ona je od roda Mixteka! — reče on ponosno.

— Bivolje Čelo će je osvetiti. Tko zapovijeda ovim psima?

— Onaj narednik. — Resedilla pokaže na vojnika, koji se savijao od bolova.

— Šta je htio od vas?

— Htio je grofov novac a nas tri je htio dati izbičevat. Seniorita Karja je dobila udarac, koji ju je oborio. Seniorita Emma se srušila u nesvijest, a mene su bacili na pod, da me tuku.

Bivolje Čelo zaškripi zubima. — Smrt bi bila preblaga; pas će to okajati!

On pristupi naredniku, koji se opet upola pridigao, obori ga snažnim udarcem noge na pod, klekne na njega i izvuče nož.

— Nebesa, šta ćete učiniti? — zajaukne narednik.

— Ti nisi čovjek nego zvijer — odgovori poglavica. — Ti si tukao kćerku Mixteka, ja ću te živoga skalpirati.

— Bože, o Bože, nemoj! — urlao je zdvojni Francuz.

— Ne zovi svog Boga, jer ti si vrag!

— Radije me ubijte!

— Oh, ne činite to, senor! — zamoli Resedilla stresavši se.

— On je zaslužio još gore — ljutio se Indijanac. — Bivolje Čelo nije krvnik, ali kćerka Mixteka mora biti osvećena!

Osuđenik na ovu strašnu kaznu je molio za milost. Resedilla i njezin otac su također molili za njega i tako je razbješnjeli poglavica popustio.

— Kukavica si i osjetljiv kao stara squaw. Takav skalp ništa ne vrijedi — progundā Bivolje Čelo i zabode mu nož u srce.

Pirnero se zatvorenih očiju naslonio na zid. Mixteka mu pride,

prodrma ga i reče:

— Moj bijeli brat može otvorit! oči, jer je gotovo. Riješit ću te spona a druge isto.

Razreže uzice, kojima su Francuzi svezali svoje žrtve. Tada se začuše brzi koraci uza stube. Uđe Sternau uz Munjom i Marianom, sva trojica s oružjem u rukama.

— Ah, Bivolje Čelo je čistio! — reče Sternau s olakšanjem.

— Prije toga Crni Gerard — odbije skromno crvenokožac.

Munja opazi Emmu kako leži na zemlji i požuri k njoj. — Gospode, zar je mrtva? — upita.

Sternau klekne pored nje i pregleda ju. — Samo nesvjestica — umiri ga.

— A kćerka Mixteka? — upita Bivolje Čelo.

Sternau pregleda i ovu.

— Jaka rana od udarca, drugo ništa — objasni liječnik.

Onda pristupi grofu, koji se počeo polagano oporavljati od udarca kundakom. Kad je liječnik upravio pogled na Gerarda, smrači mu se čelo.

— Bože, još nisam vidio tako izrešetanog i tako probodenog čovjeka! Najprije ga treba previti, da se spriječi daljnje krvarenje.

— Dakle nije mrtav? — upita Mariano.

— Ne. Tek kasnije ću moći vidjeti jesu li mu rane smrtonosne ili ne. Prihvatite, prijatelji! Oprezno ćemo ga odnijeti na neki krevet.

Pošto na bojnom polju nije više bilo posla, doskora se našlo ruku, koje su onesviještene odnijeli u posebne sobe. Sada je započela glavna Sternauova djelatnost.

Mrtvi Francuzi su bili otpremljeni i položeni u skupni grob, u koji su metnuti i oni, koji su pali na bojnom polju, nakon što im ja oduzeto što se moglo upotrijebiti.

11. NAKON INDIJANSKE BITKE

Kad više nije trebalo ispuniti nikakav ratni zadatak, pođe Medvjede Oko naljevo dolje k rijeci gdje je preko jednog vrha stršilo više stabala. Nekoliko minuta kasnije ode i Medvjede Srce, tobože nenamjerno, k istom grmlju. Iza grmlja pasao je konj Medvjedeg Oka. On sam stajao je na obali i pratio tok vode, kad začuje šum.

Poglavica ne smije nikada dozvoliti da netko treći vidi kakve nježne osjećaje gaji prema članovima svoje porodice. Bilo je nemoguće da braća pred očima drugih pokažu svoje veselje zbog ponovnog viđenja. Stoga se Medvjede Oko povukao na ovo zaklonjeno mjesto i stoga ga je Medvjede Srce slijedio tako tačno, kao da je ovaj sastanak bio unaprijed dogovoren,

Dok je Medvjede Oko tako stajao, obgrle ga dvije ruke a Medvjede Srce reče pun ljubavi:

— Schi tische — brate moj!

— Schi nta-ye — brate moj! — odgovori Medvjede Oko, koji ga sada isto zagrlj.

Zapravo te riječi ne znače samo »brat«. Jer Apači imaju osobite oznake za starijeg i mlađeg brata. Isto je slučaj kod sestara i drugih srodnika, »Schi fcische« znači »moj mladi brat«, a »sohi nta-ye« znači »moj stariji brat«. Braća se neće nikada jednostavno nazivati »brat«, nego će uvijek dodati oznaku »stariji« ili »mlađi«. Prvu oznaku izražava stanovito poštovanje, dok u drugoj leži iskrena nježnost.

Oni sjednu na obalu, zagrlje se i pogledaju u oči. Tada Medvjede Srce čvrsto pritisne brata k sebi i reče:

— Ti nosiš ratne boje.

— I ti — odgovori Medvjede Oko, koji je smjesta pogodio namjeru starijeg brata i od srca joj se veselio.

— Ratna boja sakriva tvoje lice — nastavi Medvjede Srce.

— Ono se ne vidi — potvrdi Medvjede Oko.

— Kraj naših nogu teče voda.

— Boja nestaje sa vodom.

— Hoćeš li mi pokazati svoje lice?

— I ti meni svoje?

Priđu k vodi i uklone plavilo, crvenilo i crnilo, koje im je nagrđivalo lica. Tada se pogledaše. Bili su vrlo slični! Medvjede Oko bio je ista, iako mlađa, slika i prilika Medvjedeg Srca.

— Tvoje lice je lijepo! — izjavi poglavica Medvjede Srce svom bratu.

— A tvoje je lice velikog poglavice.

— Ja nisam poglavica, ja sam tvoj brat!

Bili su tako sretni, tako veseli, kao dva dječaka, koji još smiju govoriti glasom srca.

— Šesnaest zima bio si odsutan — reče Medvjede Oko.

— Ti si bio dijete, kad sam otišao.

— A ti veliki poglavica. Zašto se nisi vratio?

— Kasnije ću ti pričati. Kad sam otišao, živio je još moj otac.

— On je mrtav.

— Kako je umro?

— U borbi, nakon što je ubio jedanaest Komanča.

— Tada je otišao na vječna lovišta, gdje će ga posluživati duše Komanča. One će biti njegovi robovi. Jesi li bio uz njega, kad mu je duša napuštala tijelo?

— Glava mu je ležala u mojem krilu, kad je umirao. Njegova zadnja riječ bila je tvoje ime.

Medvjede Srce je neko vrijeme šutio u svečanoj tronutosti.

— Jesi li mu podigao nadgrobni spomenik? — upita zatim.

— Da. On sjedi u grobu na svom konju, na njemu su svi skalpovi i totemi, u rukama drži svoje oružje.

— Posjetit ću njegov nadgrobni spomenik i tamo ću se pomoliti Velikom Duhu. Kad je umro, izgubili su Apači dobrog oca i velikog poglavicu.

— Molili su me, da mu budem nasljednik.

— I to si postao?

— Ne odmah, jer ti si bio dostojniji od mene. Naše pleme je bilo pet ljeta i pet zima bez pravog poglavice. Kad se ni tada nisi vratio, nisam mogao više odolijevati njihovim molbama, ali sam te ipak neprekidno tražio!

— Dakle si još uvijek imao nade da ćeš me naći?

— Slijedio sam tvoj trag dok ga nisam izgubio. Saznao sam, da su te zadnji puta vidjeli u Guaymasu.

— Pravo si čuo. Izvijestit ću te opširnije.

— Od danas ćeš ti biti poglavica!

— Ne!

— Ti si stariji!

— Ti si hrabar kao i ja!

— Ali nisam tako mudar i iskusan!

— To kažeš samo ti, moj brat! Ja sada imam još mnogo posla. Moram pratiti moje prijatelje i boriti se s njihovim neprijateljima. Kada se vratim, naći ću drugo pleme, koje će me zamoliti, da mu budem poglavicom.

— Brate moj, ti nisi samo hrabar i mudar, nego imaš srce dobrog brata. Stoga će moj život tebi pripadati do zadnjeg daha.

Ponovo se zagriše srdačno i iskreno.

Nastade stanka, za vrijeme koje su se oba crvenokošca prepustila svojim osjećajima. Onda reče Medvjede Srce:

— Kad sam otišao, živjela je i moja majka. Bila je najbolja majka dokle sežu lovišta crvenih ljudi.

— Govoriš istinu. Vidio sam mnoge majke, ali nijednu kao nju.

— Je li i ona otišla k Velikom Duhu?

— Ne. Ona još živi.

Tada Medvjede Srce u neobuzdanoj radosti raširi ruke prema zapadu i poviče:

— O majko, majko! Manitou, ti dobri, ti milostivi duše, hvala ti, da si mi uzdržao onu, koja mi je dala život. Kad sam otišao brojala je pet

puta deset zima.

— Sada broji šest puta deset i pet zime — doda Medvjede Oko.

— Kakva je snaga njenog tijela?

— Tijelo joj je snažno a duša svijetla, ali oči su joj tamne.

— Ne vidi više dobro?

— Ona više ne vidi svjetlo sunca.

— O Manitou! Ona je slijepa? — upita prestrašeno Medvjede Srce.

— Od kada?

— Već dvije zime i jedno ljeto.

— Tko je kriv, da joj je svjetlo oduzeto?

— Zao duh ju je nahukao i navukao joj kožicu preko oka.

— Što veli vrač na to?

— On joj je dao mnoge lijekove. Priredio joj je slatka i gorka pića, stavljao joj trave i korijenje, ali zao duh nije htio otići.

— Znam sredstvo koje će joj možda pomoći. Imam blijedog prijatelja, koji je veliki vrač,

— Jedno blijedo lice? Zao duh ne bježi pred blijedim licem.

— Uff! Ali ovo blijedo lice vrijedi kao četiri crvenih poglavica.

Medvjede Oko ga iznenađeno pogleda. — Zar se moj brat šali sa mnom?

— O ne. Ovo blijedo lice je već mnogim slijepcima vratilo sunce.

— Kako se zove taj čovjek?

— Sternau.

— To je strano, nepoznata ime. Taj čovjek će biti kao vlat trave u savani; ima ih na milijune.

— Poznaješ li ime Matava-se?

— Gospodara Stijene? Tko ga ne bi poznavao? Bio je to veliki lovac u bregovima i u savani,

— Gospodar Stijene se u svom narodu zove Sternau. On je bio sa mnom za vrijeme mog odsustva,

— Uff! Gospodar Stijene je tvoj prijatelj? — upita Medvjede Oko radosno iznenađen. — Gdje je?

— Ovdje! Kod tvrđave Guadalupe! On je zapovijedao tvrđavom i

odbio napad Francuza.

— Kad je došao u tvrđavu?

— Kod četvrog dijela sunca.

— Ima li mnogo ratnika?

— Ne, ali oni koji su s njime, slavni su.

— Kako se zovu?

Lagani smiješak prijeđe licem Medvjede Srca, kad je odgovorio:

— Zovu se Schosch-in-liett.

— Medvjede Srce! Zar si ti s njim došao?

— Da. Ovih šesnaest zima bio sam s njim na jednom otoku u velikoj vodi. Još ću ti o tome pričati. Zatim su s njim Munja i Bivolje Čelo.

— To su vrlo slavni ratnici.

— Još su neki s njim, kako ćeš vidjeti. On je poglavice svih bolesti. On ima mali nož, kojim načini u oku rupu, da svjetlo suncu može prodrijeti unutra.

— Onda ću Gospodara Stijene zamoliti da pođe sa Apačima da bi mojoj majci vratio sunce.

— Hajde da odmah pođemo k njemu!

— Da, hodi. Neka se majka veseli, što se Medvjede Srce vratio, jer on će joj dovesti vrača, koji će izliječiti njeno oko!

Indijančeva lice blistalo je od radosti, što će opet vidjeti svoju majku,

— Stoj! — reče Medvjede Oko. — Mi smo se oprali!

— Uff! — smješкао se Medvjede Srce i izvadi zdjelicu sa bojama, koju svaki Indijanac u ratu nosi sa sobom, i iza grmlja kod rijeke bojadisali su jedan drugom lice takvom ozbiljnošću, kao da se radi o značajnom umjetničkom djelu.

Kad su izašli iza grmlja i vraćali se ozbiljno i odmjereno prema bojnopolju, malo ljudi bi naslutilo, da se malo prije odigrala tako srdačna scena na obali Rio Grande.

Najprije su odjahali predsjedniku Huarezu, koji je upravo došao na bojno polje. Indijanci su svoje mrtve donijeli na jedno mjesto, da bi

uvečer nad njima obavili mrtvačku naricaljku. Pali Francuzi bili su većim dijelom već pokopani od stanovnika tvrđave.

Ako se Indijanac nalazi u svom porodičnom krugu onda sebe naziva »ja«, dakle govori u prvom licu, Ali nasuprot drugih on sebe uvijek naziva svojim imenom, tako da neupućeni može lako pomisliti, da govori o trećoj osobi, koja uopće nije prisutna. Braća su se za vrijeme svog razgovora služila izrazom »Ja«. Od tada su progovorili većinom u trećem licu.

Kad je Huarez opazio oba Indijanca kako dolaze, zaustavi konja, pokaže oko sebe i reče:

— Tomahawk Apača imao je bogatu žetvu.

— Haug! — odgovori Medvjede Oko jednostavno. Predsjednikov pogled počivao je na Medvjedem Srcu.

— Ah — upita — ovaj poglavica je Schosch-in-liett?

— Da — potvrdi njegov brat.

— Čuo sam da je nestao.

— Dobro si čuo, ali danas je poglavica opet došao.

Tada poprimi predsjednikovo lice zamišljeni izraz.

— Sada znam, sada se sjećam. Poznaje li moj brat Medvjede Srce Haciendu del Erina?

— On ju poznaje — odgovori upitani.

— Njezin vlasnik bio je jednom kod mene, dok sam još bio viši sudac, i pričao mi o nestalim ljudima, među kojima je bio i Medvjede Srce. — I ponovo se prekinuvši, upita: — Jesu li Apači danas osvojili mnogo skalpova i plijena?

Huarez je odmah prešao na drugi predmet, jer je iz iskustva znao, da Indijanci ne vole ispitivanje.

— Medvjede Oko je plijen poklonio svojim ratnicima on ne zna, je li velik — glasio je ponosni odgovor.

— Sigurno ima tristo pušaka?

Medvjede Oko klimne.

— I isto toliko konja, osim municije?

Ponovo klimanje.

— Hoće li mi to moj brat prodati?

Poglavica zatrese glavom.

— Apački ratnici trebaju puške i metke — odgovori.

— Imaš pravo. Ali konje mogu kupiti?

— Oni pripadaju mojim ratnicima. Pitaj ih!

— Moram u Cihuahuu. Hoće li me moj brat Medvjede Oko pratiti?

— Da, jer ti je dao svoju riječ.

— Onda ćemo Francuze protjerati odande. Prije toga ćemo se odmoriti. Čujem da u tvrđavi ima venta. Ja ću tamo stanovati. Hoće li me moja braća pratiti?

Umjesto odgovora oba Apača okrenuše konje i odjahaše tako sa Huarezom u tvrđavu. Nedaleko uz rijeku, podigli su njihovi ratnici logor gdje su bili zaposleni dijeljenjem plijena. Kad su jahači stigli do vente, vladao je tamo žustri život. Većina lovaca sjedili su u gostinjskoj sobi, gdje su pili i pušili. Indijanci su dolazili i odlazili, ne da piju, jer im je to Medvjede Oko zabranio, nego da u dućanu prodaju svoj plijen. Stoga je Pirnero imao neobično mnogo posla. Pomagalo mu je nekoliko govedara a i Resedilla ga je podupirala svim snagama. Upravo kad je Huarez sjahao, izašao je Pirnero iz dućana i htio je prijeko, ali kad je ugledao trojicu muškaraca, iziđe pred vrata. Huarez je imao oštro oko, pa je u Pirneru prepoznao nadaleko poznatog gostioničara.

— Jeste li vi senor Pirnero? — upita.

— Da — odgovori starac.

— Poznajete li me?

— Ne.

— Ja se zovem Benito Huarez.

Tada gostioničar široko otvori oči. — Senor Huarez, predsjednik?

— Da.

— Oh, kakva sreća zapada moju kuću! Uđite, molim, uđite, senor!

— Sreća, koja zapada vašu kuću, malo me dira — smješkao se Huarez. — Bilo bi mi draže, da u vašoj kući mene zapadne sreća. Imate li sobu za mene?

— Oh, salon!

— Mogu li jesti i spavati?

— Isto tako dobro kao u glavnom gradu.

— Onda me odvedite u sobu i pobrinite se za mog konja!

S tim riječima Huarez preda životinju jednom od govedara i pođe za gostioničarom uza stube, dok su oba poglavice ušli u gostinjsku sobu. Pirnero odvede Juareza u oveću sobu, koju je nazivao svojim »salonom«. Bila je to ista soba koju je bio prepustio Crnom Gerardu. Kad su ušli podigoše se grof i Mariano, koji su zajedno sjedili na divanu. I Sternau je bio prisutan.

— Senor, tu će biti vaša soba — reče Pirnero.

Huarez pogleda gostioničara. — Ali već je nastanjena — odgovori. — Tko su — tko — tko je.

Njegov pogled je pao na grofa i iznenađeno se na njemu zadržao.

— Don Fernando de Rodriganda, jeste li to vi? Ali ne, vi to ne možete biti, jer taj čovjek je umro prije mnogo godina i pokopan je. Tu se sigurno radi o sličnosti, koja naravno granjči sa čudom!

— Senor Huarez, vi se ne varate, Ja sam onaj kojeg ste spomenuli — odgovori starac smiješeći se.

— Ali kako je to moguće? Ta vi ste odavna pokopani?

— Bio sam doduše pokopan, ali nisam bio mrtav.

— Ove riječi ne razumijem.

— Uskoro ćete ih razumjeti. Zahvaljujem nebesima, što su me dovela u vezu s vama i molim vas, da mi zbog mojih stvari posvetite danas jedan sat. To je od najveće važnosti.

— Ah, vi me sve više iznenađujete! Ali, zar mi nećete predstaviti ovu gospodu?

Grof reče imena Mariana i Sternaua. Kad je čuo ovo posljednje, Huarez, koji je imao izvanredno pamćenje, iznenađeno prisluhne.

— Sternau? To sam ime već negdje čuo. Vi ste liječnik. Ah! Sjećam se! Poznajete li Pedra Arbelleza?

— Haciendera? — upita Sternau. — Poznajem ga, bio sam kod njega. Tada sam imao čast, da vam budem predstavljen.

— Počinjem se sjećati i sve se više čudim. Ali Arbellez me je izvijestio, da ste vi s nizom drugih osoba na zagonetni način netragom

nestali?

— Arbellez je govorio istinu. Ovaj slučaj stoji također u vezi sa stvari grofa Rodrigande. Mi smo morali nestati iz istog razloga, iz kojega je i don Fernando maknut s puta.

— Tu mora da se radi o strašnom zločinu!

— Ne o jednom jedinom zločinu, nego o cijelom nizu zločina.

— I stoga želi don Fernando govoriti sa mnom? Onda vam stojim na raspolaganju danas u več, dokle god me trebate.

— Zapovijedate li, da se preselimo, senor?

— Ne, ne, uzet ću drugu sobu. Mi smo u ratu i tada se mora snaći, kako se može.

— Onda dozvolite, senor, da izdam potrebne naloge za smještaj vas i vaše pratnje!

— Nemojte se truditi oko mene! To će učiniti Crni Gerard, kojemu sam predao zapovjedništvo.

— Taj lovac mi je predao zapovjedništvo u tvrđavi, iako nisam htio pristati, a osim toga nije u stanju izdavati naloge, jer dolje leži teško ranjen.

— Gerard ranjen? Taj hrabri vjerni čovjek. Mogu li ga vidjeti?

— Zapravo to ne bih smio dozvoliti. On je tako slab, da se može očekivati najgore,

— Bit ću oprezan.

— Onda me slijedite, senor!

Sternau s predsjednikom pristupi krevetu. Tamo je ležao Gerard. Pred njim je sjedjela Emma Arbellez.

Sternau reče tiho:

— Je li se što promijenilo?

— Ne — šapne Emma.

— Nije otvorio oči?

— Ne.

— Niti riječi progovorio?

— Činilo mi se da razumijem jednu riječ. Ali na znam, smije li bolničarka brbljati!

— Liječniku se mora sva reći. Osim tog vjerujem, da ću pogoditi tu riječ. Zove se — Resedilla.

Emma iznenađeno pogleda Sternaua. — Zar ste vi sveznajući? — prišapne mu.

— Ne, ali pažljiv.

— Tko je ta Resedilla? — upita Huarez znatiželjno.

— Gostioničareva kćerka!

— Ah! On ju ljubi?

— Mnogo i iskreno — objasni Sternau, — sada dođite pogledati!

Gerard, snažni lovac, ležao je poput voštane lutke. Izgledalo je da ni kap krvi ne teče njegovim žilama.

Huarez je mračan stajao uz krevet. On pruži Strnauu desnicu i prošapta: — Ako ga spasite, možete računati na moju zahvalnost,

Vani je čekao gostioničar, koji je trebao Huarezu dodijeliti drugu sobu. Kad su se tada obojica našla u u njoj, reče predsjednik Pirneru:

— Imate li vi porodicu?

— Samo jednu kćerku.

— A šta će biti jednog dana s vašom trgovinom. Kad vi umrete?

— Tu će dobiti Resedilla.

— Sama se neće moći brinu!

Bila je to voda na mlin starca. On brzo odgovori:

— Priča sa zetom je moja slabost! Djevojka neće da se uda!

— Onda je prisilite.

— Resedillu prisiliti? Nemoguće! Šta ona hoće, to i provede.

Predsjednik smiješeći se pogleda Pirnera i odgovori:

— Hm — tu je prije svega Crni Gerard! Ima li on mane?

— Ne. On je vrijedan čovjek. Ali ja sam s njim loše postupao. On je kod mene stanovao, a da nisam znao, tko je. Onda sam mu rekao da je glup i lakouman i svađao se s njim što pije samo jedan julep. Proklete ženidbene priče daju čovjeku mnogo posla.

Huarez, koji je inače bio tako šutljiv, ozbiljan čovjek, ipak je volio malu šalu. Ovaj razgovor ga je zabavljao. Stoga upita:

— Dakle ne mislite, da će vam Crni Gerard učiniti uslugu i oženiti

vašu kćerku?

— On sigurno ne. S time sam na žalost sve pokvario. Oh, senor, kad bi vi htjeli reći koju dobru riječ za mene.

— To je svakako loše. Ali možda bih ipak mogao pokušati izgladiti stvar.

— Da, senor, učinite mi tu uslugu! — zamoli Pirnero. — Rado sam spreman na svaku protuuslugu.

— Dobro! Ali recite, stari Pirnero, zašto ste se dali tako zaskočiti od tih Francuza? Zar niste pomišljali na obranu?

— Obranu? Naravno! Najprije htjedoh požuriti u skladište pušaka, gdje mi leže puške za prodaju. Ali tada sam na brzinu diplomatski promislio, da će doći pomoć. Stoga se nisam s tim Francuzima niti mnogo sudio, to su učinili drugi. Jednom dobrom diplomati naime ne pada na pamet, da se daje ubiti na bojnopolju. On počne rat a narod ga vodi. To je diplomatsko porijeklo.

Huarez je postao ozbiljan.

— Imate pravo, Pirnero. — Napoleon Mali u Parizu nam je zamijesio rat. On je diplomat. A naš se narod zbog toga mora dati preklati. Ja sam Meksiku dao mir, i bio bih ga održao. Slušali su me, jer su me voljeli cijenili i bojali me se. Svaki narod ima pravo da sam sobom upravlja. To je pisalo na mojoj zastavi a ja sam morao sa tom zastavom bježati do El Paso del Norte, najudaljenijeg kuta u zemlji. Neko drugi bi se zahvalio. Ja ne, jer moje pravo je dosta jako da se uhvatim u koštac sa francuskim uljezima. Stoga puštam da se vije moja zastava i ponovo ću doći, brže nego što sam otišao, da bih je istaknuo u glavnom gradu, kao znak, da svaki narod smije stvarati svoju povijest i da ovdje postoje otvorene oči, koje ne može zaslijepiti francuski lažni sjaj.

Huarez pruži gostioničaru ruku i reče izvrnuvši na šalu:

— Vi vidite, senor Pirnero, da svi diplomate nisu sretni. Ali ne dajte se u tom spriječiti, da budete jedan od dobrih, jer ako netko iskreno to želi, ipak će odnijeti pobjedu.

— Da, mi ćemo pobijediti! — poviče gostioničar. — Vi u Meksiku a ja sa mojom ženidbenom pričom! Mi ćemo pobijediti, jer vi ćete se zauzeti za mene, a ja ću se zauzeti za vas. U to se možete pouzdati!

— Dobro je tako! Dakle idite i pošaljite mi jela i pića, a kad moji ljudi zapitaju za mene, recite im u kojoj sam sobi!

Gostioničar požuri dolje. Resedilla je morala biti u kuhinji da se pobrine za predsjednika, dok je njezin otac preuzeo ostale dužnosti. Tek oko večeri uhvatili su malo slobodna vremena, jer su svi izišli da gledaju žalobne svečanosti Apača. Tako je starac sjedio kraj svog prozora i za jačanje srca pio jedan julep. Resedilla je išla gore-dolje i pospremala posuđe. Upravo je opet stajala u njegovoj blizini da odnese neke čaše, kad on poviče:

— Resedilla!

— Da.

— Pogledaj me!

Pirnero učini kraj toga svečano lice a Resedilla ga znatiželjno pogleda.

— Dakle? — upita. — Kako izgledam? Kakav ti se činim u ovom času?

Resedilla je poznavala slabost svoga oca. Stoga odgovori:

— Kao veliki diplomat, oče.

— Zaista? Da? Dakle vidiš, Resedilla, sada si se pokazala kao diplomatkinja. Tu diplomatsku oštroumnost imaš od mene. Ali slušaj! Konačno ću postati tast!

Pirnero je to rekao sa toliko dostojanstva, da je Resedilla s mukom zadržala smijeh,

— A odakle ti to znaš?

— Od predsjednika Hureza! Iz njegovih ustiju!

To je Resedilli bilo ipak previše. Pogleda oca sa bezgraničnim čuđenjem,

— Od Huareza? Ti se šališ!

— Ne pada mi na pamet. Ti znaš da tako iskusnom diplomati kao što sam ja nije teško, čak i najtežu stvar dovesti na pravi kolosijek. Ja sam jednostavno zamolio predsjednika, da mi nađe jednog zeta i on mi je to obećao. On mi je čak otvoreno rekao, koga želi za mog zeta.

Resedilla pocrveni.

— Dakle, zar ne želiš saznati? — umiljavao se on.

— To neće ništa koristiti — odgovori ona.

— Neće koristiti? Ah, gledaj ti nju! Ti ga neće htjeti uzeti?

— Da li ga ja hoću, to najzad nije glavno. Ali, hoće li on mene?

Starac lagano prođe rukom kroz kosu i malo hrakne. — Da, to je svakako najvažnije. Što ti misliš o tome?

— Oh, mene još nije nijedan htio, oče!

— Glupost! Ti nisi nikome dala blizu. Osim toga me nešto kod te priče brine. Reci mi, Resedilla, jesi li možda bacila oko na Jastrebov Kljun, je li?

— Na Jastrebov Kljun? — upita ona uplašeno.

— Da, koji smatra da je cijeli svijet velika pljuvačnica a sok uvijek čovjeku štrca ravno pored nosa!

— A kako dolaziš na tu pomisao?

— Hm! Znaš, da sam diplomat.

Tada se Resedilla glasno i veselo nasmije:

— Ne brini! Toga čovjeka ne bih željela za muža!

— Sada mi je znatno lakše pri duši. Onaj, kojega ja mislim, a kojega i Huarez hoće, je vrijedan momak. Da samo nisam učinio toliko gluposti! Uopće nisam postupao s njim kao zetom. Zamisli samo! Zar je zapravo moguće, takvom čovjeku predbaciti, da pije samo jedan julep?

Sada je Resedilla bilo najednom jasno, koga otac misli. Ona se zažari do ušiju i okrene se, da sakrije svoju zbunjenost.

— Pogađaš li sada? — upita on. — Mislim Crnog Gerarda.

— Ta ja sam rekla, šta je u toj stvari najvažnije.

— Da li mari za tebe? Da, sigurno! Ali mi se činilo da ti ne želiš ništa znati o njemu. U zadnje ga vrijeme nisi gledala, ali danas, kad se tako zauzeo za nas, nisi se još nijednom za njega pobrinula.

Resedilla je stajala kraj drugog stola, okrenula je ocu leđa i nije odgovarala.

— Dakle, brani se! — opomene on.

Sada odjekne u sobi jedan neobično duboki uzdah, kao kad netko svom snagom nastoji da potisne nešto što mu snažno izvire iz srca.

Ovaj uzdah dolazio je iz Resedillinih grudiju i onda ona naglo brižne u žestoko jecanje, koje više nije mogla obuzdati. Rukama je prekrila oči i glasno plačući napustila sobu. Pirnero je uplašeno gledao za njom, dok nije nestala iza vratiju.

— Do vraga, šta je to bilo! — reče sam sebi. — To je bila tuga i jad, kakvi nisu uobičajeni u Pirni. Ona neće da zna išta o njemu, to je jasno kao dan. Jadno dijete! Da li da je zaista objesim na nekoga, kome nije dobro? Ne! Reći ću joj, da ne mora Crnog Gerarda uopće pogledati,

Podigne se, da pođe u kuhinju, ali je ušao jedan, o kome je prije bilo govora: Jastrebov Kljun, yankea-lovac. Odjeća mu je bila zamrljana krvlju, očit dokaz, da je hrabro sudjelovao u boju. Pirnero se zaustavi i premjeri ga od glave do pete!

— Gospode, kako to izgledate! — poviče.

Amerikanac mu dobaci ne preudvoran pogled.

— Računam, da izgledam drugačije nego netko, tko je ostao u sobi, dok su oko naših glava zujali meci. Dajte mi jedan julep, ali brzo, to vam je jedina mogućnost, da posve ne izgubite moje poštovanje!

— Julep ćete dobiti, ali vaše poštovanje ne trebam. Ta ja sam dosta poznat kao diplomat i poznavalac bitaka, pa nisam naročito upućen na vaše divljenje!

S tim riječima pođe Pirnero ponosno uzdignuta čela do tezge za točenje da donese rakiju i kad ju je stavio pred gosta, upita:

— Kako to da ste uopće kod mene?

Jastrebov Kljun iznenađeno pogleda gostioničara. — Dolazim radi julepa, računam.

— Ali upravo sada.

Amerikanac zašilji usne, okrene se prema njemu i pljune mu tako blizu kraj nosa, da je Pirnero uplašeno odskočio i upita:

— Zašto upravo sada?

— Mislio sam, da se sada svi nalaze kod Indijanaca.

— Pih! Ja sam dosta Indijanaca vidio za cijeli život.

— Ali ne takve ceremonije kao danas.

— Sa ili bez ceremonije, računam da Indijanac ostaje svakako Indijanac. Ali sada moram govoriti sa Huarezom. Gdje je on?

— Gore u svojoj sobi.

— Hoćete li mi reći, gdje je soba?

— Odvest ću vas. Slijedite me, senor Jastrebov Kljun!

Pirnero je zaista bio tako učtiv, da je lovca gore odveo.

Tamo pokuca na vrata, ali nije bilo odgovora i kad ih je oprezno otvorio, nađe sobu praznu. Nezadovoljno zaklima glavom.

— Zar je otišao k Indijancima? — reče. — Onda bih ja bio jedini, koji nije napustio svoje mjesto. Tamo prijeko čujem glasove. Čini mi se, da je među njima i predsjednikov.

— Tko je to prijeko?

— Tu leži Crni Gerard, koji je u borbi bio skoro ubijen. Kucat ću.

— Zar smijete smetati?

— O naravno. Ja sam tako dobro poznat s Huarezom, da ne trebamo jedan prema drugome imati naročitog obzira.

Pirnero zaista priđe k vratima i pokuca. Mariano otvori i upita ih što žele.

12. NA KAPIJI SMRTI

Huarez je bio izišao iz svoje sobe i susreo je Sternaua, koji je bio pošao da vidi kako je ranjenicima. Nekoliko kratkih primjedbi, koje su izmijenili, dale su povoda predsjedniku, da već sada grofu omogući razgovor. Tako su obojica ušli k njemu. Tokom razgovora je predsjednik saznao događaje, koji su se odnosili na porodicu Rodriganda.

— Čovjek bi pomislio da je sve to nemoguće — rekao je. — I čovjek se s odvratnošću pita da li zaista postoje tako strašni ljudi kao što je taj Landola i oba Corteja. Senor Mariano, vi ste zaista uvjereni da ste nećak grofa Fernanda?

— Ne mogu u to sumnjati. I don Fernando je tog mišljenja.

— Dakle znači, da treba unijeti svjetla u one tačke, koje su sada još mračne. Ono što ja mogu tome doprinijeti, svakako ću učiniti.

— Vrlo će nam koristiti, ako možemo računati na vašu pomoć — odgovori Fernando.

— On — reče skromno Huarez — moja pomoć za sada još ne znači mnogo. Ali se nadam, da ću vam uskoro moći dokazati, koliko saučešće osjećam za vas. Francuskom vladanju je određen vrlo kratak rok, kako se po svemu čini. S njime će se srušiti labavo nadvojvodino prijestolje. Onda sam opet ja gospodar zemlje i čim stignem u glavni grad, moj će prvi nalog biti, da se otvori grobnica Rodriganda. Nadam se da će mi onda pasti u ruke ovaj Pablo Cortejo, s kojim i ja imam urediti račune.

— Neće biti teško uhvatiti ga — reče Sternau.

— Pablo Cortejo nije više u glavnom gradu. On želi postati predsjednik.

— Zaista? To je upravo smiješno! Zar je našao pristaše?

— Pantera Juga agitira za njega.

— To me čudi. Jer ja poznajem Panteru Jugu kao čovjeka koji voli svoju domovinu. Vjerujem, da će on smjesta preći k vama, čim bude

pobjeda na vašoj strani.

— I ja vjerujem u vjernost i privrženost divljeg Juana Alvareza, koji već godinama čvrsto pristaje uz mene i uz stvar Meksika.

— Ima li netko pojma, gdje se sada nalazi Cortejo?

— On je otišao iz glavnog grada u južni predio, gdje Alvarez ima gotovo neograničenu moć.

U tom času je Pirnero prekinuo razgovor i otvorio vrata. — Senor Jastrebov Kljun bi želio govoriti sa senorom predsjednikom — najavi i povuče se.

Huarez istupi nekoliko koraka. — Jastrebov Kljun, izviđač? Dolazite li u tajnoj stvari?

— O ne. Ova gospoda već znaju, što vam moram reći, sir.

Huarez pozorno promotri Sjeveroamerikanca. — Sjedite, senor! — reče, pokazujući na stolicu. — Imate li poruku za mene?

Lovac je isto tako pozorno promatrao predsjednika, kao što je ovaj njega promatrao i zašilji usta, da ispljune mlaz duhanskog soka pred sebe, a onda mu padne na pamet, da to možda ipak ne bi bilo pristojno u prisutnosti predsjednika Meksika.

— Računam, da ste dobro pogodili, sir. Zaista imam poruku, koju vam moram izručiti,

— Od koga? — upita Huarez.

— Od jednog Engleza.

— Ja svakako očekujem od jednog takvog vrlo važnu poruku.

— Računam, da je to ta, koju donosim.

— Kako se zove taj Englez?

— To je lord Henry Dryden, grof od Nottinghama.

Huarez učini iznenađeno lice. — Dryden? Pred neko vrijeme mi je uspjelo, da mu učinim uslugu. Ako mi sada šalje poruku, bit će to nešto ličnoga. Gdje se on nalazi?

— U El Refugio, blizu ušća Rio Grande!

— Odatle bi trebala doći očekivana poruka!

— Tačno! Ja sam onaj, koji je donosim. Lord Dryden je tajni opunomoćenik Engleske, kojeg očekujete.

— Tko bi to pomislio! Neka je dobro došao! Ali recite, što donosi?
Na inače tako mirnom predsjednikovom licu, opazala se krajnja napetost.

— Sreću — naglasi Amerikanac. — Prisluškivao sam razgovor, iz kojeg sam saznao, da je lord u Londonu uložio truda, da bi djelovao u vašu korist. On je mnogo doprinio tome, da se Engleska pridružila sa svojom prijetnjom Sjedinjenim Državama protiv Francuske. Sada je on tako uvjeren u uspjeh, da tvrdi, da je blizu vrijeme, kada će Francuska biti prisiljena povući svoje trupe iz Meksika.

Huarez duboko uzdahne:

— Kad bi se to bar dogodilo!

— Ne brinite! — odgovori sigurno lovac. — Sir Henry mi je naložio da vam mjesto njega, jer sada sam još nije prisutan, isporučim utješno uvjerenje: Engleska i Amerika će se ujediniti, ako Francuzi ne budu svojevolumeno otišli, i silom će ih protjerati i pribavit će predsjedniku Huarezu pravednost i priznanje.

Tada pruži predsjednik glasniku ruku i reče:

— Evo vam ruka, senor! Ova poruka mi je draža od milijuna u zvečeojoj moneti, iako mi je novac vrlo potreban.

Jastrebov Kljun stisne pruženu ruku i nastavi:

— Bez brige, sir! I za novac su se pobrinuli!

— Da. Nedavno sam od Sjedinjenih Država primio znatnu svotu koja je u pravo vrijeme došla.

Lovac se zadovoljno smješkao. — Tako? — reče. — Zar mislite, da će Engleska zaostati? Ako Sjedinjene Države imaju novaca, onda ga sigurno ima i Engleska! Sir Henry je donio za vas nekoliko bačava punih sjajnih sovereigna, samih lijepih zlatnika, sir.

— Kakva sreća! Sada mogu platiti i novačiti nove snage!

— Da, možete. Osim toga, znam da vam predsjednik unije šalje iz Kalifornije četvu vrijednih ljudi, koji se ne boje ni đavola.

— Ti mi dobro dolaze. Ništa im neće uzmanjkati. Ja ću ih dobro opremiti.

— Što se toga tiče, ne žurite! Predsjedniku ne pada ni u snu na pamet da vam pošalje nenaoružane ljude. Osim toga je sir Henry

Dryden došao sa lađom, koja je krcata oružjem i municijom za vas. Sve sam to sam vidio.

— Kakvo je oružje?

— Dvanaest topova sa priborom, nekoliko tisuća revolvera sa mecima, isto toliko mačeva, deset puta toliko noževa i, što je najvažnije, osam tisuća dobrih pušaka, koje će vam sjajno koristiti.

Predsjednikovo lice se blistalo od radosti.

— Trpio sam i patio, jer sam mislio, da će doći moje vrijeme — reče ganuto. — Stojim na granici zemlje, za čije dobro bih dao svoj život i imam samo malo vjernih, koji se nalaze uz mene. Ja ću opet odviti svoju zastavu, i čim odjekne moj glas, sabrat će se oko mene svi pravi prijatelji domovine da izbacе neprijatelja. Početak je učinjen, prve tri neprijateljske kompanije su raspršene i ništa me neće spriječiti, da nastavim svoje djelo. Odavde krećem u Cihuahuu, da bih ovaj napušteni grad i cijelu državu tog imena oslobodio nasilne vladavine Francuza. Uz to su u Cihuahui kao taoci zatvoreni neki od mojih najvjernijih pristalica. Ali prije toga moram znati, gdje i kada da očekujem lorda. Kakav vam je nalog dao?

— U tom pogledu, nikakav. Moram čuti vaše želje i njemu ih odnijeti.

— Dakle on čeka na vaš povratak?

— Da.

— Koliko vremena trebate, da dođete do El Refugio?

Yankee ispruži žilave ruke i promatraše svoje šake. — Veslam dobro. Za šest dana ću biti dolje.

— Ali koliko treba, veslajući uz struju, dovde?

— To ovisi o tome kakvo se vozilo ima, sir!

— No, kakvim vozilom će se poslužiti lord?

— On ima na palubi dva mala, parna čamca. Sada je zaposlen time da ih sastavi. Oni su određeni da brodski teret vuku na čamcima uz struju i učinit će svoju dužnost.

Koliki put prevali za jedan dan?

— Mislim, da bi za devet do deset dana mogli biti ovdje.

— To bi sa onih šest dana, koje vi trebate da stignete dolje činilo

šesnaest dana. Cihuahuu moram prije toga roka osloboditi.

— Tko kaže da morate tako dugo čekati? Imate sa sobom odvažne lovce i pet stotina Apača. Ovi ljudi potpuno dostaju da se zauzme grad. Za koliko vremena, od danas, možete biti u Cihuahui?

— Za četiri dana.

— Dakle dobro. Ja ću doći za šest dana u El Refugio. Onda ćemo smjesta poći na put, otplovit ćemo uz rijeku do Bellevilla i zaokrenuti u Rio Salado, koja je za naše plitke čamce plovna. Tamo, gdje rijeka Sabinas utiče, čekat ćemo na vas. Mislim, da je ovaj proračun tako tačan, da za naš sastanak nismo mogli naći bolje mjesto.

Predsjednik je razmišljao. — Imate pravo, senor. Ali kako je sa sigurnošću vašeg prevoženja brodom?

— Oh, za to se nemojte brinuti, sir! Sakupio sam nekoliko hrabrih momaka, koji se znaju brinuti za sigurnost. Osim toga na cijeloj pruži nema se čega bojati. Tamo Indijanaca gotovo i nema, a gospoda Francuzi nam sigurno isto neće trčati preko puta.

— To je i moje mišljenje. — Iza tih riječi okrene se predsjednik Sternau:

— Senor, ispričali ste mi sve vaše udese, ali ste mi zaboravili reći, što mislite činiti.

Sternau odgovori:

— Odjahat ćemo do Hacienda del Erina i zgrabit ovog Corteja za šiju a istovremeno ćemo tražiti priliku da do domovine stigne vijest da još živimo i da smo opet slobodni.

— Ovdje ste mi učinili toliko neprocjenjivih usluga, da bi mi bila žao, da izgubim vašu pomoć. Slijedite me u Cihuahuu i k lordu Drydenu, a ja ću vam onda dodijeliti svu moguću potporu. Senore bi ovo brzo jahanje previše naprezalo pa bismo ih za sada ostavili sa kapetanom Ungerom kod Pirnera.

— Ovaj plan je dobar, senor — složio se Sternau.

— Dakle smo se složili! — reče Huarez. — Kad ćete otputovati, senor Jastrebov Kljun?

— Čim prije — odgovori lovac na krzna. — Najradije bih odmah pošao.

— Sada, po noći?

— Da. Ne smijem gubiti vrijeme.

— Ah, vi ozbiljno shvaćate svoje dužnosti, pa vas neću u tome sprečavati. Poći ću u moju sobu, da vam napišem, nekoliko riječi, koje ćete predati lordu. Dođite!

Obojica se udaljiše.

— A ja ću posjetiti Gerarda — reče Sternau. — On je tako teški bolesnik, da ga ne smijem zapuštati.

Dok se gore vodio ovaj razgovor, otišao je Pirnero u kuhinju i u dućan da potraži svoju kćerku, ali je nije našao. Stoga se mrzovoljan vrati, sjedne kraj otvorenog prozora i pogleda napolje u tamnu noć. U mjestu je bilo tiho i nije bilo žive duše. Iz daljine je povremeno dopirale stoglasno lelekanje. To je bio plač Apača zbog poginulih ili pobjedničko klicanje zbog skalpiranih Francuza.

Tada se otvore vrata i Resedilla ude. Njen se otac pravio, da to nije primijetio. Ona je tiho poslovala po sobi, dok je on još uvijek gledao kroz prozor, iako po mraku nije mogao ništa vidjeti. Nekoliko puta je zbunjeno zakašljao.

— Gusti mrak! — reče.

Resedilla ne odgovori. Stoga on ponovi podignutim glasom:

— Jezovita tama!

— Da. Ne vidi se prst pred nosom.

— Istina je. Ali se tim više čuje.

— Što se to čuje? Svuda vani je tako tiho.

— Tiho? Poslušaj! Čuješ li lelek?

— Da, sada čujem.

— Takvo nešto se ne događa kod nas u Pirni.

— Pa tamo ni nema Indijanaca.

— Ne. Tamo se ne skalpiraju ljudi. Najviše ako se katkada tresnu nogom od stolca po glavi, tako da šumi u tikvi, osobito kod vjenčanja, krštenja i karmina. Znaš li koja je od tih triju svečanosti, najljepša?

— Mogu misliti. Sprovod.

— Sprovod? Jedan sprovod da bude najljepša svečanost? Zašto?

— Jer je čovjeku najljepše, kad je mrtav.

Resedilla je bila vrlo ozbiljno raspoložena, zato je tako govorila. Ali njezin otac ju nije shvaćao. Ispitujući ju je promatrao i rekao:

— Najljepše, kad je mrtav? Nisi čisto pametna. Ne, najljepša od ovih trlju svečanosti je ženidbena svečanost. Jesi li kad bila na jednoj?

— Da.

— No dakle. Tu se jede i pije, skače i pleše, grli i ljubi, osobito mlada i mladi. Kad sam oženio tvoju majku, bio sam posve lud od sreće. Kasnije sam opet postao pametniji. Takvoj se nevjesti mora zavidjeti, jer njezin mladenac postaje zet. Zapravo bih volio znati, da li ti posjeduješ svojstvo da budeš nevjesta. Šta ti misliš?

Resedilla je šutjela.

Stoga on nastavi:

— Dosada još nisam s time na čistu. Uvijek sam se nadao da ćeš mi dovesti zeta. Ali ti nećeš. Zar ne?

— Ne — odgovori Resedilla tiho. Pirnero se ohrabri i ozbiljno nastavi:

— Ja sam se predomislio i ti imaš pravo. Ja ne trebam zeta i kad bi mi jednog dovela, bacio bih ga kroz vrata napolje.

S tim riječima se digne, pristupi Resedilli i dometne povišenim glasom:

— Prije svega zabranjujem ti da se udaš za Crnog Gerarda. Ne trpim tog momka. Razumiješ? Sada znaš moju čvrstu volju. Kod toga ostaje!

I ponosnim koracima iziđe kroz vrata.

Resedilla je preneraženo zurila za njim. Nije mogla sebi rastumačiti tu naglu promjenu mišljenja. U srcu je nosila veliku ljubav, ali toj ljubavi stajala je nasuprot zla, gadna riječ, koja joj je uvijek odzvanjala u ušima, riječ: gušilac. U njezinom životu nije bilo mrlje; ona je zamišljala onog koji bi posjedovao njezino srce, isto tako čistog i besprijekornog, a sada je bilo posve drugačije. Ona je ljubljenom oprostila; znala je da je teško ispaštao, da neće nikada više biti u stanju da poćini neki zloćin, ali do sada nije mogla posve prijeći preko rijeći gušilac.

Danas joj je dokazao, koliko je ljubi. Sada leži gore, izrešetan i proboden, s jedva tračkom života u sebi. Sada konačno je u njoj ušutio odjek te zle riječi i ona je osjećala, znala je, da mora biti njegova, bez pitanja, bez oklijevanja, sa nepokolebljivim, kao stijena čvrstim povjerenjem. A ipak nije pošla k njemu! Zašto?

Ženska duša je vječna zagonetka. Njezino rješenje nije ovdje ležalo sakriveno. Resedilla je osjećala kako se ova ljubav sklapa preko nje kao beskrajna, neodoljiva poplava. Osjećala je i mislila da se mora baciti na ljubljenog i glasnim plačem zadržati njegov život, a baš to ga je moglo, ako se još mogao spasiti, otjerati u nepovratnu smrt. Bojala se moći svoje ljubavi i stoga je on gore ležao, kao da ne postoji srce koje je ispunjeno jednom jedinom velikom molitvom za njegov život.

Tako je Resedilla sjedila i pritiskivala čvrsto ruku na grudi. U to se vrata otvore. Pomislila je da se otac vratio, ali kada je podigla oko, pade ono na Sternaua.

— Oprostite, seniorita! — reče on. — Dolazim kao molilac.

Ona se podigne i upitno ga pogleda. Sternau je bio poznavalac ljudi. Zašto nije odgovarala? Oko mu je ispitujući počivalo na njoj, a preko lica mu prijeđe tihi smiješak.

— Imate li malo platna za previjanje? — upita.

— Da, odmah! — S tim riječima požuri Resedilla u kuhinju, a kad se vratila, upita: — Zar nisu bili svi previjeni? Tko vas još treba, senior?

— Gerard!

Ona problijedi. — Zar mu je tako zlo! — upita dršćućim glasom.

— Vrlo zlo — požali on.

— O Bože, zar mu nema spasa?

Ove je riječi samo dahnula a oči joj se napune suzama straha i boli.

— Bog je milostiv. Ali ovdje se osim od njega može očekivati spas samo od još jednog liječnika.

— A tko je taj?

— Ljubav

Resedilla još jače problijedi nego prije. Onda joj tamno rumenilo jurne preko lica a niz obraze poteče bujica suza. Tada je Sternau primi za ruku i reče ozbiljno:

— Resedilla, on je htio umrijeti!

— Gerard? — upita ona jecajući.

— Da. On je hotimice i s predomišljajem išao u smrt. Mi drugi borili smo se iza utvrđenja, ali on je ostao vani.

— O Bože, zašto?

— Ja ne znam. Ali vi ćete to znati ili barem slutiti. On se izložio neprijateljskim mecima. Zašto ga mrzite?

— Mrzim? Ja da njega mrzim?

Kod tih riječi pokrije Resedilla obim rukama lice, a jecanje joj gotovo uguši glas.

— Poznajete li ga već duže vremena? — nastavi Sternau.

— Od nedavno, ali ipak dosta dugo.

— Znate li gdje je prije živio?

— U Parizu.

— I što je tamo bio?

— Da, senor, on je bio iskren. I vi to znate, zar ne?

— I ja to znam, senorita, zašto mu niste oprostili?

— Oh, ja sam mu već davno oprostila!

— A ipak ga izbjegavate, kad mu je pomoć tako potrebna!

— Ja ne smijem k njemu! Ja — ja ne smijem — ja to ne mogu reći — odgovori ona.

— To ne shvaćam. Kad je danas započela bitka, zamolio me je, da vam isporučim njegov pozdrav, ako pogine. On još živi, ali vam ipak donosim njegov pozdrav, jer je to pozdrav umirućeg.

S tim riječima se Sternau okrene i krene k vratima. Tada Resedilla požuri za njim i zamoli ga glasom, koji je parao srce:

— Senor Sternau! Pa ja ne smijem k njemu, sigurno bih ga ubila.

Tihi smiješak ponovo pređe Sternauovim licem i on položi djevojci ruku na glavu. — Ne vjerujete da biste se mogli savladati?

— Moja žalost oduzela bi mu ostatak života.

— Dijete moje, vi ne poznajete sebe, žena je uvijek jaka. Dodite! Vi ga neće ubiti, nego ćete mu vratiti život.

Kod toga je Sternau uzme za ruku i s njom napusti sobu. Resedilla

nije imala kuda, bezvoljno ga je slijedila do pred vrata. Tu stane oklijevajući, puna straha i reče gotovo dršćući:

— Senor Sternau, ne usuđujem se!

— Čekajte, najprije ću pogledati!

On uđe a ona ostane s neizrecivim osjećajima u srcu. Nakon kratkog vremena otvori liječnik vrata.

— Uđite, senorita! — zamoli tiho.

Resedilla uđe. Gerard je ležao umotan u povoje i marame. I glava mu je bila povezana bijelim platnom, samo mu je lice bilo slobodno, blijedo na smrt. Obrazi su bili duboko upali a oči su mu bile sklopljene. Resedillu podiđe jeza. Da, Sternau je imao pravo. Mislila je, da će se kod prvog pogleda baciti na njega. Sada je osjećala, da je to nemoguće, jer se činilo da joj je tijelo od leđa a noge su joj bile silno teške. Morala se napregnuti da se pokrene i činilo joj se da je prošla cijela vječnost, dok je stigla do kreveta. Sada je Sternau skinuo povoj sa glave ranjenika i stavio je novi. Resedilla mu je kod tog pomagala. Kraj toga njena ruka lagano pogladi Gerardov blijedi obraz. Tada on tiho prošapće, kao da je po tom dodiru prepoznao ljubljenu.

— Resedilla!

— Odgovorite! — zamoli Sternau. — Otkako leži, još nije otvorio oči.

Ona se sagne do njegova uha.

— Moj dobri, dragi Gerard! — rekne tiho.

Sada mu se kapci polagano otvore a njegov smrtnički pogled pade na nju.

— Oh, sada neću umrijeti! — odjekne čujno sa njegovih usana.

Resedillu nije smetala Sternauova prisutnost. Ona blago prisloni svoja usta na beskrvne usne bolesnika i reče:

— Ne, ti ne smiješ umrijeti, moj Gerard, jer bez tebe ne bih ni ja mogla živjeti. Ti moraš ozdraviti i vidjeti da si mi draži od svega na svijetu.

— O Bože, to je raj — promuca Gerard i ponovo sklopi oči.

Ova nagla sreća bila je prevelika za njegove slabe snage, pa je ponovo pao u nesvijest.

— Senor, senor, on umire! — poviče ResediJa puna straha.

Ali je Sternau umiri.

— Ne plašite se, senorita! To je samo nesvijest. Ona mu ne škodi, naprotiv, ojačat će ga. Ostanite kod bolesnika, onda neću napustiti nadu, da će ozdraviti.

13. ZAUZIMANJE HACIENDE

Bilo je to nekoliko dana kasnije; kada je pod udarcima kopita zadrhtala ravnica, koja se proteže sjeverno od Mondove. Tristo jahača jurilo je preko prostrane, rijetkom kratkom travom obrasle prerije. Bili su različito obučeni i različito naoružani, ali se činilo da tvore jednu cjelinu.

Na čelu su jahala trojica muškaraca, dvojica starijih i jedan mlađi. Jedan od starijih bio je Pablo Cortejo, a mlađi je bila Josefa, njegova kćerka, obučena u mušku odjeću i sjedeći u sedlu na muški način. Činilo se da joj to nije lako, kako se vidjelo iz njenog nesigurnog držanja. Treći nije bio tako star kao Cortejo. Lice mu je bilo ružno i odbojno. Bio je naoružan do grla i imao je izgled čovjeka koji ne poznaje šalu. Lice mu je imalo sada još mračniji izraz nego obično, a oštre oči sa nezadovoljnim izgledom promatrale su horizont.

Najzad Meksikanac prokune i doda: — Kad će se svršiti ovo proketo putovanje, senor Cortejo?

— Strpite se još malo — odgovori ovaj. — Naskoro ćemo skrenuti nalijevo.

— Gdje? Ta ja ne vidim haciendu!

— Gledajte oštro prijeko nalijevo! Vidite li tamnu crtu? To je šuma.

— Šuma? Dakle mislite, da u šumi sjašimo? Ja sam vam doveo svoje ljude da u vašoj službi mogu dobro pljačkati, a ne da se skrivamo po šumama.

— A tko vam veli da to radite? Radi se samo o kraćem zadržavanju a ne o dužem boravku u šumi.

— I to kratko zadržavanje je nepotrebno.

— Mislite? A šta bi bilo, da su Francuzi na haciendi?

— Demonio, to je istina! Oni se svuda vrzmaju. Ali mislim da Hacienda del Erina leži usamljeno. Šta bi Francuzi tamo radili?

— Da, leži usamljeno, ali ipak sjeverno od zauzete Mondove. Stoga

je lako vjerojatno da ju je neprijatelj osvojio, da bi u njoj smjestio predstražu.

— Vjerojatno nije brojna.

— To se svakako može očekivati. Ujedno je vjerojatno, da je neprijatelj u tom slučaju utvrdio haciendu.

— Hm, možda imate pravo. Dakle pošaljimo izviđača. U međuvremenu ćemo oštro jahati, da brzo stignemo do šume.

Hacienda del Erina imala je još isti izgled kao prijašnjih godina, ali danas nije davala miroljubivi izgled. Na svakom uglu bio je podignut bedem, na kojem je francuski stražar držao stražu a po dvorištu su ležali brojni vojnici, koji su bili određeni da na zapovijed kapetana brane haciendu. Taj kapetan je sjedio gore u blagovaonici i razgovarao sa hacijenderom i njegovom prijateljicom Marijom Hermoyes.

Arbellez je umoran ležao u visiljci. Otkako je izgubio dijete, bio se jako postarao. Kosa mu je bila duga i snježnobijela, gotovo je imala prozirni sjaj leda. Stas mu se sasušio i zgrbio. I stara Marija je posijedjela, ali se činila mnogo krepkijom od svog gospodara.

Oficir nije bio naročito star ali je bio prosječan čovjek, ni dobar ni zao, ni pametan ni preglup. Upravo ga je bio napustio vojnik, koji mu je predao zapečaćeno pismo, koje je donio jedan konjanik.

— Oprostite, što otvaram pismo! — reče on Arbellezu — Služba je prije svega.

S tim riječima otvori kapetan pismo. Za vrijeme čitanja poprimi njegovo lice napet izraz. Najzad opet složi pismo, stavi ga u džep i reče:

— Upravo sam primio vijest, koja mi je podjednako mila i nemila.

Arbellez ga pogleda sa znatiželjom. U prisutnosti Francuza čuvao se da im dade naslutiti, da je pristalica Huareza.

— Znam — nastavljao je Francuz — da niste neprijateljski raspoloženi prema nama i stoga vam mogu reci o čemu se radi. Sigurno znate, koliki teritorij su zauzele naše čete?

— Do Cihuahue — odgovori hacijendero sa zatumljenim uzdahom.

— Da. Onda ste možda čuli, da je bivši predsjednik Huarez pobjegao do krajnje granice zemlje?

— Da. Do El Paso del Norte.

— Naš je zadatak bio, da ga i odande protjeramo. Morao je biti ili uhvaćen ili protjeran u Sjevernu Ameriku. To se sada dogodilo.

— Ah, zaista? Je li on — uhvaćen?

— Ne, na žalost nije.

— Dakle je protjeran?

— Da. El Paso del Norte je u našem posjedu, kako mi ovdje javljaju. Osim toga možda poznajete neku tvrđavu, koja leži na Rio Grande a zove se Guadalupe?

— Da, poznajem — odgovori haciendero, postavši još pažljiviji.

— I ona je pala u naše ruke. Dakle se sjeverna granica nalazi posve u našim rukama. Mi smo, kako ovdje čitam, izvojevali nekoliko pobjeda. Paso del Norte i Guadalupe su naši. U jednoj bici smo uništili četu od tisuću lovaca i neprijateljskih Apača, i najzad nam je pao u ruke i jedan general Unije, neki Hannert, koji je Huarezu trebao donijeti novce.

Pedro Arbellez je s mukom sakrio svoj užas.

— Dakle novac imaju? — upita on.

— Naravno. Pišu mi, da se radi o mnogo milijuna.

— Onda vam želim sreću, senor kapetane.

— Hvala, monsieur! Nije se drugo ni očekivalo. Naša slavna armija je na svim dijelovima svijeta ostala na visini. Pobijedili smo u Africi, Aziji i Americi; Evropa drhće pred nama; nekog Huareza i hrpu divljih Apača jednostavno smo zgazili i smrvili.

Tada uđe podoficir, koji uvede jednog čovjeka bezopasna izgleda i najavi:

— Gospodine kapetane, ovaj čovjek je upravo stigao. Želi razgovarati s vlasnikom.

Za vrijeme ove vijesti bilo je kapetanovo oko upravljeno na podoficira. Kroz to je stranac dobio vremena, da hacienderu dade neprimjetan znak. Arbellez doduše nije razumio taj znak, ali je rekao u sebi da ovog čovjeka vodi namjera, koju Francuzi nisu smjeli doznati, i zaključio, da će se prema tome držati. Oficir se obrati čovjeku:

— Mi smo ovdje na predstraži, dakle ne smijemo svakoga

slobodno pustiti da prođe. Tko si ti?

— Ja sam siromašni govedar iz okolice Castanuele, senor — izjavi upitani.

— Kamo ideš?

— Moj gospodar je imao nesreću. Nekoliko njegovih najboljih stada otišlo je sa bivolima i on sada više ne treba toliko pastira kao prije. Stanoviti broj ih je otpustio, a ja sam na žalost jedan od njih. Poznajem senora Arbelleza kao čovjeka, koji dobro plaća i dobro postupa sa svojim ljudima. Stoga sam došao ovamo, da pitam, bih li mogao stupiti kod njega u službu.

— Imaš li dokaz, otpusnicu?

Čudan smiješak prede licem čovjeka, ali on skromno odgovori:

— Senor, to je možda potrebno u Francuskoj, ali u Meksiku se ne pita za takve stvari. Da sam tražio svjedodžbu, ismijali bi me.

— Ja se na žalost moram ravnati po mojim propisima a ne po vašim običajima. Ovamo smijem pustiti samo takve ljude, koji se mogu legitimirati.

Tada hacienhero počne posredovati. On doduše nije poznavao tog čovjeka, ali ipak reče:

— Senor, tom čovjeku nije potrebna lična karta. Ja jamčim za njega.

— To je nešto drugo, monsieur. Zna li i njegovo ime?

Hacienhero odluči navesti prvo ime koje mu padne na um.

— Ovaj govedar zove se Ovidio Rebando. Njegov brat je kod mene služio i bio sam s njim vrlo zadovoljan.

— Onda možda imate namjeru, da ga namjestite, monsieur? Dobro, dajem vam svoju dozvolu za to i uvest ću njegovo ime u popis kućanstva, koji vodim za potrebe vojske.

— Hvala, senor, i molim vas da oprostite, što vam zadajem toliko posla.

— Ah, kad ne bi bilo drugog posla — odgovori oficir, pošto se digao za odlazak — bilo bi udobno i lagano biti zapovjednik predstraže. Još vam moram reći, da ću se možda skoro morati od vas oprostiti.

— To će mi biti žao, senor! — prisilio se izustiti Arbellez.

— Čini se da se sprema sakupljanje četa, možda zbog velikog, snažnog napada. U pismu sam dobio nalog da budem spreman.

— Očekuje li se to skoro, senor?

— Danas i sutra još ne. Danima treba dok iz glavnog zapovjedništva stigne nalog u ovaj udaljeni predjel. Adieu, monsieur!

Oficir ode. Nije se dosjetio, da napad velikim snagama i njegova vlastita spremnost za pokret, o kojoj je pričao, nije u suglasnosti sa izvojštenom pobjedom. Sada su Arbellez i Marija Hermoyes ostali sami sa govedarom.

— Dakle, prijatelju, nadam se, da si zadovoljan sa mnom — reče mu haciendero. — Zbog tebe sam rekao neistinu, što inače nikada ne činim.

— Hvala vam, senor — odgovori čovjek. — Mislim da mogu opravdati ovu malu neistinu. Nisam mogao ravnodušno gledati, što je vaša hacienda zauzeta od Francuza.

— Zar to nisi znao?

— Ne. A kad sam to saznao, nisam vjerovao, da će me Francuzi formalno ispitivati. Iskaznica, svjedodžba u Meksiku! To je nečuveno.

Čovjek se srdačno nasmije a Arbellez mu se priključi.

— Ali sada mi reci, tko si ti! — reče Arbellez.

— Zovem se Armandos, senor. Dolazim iz Oaxace.

— Iz Oaxace? Ah, gdje je pobuna u punom jeku?

— Da. Jeste li čuli za generala Porfirio Diaza?

— Često. On je najvredniji i najhrabriji general, kojeg je Meksiko ikada imao, i još je uz to pošten čovjek, što je na žalost, rijetkost.

— Dakle onda valjda znate i to, da je Diaz razvio stijeg protiv Francuske. On će zgrabiti Francuze na jugu zemlje i sada želi da Huarez i njegov general Escobedo navale na sjeveru.

— Kad bi samo to bilo moguće!

— Zašto to ne bi bilo moguće? Diaz mi je povjerio važne vijesti, koje moram odnijeti predsjedniku.

— Ah, ti si dakle generalov glasnik? — upita iznenađeno Arbellez.

— Da, senor. Dolazim sa juga i bez prekida sam dovde jahao. Bilo je potrebno prilično lukavosti i opreznosti, da neotkriven prođem kroz pokrajine posjednute od neprijatelja. Ja sam polumrtav od napora i potrebna su mi dan-dva odmora. Opisali su mi vas kao vjernog prijatelja domovine, pa sam zaključio da vas zamolim za gostoprimstvo.

— To si dobro učinio. Dobro si mi došao i mislim, da se ne moraš brinuti za sebe i svoja pisma, iako si kod mene okružen Francuzima. Da li da ti spremim pisma?

— O ne, senor. To nije potrebno. Ona su kod mene tako dobro sakrta, da ih nitko neće naći. Mnogo vam hvala za vašu dobrotu.

— Bilo je dobro smišljeno. Gdje misliš sresti Juareza?

— Na sjevernoj granici.

— Onda ti moram javiti lošu vijest. Kapetan je primio vijest, da su Francuzi protjerali predsjednika iz El Paso.

— Neka ih vrag odnese! Sada će moja zadaća biti dvostruko teža.

— To je tačno, dragi prijatelju. Hoćeš li saznati, gdje se Huarez nalazi?

— Moram u El Paso i nadam se, da ću tamo čuti.

— Ali to je opasno za tebe.

— Naviknut sam na opasnost, senor.

— To vjerujem. Da si plašljiv, ne bi ti Diaz povjerio tako važan posao. Jesi li dobro jahao?

— Pa prilično, samo se moj konj od dugog puta vrlo izmorio.

— Uzmi iz mog stada boljega!

— Hvala vam, senor, ja ću Huarezu pohvaliti vaše držanje. Hoćete li mi reći, gdje da se ovdje smjestim?

— To ovisi samo o tebi. Jesi li ti zaista samo govedar?

— Hm! Morao sam se izdavati za govedara.

— Dobro, onda moraš u toj ulozi i ostati. Ja sam te uzeo u službu, dakle ćeš biti sa mojim govedarima. Oni leže u jednoj prostoriji u prizemlju ili vani pred kućom.

— Hoće li me nesmetano pustiti da ulazim i izlazim?

— Svakako. Posto dolaziš kao govedar, ne smijem te ovdje poslužiti. Za hranu i piće pobrinut će se moji ljudi. Ako imaš još kakvu želju, moraš mi je sama reći.

— Hvala vam, senor. Ne trebam ništa nego mira i boljeg konja. Oboje ste mi već odobrili. Ja sam zadovoljan.

On se povuče. Kad su se vrata za njim zatvorila reče Marija:

— Znete li, senor, da ste se tu upustili u opasnu stvar? Ako Francuzi otkriju, da je taj čovjek Diazov glasnik?

— To bi bilo vrlo neugodno. Ali što bi to meni moglo škoditi?

— Ta vi ste rekli, da poznajete njega i njegova brata.

— Sigurno. Ali tu još ne vidim nikakvu opasnost. Mogu li znati, da je ovaj čovjek, koji želi da stupiti u moju službu, tako reći uhoda?

— Hm. Jeste li ga dobro pogledali? Kako Vam se svidio?

— Kako mi se svidio? Oh, ja nisam žena, senorita — šalio se Arbellez.

Marija Hermoyes se morala nasmiješiti ali zabrinuto nastavi:

— Nisam tako mislila. Jeste li promatrali njegove oči? Nema dobar pogled. Tako nestalan.

— Hm, da. Oko mu je bilo vrlo nemirno, neprestano je lutalo po sobi, kao da nešto traži i ne može to naći.

— Isto sam i ja primijetila. Imao je podlo, nevjerno oko. Ja mu ne bih vjerovala.

— To nije niti potrebno. On će se kod nas odmoriti i opet će otići. Je li on debar ili zao čovjek, to nas se ništa ne tiče.

Armandos se je dotle smjestio kod pastira goveda, koji su boravili u prizemlju. On je dobio jesti i piti i u razgovora je saznao što je htio znati. Kasnije je napustio kuću i otišao u polje, gdje su ostali pastiri, prema svom običaju, sjedili uz vatru. Ovdje je upotpunio svoje podatke, tako da je do večeri bio dobro obaviješten. Tada se pružio u travi, zamotao se u gunj i pričinio se da spava. Nitko se nije brinuo za njega, a to mu je odgovaralo.

Tako je došla ponoć. Govedari su spavali, pa se Armandos mogao udaljiti, bez da je njegov odlazak pao u oči. Da ga francuske straže ne

bi primijetile, zaokrenuo je dok se nije našao nasuprot ulaza i onda krene ravno u noć. Još nije bio daleko otišao, kad primijeti pred sobom tamne prilike.

— Stoj! Tko je? — upita neki glas poluglasno. Tamne prilike su bili ljudi koje je tražio,

— Ja sam, Armandos — reče on svoje ime.

— Konačno.

Ta je riječ došla od Corteja, koji je stajao u blizini a sada se približio sa svojom kćerkom i Meksikancem, koji je danas uz njega jahao.

— Kako je tamo? — upita.

— Zlo i dobro u isto vrijeme — objasni Uhoda. — Haciendu su zaposjeli Francuzi. Nabrojio sam oko trideset ljudi.

— Onda nije niti tako loše. Tko je zapovjednik?

— Jedan kapetan, koji nikako ne izgleda junački.

— Ja ću s njim svršiti. Ali zar nisi čuo, zašto su došli na pomisao, da baš haciendu zauzmu?

— Ona važi kao predstraža.

— To nije dobro. Tako je, kako sam mislio. Hacienda leži prema granici. Ako je zauzmemo, doskora ćemo imati posjet i morati se pošteno tući.

Tada progovori Meksikanac, koji je dosada šutio: — S time moramo računati. Stvar ima i svoju dobru stranu. Ako zauzmemo ovu predstražu, dobit ćemo izravnu vezu sa Rio Grande. To je velika prednost za nas.

— Imate pravo. Samo je potrebno držati u haciendi jaku posadu, da nam je više ne mogu oduzeti.

Ona treba da bude tačka, odakle ću poduzimati svoje pothvate. Je li dobro čuvana?

— Vrlo nemarno — odgovori uhoda. — Na četiri kuta podignuti su bedemi. Na svakom stoji jedan stražar, i to je sve. Ostali leže u dvorištu i spavaju.

— I kapetan?

— Ne, on stanuje u jednoj sobi u zgradi.

— A kako je sa govedarima?

— Neki spavaju u prizemlju a neki vani.

— Jesi li govorio sa samim hacienderom?

— Da. On je bezazlen čovjek i vjerovao je sve što sam mu rekao. Osim toga se ne trebamo bojati njegove hrabrosti. On je bolestan i slab, izgleda kao da mu je smrt za leđima.

— Onda nećemo imati težak posao — reče Cortejo. — Ostavit ćemo konje i prišuljat ćemo se. Četvoricu stražara ćemo nožem ubiti, da ne mogu vikati, a onda ćemo napasti ostale, po mogućnosti mirno, bez pucnjeva. Ali šta će biti sa govedarima? Hoćemo li i njih pobiti?

— Naravno. — mislila je Josefa.

— Zapravo to nije potrebno — odvratila Cortejo. — Ja ću postati vlasnik haciende pa ću trebati ove ljude da čuvaju stada.

— Onda ih ostavimo na životu — predloži Meksikanac. — Ne moramo ubijati iz čistog užitka. Najvažnije je da ugrabimo plijen a tu ostajemo kod našeg dogovora, da nam pripadne sve što se nalazi u zgradi.

— Osim Arbelleza i Marije Hermoyes — reče Josefa.

— Pristajem! Dakle pođimo!

Za nekoliko minuta pošli su prema haciendi. Opkolili su je i onda stadoše Meksikanci oprezno prelaziti preko dasaka. Ali nije im uspjelo to neprimjetno učiniti.

Upravo je jedan od stražara stajao na uzvisini i gledao u gotovo neprobojnu tamu, kad mu se učini da čuje neodređen, čudan šum. Kod tog mraka nije mogao ništa vidjeti, stoga legne na zemlju i posluhne. Sada je šum bio jači. Bio je blizu i činio se kao koraci mnogih ljudi, i — tada upravo pred njim zaškripi daska.

— Halte-la! Qui vive? — poviče on glasno. — Stoj, tko je? — On ostade oprezno ležati na podu, ali zadrži pušku spremnu za pucanje i osluškivaše odgovor. Nije ga bilo. Nekoliko časaka je bilo sve tiho. Onda se ponovo začuje pucketanje daske.

— Tko je? — opet upita. — Odgovori ili pucam!

Tada upravo pred sobom ugleda jednu glavu iznad daske. Jedan se čovjek htio popeti unutra. On brzo usmjeri pušku i okine. Pucanj odjekne jasno u noć. Vojnici skoče sa svojih ležajeva i zgrabe oružje,

ali prekasno, jer kad je odjeknuo pucanj, odjekne napolju snažan glas:

— Karamba! Kako glupo! Ali, naprijed, unutra!

Bio je to glas Meksikanca. Njegovi ljudi poslušajte.

Tek što su čuli poziv, popeše se sa svih strana preko dasaka i napadnu Francuze, koje se usprkos mraka, lako moglo razlikovati od vlastitih ljudi. Odjekne nekoliko uzaludnih hitaca; začuše se kletve; poneki smrtni krik začu se tu i tamo; onda sve utihne.

Neki prozori u haciendi se osvijetliše. Jedan se otvori. Kapetan, trgnut sa strahom iz sna, brzo je zapalio svjetlo i pogledao dolje. Pri svjetlu svijetleće jasno mu se vidjela glava.

— Šta se tu dolje događa? Zašto se puca? — vikne dolje.

— Da ti pokažeš svoju njušku, glupane! — poviče Meksikanac odozdo.

Kod tih riječi nacicla i okine. Njegov metak prosvira oficiru glavu. Više nije bilo ni jednog živog Francuza.

Govedari, koji su ležali u prizemlju, podigli su se kod prvog pucnja i odmah zapalili nekoliko baklji. Požurili su napolje, ali im Cortejo dođe u susret i reče:

— Natrag! Mi smo prijatelji!

— O Dios! Senor Cortejo! — poviče jedan stari pastir, koji ga je poznavao.

— Da, ja sam. Mi smo pobili Francuze. Nadam se da ste dobri Meksikanci i da držite s nama. Gdje je Arbellez?

— Svakako u svojoj sobi.

— Daj baklju!

Starac dopusti da mu uzmu dugu, zapaljenu baklju iz ruke. Kad je vidio, tko ide iza Corteja, poviče iznenađeno:

— Senorita Josefa! Kakvo čudo!

Djevojka se nije obazirala na njegovo čuđenje. Slijedila je oca.

Naravno da su Pedra Arbelleza probudili pucnjevi. Skočio je iz kreveta i zapalio svjetlo. Odjeknulo je više hitaca. Radilo se dakle o ozbiljnoj stvari. On se brzo obuče i htjede izaći iz sobe, kad uđe Mariji Hermoyes.

— Oh, senor, šta to može biti? — upita uplašeno.

— Ne znam — odgovori on.

— Ta to je bitka! Čujete li povike?

— Bitka? S kime bi se Francuz! borili? Tko bi napao haciendu? Sigurno se radi o nesporazumu.

— Oh, onda bi pucanje prestalo. Jeste li čuli ovaj krik? Moj Bože!

— Santa Madonna, to je bio smrtni krik! — Evo još jedan i još jedan!

— Netko dolazi po stubama. Tko bi to mogao biti?

Pedro Arbellez htjede napolje, ali vrata su se već otvorila. Dvije osobe su stajale na njima, osvijetljene zubljom.

— Cortejo! — poviče Arbellez uplašeno.

— Josefa! — prošapće Marija Hermoyes. Ona je smjesta prepoznala djevojku, usprkos toga što je bila preodjevena.

Cortejo je u ruci imao napeti revolver, a isto i njegova kćer. Iza njih vidjela su se mračna lica njegovih Meksikanaca.

— Da, ja sam — reče on ušavši unutra i zatvorivši vrata za sobom i Josefom.

— Moj Bože, što hoćete? — upita Arbellez.

— To ćete odmah vidjeti. Sjednimo!

— Da, sjednimo! — priklopi Josefa, pošto je sjela na jedan stolac i svojim okruglim, hladnim sovinim očima oboje podrugljivo promatrala. — Tko će voditi preslušavanje, oče?

— Ah, ti se hoćeš našaliti — smješкао se on. — Dobro, govori ti!

S tim riječima legne Cortejo u jednu visaljku i baci zapaljenu zublju na pod. Bila je ovdje nepotrebna, jer je gorjelo svjetlo. Dok se igrao revolverom, oko mu je s izrazom poruge i mržnje počivalo na Arbellezu i Mariji. U međuvremenu je njegova kćerka spustila kokot na revolveru i rekla hacienderu:

— Pitate, što hoćemo ovdje? Sudit ćemo vama i ovoj ovdje.

Kod tih riječi pokaže na Mariju Hermoyes.

— Šalite se, seniorita — reče Arbellez. — Nismo vam ništa učinili. Čudim se, što vas ovdje vidim, senior Cortejo. Budite dobri, pa mi

objasnite vaš dolazak na moju haciendu!

— Ovo objašnjenje dat ću vam ja, umjesto mog oca — odgovori Josefa. — Jeste li u zadnje vrijeme čuli o nama?

— Da — objasni starac. — Ipak, smijem li to reći? Nisam vjerovao.

— Recite! Zapovijedam vam!

Starac stupi korak unazad. — Vi govorite o zapovijedanju? Svakako, ovdje zapovijedam ja!

— Onda se jako varate — odgovori ponosno Josefa. — Ja sam sada gospodarica Hacienda del Erina, za koju ste nas htjeli prevariti!

— Ako budete govorili ovim tonom, pozvat ću svoje govedare!

— Pozovite ih! — rugala se Josefa.

Arbellez priđe k vratima. Ali kad ih je otvorio, zurila su u njega divlja lica nekih gerilaca, kojima je Cortejo dao nalog, da ostanu ovdje. On se preplašeno povuče,

— Tko je to? Što hoće ovi ljudi?

— To je moja počasna garda — objasni Josefa. — Reći ću vam, da smo napali haciendu sa tristo ljudi. Francuzi su ubijeni a vi se nalazite u našim rukama.

— Ja? U vašim rukama? Vi se varate, senorita. Vi možete Francuze napasti i ubiti. Ali ja sam slobodni Meksikanac, kojem ne možete ništa učiniti!

— Vi ste onaj, koji se vara! Vi niste slobodni Meksikanac, nego naš zarobljenik. Zapamtite to! Odgovorite mi na moje prijašnje pitanje: Što ste nedavno čuli o nama?

Pedro Arbellez se s mukom snalazio u tom položaju. Zar da je on zarobljenik ovo dvoje ljudi? Prije bi se bio branio, ali sada je bio star, slab i bolestan, manjkala mu je snaga. Vidio je oružje, koje se nalazilo u rukama ovih dvoje, čuo je divlje urlanje, povike i jecanje, što je sada odjekivalo kroz prostorije haciende i to je povećavalo njegovo zaprepaštenje.

— Odgovorite! — zapovijedi Josefa. — Što ste čuli?

— Da senor Cortejo želi postati predsjednik — odgovori Arbellez.

— Predsjednik? Pih! Njemu i meni će pripasti cijeli Meksiko! Najprije ćemo zauzeti ovu haciendu, jer je ona naše vlasništvo.

— Ona je moje vlasništvo! Ja sam je kupio!

— Dokažite to!

— Već sam dokazao, posjedujem ispravu o kupnji.

— Ta isprava je krivotvorena. Vi niste kupili haciendu, nego ste je dobili na dar, a spisi o kupnji su samo prividno ispostavljeni.

— Čak kad bi i to bila istina, bila bi hacienda moja. I čak, kad bi moje pravo bilo ništetno, hacienda bi natrag pripala grofu Rodrigandi, ali ne vama.

— Pih! Što pripada grofu, pripada i nama! Vi to naravno ne razumijete!

— Oh, to već shvaćam! — plane Arbellez. Bijes ga je zgrabio, i stoga je postao hrabriji.

— Shvaćate? Zaista? — rugala se ona. — Kako beskrajno pametno od vas!

— Da, shvaćam — ljutio se on, — Poznajem vašu zloću, progledao sam cijelu, nevjerojatnu prevaru. Podmetnuti grof Altonso je jedan Cortejo. Stoga mislite da ono što pripada Rodrigandama, pripada i vama. Ili želite poricati?

— Poricati? Vama? Niste pri svijesti. Ono što govori jedan luđak, to ne treba niti potvrđivati niti poricati. Dakle vi ste haciendu zaista kupili, moj poštovani senor Arbellez i imate ispravu o tome?

— Da. Ona je dobro spremljena.

— Došla sam, da je od vas zatražim.

— Ona se ne nalazi u kući!

Tada skoči Josefa sa stolca, stisne šaku i sikne na Arbelleza:

— Ah, nemate je ovdje na haciendi? Nego gdje?

— Isprava leži sa mojom oporukom u sigurnim rukama. Ne trudite se!

Josefin bijes je rastao, oči su joj sipale munje. — Oporuku ste načinili? I imenovali ste baštinika, kome će hacienda pripasti? Tko je to?

— Oporučne tajne se ne izdaju, senorita.

— Gurnut ću vas u najdublji podrum. Ja ću vas mučiti; na sve moguće načine gnjaviti i daviti! Polagano ćete umrijeti od gladi.

— Ne bojim se smrti.

Josefa se podrugljivo nasmije.

— Ti si starački slab — reče — i ne znaš više što govoriš. Ali kada ću ti udarcima biča iskidati leđa, onda ćeš barem toliko moći reći, što od tebe želim čuti. S tobom sam završila, na redu je ova druga!

Stara, dobra Marija Hermoyes je u međuvremenu dršćući i tresući se slušala ovaj razgovor. Ona je poznavala ovu djevojku, znala je, što se može očekivati od Josefe, koja nije prezala ni od kakve okrutnosti.

— Zašto si otišla iz Meksika? — upita Josefa.

— Htjela sam na haciendu — odgovori Marija. — Senor Arbellez je moj prijatelj.

— Ah, u Meksiku nisi imala prijatelje? Zar nisi imala nas?

Starica je zbunjeno oborila oči. Zar je mogla reći, da ju je strah potjerao iz Meksika? Ali Josefa joj priskoči u pomoć:

— Bojala si se nas? Zar ne?

Marija je šutjela. Ali Josefa nastavi:

— Imala si pravo, starice. Da si ostala u Meksiku, danas ne bi bila više živa. Meksiko je nezdravo mjesto za ljude, koji se pletu u tuđe tajne. Bilo je mudro što si bježala. — Danas imam nekoliko pitanja za tebe. Ako mi na njih iskreno odgovoriš, onda tvoja sudbina barem neće biti tako užasna kao ona ovog tvrdoglavog starca. Jesi li znala da je učinio oporuku?

— Da — odgovori Marija.

— Znaš li, tko će biti baštinik?

— Ne.

Ovo »ne« bilo je napadno nesigurno izgovoreno! To je Josefi bilo sumnjivo. Stoga napadne staricu:

— Ne laži! Znaš li, kome je oporučeno ostavio haciendu?

— Da — prošapta starica oklijevajući. — Jednoj rođakinji.

— Znaš li tko su ti rođaci?

— To je jedan trgovac u tvrđavi Guadalupe, zove se Pirnero.

— Pirnero, to se ime mora zapamtiti. I taj Pirnero će baštiniti haciendu?

— Ne on, nego njegova kćerka.

— Šta kažeš! On ima dakle kćerku. Zna li ona, da će postati baštinica?

— Da. Senor Arbellez je prije kratkog vremena poslao k njoj glasnika, jednog govedara,

— Zaista? Prije kratkog vremena? Dakle se taj to čovjek još nije vratio?

— Ne.

— To je dobro. Morat ćemo ga sačekati. Šta je trebao isporučiti?

Marija zbunjeno pogleda preko k Arbellezu. Ovaj to primijeti i reče:

— Samo odgovarajte što znate, možete mirno reći. Zbog mene neka ne muče vas, senora.

— Čula si, dakle govori! — navaljivala je Josefa.

— Govedar je trebao zamoliti senoritu Resedillu, da dođe ovamo.

Tada učini Josefa likujuću grimasu.

— Ah, baštinica će biti dostojno dočekana. Ja ću joj čestitati na toj baštini. Jesi li bila prisutna, kad je Arbellez pisao oporuku? Gdje ju je pisao?

— Ovdje u ovoj sobi.

— I tko je bio prisutan?

— Trojica senores, koji su ostali ovdje dva dana.

— Odakle su bili?

— Ne znam.

— Ne laži, starice!

— Senorita, mogu se svečano zakleti, da ne znam.

— Ali njihova imena si ipak čula?

— Jednog su zvali senor Mandatario (poslanik). Drugi je bio senor Advocatore (odvjetnik) a treći Secrfetario (tajnik).

— Tako ste svu trojicu nazvali samo po njihovom zvanju. Je li možda koji od njih ponio oporuku sa sobom?

— Taj senor mandatario. Kad se je oprostio, rekao je senoru Arbellezu, da je oporuka sigurno spremljena.

— Možda ga je netko od slugu ili govedara poznavao?

— Nitko ga nije poznavao.

— On nije opet dolazio ovamo?

— Ne.

Dosada se Cortejo udobno ljuljao u svojoj visaljki i glumio tihog slušaoca. Sada je i on počeo sudjelovati.

— Ostavi to, Josefa! — opomene on. — Na taj način nećeš ništa saznati. Arbellez će morati sam govoriti. Zatvorit ćemo ga u podrum i nećemo mu dati ni jesti ni piti. Glad i žeđ bole, oni će ga već prisiliti da govori. On će nam reći, gdje se nalaze spisi o kupnji, on će nam čak ispostaviti pismenu potvrdu, da nam sa ti spisi izruče.

— I s time ćeš čekati, dok ga glad ili žeđ prisili? — upita ona.

— Da. li znaš ti nešto boljega?

— Naravno. Nadam se, oče, da ćeš mi dopustiti da radim što hoću.

— Najprije moram znati što namjeravaš!

— Saznat ćeš. Ali najprije još jedno pitanje ovima ovdje.

Josefa se još jednom okrene Arbellezu: — Ima li mandatario zaista vašu oporuku?

— Da.

— Odakle je on i gdje stanuje?

— To nećete saznati. Moja me nesreća učinila opreznim, slutio sam, da još nije kraj i zamolio sam onu trojicu senores, da nikome živom ne dozvole saznati, tko su. Oni su ovu želju ispunili.

— Onda je to vjerojatno taj mandatario, koji je pohranio spise o prodaji?

— To vam neću reći.

— Za nekoliko dana ću to ipak saznati, jer ću vas zatvoriti i ostaviti da gladujete, dok ne progovorite. Za sada vas pitam po posljednji puta!

— Pustiti da mene starog čovjeka zatvore! Vi ste furija, nevaljalo stvorenje, koje nije vrijedno da ga sunce obasjava.

— Čuješ li, oče? — upita ljutito Josefa. — Neka ga zatvore, ali prije toga će dobiti batine!

— To još ima vremena, Josefa. Najprije ćemo pokušati glađu.

Josefa pođe k vratima, otvori ih i pusti ući dva gerilca.

— Ove ljude zatvorite u podrum — reče ona. — Vi ćete se za to pobrinuti. Vežite ih!

Oba čovjeka se pogledaju, onda jedan od njih upita:

— Dobro. Ali, seniorita dozvolit ćete, da mi nismo vaši sluge.

Ona nabere obrve. — Nego što? — upita osorno.

— Obećali smo se boriti za vašu stvar, ali na ovakove stvari se nismo nikako obavezali.

— Onda ću vam to platiti.

— To je već nešto drugo. Koliko nam nudite, senioritas?

— Svaki će dobiti jedan zlatnik.

— To je dosta. Ali zaboravljate na još nešto: naredili ste nam da stojimo pred vratima i mi smo vam na raspolaganju. Dotle drugi pljačkaju kuću, a mi nećemo od toga ništa dobiti.

— Mislite da bi vas trebala odštetiti? Ako me budete slušali, nećete proći kratkih rukava.

— Koliko ćemo dobiti, seniorita?

— Najprije ću vidjeti koliki plijen će imati drugi. Bit ćete zadovoljni sa mnom.

Oba Meksikanca su pristala i svezali su Arbellezu i Mariji Hermoyes ruke i noge. Oni su to bez odupiranja dozvolili. Arbellez se nije micao. Bio je u nesvijesti. Uslijed uzrujanja zbog neočekivanog preokreta, ovaj od tuge klonuo čovjek, se slomio.

— Je li mrtav? — upita Josefa hladnokrvno.

— Vidjet ćemo!

Gerilac se sagne i pregleda haciendera. — Nije mrtav — izjavi zatim. — Još diše.

— Evo kapare.

Josefa izvadi svilenu novčarku i uzme iz nje dva zlatnika.

— Hvala, seniorita! — reče govornik. — Što da učinimo s njim?

— Odnosite oboje. Valjda će u podrumu biti mjesto, gdje se mogu držati na sigurnom on i ova stara žena. Neka oboje gladuju, dok im ne nestane daha.

Tada uzme jedan Arbelleza a drugi Mariju Hermoyes na ruke a Josefa ih je slijedila. Tako prodoše pored ološa koji je pljačkao do podruma, gdje zatvoriše oba zatvorenika. Ključ uzme Josefa.

— Još danas ćete dobiti svoju odštetu — reče ona svojim ortacima.
— Nije potrebno da netko sazna, što se dogodilo. Ako budete šutjeli, nagradit ću vas dvostruko.

Pošla je uz tamne stube, a oba muškarca su je polagano slijedila. Kad je nestala, jedan stane i reče:

— Znatiželjan sam, koliko će nam senorita Cortejo platiti.

Drugi je šutio. Zato prvi nastavi:

— Zašto ne odgovaraš, je li?

— Neka vrag odnese cijelu tu priču! — odgovori drugi uz dubok uzdah...

— Kako to? Zar ti je zlatnik bio premalo? Bio je brzo zaslužen.

— Volio bih, da ga nisam zaslužio!

— Karamba, meni se čak čini da postaješ sentimentaln i mušičav! — Slušaj, ti me poznaješ. Ja nisam svetac i imam štošta na duši, od čega bi nekog drugog ona stvar, koja se zove savjest, pekla. Starca sam s najvećim užitkom zatvorio, jer sam bio plaćen. Ali kad pomislim, da će on tamo dolje umrijeti od gladi, ipak mi ga je žao.

— Glupost! Uostalom senorita ima pravo. Ne treba svatko znati što se dogodilo.

— Od mene neće sigurno nitko doznati.

— Niti od mene. Ova djevojka je prava đavolice. Jao narodu, ako joj otac postane predsjednik!

— Predsjednik? — gundao je drugi. — To neće postati za svog života. Ta meni je svejedno, tko vlada u našoj zemlji. Mi slijedimo ovog Corteja, da dobijemo dobre novce i da doživimo pustolovine. To je sve. Ali nećemo potpomagati svaku podlost ovog slavohlepnog Corteja.

— Imaš pravo. Ipak ćemo nastojati da i mi nešto dobijemo od plijena. Sve u svoje vrijeme, pa i grižnja savjesti. Idem vidjeti, što će na mene dopasti.

Muškarci se razdvojiše. Jedan je pošao tražiti plijen. Ali drugi se tiho i mračno šuljao kraj pljačkaša, koji su trčali tamo-am o, obišao

ugao kuće I mrmljao:

— Ovog starca neću cijelog svog života zaboraviti. Mislim, da će mi se i u snu javljati.

Išao je zamišljeno dalje, stresao se i nastavio:

— U snu? Hm, možda čak i u samrtnom času!

Najzad stane, ogleda se, kao da misli, da ga netko slijedi i reče sam sebi;

— Posljednji čas? Neki veli, da je onda sve gotovo, a drugi, da onda počinje novi život. Karamba, kad bi se sve, što čovjek ovdje natrpa na dušu, moralo ponijeti na drugi svijet! Koliko bih ja morao nositi! Ovaj bi Arbellez onda ležao povrh svega i neprestano bi me gledao, jer sam ja kriv, što je umro od gladi. Umro od gladi? Hm, pa to se ne mora dogoditi!

S tim riječima pođe uz stražnju stranu kuće i stade tražiti i kad je došao do male rupe, koja se nalazila dolje na zidu, ponovo se zaustavi i promrmlja:

— To je sigurno ona rupa, koja vodi u zatvor. Kako bi bilo, kad bih spustio dolje nešto za jelo? I nekoliko boca vode bi se moglo dobro dolje spustiti, kad bi čovjek bio dosta oprezan i svezao ih za konopac. Da, danas navečer, kad bude sve u mraku učinit ću to zbog posljednjeg časa i zbog starca, kojeg ne bih inače cijelog života mogao zaboraviti,

14. NEPOVOLJNA VIJEST

Hacienda se nalazila u Cortejevom posjedu, ali sve, što nije bilo čvrsto prikovano, prisvojili su Meksikanci. Tek kad je svaki svoje vlasništvo stavio na stranu, mislilo se na to, da se mrtve Francuze odstrane. Pokopali su ih kod potoka.

Sljedećeg dana stigli su zaostali vojnici, koje su Corteju naknadno poslali njegovi povjerljivi ljudi.

On se dobro učvrstio i sada se valjalo na Sjeveru utvrditi. Stoga je on pošao na put prema Rio Grande sa stotinu jahača, da bi izveo svoju namjeru uperenu protiv lord Drydena. Josefa je ostala, da bi ga zastupala, ukoliko joj to bude moguće.

Nekoliko dana kasnije, kasao je jedan jahač kroz ravnicu, koja se protezala sjeverno od lagune de Santa Marta. Čovjek je bio prašan i izgledao je umoran a i njegov konj izgledao je kao da ima za sobom dugačak put i velike napore. Ovaj jahač je bio onaj govedar Anselmo, koji je bio u tvrđavi Guadalupe, da pozove senoritu Resedillu k Pedru Arbellezu. On je pošao na put drugo jutro nakon bitke, da svom gospodaru donese vijest, da su oni, koje su tako dugo oplakivali, još na životu i da su čak na putu kući. I on je bio prisiljen da zaobilazi zbog Indijanaca, koje je rat pobunio i koji su kao razbojnici okolo lutali.

Anselmo je bio sretan što nosi takvu vijest, pa je konja podbadao ostrugama, usprkos njegova umora. Tek je drugog dana u večje stigao u blizinu haciende, te još jednom podbo konja i stigao pred kapiju, koju je našao zatvorenu. Zakucao je.

— Tko je vani? — upita strani glas. Govedar reče svoje ime.

— Ne poznam — mrmljao je netko iznutra.

— Sigurno si tek kratko vrijeme ovdje? — upita Anselmo izvana.

— Da.

— Onda, samo otvori! Ja sam govedar senora Arbelleza i dolazim

iz tvrđave Guadalupe, gdje smo potukli Francuze.

— Tvrđava Guadalupe? Potukli Francuze? Da, ti si jedan od naših. Udi!

Kapija se otvori i iza govedara opet zaključa. U mraku nije primijetio promjene, koje su se dogodile za vrijeme njegova odsustva. On skoči sa konja, kojega pusti i pođe naprijed u prizemlje, gdje su se zadržavali govedari. Htio je da ovi vide da se vratio pa će tada poći gore k Arbellezu, da mu podnese izvještaj. Kad je otvorio vrata stane začuđeno kad je opazio da je prostorija ispunjena stranim, naoružanim ljudima. I njega su odmah primijetili.

— Halo, tko je to? — poviče jedan. — Valjda opet jedan novi?

S time su ga zgrabili i uvukli unutra. Ogledao se posve zapanjeno i stoga su ga ismijali.

— Barut nije otkrio — reče jedan. — Čovječe, da bi se borio za Corteja, treba biti drugačiji čovjek nego što si ti.

— Cortejo? — upita Anselmo iznenađeno.

— Da. Ili dolaziš zbog nekog drugog razloga? Kome zapravo ideš?

— Mojem gospodaru.

— Posve tačno. Ali tko je tvoj gospodar?

Činilo se da se razgovor pretvara u preslušavanje.

— Don Pedro Arbellez — odgovori upitani.

— Pedro Arbellez? Da, to je bio prijašnji vlasnik haciende.

— Prijašnji? — upita govedar smeteno. — Zar je sada netko drugi? A tko je to?

— Senor Cortejo iz Meksika. Čovječe, čini mi se, da si se uplašio? Zar ti se taj senor ne sviđa?

— Ah, želio bih samo znati, kako je tako iznenada postao ovdje gospodar.

— Kako? No, vrlo jednostavno: dojahao je s nama ovamo i ovom Arbellezu oduzeo haciendu.

— Santa Madonna! A gdje se sada nalazi senor Arbellez?

— On? To nitko ne zna. Nestao je.

— Moj Bože, onda moram opet otići.

Govedar se htjede brzo udaljiti, ali ga je deset šaka čvrsto držalo.

— Stoj! S tobom nije nešto u redu. Nećeš nam samo tako umaći. Morat ćemo te najprije malo preslušati.

— Preslušati? Zašto? Ja sam poštteni pastir.

— To tvrdi svaki. Za koga se boriš? Za Bazainea, Maksa, Huareza ili Corteja?

— Ni za jednoga. Ja sam govedar moga senora Arbelleza i moram samo njega slušati. Što se mene tiču ostale stvari?

— Čujete li, drugovi? Čovjek je za Arbelleza. Moramo ga odvesti k senoriti. Čvrsto ga držite! Ja ću ga najaviti.

Protivljenjem mogao se Anselmov položaj samo pogoršati. Stoga se nije bunio i bio je samo znatiželjan, tko je ta senorita, kojoj će ga odvesti. Josefa je ležala u jednoj visaljki i pušila cigaretu. Danas je opet nosila žensku odjeću, od koje je sa sobom ponijela cijeli tovar. Tada uđe Meksikanac, koji je dolje upravo vodio glavnu riječ.

— Oprostite, senorita! — reče on — moram vas izvijestiti, da je došao jedan govedar tog Arbelleza.

— Pošaljite ga gore!

— Sam ću ga dovesti.

Gerilac ode i vrati se sa još jednim, vodili su Anselma, kojem su svezali ruke. Ovaj baci ispitujući pogled na djevojku. Nije ju osobito poznavao, a kako mu nisu rekli njezino ime, nije znao kod koga se zapravo nalazi.

— Senorita, molim vas da mi pomognete — molio je — Ovdje se radi o nesporazumu.

— Tko ste vi? — upita ona.

— Ja sam govedar u službi senora Arbelleza. Moj me je gospodar otposlao s jednom viješću i sada kad sam se vratio, nisam ga našao, ali su zato ovdje strani ljudi, koje ne poznajem.

Kod tih riječi sjeti se Josefa, što joj je Marija Hermoyes rekla o jednom govedaru, koji je bio poslan u tvrđavu Guadalupe i upita:

— Bili ste u tvrđavi Guadalupe?

— Da — odgovori Anselmo.

Tada se Josefa obrati obojici čuvara i reče im:

— Iziđite i čekajte pred vratima! Čini se da je ovaj govedar pošten čovjek. Sama ću s njim govoriti.

Ljudi iziđoše a Josefa odluči da će lukavstvom saznati ono, što je taj čovjek htio saopćiti svom gospodaru.

— Za vrijeme vašeg odsustva nastupila je mala promjena — počne ona. — Poznajete li nekog Corteja?

— Da — odgovori on. — Mnogo sam o njemu čuo a i vidio sam ga ovdje.

— Kakav je to čovjek?

Anselmo je bio dosta iskren i neoprezan, da odgovori na ovo pitanje,

— Dobar, iskren čovjek ne želi o njemu ništa znati.

Josefinine velike, okrugle, sovine oči su se skupile. Ali njeno samosvladavanje i njezina moć pretvaranja bile su tako velike, da je mogla najljubeznijim glasom reći: — Tu vam dajem pravo. Cortejo je čovjek kojemu nije ništa sveto. Ja ga mrzim. On je mene i moju porodicu unesrećio i ja ga slijedim samo zato, da ga uništim.

Josefa je učinila tako bijesno lice, da joj je govedar povjerovao,

— Njega uništiti? — upita on. — To će vam sigurno teško uspjeti. On je tako lukav momak, da je nemoguće prevariti ga. Ali recite, gdje je senor Arbellez?

— On je pobjegao pred Cortejom,

— Ali zašto? Ja ništa ne znam. Došao sam kući i odmah su me uhvatili i svezali mi ruke.

— Dakle, onda ću vam ja objasniti. Ali moram tiše govoriti, da me ova dvojica, koji vani pred vratima stoje, ne čuju.

Josefa je namjeravala ovom primjedbom govedara učiniti sigurnijim.

— Senor Arbellez je pristalica predsjednika Huareza. To valjda znate? Ali Cortejo želi sam postati predsjednikom. On je oko sebe sakupio priličan broj pristalica i pošao je na sjever, da pokori i taj dio zemlje. Počeo je sa Haciendom del Erina.

— Dakle je napao haciendu? — upita mračno govedar.

— Da. Srećom je senoru Arbellezu uspjelo umaknuti. On mi je

saopćio kamo ide ali mi je zabranio da to odam.

— Kako to, da je prema vama bio tako iskren, senorita?

— To je vrlo jednostavno. On i moj otac bili su dobri znanci. Moj otac je Cortejevom krivnjom izgubio život. Ali ja sam se pričinila kao da ništa ne znam, pa sam se ovome priključila, da mu se osvetim. U njegovoj četi imam nekoliko dobrih ljudi, koji tajno drže sa mnom i koji samo čekaju čas, da istupe protiv Corteja. Kad smo došli na haciendu, prepoznala sam senora Arbelleza i pomoću tih ljudi pustila sam ga da pobjegne.

— Onda imajte povjerenja u mene i recite mi mjesto, gdje se nalazi! Ja mu nosim važne vijesti.

— Ne znam, bi li vam to bilo moguće, čak i kad biste znali gdje se zadržava. Ta vi ste ovdje zarobljenik. Neće vas odmah osloboditi. Bit će najbolje da mi kažete što imate reći senoru Arbellezu. Kroz mene saznat će to najbrže i najsigurnije. Upravo sam se spremala da mu pošaljem glasnika.

— Ah, senorita, zar to ne bih mogao biti ja?

— Što vam pada na um! Cortejo je za neko vrijeme odsutan. Zadržat će vas dok se on vrati i odluči o vašoj sudbini. Hoće li mi do onda uspjeti da vas oslobodim, ne znam. Vi morate najbolje znati da li to što želite kazati vašem gospodaru, može podnijeti tako dugo odlaganje. Razmislite!

Anselmo se zamisli. Klimao je glavom. — Hm. Smijem li vam zaista vjerovati, senorita?

— Radite, što hoćete — odgovori ona s povrijeđenim ponosom.

— Smijem li saznati vaše ime?

— Moj otac je bio major Ramirez.

Major, poznati pristalica Huareza, bio je pred neko vrijeme na nekom putovanju umoren. Ova okolnost došla je Josefi tako zgodno, da se njom poslužila, kako bi prevarila čestitoga govedara.

— Major Ramirez? — upita on. — To je bio odvažan čovjek.

— Uostalom — primijeti ona — mogu vam dokazati, da mi senor Arbellez poklanja svoje povjerenje. Sve mi je o vama pričao. Mogu vam reći, kakvog posla ste imali u tvrđavi Guadalupe. Senor Arbellez je

učinio oporuku i odredio Pirnerovu kćerku za baštinika. To ste morali tamo javiti i ujedno senoritu zamoliti, da posjeti vašeg gospodara na haciendi.

— Istina, vi to znate! To vam je mogao reći samo moj gospodar. Nemojte mi zamjeriti, što sam oklijevao! U sadašnje vrijeme mora se biti vrlo oprezan.

— Ispričavam vas. Hoće li senorita doći?

— Moguće je da će doći u posjet, ali ne kao baštinica. Ona nije mogla prihvatiti baštinu, jer se pojavila prava baštinica.

I sada je lakomisleno povjerljivi čovjek otvoreno priznao sve što je znao. Može se zamisliti, da su njegova saopćenja djelovala na Josefu, koja se uljuljala u potpunu sigurnost, poput udaraca toljagom. Morala je upotrijebiti svu snagu, da se ne oda. Dakle još su svi bili na životu, na čiju smrt bi Josefa bila prisegla! A Landola ih je izigrao! Ali iz kojeg razloga? Sigurno da izvuče korist za sebe, da ima oružje protiv braće Cortejo kada će htjeti izmusti novac. Nešto drugo se nije moglo zamisliti.

Anselmo nije opazio, kakvi se osjećaji odražavaju na Josefinu licu. Najprije beznađe, onda sumnja, tjeskoba, vjera, strah i na kraju bijes prelazili su preko njezina lica. Kad je završio sa svojom pričom, koja je trajala prilično dugo, ostala je Josefa neko vrijeme nepomična. Razmišljala je. Ono što je čula pre naglo se sručilo na nju. Ako se sve tako odvijalo, onda je opet bila na početku, kao prije šesnaest godina. Nije bas ništa postigla i bitka je morala započeti iz početka. Nije joj palo na pamet, da baci oružje. Ali nije smjela gubiti vrijeme. Morao je uslijediti udarac za udarcem, ako nije htjela vjerovati da je sve izgubljeno. A trebalo je početi sa ovim glupim čovjekom, koji joj je dao prvo oružje u ruke.

— Senor, je li ovo što ste mi sada ispričali, prava istina? Biste li se mogli zakleti na to?

— Svim zakletvama, ako zahtijevate.

— No, iako su ovi ljudi raskrinkani, oni su ipak mnogo jači nego prije. Cortejo je sada snažan saveznik. Bit će za kratko vrijeme predsjednik Meksika, dakle najmoćniji čovjek u cijeloj državi.

— On, to nemojte zamišljati, senorita! Još je general Bazaine tu.

— Bazaine? Toga će protjerati.

— A Maksimilijan Austrijski?

— Tobažnji regent? Viseći car? Taj će najzad sam pobjeći!

— Ali predsjednik Huarez?

— Taj Indijanac iz roda Zapoteka? Toga će jednostavno objesiti i pustiti da ga jastrebovi požderu.

Josefino lice poprimilo je mračan, gotovo đavolski izraz. Anselmo je to dobro primijetio i očevito je postao neodlučan, što da o njoj misli.

— Ne vjerujte to, senorita! — reče on. — Jeste li već vidjeli Huareza?

— Da, dapače često, u glavnom gradu Meksiku.

— Dok je još bio viši sudac?

— Da, i onda kasnije kao predsjednika.

— No tada je bio čovjek, kojeg se poštovalo. Kasnije je bio protjeran. Morao je bježati, a to mijenja čovjeka. Što je nekada bila hrskavica, postaje kroz to kost. Huarez je sada drugačiji nego prije. Ne vjerujem, da će se dati objesiti. Prije vjerujem, da će visiti oni koji su mu namijenili konopac, a najprije taj Cortejo, koji je tisuću puta zaslužio omču od konoplje. I uz to njegova fina kćerka!

— Jeste li je već kada vidjeli?

— Ne, i ne čeznem za njom. Neka se čuva da mi dođe na oči.

Josefa odbaci svaku suzdržljivost. Ona prigovoru i zasikće:

— Sada ćete je vidjeti naravno drugačije nego što bi željeli.

— Ali senorita reče začuđeno Anselmo. — Ja vas ne shvaćam!

— Oh, smjesta ćete shvatiti mene i sve ostalo! Rekli ste da sa vašim hacienderom pristajete uz Huareza, zar ne? No, ako su svi pristalice toga Huareza tako glupi kao vi i vaš gospodar, onda će on bez sumnje za kratko vrijeme visiti. Znete li, gdje je Arbellez?

— Pa, pobjegao, mislim — promuca govedar, zbunjen nenadanom promjenom, koja se dogodila sa tom djevojkom.

— I to ste povjerovali? Vi ste zaista silno glupi!

Anselmo je oklijevao s odgovorom. Bio je pošten da bi se odmah

mogao snaći u takvoj lažljivosti. Onda oklijevajući objasni:

— Ali to ste mi vi sami rekli!

— Da, ali nisam mislila, da ste tako ograničeni, da to povjerujete. Držite li zaista Corteja tako neopreznim, da bi dopustio da Arbellez pobjegne?

— Pa to se dogodilo s vašom pomoći!

— Ne, naprotiv, mojom pomoći je Arbellez uhvaćen!

— Uhvaćen? — Anselmove oči se širom otvore a usne se stisnuše.

— Da. On čami dolje u podrumu. Osuđen je da polagano izgladni.

— Ne šalite se tako okrutno, seniorita!

— Oh, kad biste znali tko sam ja, ne biste to smatrali šalom! Morala sam vas prevariti, da bih iz vas izmamila ono što sam htjela saznati. To mi je sjajno uspjelo. Pogodite, tko sam!

Kod tog izazova počivalo je Josefino oko sa hvališavim pogledom na govedaru. Ovaj je doduše bio jednostavan, skroman čovjek, ali nikako glup. Nagla slutnja prođe mu kroz dušu.

— Bože moj, slutim li pravo? — poviče uplašeno. — Vi ste — vi ste — nebesa, kad bi to bilo istina! Vi ste seniorita Josefa.

— Da! — klikne ona — ja sam Cortejova kćerka.

— Onda neka mi se smiluje Majka Božja! Što sam učinio!

— Da, neka vam se smiluje! Sve sam saznala, sve ono što nisam trebala saznati. A znate li, što ću sada učiniti? Poslat ću nekoga u El Refugio i dat ću umoriti lorda Drydena.

— Neka vam to ne uspije! — zastenja govedar. — Ja bih bio zbog toga kriv!

— Da, vi ste zbog toga krivi! Nadalje ću dati uhvatiti Huareza i sve koji se uz njega nalaze. Oni moraju svi umrijeti!

Na Josefinom, inače blijedom licu, gorjelo je tako zlobno, pakleno veselje, da se Anselmo zgrozio. Podigao je zaklinjući svezane ruke:

— Seniorita, sjetite se da ima Bog na nebu, koji sve nagrađuje ili kažnjava.

— To su bajke za djecu!

— Oh, ne hulite!

— Dadiljine bajke! — ponovi ona. — Zar ne vidite, da me upravo Bog štiti? On mi je otkrio vaše račune. Ali ja uopće ne trebam njegovu pomoć. Znam i sama što radim. Svi će oni pasti. A vi, znate li, što će se s vama dogoditi?

— Ne — reče stari Anselmo.

— No, vi se nalazite u mojim rukama. Vi ćete visiti, kao i sve Huarezove pristalice.

— Ja sam živio dosta dugo. Meni su dani odbrojani. Ako želite zbog jednog starog govedara povećati svoju krivnju, onda to učinite.

— Da, učinit ću! Ali nećete biti odmah obješeni, najprije ću vam prirediti malo veselje. Treba naime da vidite kako će Arbellez izgledati. I ona Marija Hermoyes će pred vašim očima skapati. Oni ne dobivaju niti jelo niti piće. Strpat ću vas k njima i davati vam hranu, dok oni ne umru. Onda ćete biti obješeni.

Tada se govedarevo lice zacrveni a mišići mu se napnu.

— Vi ste sotona, koju treba uništiti — poviče on. — Idite u pakao! Buka je dozvala stražare.

— Van s tobom, lopove — zafrktala je bijesno Josefa na govedara — uskoro ćeš saznati, kakvog si vruga sebi na vrat nakopao! U podrum s njim!

I zgrabiše Anselma i izguraše ga napolje. Odveli su ga sa kata i zatvorili u podrum, gdje i Arbellez i stara Hermoyes. Stari govedar je odmah stao na neko tijelo, koje je čini se skvrčeno sjedilo uza zid. Kod drugog koraka sudario se s nekim tko je ležao na podu. Razaznavao nije ništa, jer je bilo potpuno mračno. Stoga je čekao, dok nisu umuknuli koraci njegovih pandura i tada reče:

— Senor Arbeilez!

Odgovori mu tiho stenjanje.

— Don Pedro Arbellez!

Stenjanje se ponovi, ali se nije čula nijedna riječ.

— Senora Marija Hermoyes!

— Tu sam — javi se osoba koja je sjedila uza zid. — Tko ste vi?

Anselmo reče svoje ime. Tada se Marija podigne tako brzo sa svog hladnog sjedala, koliko su joj okovi dopuštali i poviče:

— Je li to moguće? Kako ti dolaziš ovamo k nama?

— Ja sam zatvorenik — odgovori on.

— Bože moj! A ja sam vjerovala, da ćeš nam ti donijeti spas.

— Ako se ne desi čudo, spas je nemoguć.

— Santa Madonna! I ti si već zdvojan? — kukala je Marija.

— Zdvojan? Ne, jer nada još živi.

— Oh, kad bi se to čudo skoro dogodilo, inače smo izgubljeni. Kako je u tvrđavi Guadalupe i kako si došao Corteju u ruke?

— To ću kasnije ispričati. Govorimo najprije o vama. Je li to senor Arbellez? Je li zlo s njime?

— On je skršen od uzrujavanja i pada iz nesvijesti u nesvijest. Znaš li već, što se dogodilo?

— Da. Neka Bog plati ovoj sotoni na Sudnji dan! Vi treba da umrete od gladi! Dakle nemate nikakve hrane?

— Imamo! Neko nam se smilovao i spuštao nam je svaki dan kroz otvor za zrak kruha i vode. Čini se da su i druge stvari uz to. Na žalost nam to ništa ne pomaže, jer smo svezani. Ja ne mogu ruke maknuti.

— Niti ja. Dakle niste još ništa jeli.

— Još ništa.

— Moj Bože! I ta uska prostorija? Jedva mogu ležati tri osobe. Ah, sada mi pade na pamet da imam nož uza se.

— Nož? Zar ti nisu oduzeli oružje?

— Naravno, ali su zaboravili da mi pretraže džepove. U lijevom džepu od hlača je moj nož na sklop. Oštar je kao britva, ali ne mogu turiti ruku u džep.

— Možda će meni uspjeti, ako dođeš do mene.

— Pokušajmo!

Govedar priđe Mariji Hermoyes, tako da joj je uspjelo, jednu od svezanih ruku gurnuti u njegov džep i izvaditi nož.

— A što sada? — upita ona. — Ne mogu ga otvoriti.

— Samo čvrsto držite držak, a ja ću izvući oštricu zubima — odgovori on.

Nakon mnogih uzaludnih pokušaja uspjelo je.

— Tako — reče napokon Anselmo. — Sada ću uzeti nož u desnu ruku a vi trljajte uzetom po oštrici. Kad vam ruke budu slobodne, razrežite i moje vezove.

Prošlo je mnogo vremena dok im je uspjelo osloboditi se spona.

— Hvala i slava Bogu! — poviče Marija. — Sada mogu pogledati što je s našim dobrim senorom.

— Pazi da ne pogaziš ništa od onoga, što nam je nepoznati dobročinitelj spustio!

— Pogledajmo najprije, što je to! — odgovori govedar.

Oboje kleknu i pipahu rukama oko sebe.

— Jedan mali kruh — reče Marija.

— Jedna boca sa vodom — dodao je Anselmo.

— Još jedan kruh. Ah, našla sam i lojanicu.

— Je li to istina, senora? No, onda je netko svakako spustio i šibice. Ah, ovdje leži mali kožni zamotak. — Govedar ga otvori i prstima opipa sadržaj.

— Zaista su šibice, još posve suhe i kraj toga cedulja! Zapalimo svjetlo, senora Marija, da se možemo ogledati!

Dokora je zapaljeno svjetlo i tako su našli još jednu lojanicu i treću i četvrtu bocu sa vodom.

— Hvala Bogu, barem nećemo umrijeti od žeđi — uzdahnula je Marija olakšano. — Najprije da vidim što piše na cedulji.

Približila ju je svjetlu i čitala:

Od jednoga, koji se ogriješio o vas. Danas moram otići, ali sam našao jednog drugog, koji će vam umjesto mene svaki dan davati svjetlo, kruh i vodu.

Molite za mene i oprostite mi!"

— Tko bi to mogao biti? — pitala se Marija.

— Svakako jedan od one dvojice, koji su vas zatvorili.

— Da, svakako. Neka mu Bog oprost! Morao je poslušati. Ali, sveta

Majko Božja, ta mi uopće ne mislimo na našeg gospodina.

Sada osvjetliše Pedra Arbellleza. On je pružao žalostan prizor. Oči su mu bile sklopljene a lice pepeljasto i blijedo. Nije se micao. Oboje valjanih ljudi zaplače.

— O nebesa, moj dragi, dragi senor!

Dok je Marija jecajući izgovarala ove riječi, uzela je starčevu glavu u ruke, a Anselmo je bijesno stisnuo pest.

— Što se tu može učiniti? — poviče Marija. — Naš dobri gospodin će sigurno umrijeti.

— To bi bila velika šteta.

— Da, dobri dragi senor! — jecala je ona.

— On, ne samo zato što je drag i dobar, nego iz jednog drugog razloga. Postoje naime ljudi, koji će nas sigurno osloboditi kad bi nam uspjelo održati se neko vrijeme. Poznajem na primjer nekog gospodina Sternaua.

Govedar hotimično zastane i čekaše.

— Sternau? — upita brzo Marija. — Tko je to?

— Jedan čovjek, kojeg sam sreo u tvrđavi Guadalupe. On je liječnik a ujedno i izvanredan ratnik.

— Moj Bože, sjetila sam se onog njemačkog liječnika, koji je tada na haciendi doživio toliko toga. On se zvao Sternau. Ali on je mrtav!

— Znete li to sigurno? — Zatim je u tvrđavi bio neki senor Mariano, onda stanoviti senor Unger sa svojini bratom, pa neki senor Bivolje Čelo, pa senor Medvjede Srce, pa...

Sada Marija zgrabi govedarovu ruku. — Slušaj, zar hoćeš na sve to još da mi se narugaš?

Ali on je čvrsto držao njezinu ruku i nastavio:

— Zatim je tu bila neka senorita Emma Arbelllez...

Nato Marija silom istrgne svoje ruke iz njegovih i naljuti se!

— Šuti! Naša nesreća je dosta velika. Tvoje priče nisu je u stanju ublažiti varljivim slikama.

Ali on je nastavljao: — Nadalje sam tamo vidio nekog grofa Fernanda de Rodriganda y Sevilla, o kojem se govorilo da je umro. Ali on još živi i vraća se kući da nagradi svoju staru, vjernu Mariju

Hermoyes.

To je bilo suviše za staricu. — Molim te, za milost božju — molila je — da mi iskreno priznaš, da sve to govoriš samo da me utješiš!

— Ne pada mi na pamet!

Na to stara, vjerna duša istisne krik, gotovo sličan pokliku. I onda stade tiho plakati. Ono što je čula bilo je previše za nju, presnažno ju je obuzelo. Osjećala se gotovo slomljenom pod veličinom sreće i pomisao na sadašnji njezin položaj morala je ustuknuti. Dok je ona plakala, započeo je govedar pričati o svom razgovoru sa Josefom...

U međuvremenu je Josefa sjedila za stolom i pisala. Kad je bila gotova, pozove jednog od zapovjednika i upita:

— Je li vam moj otac saopćio pravac svog puta?

— Da, u povjerenju, senorita — odgovori on.

— Dakle ćete ga naći, ako vas k njemu pošaljem?

— Sigurno. Ali će mi trebati četiri dana.

— Ako ga od danas računamo za četiri dana stignete i predate mu ovaj list, isplatit će vam se tristo durosa. Hoćete li preuzeti ovu poruku?

— Da — odgovori čovjek, a lice mu se zablistale.

— Ali moj otac treba više ljudi. Bismo li mogli odvojiti pedeseticu?

— Da, posve lako.— Onda uzmite sa sobom pedeset dobro naoružanih ljudi! Kasnije ćete saznati zašto. Mogu vam reći samo toliko da se radi o jednom potezu koji će vam donijeti odlikovanje i dobar plijen. Ali ovo pismo predajte samo u ruke moga oca!

Pismo je glasilo:

»Dragi oče!

Kratko nakon što si otišao saznala sam vrlo važne vijesti. Jedan stari govedar, onaj, kojeg je Arbellez Poslao u tvrđavu Guadalupe, vratio se, a ja sam ga zadržala i preslušala. Uspjelo mi je sljedeće iz njega izmamiti:

Henrico Landola nas je prevario. Nijedan od naših neprijatelja nije mrtav, oni svi još žive. Bili su ostavljeni na nekom pustom otoku, odakle su se spasili. Sada se nalaze u tvrđavi Guadalupe i spremaju se pod Huarezovom zaštitom napasti nas. To su: Sternau, Mariano, oba Ungera, Bivolje Čelo, Emma Arbellez i Karja. S njima je i grof Fernando, kojem je uspjelo pobjeći iz ropstva.

Huarez je raspršio tri kompanije Francuza. Sastat će se sa Lordom Drydenom na otoku Sabine i Rio Salado.

Dakle znat ćeš, što treba raditi. Oni svi moraju umrijeti, inače smo izgubljeni. Poduzmi brzo pripreme, a ja ti za tu svrhu šaljem još pedeset ljudi. Djeluj brzo, da se možeš skoro vratiti.

Tvoja Josefa.«

Još prije večeri odjurilo je pedeset ljudi kroz kapiju haciende. Zapovjednik je nosio sa sobom dobro pohranjeno pismo.

15. ODLUKA OD 3. OKTOBRA

 ktobar 1865. carski dvorac.

Da bi se razumjelo ono što slijedi, moramo se vratiti u ono vrijeme, koje s time stoji u najužoj vezi. Prolazimo kroz portal Palacio imperiale u glavnom gradu Meksiku, penjemo se uza stube i ulazimo u sobu za primanje, gdje se Maks običavao dogovarati sa svojim najuglednijim ličnostima.

U ovom času car je naslonjen leđima na stol. Oko mu počiva na velikom plakatu, koji drži u rukama. Oko mu se krijesi, obrazi rumene, očito je snažno uzbuđen. Pred njim stoji jedan od njegovih ministara, koji ga vrebajući promatra. Nedaleko prozora sjedi carica, u svojoj mladosti i ljepoti.

Čini se da ona posjeduje više odlučnosti nego car. On mekan i sanjiv, ona teži za sjajem i čašću; on je zanesenjak, a ona vatreno čezne za zemaljskim vrijednostima.

Na ministarovo pitanje car Maks odgovori:

— Zahtijevate moju konačnu odluku? Sada odmah?

— Moram vas to zamoliti, veličanstvo.

— Odlučio sam...

— Možda odbiti? — upita brzo carica.

Maks joj se okrene nasmiješenog lica: — Kako čujem, vi ste se odlučili, poštovana?

— Da.

— Smijem li pitati kako glasi vaša odluka?

— S obzirom na uvjerljiv žar, kojim je ova neobično važna stvar bila upravo izložena, odluka ne može biti dvojbeni. Ja se slažem...

Maks klimne i reče, okrenuvši se ministru:

— Čujete kako žuri preduhitriti moju namjeru. Dakle vam moram reći, da nisam samo spreman potpisati tu odluku, nego ću je riječ po riječ sam staviti na papir i predložiti gospodi ministrima na potpis.

— Hvala, veličanstvo — odgovori ministar sa dubokim poklonom.
— Zadaća mog zvanja i života je da sve svoje snage i misli dadem za dobro Meksika i njegovog cara. Uvjeran sam, da ćemo ovim korakom preći pobjedonosno preko svega što nam se dosad ispriječilo na putu. Najzad je to ipak bilo potrebno.

— Imate pravo, dragi moj. Ja ću...

Tada se pojavi dežurni ađutant. — General Mejia! — najavi on.

— Neka odmah uđe! — naredi car.

Bilo je čudno da je carica odmah ustala i nestala kroz jedna vrata, dok je Maks otpuštao ministra. Ovaj sretne slavnog generala na vratima. Obojica se hladno nakloniše, ali nisu izmijenili pogled.

— Dobro došli, generale! — pozdravi ga Maks. — Danas mi baš dobro dolazite.

Na ozbiljnom Indijančevom licu pokazao se smiješak, kad je opazio veselo lice svog gospodara,

— Sretan sam kad to čujem, veličanstvo — uvjeravao ga je Indijanac. — Neka Bog daruje vašem veličanstvu i carstvu same takve glasove!

— Nadam se, da će se od sada to i dešavati.

— Smijem li pitati, da li ova nada ima stanoviti povod?

— Da. Namjeravam objaviti važnu odluku.

— Ako treba da ima spomenuto dejstvo, onda je sigurno važna.

— Da, uvjerite se sam! Čitajte!

Car pruži Meji nacrt i povuče se k prozoru da bi generalu dao vremena da spis pažljivo prouči. Što dalje je Indijanac čitao, to su mu se više skupljale obrve, oči ljutito blistale a usne se trzale. Tada začuje Maks iza sebe glasno šuštanje papira i kad se okrenuo, opazi generala, zapanjenog od bijesa, sa zgužvanim papirom u šaci.

— Veličanstvo, tko je — tko je sastavio ovu blezgariju? — upita on.

U svom ogorčenju nije pazio na pravila dvorskog ponašanja, inače tako blagi car, nije mogao preći preko toga,

— Generale! — reče ozbiljno.

— Veličanstvo! — odgovori Mejia i kod tih se riječi pokloni u znak

izvinjenja.

— Gdje je moj nacrt?

— Ovdje, veličanstvo.

General uzme papir, izgadi ga koliko se dalo i pruži ga caru.

— Ah, u kakvom stanju! Zar su moji proglasi plesni programi?

Maks se zaista ljutio. Mejia odgovori:

— Molim najpokornije za milost, veličanstvo. Šo sam ovdje zgriješio, može se pripisati samo mojoj brizi za dobro cara.

— Ali ta briga ne smije biti ništa drugo doli propisno iskazana.

Preko Mejina lica preleti neopisivi trzaj. Maks ga je poznavao. Kad se ispoljio, onda je u generalu gorio vulkan.

— Ako mi se ne može oprostiti, onda ću sam sebi zadati najveću kasnu — reče on. — Neka mi vaše veličanstvo dozvoli, da se povučem!

Ne sačekavši odgovor stane se Mejia natraške povlačiti prema vratima.

— Stojte!

Na taj carev povik general zastane.

— Jeste li pročitali odluku do kraju?

— Da, veličanstvo,

— Nazvali ste ju blezgarijom. Dakle se ne slažete s njom?

— Ne. Smijem li iskreno reći svoje mišljenje, veličanstvo?

— Nalažem vam to,

— Da su najgori neprijatelji carstva u ime vašeg veličanstva izdali odluku da upropaste vaše veličanstvo, oni bi izabrali ovu ovdje.

— Ah, kakvo mišljenje!

— Ispravno, veličanstvo.

— Moram svojim podanicima jednom pokazati, da sam car.

— Oni to ipak neće vjerovati.

— Ah, generale, to zvuči gotovo kao uvreda.

— Veličanstvo mi je zapovjedilo da kažem istinu. Za svaku odluku mislit će Meksiko, da je naređenje Francuza.

— Onda neka se to i za ovu kaže. Ali ja ću izvesti svoju namjeru.

— Veličanstvo, molim da mi odrubite glavu, ali da ovaj proglas zadržite u mapi. Ja poznam svoj narod i znam kakve posljedice će za sobom povući objavljivanje takve vijesti. Povik ogorčenja proći će kroz cijelu zemlju.

— Generale!

Careve oči su ljutito blistale.

— Veličanstvo!

Generalove oči su također blistale. Maks je znao što duguje Meji.

On se predomisli i reče:

— Slušajte moju obranu!

— O veličanstvo, ako odluka treba obranu, onda...

— Vi ćete me ozbiljno razljutiti!

— Ne, šutim.

— Dakle čujte!

Sada se car počne braniti, što se kod jednog vladara mora nazvati savlađivanje samog sebe.

— Kao i uvijek, vi vidite precрно. Zemlja je u našoj vlasti. Huarez je pobjegao u El Paso. Da, govori se da je napustio meksikansko tlo. Vrijeme je da jednom čvrstom, ozbiljnom izjavom zauzmemo onaj stav, koji ćemo zauvijek zadržati.

— U redu, veličanstvo. Kakav će to stav biti?

— Umirujući a u isto vrijeme zatirući. Iako se zemlja nalazi u mojoj vlasti, stanovite krtice usudjuju se stalno rovati pod zemljom. Ta su Pantera Juga, Cortejo i još neki. U mojoj odluci objavljujem da ću od danas svakog republikanca kažnjavati poput lopova, uličnog razbojnika i običnog zločinca. Od danas su republikanci slobodni poput ptice: stoje van zakona. Objavljujem da je svaka republikanska četa banda, a svaki uhvaćeni član takve bande strijeljat će se unutar dvadeset i četiri sata.

Mejia potrese glavom.

— Lopovi? Ulični razbojnici? Slobodni poput ptice — strijeljani? O veličanstvo, ponavljam moju molbu: neka veličanstvo uzme moju glavu, ali neka napusti pomisao, da potpiše tu odluku!

— Zadržite svoju glavu! Ja ću zadržati svoju odluku! Ona je u svim

pojednostima pažljivo proučena od iskusnih ljudi.

— Oh, ovi iskusni ljudi ne poznaju Meksiko. Oni su sve proučili, samo jedno nisu, a to bih ja veličanstvu dobio gromkim glasom, ali ne smijem.

— Zašto ne?

— Ničeg se ne bojim, samo nemilosti mog cara.

— Govorite bez, straha, generale!

— Dakle dobro! S time će veličanstvo potpisati vlastitu smrtnu osudu!

Iz carevih obraza nestalo je krvi. Gotovo se činilo da se uplašio. Ali se brzo sabere i odgovori:

— Svoju smrtnu osudu? Vi govorite o jednoj nemogućnosti, kao o nečem posve prirodnom?

— Da, veličanstvo. Priznajući, da je pravi, rođeni Meksikanac pravedni predsjednik svoje zemlje...

— Priznajem — upadne car.

— Onda mora i on imati pravo — nastavi general — da tu zemlju brani od stranog, nepravednog zauzimanja.

— Zauzimanja? Nepravednog? To su snažni izrazi koji se sigurno dadu znatno ublažiti.

— Sada govorim onako kako govori svaki republikanac. Meksikanac brani svoju zemlju, svoj dom, svoja stado od stranih uljeza. Zar je on zato lopov, kojega treba u roku od dvadeset i četiri sata strijeljati?

— Mi s mačem u ruci gospodarimo ovom zemljom. Svaki Meksikanac se mora pokoriti prilikama.

— Dobro, veličanstvo. Sada ne govorim svom caru, nego onome, za kojeg bih deset puta žrtvovao svoj život. Uzmimo da je ova rečenica ispravna: Mač odlučuje; tko pobijedi, taj je gospodar; pobijeđeni mora slušati. Ali zar iz toga slijedi da protivnika treba smatrati lopovom?

— Nakon što su drugi položili oružje: da.

— Dobro, neka se i to uzme kao ispravno. Ali tko kaže, da se pobijeđeni ne može pobuniti i postati pobjednik?

— Općenito ta mogućnost postoji.

— No onda će on okrenuti koplje i pobjednika smatrati lopovom i tako s njime postupiti.

— Postaje mi zaista vruće, generale.

— Bolje to, nego da vaše veličanstvo ohlade!

— Vi govorite zaista preslikovito!

— Onda neću ništa viša reći. Dozvoljavam sebi još samo jedno pitanje: Hoće li odluka biti potpisana?

— Da, sutra.

— Zaklinjem vaše visočanstvo da to ne učini.

— To je zaključeno, potrebno je. Dogodit će se, generale.

Tada Mejie poklekne pred carem i reče:

— Veličanstvo, od časa kada bude objavljena odluka, na vaše veličanstvo čeka otvoreni grob. Ja neću napustiti vale veličanstvo i stoga od danas sebe smatram pokojnikom. Ne zaklinjem vas zbog sebe, niti zbog drugih, nego zbog vašeg veličanstva.

— Ustanite, generale — odgovori Maks, sada već ljut.

— Ne, ostat ću na koljenima, dok...

— Ustanite: ja to zapovijedam! Vi bulaznite!

Carev glas zvučio je ledeno, ipak pomalo podrugljivo. To je Meji, poštenom junaku i borcu bilo najteže podnijeti. On skoči, baci na cara sažalni pogled i poviče:

— Onda moram napustiti svaku nadu, veličanstvo?

— Svaku. Čak se i carica slaže sa mnom.

Generalovo lice malo problijedi.

— Onda moram šutjeti — odgovori on, — Ali da se ne zaboravi ovaj sat i riječi koje sam izgovorio, ja ću ih čelikom pribosti!

S tim riječima izvuče mač i baci ga takvom snagom u zid, da se zabio do drška u tapete, pokloni se pred carem i iziđe. Maks pogleda za njim a zatim na mjesto gdje je bio zaboden mač.

— Je li to znamenje — reče. — Jesam li se prevario?

Ozloglašena odluka je zaista objavljena. Maks ju je vlastitom rukom napisao i time potpisao svoju smrtnu osudu.

Rat se dosad sa strane Francuza vodio na svirep način. Oni su sa republikanskim zarobljenicima postupali kao sa razbojnicima, dok je neosporno da su Huarez i većina njegovih generala sa svojim zarobljenicima vrlo blago postupali.

O Bazaineu se samo zna, da je izrazito zahtijevao provođenje odluke, pa su ubijali na tucete, na stotine republikanaca. Nemilosrdno su strijeljali generale, kao Salazara i Arteagu, mnogo oplakivane mučenike za nezavisnost zemlje. Ali hod nemeze, koji je obično vrlo polagan i šepajući, bio je ovaj puta brz i siguran.

Po ravnici, koja leži Između San Jose od Parral i Cihuahue, kretala se četa jahača. Bila su to dva konjička eskadrona francuskih lakih konjanika. Sigurno su imali za sobom naporan put, jer su konji bili izmoreni a jahači se ne bi mogli pohvaliti ponosnim držanjem. Kada se u daljini pojaviše obrisi Cihuahua smjesta se opazila promjena. Jahači se ispraviše, konji zarzaše i mahnuše repom, a mačevi zveкнуše veselije.

Na čelu je bio oficir srednjih godina pun ožiljaka. Nosio je oznake majora. Kod prve gradske ulice upita za glavni stan zapovjedništva, pošalje naprijed glasnika i tada s glazbom na čelu uđe u grad. Tu i tama mogla se opaziti poneka znatiželjna ženska glava, koja je smjesta nestala.

Oba eskadrona su pred glavnim stanom zapovjedništva stala. Bila je to zgrada iz koje je pobjegao Crni Gerard. Tek što je završilo postrojavanje, pojavi se vrhovni zapovjednik. I on je nosio majorske oznake, ali je bio znatno stariji. Bio je to onaj, kojemu je Crni Gerard dao tako očitu pouku. Odana mu je vojna pačast, a onda onaj drugi raportira.

— Major Laramel, gospodine kolega — izvijesti on. — Na prolazu za Villa del Fuerte. Donosim zapovijedi vrhovnog zapovjedništva.

— Dobro došli! Valjda ćete ovdje ostati nekoliko dana?

— Sigurno. Dva do tri, ako dozvolite. Slobodno molim da smjestite moje ljude.

— Ništa lakše od toga. Imam samo jedan eskadron u gradu. Ostala konačišta su prazna. Stoje Vam na raspolaganju.

— Odlične! Smijem li Vam predstaviti svoje oficire?

— Molim.

Nakon toga momčad pođe u stanove koje su im brzo dodijelili, a oficire je zapovjednik pozvao na čašu vina. Duskora su sjedili u dvorani u kojoj je svojevremeno bio Gerard preslušan.

— Kako to, gospodine kolega — pitao je major Laramel — da ste u gradu ostali bez vojske? Vi se nalazite na jednom od najopasnijih mjesta u zemlji.

— Imate pravo, ali moram postupiti pa zapovijedima koje primam. Na žalost to nije uvijek ugodno.

— Jeste li imali loša iskustva?

— To se zapravo ne bi moglo reći. Općenito nije teško držati ljude na uzdi. Ali ima jedan špijun, koji kao da je s vragom u savezu. On je nevjerojatno odvažan i lukav čovjek. Nastojali smo na sve moguće načine izići s njime na kraj, ali nije uspjelo. On je svagdje i nigdje; on zna sve; čini se da je sveznaujući i svuda prisutan.

Major Laramel zatrese glavom. — To zvuči nevjerojatno, gospodine kolega. Čovjek jeste i ostaje čovjek, čak iako posjeduje najodličnije osobine. Ne smatram velikom umjetnošću, a još mnogo manje nemogućim, uhvatiti jednog špijuna.

— To vam vjerujem. Ali vi ne poznajete Crnog Gerarda.

— Crnog Gerarda? To je sigurno zao protivnik. Mnogo sam o njemu čuo. Njegovo ime bilo je često spominjano čak i u glavnom stanu vrhovnog zapovjedništva. Dakle taj čovjek se sada nalazi u okolini Cihuahue?

— Već duže vremena. Mi tačno znamo da se često kreće u samom gradu i da ima u njemu veza.

— Ah, odakle to znate?

— Crni Gerard nam je to sam rekao.

— On sam? — upita zadivljeno major. — Čudno! Kako se to moglo dogoditi?

— On je bio ovdje u Chihuahui, u ovoj dvorani. Mi smo ga uhvatili.

— Dakle ipak. Zar nije raspisana ucjena na njegovu glavu?

— Da, znatna.

— Dakle, onda je ona vama pripala?

Zapovjednik se donekle snašao u neprilici.

— Da, skoro.

— Pa valjda ste tu propalicu zarobili?

— Da, zarobili i svezali pred lijepim brojem oficira i druge gospode ovdje u ovoj dvorani. Ja sam ga preslušavao. Čovjek se ponašao vrlo drsko i goropadno, i gospodine kolega — najednom mu je uspjelo da se oslobodi. Oborio me je na očigled svih prisutnih i skočio je kroz prozor.

— Nom dun chien! Pobjegao je?

— Na žalost! Ovi prerijski lovci imaju vruga u tijelu. Godinama se bore s opasnostima, oni uvijek gledaju smrti u oči. Znači, dio posade uputio sam sada prema tvrđavi Guadalupe, to je razlog, što ste ovdje tako lako dobili smještaj. Moji ljudi su hrabri i imaju dobro vodstvo, ali ipak moram očekivati, da će to gnijezdo zauzeti samo uz velike žrtve.

— Zar je Guadalupe tako čvrsta?

— Ni govora. Ali Crni Gerard je sigurno otkrio naše namjere, pa je s jednom četom Apača u zasjedi, na mjestu gdje se to najmanje očekuje. Da nemamo našu senioritu Emiliju, bili bismo odavno morali isprazniti Cihuahuu.

— Seniorita Emilija? Tko je to?

— Ah, zar vi ne poznajete našu najbolju i najoštrumniju špijunku?

— Ne.

— No, onda ne poznajete najveću ljepoticu Meksika.

— Diable! Šta ne kažete! Najveća ljepotica Meksika? Hoću li ja moći vidjeti, gospodine kolega?

Major Laramel bio je poznat kao jedan od najbezobzirnijih i najokrutnijih oficira francuske vojske.

On i njegov puk nisu nikada opraštali. On je postao ubojica brojnih Meksikanaca, koji su mu pali u šake. Bio je do krajnjih granica luđački hrabar, pa mu ljudski život nije ništa značio. Stoga su ga sada slali preko Cihuahue u Villa del Fuerte, gdje je trebalo pročititi među

republikancima i provesti u djelo krvavu Maksmilijanovu odluku. Za to je on bio pravi čovjek. Ali major Laramel je bio i poklonik lijepog spola. Stoga ga je iznenadilo da ovdje čuje o djevojci, koju smatraju najljepšom ženom Meksika.

— To ovisi samo o vama — smješkao se zapovjednik. — Ako je želite upoznati, onda nema ništa lakšeg od toga. Imam namjeru da vas i druge kolege pozovem večeras k sebi, a pozvat ću i gospodu i gospođe iz grada. Među njima će biti i senorita Emilija.

— Hvala vam. Ne bih se želio vratiti u domovinu a da se ne mogu pohvaliti da sam vidio gospođu, kojoj među svim Meksikankama pripada kruna ljepote. Zove se senorita Emilija? Odakle potiče?

— Čini se iz Francuske.

— Ah, to bi bilo čudno.

— Svakako. Ova je gospođa obavijena tajnom, koju se ona ne trudi rasvijetliti. Možda ima namjeru da s time samo poveća znatiželju kojom je okružena. Dok jedni smatraju da je rođena Meksikanka, drugi vele da je Talijanka, Španjolka ili Francuskinja.

— A što vi mislite, gospodine kolega? — raspitivao se Laramel.

— Ja se slažem sa posljednjim mišljenjem, jer govori francuski kao prava Parižanka. Osim toga moje mišljenje potkrepljuje izvanredna briga koju posvećuje našim stvarima.

— Da je Meksikanka, tome bi se sigurno bilo za čuditi. Ove gospode su sve u svom srcu republikanski raspoložene.

— Ona je upravo protivno od toga. Moje je načelo uvijek bilo da se ženskom svijetu ne poklanja previše povjerenja no ona nam je dala brojne dokaze, da se možemo u nju pouzdati.

Dobri čovjek nije slutio da su ovi »dokazi« bili samo prividni i da su služili samo tome da Francuze namame u propast. O propasti četa koje je poslao u tvrđavu Guadalupe, još nije ništa saznao. Major Laramel reče:

— Mora se priznati, da ženski špijun, ako je lijep i posjeduje potrebnu oštroumnost, postizava posve drugačije uspjehe nego muški. Da se vratimo na Crnog Gerarda: zar niste ipak ništa poduzeli da se primijene mjere odmazde?

— Učinio sam sve što je bilo moguće i dao zatvoriti četrdeset

stanovnika ovoga grada, o kojima sigurno znam da su republikanski raspoloženi.

— Ti su ljudi vaši taoci?

— Da. Moje naredbe su ovdje podigle veliku buku.

— To ne smije zabrinjavati hrabrog vojnika. Što ćete s njima učiniti?

— Te bi izdajnike trebalo likvidirati, onda bi ih ste zauvijek riješili.

— Zašto to ne učinite?

— Iz dva razloga. Smaknuće po prilici šezdesetorice stanovnika ovoga grada izazvalo bi takav ustanak, za koji se sada osjećam preslabim. Već sam rekao da sada imam malo ljudi.

— Ja vam stavljam svoje na raspolaganje.

— To bi bila samo trenutačna potpora. Ta vi ubrzo odlazite.

— Oh, moja punomoć mi ne zabranjuje da ostanem ovdje tako dugo, dok nije uspostavljen mir ili dok se vaš odred ne vrati iz Guadalupe.

— Svakako je to dobrodošla pomoć. Ali moj se drugi razlog odnosi na neizvjesnost, u kojoj se u tom slučaju nalazim. Ne znam, da li mogu slobodno raspolagati sa životom i smrću tolikih ljudi. Tu stojim pred odgovornošću koju možda ne mogu snositi.

— Što se toga tiče, mogu vas osloboditi svih briga. Ne samo da imate pravo, nego imate i najstrožu obavezu da sve republikance na licu mjesta strijeljate. Car Maks je odlukom od 3. oktobra prošle godine naredio, da se svaki republikanac, svejedno da li je general ili prosjak, smatra lopovom i da se s njim postupa kao s takvim, što znači, da se na licu mjesta strijelja.

— Ta mi je odluka poznata, ali sam mislio da kod izvođenja nije preporučljiva prevelika revnost. Ona bi trebala više služiti za zastrašivanje.

— Varate se. gospodine kolega. Naloženo mi je, da vam predam punomoć za izvršenje carske odluke. Ta će isprava ukloniti svaku sumnju, što se tiče dužnosti, koje morate ispunjavati!

Major izvuče iz džepa veliki, nekoliko puta zapečaćeni omot, kojeg preda zapovjedniku. Ovaj ga uzme i reče:

— Ova stvar mi je tako važna, da molim za oprostjenje, ako odmah u vašoj prisutnosti pregledam sadržaj.

— Samo čitajte, gospodine kolega!

Zapovjednik ga otvori i pročita. Njegovo lice poprimi ozbiljan i odlučan izraz. Tada, pošto je složio odredbu, reče:

— Sada više ne može biti nikakve sumnje. Mnogo mi je lakše.

— Što ćete dakle učiniti?

— Svoju dužnost — objasni major kratko. — Dat ću ustrijeliti taoce.

— Kada?

— Hm! Mogu li na vas računati?

— Potpuno. Ostajem ovdje dok nas više ne budete trebali.

— Mislite li da bi osudu trebalo što prije izvršiti?

— Da. Možda me poznajete ili ste pak o meni čuli. Ja nisam još nijednom Meksikancu oprostio. Ja doduše ne mrzim ovu naciju, ali ju prezirem. Nije vrijedna da postoji. Zaista mi činite najveću uslugu, ako mi dozvolite da budem svjedok smaknuća ovih ljudi.

— Ovaj užitak vam neću uskratiti — objasni zapovjednik slegnuvši ramenima.

— Ali kada? Nadam se već sutra.

— To neće biti moguće. Ta prije se mora sastati sud i izreći osudu.

— Nije potrebno, gospodine kolega. Ovi lopovi ne zaslužuju takve obzire.

— Možda imate pravo. A osim toga punomoć me ovlašćuje da mogu postupiti po svojoj volji. Lopove se strijelja, čim stanu pred pušku.

— Dakle sutra?

— Ipak ne. Moram im ostaviti vremena, da se pripreme za nebo. U ovoj zemlji su tako pobožni, da će vijest da su ljudi umrli u grijehu tisuću puta gore djelovati, nego vijest o samom smaknuću. Ispovijed i pričest im se mora dozvoliti.

— Dakle dobro. Zato će biti dosta jedan dan. Dakle prekosutra?

— Da, prekosutra, i to u rano jutro, po mogućnosti još prije zore.

— Mislite zbog gledalaca?

— Da. Ova stvar neka se odvija u najvećoj tišini. Nitko živ ne smije znati što će se dogoditi. Bit će obaviješten ispovjednik i još neke osobe. Gotova stvar, koja se više ne može promijeniti, zapanjit će narod. Uvidjet će, da bi svaka pobuna došla prekasno.

Dok su Francuzi ulazili u grad sa južne strane, približavao se sa sjevera samo jedan jahač. Nije jahao na lijepom konju, na njemu je visilo neizgledno oružje, sve u svemu nije ostavljao utisak vrijednog prijijskog čovjeka, iako se moglo na prvi pogled vidjeti da je lovac. Bio je niska, mršava stasa. Nije imao pred sobom određeni put, nego je izdaleka polagano jahao oko grada a ispitujući pogledi, dali su naslutiti, da je želio prodrijeti u Cihuahuu a da ne uđe u nju. Bio je to Mali Andre, kojega je Huarez poslao da ispita prilike u gradu. Zaustavio je konja i upravio oko na zvonike katedrale. Polagano tresući glavom, mrmljao je pred sebe:

— Prokleta priča! Lutam dan za danom po okolici da bih saznao ono što predsjednik želi znati, a ne mogu naći čovjeka kojeg bih mogao ispitati. Mislim, da su Francuzi čak i stanovnicima zabranili da iziđu iz grada. Pa to je pravo opsadno stanje.

Neko vrijeme se nemirno vrpoltio na sedlu i onda nastavi:

— Mora mi biti jasno, da će Huarez već danas stići. Što da mu kažem? Ništa ne znam i strašno sam osramoćen. A da uđem? Hm?

Andre zamišljeno zaklima glavom. — To je opasno. Što onda, ako me messieurs zaista budu smatrali špijunom? To bi moglo dobrom Andreasu Straubenbergeru vrlo loše činiti.

Sada i njegov konj zaklima glavom i zarza. — Ne bi? — reče lovac. — Ti si drugog mišljenja? Hm! Možda imaš pravo. Ako se budem muvao ispred grada, neću ništa saznati, dakle moram ući. Uostalom — dometne sa stanovitim ponosom — ja sam Mali Andre i imam svoje oružje. Osim toga moram govoriti sa senioritom Emilijom: No, vidjet ćemo.

On uputi konja prema gradu. Mali čovjek se zaista usudio potražiti neprijatelja. Strogo uzevši, ova smionost nije zapravo bila tako velika, kao prije kod Crnog Gerarda. Ovaj je bio poznat Francuzima kao

neprijatelj, a Bazaine je čak raspisao ucjenu od pet tisuća franaka na njegovu glavu, pa se on morao krišom po noći i magli ušuljati u grad. Drugačije je bilo sa Andreom. Nijedan Francuz ga nije nikada vidio kao protivnika, u najboljem slučaju se njegovo ime moglo poznavati kao ime lovca sa sjevera. Ako bi posumnjali u njega da je špijun predsjednika Huareza, ipak mu ne bi mogli ništa dokazati. Vjerojatno njegov život nije bio u pitanju.

Na ulazu u prvu ulici; gdje je prije, stajala straža, danas se nije nalazio nijedan stražar. Zapovjednik je mislio, da može napustiti ove mjere sigurnosti. On je veći dio posade poslao u susret neprijatelju i stoga je smatrao da se grad, koji je ležao pozadi, ne treba ničega bojati. Tako je Andre mogao nesmetano ući u grad. Odmah u drugoj ulici u koju je zaokrenuo, da bi izbjegao glavne arterije, našao je malu ventu (gostionu) čija mu je široka kapija gostoljubivo gledala u susret.

Sjahavši opazi visoku, široku zgradu koja je ležala nasuprot venti. Imala je balkon, na kojem se upravo nalazila jedna gospođa, koja je laganim velom zaštitila lice od utjecaja zraka i sunca. Da mu je bilo moguće vidjeti kroz zavjesu bio bi primijetio, da njeno oko sa stanovitom napetošću počiva na njemu, jer kad je on sa svojim konjem nestao ispod kapije, ona se vratila u sobu i pozvonila. Na taj znak uđe sobarica.

— Želim govoriti sa gostioničarem vente, ali nenapadno — reče.

Sobarica se udalji i doskora je jedan stari, sijedi Meksikanac pošao prijeko prema venti. Ovaj čovjek je bio pazikuća spomenute velike zgrade. Našao je gostioničara u dvorištu.

— Ah, senor, koga tražite — upite gostioničar.

— Vas — odgovori starac. — Došao sam vas moliti, da dođete k našoj senoriti.

— Dakle vjerojatno očekuje društvo, pa će jelo htjeti kod mene naručiti.

— Ne. Moram vam reći, da želi nenapadno govoriti t vama.

Gostioničar se približi k starcu i upita, sada šapćući: — Jesu li možda stigle vijesti od Huareza?

— Nisam ništa čuo.

— No, onda ću ja možda saznati. Recite senoriti da ću doći!

Starac klimne i ode. Ali gostioničar ude u gostinjsku sobu. Andre je sjedio posve sam.

— Dobro došli, senor — pozdravi gostioničar. Andre ga brzo, ispitivački pogleda i odgovori natučajući španjolski:

— Hvala, Senor. Kakvo piće imate?

— Sve što vam srce želi.

— Ah, to je dobro! Dakle pivo?

— Ne.

— Vino?

— Ne.

— Čokoladu?

— Ne. Jutros je bilo malo, ali je potrošena.

— Ima li barem jedna limunada?

— Ne, nemam više šećera.

— Ili jedan julep?

— Ne.

— Ali, sto mu gromova, ta rekli ste da mogu dobiti sve što mi srce želi. A sada, kad vam kažem što želim, nema ničega.

— Tome ste sami krivi, senor. Zašto vam srce želi baš ono, čega nema!

Andre se nasmije. — Ah, tako ste mislili! Dakle, onda recite, što imate!

— Imam sve, samo mi je upravo mnogo toga ponestalo. Ali mogao bih vas lijepo poslužiti sa čašom pulkve.

— Dakle, donesite, senor! Bolje i to, nego ništa.

Gostioničar uzme čašu i napuni je iz velikog vrča.

Kad ju je dao Andreu, ovaj je prinese ustima. Tek što je progutao jedan gutljaj lice mu se razvuče, kao da je progutao vatru i poviče:

— Prokleta piće!

— Ah, možda želite reći da ova pulkva nije dobra? — upita gostioničar.

Andre je bio oprezan. On odgovori:

— Oh, sigurno je vrlo dobra, dapače odlična za Meksikanca.

— Ali za vas nije?

— Ne. Nisam navikao na ovo piće.

— Dakle vi niste Meksikanac?

— Ne. Zar to niste primijetili po mom govoru?

— Čovjek se može prevariti. Smijem li vas pitati, što ste vi?

— Ja sam lovac.

— To sam i mislio. Ali kakav lovac? Lovac na bivole, lovac na zmije ili tako nešto?

— Da, zaboravio sam, da se u ovoj lijepoj zemlji lovi na meksikanski način. Kod nas lovac lovi sve što mu dođe pod ruku.

— Dakle ste Sjevernjak?

— Da.

— Yankee?

— Ne.

— Dakle Kanađanin?

— Isto ne.

— Nego što, ako ste sa sjevera?

— Zar samo Yankee i Kanađani trče po kamenitim bregovima? Ima još poštenih momaka i bekrija u svim slojevima naroda. Što se mene tiče, ja sam Evropejac.

— Ah! Dakle pristalica našeg dobrog cara Maksimilijana?

Mali lovac baci oštar pogled na mršavo Meksikančevo lice.

— Ne šalite se! — reče on. — Znam tačno da vi, kad ste sami, ovom »dobrom caru Maksimilijanu«, dajete posve drugo ime.

— O Dios! Nemojte to vjerovati! Mi ovdje smo svi dobro raspoloženi prema caru!

— To znači, dobro prema Francuzima?

— Prilično, jer mi zahvaljujemo Francuzima što imamo našeg dobrog cara.

— To me kod vas raduje, senor. Upravo me neobično veseli i nadam se, da ćete nastojati biti zahvalni Francuzima za ovo dobročinstvo.

— Sigurno! Mi smo od srca zahvalni.

— Zna li, kako to možete najbolje dokazati? Napravite pulkve koliko god možete, ali posve iste vrste kao što je ova ovdje, i dajte je Francuzima da piju na bačve! Razumijete?

— Razumio jesam, ali to neće biti moguće, jer Francuzi ne vole pulkvu, oni hoće samo vino, uvijek samo vino.

— I oni ga dobiju?

— Da. Što da se radi? Ako ga ne dobiju, uzmu ga sami.

— Znači, da ga silom uzmu?

— Hm, to nisam htio reći! Čovjek mora biti oprezan na riječima.

— Ah, zar tako? Car Maksimilijan je tako dobar, tako odličan, da vas je prisilio da na riječima budete vrlo oprezni?

— Za ime božje, tiho, senor — zamoli gostioničar.

— I mora se tiho govoriti?

— Slušajte, dragi moj, ja ne običavam ono što mi se povjeri razglasiti diljem svijeta.

— To je ono što želim. Takvi ljudi se traže. Dakle vi niste prijatelj Francuza?

— Hm, tu dolazimo na klizav teren. Svakako ima među Francuzima vrlo poštenih ljudi, kojima želim sve dobro. A što se tiče onih drugih, te neka vrag odnese. Zar ne? Pomislite na one tisuće koji su poginuli, pomislite na odvažne ljude koji čame po zatvorima! Tek prije nekoliko dana je ovdašnji zapovjednik opet oko četrdeset otaca porodica strpao iza brave.

— Što će se dogoditi ovim ljudima?

— Ne znam, ali ljudi su vrlo zabrinuti zbog toga. Ovdje se vjeruje, da tako više ne može dalje. Posve sigurno se nada u... u...

Govornik iz opreza ušuti.

— No, u šta ili u koga se nada? — upita mali.

— U Huareza.

Ovaj odgovor dao je gostioničar sa rukama složenim ispred ustiju i tako tiho, da ga je lovac jedva razumio.

— U Huareza? — upita Andre, praveći se neupućen. — Zašto u njega?

— Jer je on naš pravi predsjednik. Mi smo ga izabrali i pod njegovom upravom nam je bilo posve dobro.

— Ali Huarez je pobjegao.

— Morao je, ako nije želio da cijelu zemlju utopi u krvi.

— Ah, zato! Ali zar će manje krvi stajati, ako se vrati?

— Sigurno. Uljezi ne poznaju zemlju. Zemlja će biti opet mnogo brže naša, nego što je došla u njihov posjed. Kad su oni došli, mi nismo imali vojske, nismo imali nikakve pomoći. Sada je drugačije. Sada se i iz drugih zemalja čuju glasovi, na koje se ovaj Napoleon mora obazirati. Huarez nas želi štedjeti, on čeka na svoje vrijeme. A kada bude jednom navalio, onda je sigurno, da je došlo vrijeme.

— A gdje se on nalazi?

— U El Paso del Norte, kako govore.

— Zar ne govore da je napustio zemlju?

— Govori se, ali mi to ne vjerujemo. On nas neće nikada napustiti. Ako je otišao iz El Paso del Norte, onda se nalazi negdje, gdje je njegovo prisustvo potrebno zbog našeg dobra. Osim toga smo za neko vrijeme oslobođeni najvećeg broja Francuza. Otišlo je nekoliko stotina ljudi. Kamo, to se ne zna tačno. To se odigralo u tišini, ali se ipak naslućuje.

— Koliko ih ima još ovdje?

— Jedan eskadron.

— Karamba! To bi trebao znati Huarez — povikne veselo mali lovac.

— Tiše, tiše, senor! Kad bih znao, gdje se nalazi, sam bih otrčao da mu to javim. A takovih kao što sam ja ima ovdje na stotine,

— No, možda će to saznati i bez vas.

Ove su riječi bile izgovorene sa takvom sigurnošću da je gostioničar postao pažljiv. On zgrabi lovčevu ruku i nagne se k njemu.

— Čujte, senor, što ja mislim! Vi tačno znate gdje je Huarez! — On vas šalje. Vi morate iz Cihuahua donijeti vijesti?

— Ne zamarajte se teškim mislima! Mogli biste pogriješiti.

— Ne vjerujem da se varam. Izgledate mi kao čovjek kojemu se to može povjeriti,

— Pih! Huarez ima drugih ljudi za to. Te me stvari malo zabrinjavaju i veseo sam, ako me nitko ne dira.

— Žao mi je što nemate povjerenja u mene. Ali ipak moram vas upitati, koliko mislite ostati ovdje u Cihuahui?

— Vjerojatno samo do danas u več.

— Nećete ostati preko noći kod mene?

— Ne. Kupit ću municiju i otići.

— Dakle možda sam se ipak prevario. U slučaju nužde bio bih vam ponudio skrovitu sobicu i pobrinuo se da saznate sve sto želite znati,

— Hvala vam, senor, ja nisam špijun, ali da jesam, vaša bi mi ponuda bila vrta prikladna,

— Hm, ta čovjek se može varati. Ali oprostite, zar nećete popiti još jednu čašu

— Ne. Još nisam popio niti ovu.

— Pitam samo iz obzira. Ne bih vas mogao poslužiti, jer bih sada moram otići. Rado sam pažljiv prema svojim gostima.

— Idite u božje ime! Možete biti sigurni, da neću ispiti ovu čašu, dok se vratite, čak ako to bude na sudnji dan. Opečeni se boji vatre.

Gostioničar se udalji i požuri, neprimjetno koliko je mogao, brzim koracima preko ulice i uđe u kapiju velike kuće. Tamo ga je očekivao pazikuća.

— Pođite gore, senor! — reče ovaj. — Sobarica je u predsoblju.

Gostioničar je poslušao naredbu i sobarica ga je uvela u sobu, gdje se je Crni Gerard sastao sa senoritom Emilijom, lijepom Huarezovom saveznicom.

— Oprostite što vas smetam, senor! — reče Emilija gostioničaru.

— On, senorita, vi znate da vam uvijek stojim na raspolaganju — Odgovori on.

— Sada ste primili stranog gosta? Je li on Meksikanac?

— Ne, senorita! On je lovac sa sjevera.

— Ah, Yankee!

— Ne. Evropejac.

— Je li vam rekao svoje ime?

— Ne. Na žalost nisam ga to pitao.

— Kako dugo ostaje ovdje?

— Samo do navečer.

— Onda sam sa svakako prevarila!

Tada gostioničar zatrepće očima sa razumijevanjem i reče:

— Senorita, mislite li možda da je on jedan od naših?

— Da, mislila sam.

— Tu se jako varate. Pažljivo sam ga ispitao, ali uzalud, ovaj čovjek je ili čutljiv a ni prema nama nije ravnodušan.

— Ipak hoću da budem sigurna. Upitajte ga, je li on Mali Andre.

— Mali Andre? To se može zapamtiti Tko je taj čovjek?

— Huarezov glasnik, kojeg očekujem.

— Ah, malen je ovaj.

— Da, a ostali opis koji su mi dali, odgovara. Vidjela sam ga kad je došao, stoga sam poslala po vas. Ako je to on, moram s njime govoriti. U tom ga slučaju pošaljite prijeko k meni!

— Uredit ću to. Adios, senorita!

Gostioničar ode. Kad je stigao dolje na ulicu, opazi priličan broj francuskih vojnika, koji su se upravo spremali da se razidu po kućama. I k njegovoj je dolazio jedan podoficir. Ovaj je tokom boravka u Meksiku naučio malo natucati španjolski.

— Venta senora Montaria? — upita on.

— Tačno, ja sam gostioničar.

— Ukonačivanje!

— Na koliko dugo?

— Tko to zna!

— Koliko ljudi?

— Dosta da se uništi cijela pokrajina. Zapovijeda major Laramel.

Gostioničar skupi obrve, ali se suzdrži.

— Poznajem majora. Čuo sam da je on vrlo hrabar čovjek.

— Hrabar? Ah, svaki je Francuz hrabar. Dakle, moj konak, senor!

— Uđite u gostinjsku sobu!

— Zar nemate posebnu sobu za mene?

— Dobit ćete ju. Ali do tada molim da se zadovoljite se velikom prostorijom.

Francuz uđe ponosno i zveckajući oružjem. On razgleda prostoriju. Kad primijeti malog lovca, dobaci mu preziran pogled. Nakon što je u samodopadnom položaju sjeo, donese mu gostioničar čašu pulkve. On okuša, ispljune i baci čašu zajedno sa preostalim sadržajem na pod, tako da se razbila.

— Fi done! — poviče. — Kakvo piće. Gostioničaru, vino!

— Nema ga, senor — ispriča se Montario.

— Onda ga donesite! — zapovijedi Francuz.

— To mogu učiniti. Ali dozvolite mi prije toga jedno pitanje, senor. Želite li piti vino kao ukonačeni vojnik ili kao gost koji plaća?

— Morbleu! Zar mislite da moram platiti vino?

— Da, to mislim.

— Dakle ne znate da ste mi dužni dati opskrbu?

— Znam to vrlo dobro. Ali znam isto tako da vino ne spada u vašu opskrbu. Vi morate jesti i piti ono što i ja jedem i pijem.

— Ali ako ja zahtijevam vino!

— Tada ćete ga dobiti kad ga platite. Imate li možda pojma kako je vino skupo u Meksiku, i to sada i ovdje u Cihuahui?

— Vino iz Bordeauxa ili iz Mosela je jeftino.

— Bordeaux ovdje plaćam po boci petnaest peseta ili sedamdeset pet franaka. Vino iz Mosela se uopće ne može dobiti. Vjerojatno ne znate da sam car Maksimilijan uzalud želi bocu vina?

— Što se mene tiče vaš Maksimilijan! Ja sam Francuz i pijem vino. Pokažite mi moju sobu a ako ne dobijem vina, onda ćete nešto doživjeti!

— Vaša soba je na prvom katu. Sada je sluga gore. Pođite gore i on će vam je pokazati! Kad jelo bude gotovo dat ću vas zvati. Ali ako zaista hoćete vino iz Bordeauxa, onda ćete platiti za njega sedamdeset i pet franaka.

— Naći će se.

S tim riječima iziđe vinožedni zastupnik velike nacije napolje.

Gostioničar učini za njim jedan pokret i reče:

— Toga sam se otresao.

— Još ne — odgovori Andre. — Uvjeran sam da dolazi epilog.

— Mirno ću ga sačekati — smješкао se mirno Montario — nego recite mi, kako se zapravo zovete?

— Zovem se Andreas Straubenberger.

— An — dreas Str — rr — rau — neka vrag odnese ta strana imena! Nitko živ ih ne može izgovoriti. Mislio sam, da vas zovu Andre!

— Andre? Hm, da, i tako me povremeno zovu. Andre i Andreas je isto.

— Onda ste sigurno Mali Andre?

Sada je bio red na malom lovcu na se iznenadi.

— Ascuas, odakle znate kako se zovem? — upita iznenađeno.

— Dakle to ste zaista vi? Onda ste mi prije ipak rekli neistinu kad sam mislio da ste Huarezov pristalica.

— Što vam pada na pamet! Kakvog posla imam ja sa Huarezom?

— Možete mirno sa mnom govoriti. Ja sam oduševljeni obožvalac moje domovine i njezinog predsjednika Huareza. Morali ste to vidjeti već iz načina na koji sam prije postupao sa Francuzom, iako mi taj može postati opasan. Ali dat ću vam još bolji odgovor. Jeste li već čuli za senorltu Emiliju?

— Senorita Emilija? Ima svakako mnogo gospođa tog imena. Što sa tom Emilijom?

— Recite najprije, da li je poznajete!

— Čuo sam za nju.

— Ali ju još niste vidjeli? No dobro, odmah ćete ju vidjeti, senor Andre.

— Ah, gdje?

— U njenom stanu. Trebate poći do nje.

— Stanuje li možda preko puta u onoj velikoj kući? Kad sam stigao stajala je jedna gospoda na balkonu. Ali odakle me ona poznaje?

— Ne znam. Učinite mi uslugu i pođite odmah preko k njoj!

— Kuda moram ići?

— U predvorju ćete naći pazikuću koji će vas podučiti. Zar nećete ovdje ostaviti vašu pušku i drugo oružje?

— Ne pada mi na pamet. Westman se nikada ne odvaja od svog oružja. — S tim riječima prebaci mali pušku preko ramena i ode. Prijeko sretne pazikuću, koji ga uputi gore, gdje ga primi sobarica i uvede u sobu u kojoj je prije sjedio gostioničar. Kad ugleda Emiliju zastane iznenađeno, a kad se ona podiže, uzvikne:

— Bataljona mi, seniorita, vi ste zaista vraški lijepi!

— Tako? Zaista? — upita ona smiješeći se.

— Da — odgovori on. — Tako mi Boga, tako lijepu djevojku nisam još nikada vidio.

— To mi vrijedi više, nego kad ml to kaže neki grof ili general. Gostioničar od prijeko šalje vas k meni. zar ne?

— Da.

— Dakle ste vi Mali Andre?

— Taj sam. Seniorita, odakle me poznajete?

— To ćete odmah čuti. Ali prije toga budite dobri, pa sjednite!

— Kad vi zapovijedate, moram da poslušam.

Andre je htio da sjedne na stolac pored vratiju.

— Ne, ne tamo — reče ona. — Sjednite ovdje kraj mene na divan.

— Ja, seniorita? Tamo na svilu u mojim starim kožnatim hlačama? Nemojte mi to uzeti za zlo, ali to ne pristaje!

— Vidjet ćete da odlično pristaje.

— No, onda ću pokušati!

S tim riječima Andreas priđe polagano i oklijevajući bliže, prebriše rukama onaj dio svojih hlača koji je trebao doći u doticaj sa svilom i sjedne tako da je dodirivao samo rub divana.

— Ne, ne tako, nego pošteno! — poviče ona i gurne ga duboko u sjedište.

— Ajme — jao! — počeo on, napola poskočivši. — Tu se potone, kao u vodi, Mislim da bi se na tom sjedalu moglo učiti plivati.

— Ne bojte se, senior, ne možete se utopiti. Ali što se tiče pića, mogla bi se pobrinuti za to. Smijem li vam nešto ponuditi?

— Hm — smješkao se on — možda pulkvu?

— Kako dolazite na to piće?

— Prijeko u venti još stoji moja puna čaša.

— Ne prija vam?

— Oh, prijala je, ali kako! Smjesa alauna, slada, aloe, modre galice, salmijaka, bazgovih jagoda i sapunice bi vjerojatno slično prljala.

Emilija se srdačno nasmija ovom sastavu.

— Pijete li rado vino?

— Vrlo rado, seniorita. Od te vrsti pića jedan lovac dobiva tako rijetko po koji gutljaj, da bi čovjek mogao zaboraviti njegovo ime.

— No, onda ćemo bočicu.

— Za Boga miloga! — upadne on. — Sve, samo to ne, seniorita. Sedamdeset i pet franaka boca!

— Da, vrlo je skupo, ali umirite se. Ne stoji me ni pare. Ona je dar.

— Zbog mene ne smijete načeti bocu. Ja nisam čovjek za to.

— Zašto ne? Vi ste Huarezov pristalica, dakle moj prijatelj, a za prijatelja se nađe uvijek poneka bočica vina u kući.

— Hm, ako je tako, onda ću svakako sebi dozvoliti takvo prijateljstvo.

Emilija zazvoni i doskora je pred njima stajao vatreni tokajac. Ona natoči a Andre srkne.

— Kakav je?

— Oh, ja se prokleta slabo razumijem u ono, što se zove vrsta.

— To je tokajac.

— Do vraga!

— Iz carskog podruma.

— Maks? — upita on iznenađeno,

— Da, cara Maksa. Ne čudite se, da je čak carsko vino zalutalo na ovo udaljeno mjesto! Ova gospoda Francuzi znadu se pobrinuti za sebe. Samom Maksu je potrebna boca dobrog vina. Ovaj car je drag, dobar čovjek, koji se na svoju nesreću povjerio caru Napoleonu. Napoleon je skorojević i sigurno će kao takav i završiti. On ima mnogo na svojoj savjesti. Dao Bog, da na to ne dođe još i car Maks od Meksika!

Ali sada prije svega pređimo na naše prilike, senor! Čula sam, da ćete se ovdje zadržati samo do večeras?

— Svakako! Zapravo je trebao Crni Gerard namjesto mene doći k vama, ali je morao u tvrđavu Guadalupe, da tamo preuzme obranu.

— Kako stoji sa tvrđavom? Zar niste još ništa čuli?

— Ni riječi. Ipak sam uvjeren da će Francuzi biti uništeni. Oni nisu imali pojma da će tvrđavu braniti i da će se sresti čak sa Huarezom i njegovim Apačima. Osim toga ima tamo ljudi koji su tako hrabri i iskusni u ratovanju, da jedan jedini od njih vrijedi kao deset Francuza.

— Možda bijeli lovci? Tko su oni?

Sada je Andre ispričao Emiliji o svom sastanku sa Sternauom i njegovim pratiocima i završi:

— Ja sam siguran da ćete vidjeti ove ljude. Po mom računu će Benito Huarez ovamo stići ili već sutra ili prekosutra.

— Ah! Tako skoro? Jeste li već dogovorili siguran sastanak?

— Razumije se. Moram dva sata niz rječicu čekati na četu.

— Drago mi je da skoro dolazi. Zna li već, da je zapovjednik zatvorio priličan broj građana?

— Gostioničar mi je to ispričao.

— Tim se ljudima može svašta dogoditi.

— Ne mislite valjda da se nalaze u smrtnoj opasnosti? Bez prava i suda se ne može postupiti.

— Koji Francuz je u Meksiku pitao za pravo i pravednost? Velim vam, dobri moj senor Andre, da čvrsto vjerujem...

Taj čas je Emilija bila prekinuta. Sobarica uđe i preda joj u sitni oмот zavijenu karticu, našto se opet udalji. Emilija otvori i pročita sljedeće riječi:

»Poštovana senorita!

U čast mojih upravo pristiglih drugova, majora Laramela i njegovog oficirskog zbora, namjeravam danas u veče prirediti sjajnu tertuliju. Pošto će biti pozvane najznačajnije zvijezde ovdašnjeg ženskog neba, nadam se da vi, kao sunce ovog sjajnog

neba, nećete otkazati svoje prisustvo, pogotovo jer major s najvećim nestrpljenjem čeka da vas upozna.

Zapovjednik.«

Emiliji zaigra omalovažavajući smiješak oko usana. Onda upita lovca:

— Znate li čitati francuski?

— Da, tako prilično, seniorita — odgovori on. — Moje rodno mjesto je ležalo blizu francuske granice.

— Onda čitajte! — Emilija mu dade cedulju, koju on preleti.

— Ići ću na tu tertuliju i slutim da ću tamo nešto saznati, što će predsjednika zanimati.

— Kada ćete se vratiti?

— U ponoć. Nakon još jednog razgovora, možete napustiti grad.

— Dobro, neka kod toga ostane, seniorita.

— Ako prije bude štogod važna, poručit ću vam. Ali na svaki način ću odmah nakon ponoći čekati na vas. Dakle zbogom, senor!

— Zbogom, seniorita!

Andre uzme Emilijinu ruku i pritisne poljubac na nju. Kad je ušao prijeko u gostinjsku sobu, još se u njoj nalazio sam gostioničar. On mu namigne pun razumijevanja:

— No, jeste li govorili sa gospođom?

Prerijski čovjek sjedne i klimne.

— Onda priznajte otvoreno, da ste predsjednikov glasnik!

— No neka bude! Seniorita mi je rekla, da se mogu na vas osloniti. Huarez je na putu ovamo. Kad sam ga napustio, kretao je prema tvrđavi Guadalupe, da tamo dočeka Francuze koji su izišli da zauzmu tvrđavu.

— Onda smo ipak imali pravo, kad smo mislili, da je taj pokret upravljen protiv tvrđave. Ali hoće li Huarezu uspjeti?

— Sigurno mu je uspjelo. Sada se nalazi na putu prema Cihuahui.

Montario skoči od veselja u zrak. — Ovamo? Hvala budi Bogu i

slava! Konačno ova nevolja ide kraju. Kad će doći?

— Možda već sutra.

— Tako brzo? Senor, učinili ste mi takovo veselje, da vam se ne mogu dovoljno zahvaliti. Donijet ću bocu mog vina.

— Hvala vam, upravo sam pio vino.

— Kod senorite? Ah, da ne kažete, da sam manje odan predsjedniku od nje donijet ću dvije boce. Ali ih ovdje ne možemo piti. Na žalost ostajete ovdje samo do večeri. Htio sam, kad bi vam vrijeme dopuštalo, da...

— Ostat ću duže — prekine ga mali. — Imam iza ponoći još jedan razgovor sa senoritom.

— To je dobro. Dogle ću vas tako dobro sakriti, da o vašoj prisutnosti neće nitko ništa slutiti, dragi moj senor.

— Ali moj konj?

— Oh, nijedan Francuz neće za njega pitati a bit će dobro njegovan. Hoćete li imati dobrotu, da me slijedite? Upravo nas sada nitko ne promatra.

Iznad staje nalazi se mala, skrivena komorica, u koju su obojica ušli. Gostioničar je donio još dvije boce svog najboljeg vina pa su brbljali uz čašu, dok nije stigla vijest, da se gostinjska soba neprestano puni francuskim gostima.

— Sada moram na žalost otići — reče Montario. — Od srca mi je žao, što vas moram ostaviti samog.

— Zbog toga se nemojte žalostiti, senor! — smijao se lovac na krzna. — Mi se znamo dobro zabavljati.

— Ali vi nemate ovdje društvo.

— O ipak, i to vrlo dobro i pošteno.

— Ta koga?

— No, sebe. Ja ću se s tim čovjekom izvrsno zabavljati. Ja ću naime spavati. Ali vas molim, da me u ponoć probudite.

— Budite bez brige! Ja ću na vrijeme doći, da vas zovem.

Rastadoše se. Sunce je upravo zalazilo. Andre pogleda kroz prozor i promrmlja:

— Današnjem danu ide isto tako kao ovdje našoj drugoj boci, on i

ona nestaju. Meni je u glavi, kao da imam krdo konja koje galopira u krugu, a u nogama — oh, one su sve grbavije i grbavije, i sve gluplje i gluplje.

Andre otetura, pošto je zakračunao vrata, do ležaja, koji se sastajao od sijena, legne i doskora usne. Neobično vino je brzo zagospodarilo odvažnim lovцем na krzna, koji je odlično spavao, dok ga nije probudilo kucanje na vratima.

— Senor, senor — zvao je netko poluglasno izvana. Lovac na krzna se uspravi. Bio je u mraku, ali se smjesta sjetio gdje se nalazi, podigne se i pođe k vratima.

— Tko je?

— Ja. Otvorite!

On prepozna gostioničarev glas i otvori. Uđe Montario sa malom svjetiljkom u ruci i upita:

— Jeste li dobro spavali, senor?

— Odlično, do sada. Koliko je sati?

— Upravo je prošla ponoć.

— Jesu li otišli vaši gosti?

— Da. Dogodila se teška tučnjava, ali to ne smeta. Predsjednik je u blizini i onda ćemo se osloboditi ovih gostiju. Hoćete li me slijediti?

— Da, ali — hm, ne biste li bili tako dobri, da mi najprije očistite odijelo od sijena? Znae, kad se ide gospođi...

— Znam, znam, senor.

Gostioničar je brzo očistio svog malog prijatelja od vlati sijena i odveo ga zatim do ulice.

— Prijeko su otvorena vrata — reče tiho. — Senorita se vratila prije pet minuta.

— Onda moram požuriti.

— Da, idite. Ja ću u gostinjskoj sobi čekati na vaš povratak.

Andre šmugne preko tamne ulice. Kad je stupio u predvorje, vrata se za njim smjesta zatvore.

— Tko je? — upita on zatečeno.

— Prijatelj — odgovori netko. — Ja sam, pazikuća. Morao sam

čekati na vas.

U isto vrijeme je zapaljena svijeća. Sada prepoznata Andre starca koji ga je vodio k Emiliji. Ovaj je još nosio svečano odijelo, u kojem je prisustvovao tertuliji.

— Eto vas opet — primi ga ona prijazno. — Što ste u međuvremenu radili?

— Spavao sam — smješkao se on.

— To ste dobro učinili, jer noć trebate za put.

— Dakle mislite, da sada mogu odjahati?

— Da, čak morate.

— Je li se nešto dogodilo, senorata?

— Da, nešto vrlo lošega.

— Tiče li se predsjednika?

— Srećom ne njega neposredno, nego zatvorenika.

Ona ispriča, da je major Laramel uručio nalog, prema kojem bi ovi trebali biti strijeljani iduće noći, malo prije zore, a s pozivom na poznatu odluku od 3. oktobra.

Mali čovjek je problijedio, — Bože moj, tko može, tko treba da odgovara za to! — poviče on.

— To nas se ne tiče. Više nas se tiče pitanje, kako da to spriječimo. Od sutra prijedodne bit će osuđenici krišom, bez da to sazna netko od građana ili njihove rodbine, spremni za smrt, U dva sata, noću, bit će u najvećoj tišini izvedeni iz grada i strijeljani. Može li Huarez do onda biti ovdje?

— Da, bilo bi moguće.

— Ali je li to vjerojatno?

— Senorita, odmah ću odjahati i sve mu javiti.

— Ako ga ne nađete na mjestu sastanka, pođite mu u susret! Ja ću čekati do sljedeće ponoći. Ako do onda ne dobijem nikakve vijesti od predsjednika, onda ću nastojati ove siromahe spasiti na drugi način.

— Kako ćete to učiniti?

— Na brzinu ću potražiti sve njihove rođake i sve predsjednikove pristalice. Imamo dva sata vremena.

— To je dosta, da se sabere toliko naoružanih ljudi, koliko je potrebno, da savladaju četu za pogubljenje.

— Kako je ova jaka?

— Samo jedan eskadron. Ali bit će prisutni svi oficiri koji se nalaze u Cihuahui. Oni žele biti svjedoci ove sramne predstave.

— Ako Huarez ne uzmogne stići, ne bi li onda bilo bolje, da pokušate prije sakupiti ove ljude?

— Moram čekati što je moguće duže, prije nego li gurnem građane u otvorenu pobunu i krvoproliće. Jer Huarez može stići u zadnji čas.

— Imate pravo. Polazim smjesta.

— Učinite to, senor, i mislite na to, da život tolikih ljudi ovisi o vašoj pouzdanosti! Treba li vam nešto?

— Ne, hvala, senorita. Smije li gostioničar Montario znati, o čemu se radi?

— Ne. On je vjeran, ali ova stvar je prevažna.

— Učinit ću svoju dužnost. Pouzdajte se u mene! Dakle najkasnije u ponoć?

— U ponoć — klimne ona.

— Dobro! Adios, senorita!

Prije nego je Emilija mogla odgovoriti, izleti Andre kroz vrata, projuri pokraj sobarice i gotovo poleti niza stube.

— Brzo, za Boga, brzo! — dovikne uz to pazikući, koji je prišao, da otvori vrata.

Istom brzinom prešao je preko ulice i ušao u gostinjsku sobu vente, gdje je gostioničar još sam sjedio uz mutno svjetlo lojanice,

— No? — upita on — odlazite?

— Da, i to smjesta. Je li moj konj nahranjen i napojen? — upita Andre u letećoj žurbi.

— Naravno — potvrdi Montario. — Ali što vam je? Ta vi ste uzrujan?

— Moram obići, brzo! Konja!

S time pojuri u dvorište. Za čas je kljuse bilo osedlano i zauzdano i dovedeno pred vrata u dvorištu.

— Kakav je to đavo ušao u vas, senor? — zapita gostioničar zadivljeno.

— Đavo žurbe. Zašto, to ćete saznati kasnije. Evo za dug. — Andre posegne u džep i izvuče kesu.

— Glupost! Od vas neću ništa uzeti,

— Ipak! Evo!

Tim riječima gurne Andre Montariju nešto u ruku i podbode konja tako da se propeo i onda odjurio preko dvorišta i kroz kapiju na ulicu. Kad je gostioničar, koji je potrčao za njim, stigao do kapije, zamirali su udarci kopita životinje već u sljedećoj ulici,

— Što je to bilo? — mrmljao je. — Alaj se taj čovjek žurio! On može sebi i konju po ovom mraku razbiti glavu. Mora da se dogodilo nešto osobitog.

Sada je pružio ruku na svjetlu.

— O Santa Madonna — komad zlata velik kao lješnjak. To među braćom vrijedi dvadeset durova, čovjek ima zlata. Neka ga noćas Bog čuva da ne slomi vrat i noge uz toj tami.

16. PAKLENO JAHANJE

Andre je jurio, čim mu je grad bio za leđima, kao divlji jahač uzduž Cihuahua-riječice. Bila je sreća, što je za vrijeme lutanja zadnjih dana tačno poznao okolicu. Na mjesto sastanka, udaljeno od grada dva sata hoda, stigao je za nepunih pola sata. Ovdje se zaustavi i pusti da se nekoliko puta razlegne glasni zov sove. Nitko se ne oglasi.

— Još nisu ovdje. Naprijed! Njima u susret.

Mali lovac na krzna jahao je istom brzinom dalje, uvijek uz rijeku, samo je kod Aldame presjekao jedan dio zavoja. Oko dva sata počelo je bivati svjetlije, tako da je jasnije razabirao put i sat kasnije stigao Andre na mjesto gdje se rijeka ulijeva u Rio Končos. Tu se zaustavi i reče samom sebi:

— Ovdje je ugovoren prijelaz. Moram izviditi.

Odmah na to stane pregledavati okolicu, koliko je to sumrak dopuštao.

— Još nisu bili ovdje — glasio je učinak.

Onda Andre opet uzjaši, prođe kroz Rio Končos na drugu obalu i krene pravcem koji vodi između ove rijeke i Llano de los Christianos prema sjeveroistoku. Dan je već svanuo. Tako je mogao tačno promatrati ravnice kroz koju je jahao. Nije opazio niti najmanji trag onoga što je tražio. Onda je produžio gotovo do podne. Konj mu je bio blizu sloma. Jedva je još mogao disati. Mali je primijetio da će životinja pasti čim stane, stoga ju je neprestano podbadao mamuzama. Približavajući se predgrađu iza kojeg teče Rio Grande del Norte, tu ugleda dugu tanku crtu, koja je vijugajući se izbijala iz jedne doline između dva brijega. On se podiže na stremenima da bolje vidi i klikne:

— To su oni!

U isto vrijeme zabode jadnoj životinji mamuze u slabine. Crta je bivala jasnija i dolazila je sve bliže. Pojedini likovi su se sada mogli tačno prepoznati.

Na čelu su bile poglavice Bivolje Čelo, Medvjede Oko i Medvjede Srce kao izviđači. Na stanovitom rastojanju iza njih slijedio je Huarez, koji je upravo sa Sternauom i grofom Fernandom bio zadubljen u ozbiljan razgovor. Iza njih dolazili su bijeli lovci i Indijanci u dugoj, zmijolikoj crti jašući jedan za drugim. Oni su jahača odavno primijetili.

— Tko bi to mogao biti? — upita Huarez.

— Uf! — poviče Medvjede Srce. — Mali čovjek!

Sternau oštrije pogleda i potvrdi.

— Da, zaista, to je Mali Andre, kojeg ste poslali u Cihuahuu, senor.

— Zašto nam dolazi u susret? — pitao je Huarez.

— Nešto važno se dogodilo.

Sada je mali lovac na krzna bio posve blizu. Njegovom konju je jezik ispaao iz žvala, oči životinje bile su podlivene krvlju, dahtala je kao lokomotiva i žurila je samo još u grčevitim skokovima. Posve blizu Huareza, učinila je zadnji skok. Ali Mali Andre je već bio napustio sedlo i skočio nevjerojatnom smjelošću postrance na zemlju, dok se njegov konj prevadio i ostao ležati. Nato je hladnokrvno izvukao revolver i na smrt iscrpljenoj životinji opalio metak kroz umiruće oko.

— Što vam pada na pamet, senor Andre? — upita predsjednik. — To mora da je bilo pravo pakleno jahanje.

— Svakako, senor — odgovori mali sopćući. — Ali za nekoliko minuta će cijela naša četa tako jahati. Šalje me senorita Emilija. Prije devet sati sam pošao od nje.

— Nemoguće.

— Pogledajte mog konja! Usmratio sam ga jašući.

Bijeli lovci su se brzo okupili u krug, dok su Indijanci ravnodušno ostali podalje.

— Radi se o Maksimilijanovoj uredbi, prema kojoj se sa svakim republikancem ima postupiti kao s razbojnikom i ima ga se strijeljati — izvijestio je na dušak mali lovac.

Predsjednikove oči zaplamsaše. — On je time ponovo potpisao vlastitu smrtnu osudu.

— Ali najprije o drugim ljudima. Jučer je stigao u Cihuahuu Bazaineov nalog, da se svi zatvoreni republikanci pobiju.

— Zaista? — plane Huarez.

— Da, prijašnjih dvadeset i novih četrdeset taoca, moraju biti strijeljani sljedeće noći u dva sata.

— Moraju biti spašeni! Gdje se to ima dogoditi?

— Pred gradom, svakako na rijeci.

— Kako ste dugo na putu?

— Devet sati.

— Onda nama treba jedanaest sati, ako ne želimo konje na smrt izmoriti. Koliko četa će doći na smaknuće?

— Jedan eskadron i svi oficiri.

— Ah, to je dobro. To će se dogoditi u tajnosti?

— Da. To zna samo senorita Emilija.

— Ona vas šalje?

— Da.

— A da nas niste susreli u pravo vrijeme?

— Ona će čekati do ponoći, a tada će sakupiti republikance.

— To bi izazvalo veliko krvoproliće, jer izgleda da je malo junaka među senoresima u Cihuahui. Možete izdržati put natrag?

— Da, senor Huarez.

— Dobro! Najprije mora senorita Emilija biti obaviještena da pomoć dolazi, da ne bi podigla pobunu u gradu. Zatim se najbrži od naših jahača moraju požuriti, da prije dva sata stignu pred grad, da spriječe smaknuće. Poruku senoriti preuzet će senor Andre. Poznaje li moj brat Medvjede Oko Cihuahuu?

— Moje oko poznaje cijelu zemlju — objasni poglavica.

— No, onda neka moj brat i druge poglavice dovedu do ponoći najbrže ratnike do grada, gdje ću se s njima sresti pored rijeke. Ostali, koji nemaju tako brze konje, doći će za nama. Vi, senor Andre, uzmite jednog od naših konja.

Andre je skinuo sa svog mrtvog ata sedlo i uzde.

— Ja ću pratiti Andrea — reče Sternau.

Tada Huarez pritjera svog konja do Sternaua.

— Dobro, senor — reče poluglasno — morate mi ispuniti jednu

molbu. Ne bih želio tako neočekivano napasti Francuze.

— Ah, vi ste plemenitiji od njih!

— Poštivam pravo naroda. Vi ćete doći prije u Cihuahuu nego ja. Hoćete li biti moj glasnik?

— Mislite, da posjetim zapovjednika kao vaš poslanik? Hoće li me priznati kao takvog?

— Predlažem Francuzima slobodan odstup. Sve drugo prepuštam vama.

— Da li da otkrijem, da znamo za namjeravano smaknuće?

— Niti riječi. Ali, senor Sternau, pretpostavimo da vas zadrže?

— To me ne brine. Ako bi mi se Ipak nešto dogodilo, mogu se pouzdati u svoje prijatelje. Adios, senores!

Sternau podbode svog ata i odjuri sa Andreom. Nakon što su jahali nekoliko minuta, Sternau se okrenu i primijeti četvu jahača koja ih je slijedila.

— Sada je deset sati prije podne — reče. — Jahat ćemo jedanaest sati, dakle ćemo biti u Cihuahui navečer u devet. Zna li tačno mjesto, gdje treba da se Izvrši smaknuće?

— Ne — odgovori Andre. — Ali senorita će znati.

— Ja idem s vama k njoj. Imao bih je svašta pitati što se odnosi na domovinu, ali nije vrijeme za to. Kod brzine našeg jahanja uputno je šutjeti. Jašimo jedan iza drugoga!

Tako su nastavili najkraćim putem natrag. Prijepodne je prošlo, sunce je doseglo vrhunac i opet se spustilo, a da oba jahača nisu konjima dali odmor. Bilo je sigurno, da će oba konja premoriti, ali danas se nije smjelo na to obazirati. Već je bila večer kad su stigli do Rio Končos, i dozvolili konjima da odahnu kako ih ne bi tjerali tako vruće u vodu. Nakon odmora nastavili su put u galopu.

Kad su se našli u blizini grada, okrene se Sternau malom lovcu na krzna:

— Ima li ovdje Sigurno sklonište za životinje?

— Da. Ali zar ćemo pješice do grada?

— Naravno. Bolje je ako dođemo neprimijećeni.

— Onda ima tamo nadesno šuma, u kojoj ih možemo privezati.

To su učinili. Tada oba muškarca uzmu svoje oružje i krenu prema gradu, i dođu do ulice kroz koju je Andre jučer prošao. Ovaj šuteći zaokrenu u sporednu ulicu a Sternau ga je slijedio.

— Ovdje nalijevo je venta, gdje sam odsjeo, senor — prošapta mali čovjek.

— A kuća senorite?

— Ovdje desno, ona visoka, široka zgrada,

— Ne vidi se svjetlo, ali ipak uđimo!

— Sobe imaju kapke, koji se u večer zatvaraju.

Na ulici je bilo vrlo tamno. Oba čovjeka nisu dotada nikoga sreli. Našli su kućnu kapiju zatvorenu, ali ne zaključanu, pa uđoše, iako je u predvorju bilo tamno, njihov dolazak je ipak bio primijećen, jer je jedan glas upitao:

— Tko dolazi?

— Tko je to? — odgovori mali lovac.

— Pazikuća.

— Ja sam, Andre.

— Oh, hvala Bogu, senor! Sa strahom smo čekali na vas. Jeste li zatvorili kaplju?

— Da.

— Onda mogu zapaliti svjetlo. Mislio sam da nećete doći.

— Je li senorita kod kuće?

— Da. Jako je uzrujana.

Sada je zaplamsalo svjetlo i starac osvijetli oba muškarca.

— Ah, još jedan senor! — reče pazikuća. — Smijem samo vas odvesti, senor Andre.

— Ovaj senor je dobar prijatelj. On mora govoriti sa senoritom.

— Onda me slijedite!

Sluga odvede Andrea i Sternaua uza stube. Kad su stupili u predsoblje u kojem se nalazila sobarica, otvore se suprotna vrata i pojavi se Emilija. Ona je čula korake, pa ju je nestrpljenje natjeralo da došljacima pođe u susret. Andre je Sternaua propustio naprijed stoga je ona najprije njega ugledala. Kad joj je oko palo na visoki stas, ona

iznenađeno stane.

— Tko je to? — upita. — Tko to dolazi? Stranac?

Sternau se lako pokloni.

— Da, stranac, senorita. Ali ovdje je netko, tko će me ispričati.

Kod tih riječi stupi na stranu. Sada Emilija opazi njegovog druga.

— Senor Andre — povikne ona odahnuvši. — Dobro došli, tisuću puta dobro došli! Uđite! Samo brzo unutra, k meni!

— Najprije dozvolite da vam predstavim ovog gospodina! — zamoli mali. — To je senor Sternau, o kojem sam vam jučer pričao.

— Senor Sternau, dobro došli!

Emilija odvede muškarce u sobu, u kojoj je jučer dva puta primila Andrea.

— Sjednite senores i recite kakvu mi poruku nosite!

— Dobru — naglasi Andre, da odmah rasprši njenu brigu.

— Hvala Bogu! Dakle Huarez dolazi?

— Da. On će stići na vrijeme. Osuđenici su spašeni.

— To imaju vama zahvaliti, senor Andre. Pomislite, kakve užase i muke jadnici podnose! Oni vjeruju da idu u susret sigurnoj smrti. Je li Huarez već bio na mjestu sastanka?

— Ne, morao sam mu poći u susret.

— Sigurno daleko?

— Bio je to priličan put — odgovori mali čovjek skromno

— Moram vam reći, što se razumijeva pod tim priličnim putem, senorita — objasni Sternau. — Senor Andre nas je susreo kod Rio Grande del Norte, dakle skoro petnaest zemljopisnih milja oдавде, a taj put je prešao za devet sati, većinom noću. Sada ga je sa mnom za jedanaest sati još jednom projahao. To je gotovo nadljudsko djelo. Kad je stigao do nas uginuo je konj pod njim. On je stekao najveću zaslugu za osuđenike. Bez te požrtvornosti, ne bismo bili u mogućnosti dovesti pomoć.

Emilija pruži Andreu obje ruke. — Hvala vam, senor — reče ona, a oči su joj vlažno svjetlucale. — Vi ste dokazali da malen čovjek može imati veliko srce. Ali smijem li sada pitati, kakve mjere treba poduzeti za spas nevoljnika?

— Najprije smo mi došli da vam javimo, da se pomoć približava — izvijesti Sternau. — Ostalo će proizići iz samih prilika. Je li vam poznato tačno mjesto, gdje se treba izvršiti smaknuće?

— Da. Ako po cesti, kojom ste došli u grad, pođete natrag i na granici grada skrenete nadesno prema rijeci, ova čini zavoj koji je sličan polukrugu. Dakle na tom mjestu rijeke, tvori polje neku vrst poluotoka i to je mjesto, na kojem bi ljudi trebali biti strijeljani.

— Je li rijeka tamo duboka?

— Duboka i brza. Stoga Francuzi namjeravaju baciti lešine u vodu da ih ona odnese.

— Dakle se za zatvorenike ne treba očekivati nikakva milost?

— Niti najmanja, pošto je major Laramel prisutan.

— Major Laramel? Kakav je taj oficir?

— On je poznat zbog svoje okrutnosti, uživa u ubijanju neprijatelja i može se s pravom nazvati krvnikom republikanaca.

— To dostaje!

Sternau je rekao samo te dvije riječi, ali u njima je zvučala odluka, koju je Emilija zapazila:

— Kako to mislite, senor?

— Mislim, da ću govoriti s tim čovjekom.

— Iza bitke, ako ju preživi?

— Vjerojatno i prije toga.

— To će biti nemoguće, senor.

— Zašto? Zar ga neću moći naći kod zapovjednika?

— Sigurno. Imala sam danas mogućnost da se tačno raspitam, pa sam čula da svi oficiri sjede kod zapovjednika, da bi kod njega dočekali sat smaknuća.

— To je dobro! Dakle ću ih vidjeti sve na okupu.

— Kako? Valjda nećete tamo ići? — upita ona uplašeno.

— Svakako — objasni Sternau mirno.

— To ne smijete! Bili bi izgubljeni!

— To ne vjerujem. Dolazim kao Huarezov poslanik i očekujem slobodan prolaz.— Vi se varate, senor! Reći će vam, da ne pregovaraju

s Huarezom niti s njegovim zastupnikom, jer je republikanac i prema tome važi kao razbojnik. Vi se sami izlažete nožu!

Sternau se digne sa svog mjesta.

— Senorita, zar možda izgledam kao netko, za kim treba samo ispružiti ruku, da bi ga se uhvatilo i strijeljalo?

— O ne! Činite mi se kao jedan od likova, o kojem nam pričaju stare junačke bajke. Ali što je najsnažniji div prema malom, podmuklom metku?

— Takva mišljenja ne mogu utjecati na mene. Ja sam Huarezu dao svoju riječ da ću ići zapovjedniku, i ja ću je održati.

— Pošto mi ne možete ispuniti molbu, onda mi barem dozvolite jednu malu želju: Stavite se pod zaštitu jednog mog znanca!

— Tko je taj čovjek?

— To nije čovjek na visokom položaju: to je samo stari ključar vijećnice. Ali on je poštena, vjerna duša — reče Emilija toplo. — Kao i njegov brat, koji je moj pazikuća, i on pripada neslomljivim predsjednikovim pristalicama. On čezne za trenutkom kad će Huarez postati gospodarem Cihuahue i rado će sve učiniti, da doprinese tom času. Od njega sam čula da oficiri sjede kod zapovjednika.

— Mislite li, da bi mi on mogao osigurati siguran ulaz i izlaz?

— Da, sigurno. U njegovoj ruci se nalaze svi ključevi velike zgrade.

— Dakle dobro. Ne može škoditi ako s njim govorim, ali ne smijem gubiti vremena.

— Onda dozvolite da najprije pozovem mog pazikuću. Neka vas otprati do svog brata!

Tada su dogovorene sve pojedinosti i naskoro je Sternau sa svojim vodičem napustio kuću.

Obojica su prošli kroz nekoliko ulica, a da ih nitko nije primijetio. Bilo je tako tamno, da su jedva mogli biti opaženi.

Najzad stigoše pred jedna vrata, pred kojima pazikuća zastane.

— Ovdje smo na stražnjoj strani vijećnice, senor — izvijesti on.

— I to su vrata, gdje ćete me čekati? — upita Sternau.

— Da. Počekajte malo ovdje! Razgovarat ću sa svojim bratom.

On nestane iza ugla i Sternau ostade sam. Prošlo je četvrt sata do povratka pazikuće.

— Jeste li ga našli? — upita Sternau.

— Da. On je odmah pristao samo je krenuo drugim putem. Čujete li? Evo ga konačno.

Zaista se s druge strane vratiju čuo štropot, kao da netko silazi niza stube. Tada je tiho gurnuo ključ u bravu i vrata se otvoriše.

— Uđite! — prošapta netko.

Sternau smjesta ude a pazikuća ga je slijedio. Sada su se vrata opet zaključala i pojavi se mala sljepica, koju je ključar nosio ispod svoje odjeće. On trakom svjetla osvijetli Sternaua i reče:

— Moj brat mi je donio vijest, u koju jedva mogu povjerovati. Je li zaista istina, senor, da je Benito Huarez u blizini?

— Istina je. On dolazi u Cihuahuu.

— Onda neka vas Blažena Djevica blagoslovi za tu riječ! Pomoći ću vam, koliko i kako mogu. Moj brat mi je saopćio o čemu se radi. Dok vas on bude ovdje čekao, uspet ću se ponovo ovim stubama. Pođite sa mnom! Pokazat ću vam put.

Pazikuća je poveo Sternaua uza stube i kroz četiri sobe, i tada se zaustavi pred jednim vratima da osluhne.

— Vani nema nikoga — objasni on. — Pogledajte napolje!

Pri tome malo otvori vrata i Sternau ugleda samo oskudno osvijetljen hodnik, u kojem nije bilo nikoga. Nasuprot su se nalazila također jedna vrata.

— Vidite — primijeti ključar — iza ovih vratiju nalaze se oficiri. Odvest ću vas onamo, a ovdje ću vas ja očekivati. Ako budete morali bježati onda samo okrenite ključ i skočite brzo ovamo unutra. Ja ću izaći da bih one prijeko otključao. Vi ovdje zaključajte za sobom sva vrata i preko stuba napustite kuću. Glavni ključ i svjetiljku možete dati mom bratu.

— Lijepo, dakle možemo početi? — odgovori Sternau.

— Idite u božje ime, senor!

Sternau se spustio natrag do pazikuće i tada je pošao na drugu stranu kuće. Tamo je kapija bila otvorena a široki trijem osvijetljen.

Pred vratima nije stajala straža. U trijema su bila otvorena vrata stražarnice a kad je htio proći, iziđe jedan podoficir i uljudno upita:

— Oprostite, monsieur, kamo idete?

— Može li se govoriti sa zapovjednikom?

— U ovo doba?

— To je za vas svejedno! Pitam, je li zapovjednik kod kuće!

Ova je oštrina djelovala.

— Oui, monsieur — odgovori čovjek.

— Hoćete li me najaviti?

— Rado. Koje ime da spomenem

— Doktor Sternau.

— Vrlo dobro! Slijedite me!

Gore su gospoda sjedila uz piće od ananasa, razgovarali o politici po običaju Francuza olako i veselo i gradili bezvrijedne kule od karata. Tada uđe podoficir i najavi:

— Vani je jedan gospodin, koji želi razgovarati sa gospodinom zapovjednikom.

— Tako kasno? — upita nevoljko zapovjednik. — Tko je to?

— Zove se doktor Sternau.

— Njemačko ime. Vjerojatno je vojni vidar ili kirurg jednog belgijskog ili carskog bataljona. Neka uđe.

— Uđite! — zaunjka podoficir, napuštajući sobu.

Sve se oči upraviše k vratima. Umjesto očekivanog skromnog vidara pojavi se gorostas, odjeven u bogatu meksikansku nošnju.

— Dobar večer, gospodo — pozdravi on naklonivši se.

Zahvaćeni utiskom njegove ličnosti, oficiri se podigoše i uzvratiliše pozdrav.

— Upućen sam gospodinu zapovjedniku Chihuahue.

— To sam ja — reče spomenuti. — Hoćete li sjesti? Dozvoljavate ipak da vam prije toga predstavim ovu gospodu.

Kod svakog imena Sternau je lako i otmjeno klimnuo. Ali kad je major Laramel bio spomenut, pažljivije je pogledao njegovo lice. Onda sjedne.

— Čemu zahvaljujem neobičnu čast, što vidim ovdje gospodina doktora? — upita zapovjednik.

— Neobičnoj okolnosti, koja mi je tako neočekivano došla, kao danas vama moja prisutnost, gospodine zapovjedniče — odgovori Sternau. — Najprije moram primijetiti, da sam Nijemac.

Oficir hladno klimne. — To sam pogodio iz vašeg imena.

— Nalazio sam se duže vremena na Južnom moru iz razloga, koji se ne tiču ovog predmeta i prema tome ne spadaju ovamo. Iz porodičnih razloga otputovao sam odanle u Meksiko i krenuo sam putem, koji se spušta od granice Novog Meksika u Sjedinjene Države.

— Eh bien! — reče Francuz, postavši znatiželjan.

— Tokom jednog dana odmora imao sam neočekivano veselje upoznati jednog čovjeka, čije je ime usko vezano sa događajima u Meksiku. Gospoda možda pogađaju, koga mislim?

— Diable, svakako Huareza! — poviče major Laramel uzrujano. — Jesam li dobro pogodio?

— Da, gospodine majore.

— Odlično! Konačno ćemo čuti nešto поблиže. Gdje se nalazi?

— Najprije molim za dozvolu, da mogu nastaviti sa svojim uvodom — reče uljudno Sternau.

— To ima vremena. Najprije odgovorite na moje pitanje! To je najvažnije.

Ove su riječi bile izgovorene na bezobziran način, ali je Sternau nesmetano nastavio:

— Da, to je bio Huarez, kojeg sam upoznao i to za vrijeme...

— Pitao sam, gdje se nalazi Huarez! — poviče major zapovjednički Sternau se smiješeći okrene k njemu, ali u tom smiješku je bilo izraženo sve, što je moglo uvrijediti ovog oficira.

— Gospodine majore, vi nemate pred sobom kaznenu četvu, nego sjedite pred čovjekom, koji je navikao govoriti onako kako mu se sviđa. Ne volim, kad me se prekida. Ako se to ipak dogodi, onda pristojnost zahtijeva, da se to učini na uljudan načini. Ako te uljudnosti nema, onda se moram pridržavati toga da sam došao ovamo da govorim sa gospodinom zapovjednikom od Cihuahue, a ne s vama.

To je bio ukor, kakav major još sigurno nije nikada dobio. On se podigne i zgrabi svoj mač.

— Monsieur, zar me želite uvrijediti? — poviče.

— Nikako — odgovori mirno Sternau. — Samo sam imao namjeru, da sebi pribavim poštovanje, koje pripada svakom obrazovanom čovjeku.

Zapovjednik se uplašio ozbiljne prepirke pa se umiješao:

— To je svakako dovoljno. Gospodin doktor je izjavio, da nije htio uvrijediti gospodina majora Laramela a gospodina majora prijateljski molim, da pusti gospodina doktora da ispriča što ima. Tako je sve u redu. Molim da nastavite!

Ove su riječi bile upućene Sternauu, a pošto su bile prijazno izgovorene, ovaj se uljudno nakloni i nastavi:

— Rekoh dakle, da sam upoznao Benita Huareza, To se dogodilo za vrijeme jednog malog izleta, kojeg je on poduzeo iz El Paso del Norte. Ne vjerujem da počinjavam politički zločin ako priznam, da sam osjetio simpatiju za tog čovjeka i imao sam sreću, da mi je on to dobro mišljenje na najprijateljskiji način uzvraćao.

— Želite li time reći, da ste Huarezov prijatelj? — Ovo pitanje izgovorio je zapovjednik vrlo ozbiljno.

— Ne želim reći ništa drugo — odgovorni Sternau bez straha.

Tada zapovjednik nabere čelo. — Čini se da ste vrlo iskreni!

— Navikao sam iskrenost smatrati vrlinom.

— Ova vrlina može pod stanovitim uslovima postati zlokobna, čim se pretvori u neopreznost.

— Nadam se, da do sada još nisam bio neoprezan.

— O ipak! Označili ste se kao Huarezov pristalica.

— Ne znam ništa o tome. Vrlo lako je moguće biti nečiji lični prijatelj a da se ne slaže s njegovim političkim načelima. Pređimo dakle na miran način preko te tačke! Ponavljam, da sam imao sreću da sam upoznao Huareza i stekao njegovo povjerenje. Moja prisutnost je dokaz te tvrdnje, jer ja dolazim k vama kao poslanik Zapoteke.

— Ah! — poviče iznenađeno zapovjednik. — Kao njegov poslanik? Možda čak kao njegov opunomoćenik?

— Da. Imam punomoć da s vama pregovaram.

Tada major Laramel prasne u podrugljiv, preziran smijeh a zapovjednik reče:

— Priključujem se svom kolegi, koji smijehom dokazuje, da su mu vaše riječi više nego čudne. Vjerujete li zaista, da je Huarez čovjek sa kojim bi jedan Francuz pregovarao?

— Vjerujem — odgovori Sternau mirno.

— Onda ste u ogromnoj zabludi. Vlasti ne može nikada pasti na pamet, da pregovara s nekim tko vrijeđa veličanstvo i izdajica je zemlje. To zna svaki osrednje obrazovan čovjek.

— Ovom se shvaćanju priključujem, ali bih ipak rado upitao, da li vi takvim smatrate mog nalogodavca Huareza.

— Naravno — odgovori zapovjednik iznenađeno. — On se urotio protiv nas i pruža nam oružani otpor.

— Čudno — reče Sternau lagano potresavši glavom. — Isto to misli Huarez o vama.

— Ah! — povikaše svi u krugu.

— Da — naglasi neustrašivo Sternau. — Huarez tvrdi da je još predsjednik. Meksiko ga je pozvao na to mjesto i nije ga opozvao. On tvrdi da Francuzi bune narod protiv njega i da mu pružaju oružani otpor. On tvrdi, da je onaj koji vrijeđa veličanstvo još uvijek politički ali ne nečasni zločinac, ali da su Francuzi silom provalili u Meksiko, kao što bi to na primjer učinio provalnik, u jednoj nedovoljno čuvanoj kući.

Sada major Laramel skoči, položi ruku na mač i bijesno dovikne zapovjedniku:

— Gospodine kolega, zar ćete dozvoliti takvu uvredu?

I zapovjednik se podigne sa svog sjedala.

— Ne — odgovori. — I okrenuvši se Sternauu nastavi: — Vi ste nas prikazali kao podle provalnike.

— Ne pada mi na pamet — odgovori Sternau. — Vi ste označili Huareza imenom, koje on odlučno odbija, a ja sam na to sebi dozvolio, da vam natuknem, na koji način on sudi o odnosnom predmetu. O mom mišljenju nije bilo govora.

— To bismo mi svakako zabranili. Smatram vaš posjet beskorisnim i opasnim. Beskorisan je za Huareza, jer s njime ne pregovaramo, a opasan je za vas gospodine.

Sternau učini sumnjičavo lice.

— Opasan za mene? Ukoliko, monsieur?

— Jer kod toga stavljate na kocku vašu slobodu, a čak i svoj život. Huarez je posve slobodan. Tek jučer sam ponovo izdao strogi nalog, da se sa svakim njegovim pristalicom postupa kao sa lopovom, to znači, da ga se strijelja.

— Do vraga — smijao se Sternau — onda ću imati zadovoljstvo da me smatrate lopovom?

— Vrlo ste blizu te opasnosti. Žao mi je što vam moram reći, da prvo ne priznajem opunomoćenika bivšeg predsjednika kao diplomatsku osobu i drugo da ću vas zadržati kao svog zatvorenika.

Tada Sternau prekrstivši noge mirno odgovori: — O drugoj tački nećemo sada govoriti, jer zato još ima kasnije vremena. Ali što se tiče prve tačke, ja ću na svaki način i usprkos vašeg protivljenja izvršiti nalog koji mi je dat. Moram vam reći, da...

Bio je prekinut. Major Laramel je stupio korak bliže i bijesno viknuo: — Stojte! Ni riječi više! Svaka riječ bila bi uvreda.

Sternau slegne ramenima: — Već sam naglasio, da sam došao da govorim sa zapovjednikom od Cihuahue, a ne sa nekim drugim. Ako ne želite ništa znati o opunomoćeniku Huareza, ipak ne može škoditi, ako se sasluša čovjek, čija saopćenja mogu biti korisna.

— Vaša saopćenja mi ne mogu koristiti! — odgovori zapovjednik strogo.— Mogli biste barem spriječiti dalju i veću štetu, iako niste u stanju da poništite ono što je učinjeno. Ako nećete priznati Huareza kao osobu, s kojom održavate službene pregovore, onda će on sebi pribaviti priznanje snagom činjenica.

— Kakve su to činjenice? — upita zapovjednik posprdno. — Mislite li možda na njegov bijeg, njegovu slabost, njegovu bespomoćnost?

— Bijeg? On nije bježao, on se povukao. Slabost? Zar zovete nemoćnim čovjekom, koji je osujetio vaš zadnji pothvat?

— Gospodine, pazite na svoj jezik! — plane zapovjednik. — Ne

znam, što mislite pod riječju »osujetiti«. Uostalom tri su moja bataljona na putu, da ukrote Huarezove pristalice.

— Vjerujete li, da će uspjeti taj pothvat?

— Svakako.

— Onda velim da ste se sada pošteno zabunili. Vaš šahovski potez je posve propao.

Oficir učini uplašen pokret. — Kako to? Što vi znate o mom pothvatu?

— On, Huarez je odavna bio o tome obaviješten i poduzeo je svoje mjere. Napad na tvrđavu Guadalupe je doduše izvršen, ali je bio odbijen.

Sada skočiše i oni oficiri koji su dosad još sjedili.

— Nemoguće! — poviče major. — Tko ga je osujetio?

— Huarez.

— Dakle se nalazio u tvrđavi Guadalupe?

— On je pošao tamo čim je saznao za vašu namjeru. Bio sam s njim.

— Vi ste bili prisutni kod napada?

— Da.

— No, onda je uspjeh bivšeg predsjednika bio samo trenutačan i kratak. Nismo uspjeli da ga iznenadimo, ali moje hrabre čete će ipak zauzeti tvrđavu a njega, ako ne uhvatiti, onda barem iz nje protjerati.

— Na žalost vam moram reći, da se to neće dogoditi. Za to više nemate ljudi.

Zapovjednik problijedi.

— Kako to mislite? — upita zapinjući.

— Vaše čete su razbijene ili uništene.

— Gospodine, namjeravate li možda da mi postavite stupicu?

— Ne, ja samo govorim istinu.

Nekoliko časaka je vladala duboka tišina, onda major Laramel poviče: — To je drska laž!

Sternau ga nije udostojao nijednog pogleda, ali reče zapovjedniku: — Molim, da me se uzme u zaštitu od ovih uvreda, inače ću biti prisiljen, da sam sebi pomognem.

— Laž! — ponovi bijesno Latramel. — Ovaj je čovjek lažljivac!

Tek što je Laramel izgovorio zadnju riječ već je ležao nepomično na podu. Sternau se strelovitom brzinom digao i lupio ga šakom po glavi tako da se srušio. Od užasa zbog tog čina svi su se najprije ukočili, onda se prvi snađe zapovjednik i poviče prijeteći:

— Monsieur, što se usuđujete? Obarate jednog francuskog zapovjednika regimente? Zna li, da to kažnjavamo smrću? Dat ću vas smjesta uhapsiti.

S time načini jedan korak prema vratima.

— Stanite! — poviče sada Sternau zapovjednički.

Oficir se zaustavi u pokretu i zagleda se u Sternaua.

— Gospodine, jeste li poludjeli, da se služite tim tonom? — poviče i povuče mač a i ostali trgnu oštrice.

— Došao sam da me saslušate i prisilit ću vas da me slušate. Ne bojim se vaših mačeva, ali se vi možete bojati mojih metaka, koji su svakako brži i opasniji od vaših oštrica.

Kod tih riječi izvuče svoja dva revolvera i uperi njihove cijevi u Francuze. Njegov moćan izgled, blistavo oko i zapovjedni ton glasa učinili su tog časa takav utisak, kojem se nitko nije mogao oduprijeti. Zapovjednik uplašeno ustukne.

— Zar ćete zaista pucati? — upita.

— Da. Dajem svoju riječ da ću smjesta pucati u svakoga, koji pokuša da me napadne ili pozove u pomoć. Vi ste oboružani samo vašim mačevima, dakle ja sam sa svojim revolverima nadmoćniji.

Gospoda su uvidjela istinitost ovih riječi.

— Nečuveno! — reče zapovjednik, spustivši prije prijeteći podignuti mač. — Ipak ste izgubljeni!

— Još ne. Naprotiv, mišljenja sam da ste vi izgubljeni, ako ne poslušate moj poziv, da mirno sjednete.

Kod toga je Sternau imao tako prijeteći izgled, da su oficiri nehotice opet sjeli. On je još uvijek držao uperene revolvere.

— Govorili ste o nalogu, da se sa svakim Huarezovim pristalicom postupa kao sa lopovom — ponovno započne Sternau. — Hoćete li poslušati taj nalog?

— Svakako.

— Onda vas Harez opominje. On vam poručuje, da će i on svakog Francuza, koji mu padne u ruke, smatrati lopovom. Nadalje vas moram zamoliti, da sa vašim četama smjesta napustite Cihuahuu.

Zapovjednik se hrapavo nasmije. — Pa to zvuči šaljivo!

— Ali je ipak smišljeno vrlo ozbiljno. Harez će dopustiti da se mirno povučete, ako se budete držali njegovih zahtjeva.

Sada se zapovjednik ponovo podigne.

— Zahtjevi? Šta vi to govorite! — poviče.— Kažem vam, da ću primljeni nalog najstrože ispuniti.

— To mi je žao, najviše zbog vas samih.

— Pih! Danas ću početi izvršavati ovu moju dužnost. A znate li tko će biti prvi, koga ću još noćas dati strijeljati kao lopova?

— Slutim — smješkao se Sternau. — Mislite mene?

— Tako je. Vi ste moj zarobljenik, predajte se dobrovoljno! Vaš prvi metak možda će ubiti jednog od nas, ali onda ćemo vas zgrabiti, prije nego uspijete ispaliti drugi.

— Teško biste to mogli dokazati. Kako ja ne volim nepotrebno prolijevati ljudsku krv, sklonit ću svoje oružje.

S tim riječima zatakne Sternau revolvere za pojas.

— Dobro. Dakle se predajete?

— O ne. Samo želim, da se oprostim s vama.

On se duboko, posprдно nakloni i sa tri brza koraka stigne do vratiju.

— Stoj te! Uхватite ga! Držite ga! — poviče zapovjednik i sam brzo skoči k vratima, ali kad stigne do njih, ona su se za Sternauom opet zatvorila.

— On bježi! Za njim!

S ovakvim povicima natisnuli su se Francuzi k izlazu, ali su na svoj jad našli vrata zaključana. Nijedan nije pomislio na to, da otvori prozor, i vikne dolje neki nalog, nego su bespomoćno udarali šakama o vrata. Tek nakon razmjerno dugog vremena su ih otvorili. Vani je stajao stari ključar. On načini iznenađeno lice i reče:

— Dios mio! A tko je zaključao senores?

— Ta gdje si bio? — upita zapovjednik.

— Dolje na vratima, senor — odgovori starac.

— Jesi li vidio da je netko napustio kuću?

— Da, senor. Onog stranca, koji je prije ušao.

— Misliš onog visokog, širokog čovjeka u meksikanskoj nošnji? U kojem je smjeru otišao?

— On nije išao, nego je jahao.

— Jahao? — glasilo je iznenađeno pitanje. — Zar je imao konja u blizini?

— Da, senor. Stajao sam na kapiji. On je žurno prošao kraj mene i tek što je stigao na ulicu zafučnuo je. Tada sam začuo konjski topot. Jedan jahač koji je vodio još jednog slobodnog konja, prišao je, a on je brzo skočio u sedlo i odjahao.

— Ah, pa to bismo morali čuti!

— Pa ja sam to jedva sam čuo. Senores su ovdje tako jako lupali, da se nešto drugo nije ni moglo čuti.

— Može biti. U kojem je smjeru pošao?

— Nalijevo.

— Onda nam ipak neće pobjeći. Smjesta ga mora slijediti četa na dobrim konjima. Tko će to preuzeti?

Javilo se više mlađih oficira. Zapovjednik je izabrao i doskora je jedan poručnik u pratnji deseterice konjanika jurio u označenom smjeru iz grada.

17. OSVAJANJE CIHUAHUE

Kad je Sternau okrenuo ključ u vratima, odmah je primijetio ključara koji je na njega čekao. Ovaj mu priđe sa vrata, koja su ležala prekoputa i gurne mu svoju svjetiljicu u ruke.

— Brzo, senor! — prošapće. — Moj brat će uzeti ključeve.

Sada Sternau uđe prijeko i požuri kroz sobe, pošto je za sobom zaključao sva vrata. Pazikuća je stražario na svom mjestu.

— Hvala Bogu! — reče on. — Već sam se jako brinuo

— Nepotrebno. Ovdje su ključevi i svjetiljka. Sada moram otići.

Sternau pođe i neprimijećen napusti grad, pošto je našao svog konja ondje gdje ga je ostavio. Odlučivao se da li da ovdje počeka ili ne, kad začuje korake koji su se tiho približavali. On se priljubi uz jedno drvo. Čovjek zakašlje, po čemu ga Sternau prepozna.

— Andreas! — reče on.— Ah, vi ste već ovdje! — odgovori mali. — Oprostite što sam se udaljio! Od brige za vas nisam mogao duže izdržati kod senorite. Nešto me je gonilo van iz grada. Zato sam požurio da izvidim jesu li naši već blizu.

— To je jedva vjerojatno.

— Oh, ti Apači sjajno jašu a Huarez isto tako.

— Kako? Dakle je on s njima već ovdje?

— Da. Oni su tako žurili da su im konji polumrtvi.

— Tko je sve tu?

— Huarez, oba poglavice Apača, njihovi drugovi i oko stotinu ratnika na najboljim konjima. Oni koji imaju slabije konje još su zaostali.

— Stotinu ratnika? Ah, to dostaje! Dodite brzo!

Oba čovjeka odvezaše svoje konje i napustiše šumicu. Za kratko vrijeme su stigli Apače. Po mraku su se mogli samo po glasovima prepoznati. Huarez primi Sternauu:

— Senor, to je sigurno bila najluđa jurnjava, koju sam u životu doživio. Ali ja sam svojim Meksikancima dužan pokazati, da smo spremni podnijeti sve žrtve za slobodu naše domovine. Senor Andre mi kaže, da ste bili kod zapovjednika.

— Da. Govorio sam s njim u prisustvu njegovih oficira. Odluka izdana protiv republikanaca ponovo je potvrđena. Sa vašim pristalicama postupat će se kao sa lopovima, Vas ne priznaju kao osobu s kojom se mole upuštati u pregovore. I mene su htjeli uhapsiti i još noćas strijeljati.

— Jeste li rekli, da ću vršiti odmazdu?

— Da, ali tome su se smijali.

— Dakle još nisu znali, što se dogodilo u tvrđavi Guadalupe?

— O tome nisu imali pojma. Ja sam im to saopćio ali nisam mogao sačekati da vidim puni utisak koji je to ostavilo, jer sam morao misliti na to da se brzo sklonim na sigurno mjesto.

— Onda se ne može ništa drugo učiniti nego sačekati vrijeme i onda osujetiti ovo umorstvo — izjavi Huarez kruto. — U zgodnom času ćemo opkoliti odred koji treba izvršiti strijeljanje i uništiti ga.

— Ako želite poštedjeti nedužne, onda znam možda bolji i kraći put. Jednostavno ćemo zarobiti sve oficire i posade i time ih prisiliti da predaju Cihuahuu bez borbe.

— Karamba! Kad bi to bilo moguće!

— On, to uopće nije teško, senor! Oficiri su sada na okupu kod zapovjednika. Ušuljat ćemo se i svladati ih. Čujem, da je ovdje prisutno stotinu ratnika. Polovicu dostaje da se zarobi cijela posada.

— Hoće li tajni ulazak uspjeti?

— Posve. Ključar vijećnice je s nama u savezu. Njemu zahvaljujem što sam pobjegao.

— Kako ste došli do tog čovjeka?

— Pazikuća senorite Emilije je njegov brat.

— Može li se sa senoritom Emilijom govoriti bez opasnosti?

— Da. Obavezujem da ću vas odvesti k njoj i dovesti opet natrag.

— Pođimo! — zapovijedi Zapoteka kratko.

Oba čovjeka napustiše četu i krenu prema gradu. Stigoše do

senoristine kuće, a da ih nitko nije uznemiravao. U trijemu, u tami stajao je pazikuća.

— Tko dolazi? — upita on.

— Opet sam ja: Sternau. Kako je bilo u vijećnici?

— Vrlo dobro, senior. Moj brat je rekao zapovjedniku da ste imali konja, koji je spreman na vas čekao i da ste otišli prema jugu. Poslali su potjeru za vama.

— To je bila mudra zamisao, koja je odvratila trag od nas. Može li se još govoriti sa senioritom Emilijom?

— Moći ćete za čas s njom govoriti, senior. Da vam zapalim svjetiljku?

— Ne, ta ja poznajem put.

On se sa Huarezom popne stubama. Gore su prošli pored sobarice i odmah ušli u senoritinu sobu. Kad ja ova ugledala predsjednika, veselo povikne i pruži mu ruku:

— Želim vam dobrodošlicu u glavnom gradu, i ponosna sam, što sam prva, koja to može učiniti. Neka vaš ulazak donese one plodove, koje zemlja i narod od vas očekuju!

— Hvala vam, seniorita — odgovori Huarez ozbiljno. I vi ste mnogo pridonijeli tome, što sam napokon mogao doći. Zapravo bih vam morao dati odmor, ali imam namjeru da vas pošaljem u Meksiko k caru.

Njeni obrazi se zacrveniše od oduševljenja.

— Službeno?

— Vaš zadatak je službene naravi, ali mora biti tajan. Vratimo se sadašnjici. Kakav je čovjek zapovjednik od Cihuahue?

— Posve prosječan, senior. Malo hrabar i malo kukavica, malo tašt i malo lakouman. On nije nikakva zvijezda, niti je samostalan čovjek niti savjestan podanik.

— Ima li među njegovim oficirima ljudi, koji brzo odlučuju?

— Ne. Samo major Laramel, koji je tek stigao, je više krvolok nego vojna veličina. On je hvalisavac.

Huarez namršti čelo. — Ja ću tačno promotriti tog čovjeka. Senior Sternau neće sačekati sat smaknuća nego će sada napasti oficire u

vijećnici.

Emilijine oči jasno zablistaše. — Tako treba — odgovori ona. — S oficirima past će opsada, cijeli grad je u vašoj ruci. S tim potezom postat ćete gospodarem cijele države.

— Treba samo poslati pazikuću k njegovom bratu — reče Sternau — da nam otvori stražnju kapiju.

Sternau ispriča predsjedniku kako je pobjegao iz vijećnice. Ovaj odlučí:

— Dosta je stotinu Apača da uhvate oficire i da drže posadu na uzdi, dok stignu ostali.

— Smijem li nešto predložiti, senor? — upita Sternau. — Upotrijebimo pedeset ljudi, da zaposjednu glavne izlaze u gradu. Predlažem da za to preuzmu po jednu desetinu mali lovac, Mariano, Bivolje Čelo, oba poglavice Apača. Nakon što bude provedena ova mjera, ušuljat ćemo se sa ostalom pedesetoricom u vijećnicu i zarobiti oficire. Mi ćemo ih tako iznenaditi, da neće moći pružiti nikakav otpor. Prijetnja, da će biti na mjestu ubijeni, ako se ne pokore našim nalogima, predat će sve njihove čete u naše ruke. Dok mi budemo do jutra držali vijećnicu zaposjednutu, stići će naše zaostale čete i opsada će biti potpuna.

— Oh, vi se ne morate oslanjati samo na sebe — upadne senorita. — Između četrnaest tisuća stanovnika grada ima na stotine vjernih ljudi, koji će na vijest da se predsjednik vratio, smjesta zgrabiti oružje. Ja ih sve poznajem. Smjesta ću ih obavijestiti, bar najznačajnije od njih.

— Dobro — pristane Huarez. — No iz drugih razloga želim, da se vi ne miješate u ovu stvar, senorita. Predložite jednog čovjeka!

— Spomenut ću vam jednog vrlo jednostavnog čovjeka, ali taj je spreman umrijeti za vas. On poznaje sve nacionalno svjesne stanovnike.

— Tko je to?

— Montario, gostioničar vente, koja leži prekoputa kuće.

— Dakle ja ću poduzeti svoje mjere. Senor Sternau, nadam se, da smijem i sada računati na vašu pomoć.

— Naravno — potvrdi Sternau — stojim vam na raspolaganju. Odredite, što treba da učinim za vas!

— Pokušajte dovesti ovamo pedesetoricu ljudi, a da se to ne primijeti! Onda ćemo poći do vijećnice. Pošaljite mi pazikuću.

Sternau ode a kratko iza toga uđe pazikuća. Ovaj nije prepoznao Huareza, jer je u trijemu bilo tamno. Kada mu je sada palo oko na njega, on učini pokret veselog iznenađenja.

— Bože, predsjednik! — poviče. — Oh, senor, je li to moguće?

Na licu mu se ogledalo nepatvoreno oduševljenje. Huarez pruži starcu ruku:

— Lično me poznajete?

— Vidio sam vas kad ste odavde išli u El Paso del Norte. Ali senor, znate li na što ste se odvažili, kad ste tako sami došli u Cihuahuu?

— Još danas ću imati grad u mojim rukama i pri tom računam na vašu pomoć.

— Oh, što mogu učiniti, bit će učinjeno sa najvećom spremnošću.

— Onda otiđite sada k vašem bratu i recite mu da mi otvori stražnja vrata!

— Vi hoćete k oficirima? Zarobit će vas, senor.

— Povest ću pedeset Indijanaca i zarobit ću oficire.

— Pedeset Indijanaca? Oh, to je dosta: to je nešto drugo. Ovaj potez će vam uspjeti i onda je Cihuahua vaša. Žurim se, da obavijestim mog brata, senor. On će vam otvoriti sva vrata.

— Lijepo. Prije toga pođite do vente i recite gostioničaru da odmah dođe ovamo prijeko!

Pazikuća ode i naskoro uđe Montario. Bio je sretan što vidi Huareza i što je dobio nalog da popiše imena najznačajnijih republikanaca.

Nakon njegovog odlaska vratio se Sternau, da javi, da su Apači spremni.

— Dakle krenimo — zapovijedi Huarez.

Emilija zamoli da upotrijebe najveći oprez i Huarez već krene k vratima, kad se opet naglo okrene.

— Senorita, biste li imali hrabrosti, da nas pratite?

— Naravno — odgovori ona brzo. — Ako mogu ići s vama, neću biti zabrinuta.

— Bit ćete poslani u Meksiko k caru, a to znači, da ćete biti prikazani kao njegova pristalica. Sutra ćete primiti vaše naloge. Sad uđite prije nas k oficirima. Recite im, da ste od jednog od svojih špijuna čuli, da nastupam prema Cihuahui i da mogu svaki čas stići ovamo, nadalje, da ću smjesta požuriti kroz grad, do vijećnice da bih ju osvojio. Savjetujte, da odmah poduzmu mjere opreznosti. U pogodnom času ću se pojaviti.

Kad su nekoliko časaka kasnije svi troje napustili kuću, bilo je još pretamno, da bi se mogli primijetiti Indijanci koji su uzduž niza kuća ležali na podu. Prigušenim koracima žurili su kroz nekoliko ulica, dok nisu stigli do stražnje strane vijećnice. Tamo je na vratima stajao pazikuća.

— Sve u redu? — upita Huarez.

— Sve, senor — odgovori starac.

— Vaš brat?

— On stoji gore na stubama sa sljepicom, da vas vodi, dok ja završim sa zatvaranjem vratiju.

— Jesu li oficiri još na okupu?

— Da.

— Indijanci? — obrati se sada Huarez Sternauu. Do sada još nije ugledao nijednog Apača. Tek što je izgovorio to pitanje, izdigne se kraj njega jedna tamna spodoba i prošapta:

— Ovdje!

Za čas je uz njega stajalo svih pedeset crvenokožaca. Da je netko čas kasnije tačno promatrao gornji kat vijećnice, opazio bi blijedi trak svijetla, kako prosijava brzinom misli kroz ovaj ili onaj prozor. Ovaj trak je dolazio od sljepice ključara, koji je vodio četu koja se šuljala.

U međuvremenu se major Laramel oporavio od udarca šakom, koji mu je dao Sternau. Svijest mu se doduše već odavno vratila, ali mozak mu je bio tako potresen, da se još uvijek borio sa nesvjesticom.

— Kad bih tog čovjeka uhvatio! — bjesnio je — dao bih ga na smrt bičevati.

— Svakako ćemo ga uhvatiti — tješio ga je zapovjednik, — i onda

će dobiti kaznu, čija strogost će vas zadovoljiti.

U taj čas netko nestrpljivo zakuca na vratima a kad se ova odmah zatim otvoriše, podigoše se sva gospoda od udivljenja sa svojih sjedala: Emilija uđe.

— Senorita, vi ovdje? — zapita zapovjednik španjolskim jezikom.
— U tako kasni sat?

— Sada doduše nije uobičajeno vrijeme za posjete — odgovori ona. — Ali dužnost mi nalaže, da vas ipak potražim.

— Dužnost? To zvuči ozbiljno.

— I jeste vrlo ozbiljno, senores. Moram vam saopćiti važne stvari.

— Sjednite i govorite!

Zapovjednik ponudi Emiliji stolac. Ona ga odbije:

— Oprostite, senor, što neću najprije sjesti! Dolazim u najvećoj brzini da vam kažem da vam prijeti velika opasnost.

Zapovjednikov uljudan izraz promijeni se u zabrinuti. — Opasnost? Kakva bi to mogla biti?

— Huarez se približava!

— Ah! To me umiruje! — odgovori on. — Najprije sam pomislio, da nam donosite mnogo goru vijest.

— Iznenadujete me. Zar to nije najgora vijest, koja vam može biti javljena?

— Ne. Osim toga pripremljen sam na tu vijest. Već mi je danas navečer rečeno, da je Huarez napustio El Paso del Norte, da bi ponovo osvojio državu Cihuahua. Ali taj Indijanac, koji si utvara da je predsjednik Meksika, nije nam opasan.

— Vi se varate, gospodine majore. Prije mi je rečeno, da je Huarez potukao vaše čete.

— To su mi već rekli — odgovori on.

— I to viimate sa smiješkom?

— Da, jer to je laž koja bi trebala da me uplaši.

Zapovjednik doduše ni sam nije vjerovao da je to laž, ali to nije htio priznati pred senoritom. Ona usrdno nastavi:

— Uvjerena sam, da je to istina. Čovjek, koji mi je dojavio vijest,

pouzdan je. Vi znate da imam svagdje veze, koje mi omogućuju da vam budem korisna. Među tim ljudima nalazi se i jedan meksikanski tragač za zlatom. On je u zadnje vrijeme bio u tvrđavi Guadalupe i bio je svjedok kod bitke, koja se tamo održala.

— Ah! Gdje je on sada?

— U mom stanu. Večeras je stigao.

— Bi li se moglo možda govoriti s njim?

— Da. Poslat ću ga sutra k vama, ako do onda još bude vremena.

— To zvuči kao da je neobično hitno.

— Pa opasno je zavljučiti. Čovjek je bez prestanka jahao od tvrđave Guadalupe dovde i rekao je, da ga je Huarez u stopu slijedio.

— To može pričati samo jedan tragač za zlatom. Huarez se neće upuštati u opasnosti, da bude zarobljen i strijeljan.

— Zar mislite, da on dolazi s malom pratnjom, majore?

— Ta mogu mu se priključiti samo nekoliko pustolova.

— Tu se varate. On ima nekoliko stotina Apača uza se.

— Pih! Njih nekoliko tisuća ne bi bilo u stanju da zauzmu Cihuahuu. Indijanac je nesposoban da osvoji grad, a pogotovo grad koji je velik kao naš i ima toliko stanovnika.

— Ali može mu se prikrasti.

— Ta šta to znači! — reče zapovjednik, slegnuvši omalovažavajući ramenima.

— Oh, tko vam jamči da se Huarez sa svojim Apačima ne nalazi već u gradu? On ima ovdje brojne pristalice.

Sada upade major Laramel: — Svaka čast vašoj vijesti, seniorita, ali kad bi se Huarez već sada nalazio u gradu, dostajala bi jedna moja zapovijed, pa bi ga moji crvendači izbacili zajedno s njegovim pristalicama.

— Pa pokušajte! — začuju se tog časa glasno izgovorene riječi sa vratiju. Na njima je stajao čovjek obučen u meksikansku nošnju, čije lice nije moglo zatajiti indijansko porijeklo. Njegove su oči prodorno promatrale društvo a oko usana mu je poigravao ljutiti smiješak.

— Ah! Tko se to usuđuje ući? — upita zapovjednik. — Tko ste vi?

— Ja sam Huarez, predsjednik Meksika — objasni čovjek

jednostavno.

— Diable! — plane major Laramel i povuče mač. — Da, to je on! Vidio sam njegovu sliku. Uхватите ga!

— Senores, dobrovoljno se predajte! Otpor ne pomaže — zapovijedi Zapoteka mračno.

— Glupost! Zgrabite ga!

S tim riječima pride Laramel Huarezu.

Ovaj stupi na stranu, tako da se moglo vidjeti, tko se iza njega nalazi, dok je on stajao na otvorenim vratima.

— Naprijed! — zapovijedi on.

Tek što je izgovorio ove riječi, a soba se već napunila Apačima. Prije nego što su se oficiri mogli snaći, našli su se čvrsto opkoljeni crvenima, da nisu mogli ni pomišljati na obranu. Za tren oka bili su razoružani, vezani i začepljenih ustiju ležali su na podu,

— Senor Sternau! — poviče sada Huarez.

Pozvani uđe. Kad ga je Laramel opazio, propne se i kroz nos istisne bijesno hroptanje. Da je mogao otvoriti usta sigurno bi mu izletjela bijesna kletva,

— Ostavite mi desetero ljudi! — reče Huarez Sternauu — to mi je dosta, i pođite sa ostalima u stražarnicu, da zarobite Francuze koji se tamo nalaze! Ali prije toga moramo vidjeti, što ćemo uraditi s ovom djevojkom.

Na to se stroga lica okrene k Emiliji, koja je bila stisnuta u najudaljeniji kut i prividno bila ispunjena najvećim strahom:

— Čuo sam neke od vaših riječi. Tko ste vi?

Emilija je šutjela, prividno silno zbunjena.

— Odgovorite! — napadne ju on.

— Zovu me Emilija — odgovori on promuklo, kao da se boji.

— Seniorita Emilija? Ah, to mi je ime dobro poznato — reče Huarez, pošto mu je pogled zadovoljno zablistao.

— Vi ste mi više škodili, nego cijela brigada Francuza. Požurit ću se da vas učinim neškodljivom. Gdje je vaš stan?

— U Strada del Emarado.

— Taj će se stan tačno pretresti. Ako se nađe nešto sumnjivo, dat ću vas objesiti kao običnog špijuna. Senor Sternau, povedite ovu ženu sa sobom. Neka ju svežu i drže u strogom zatvoru, dok odlučim što će dalje biti s njom.

Sternau uzme svoj laso, te ga omota i zaveže oko Emilije, da je izgledalo kao da je propisno svezana.

— Napolje! — zapovijedi joj on surovo.

S time je izgura kroz vrata i mahne Apačima da ga slijede. Vani joj odmah opet skine laso i zamoli:

— Oprostite, senorita! Morao sam grubo postupiti.

— Drugačije nisam ni očekivala, senor — odgovori ona. — Ali što ćete sada sa mnom? Smijem li ostati s vama?

— Molim vas, odustanite od toga. Ne zna se hoće li se ovi, koje ćemo sada napasti, pokušati braniti. Tamo stoji ključar. Neka vas on odvede u svoj stan, gdje ćete uskoro saznati, jeli iznenadni pothvat uspio!

Emilija posluša ovaj nalog, dok Sternau pođe u stražarnicu. Tamo nisu imali pojma, što se kat više dogodilo. Prepad na oficire dogodio se naime takvom majstorskom brzinom, da nitko od njih nije mogao pomisliti, da poviče u pomoć. Ljudi su sjedili na klupama i pričali vojničke šale te su se nemalo uplašili, kad su se vrata naglo otvorila i kad je ušlo četrdeset Apača, koji su se za čas dočepali pušaka, koje su visjele na zidovima. Vojnici su brzo onesposobljeni za otpor i onda vezani. Nato Sternau naredi da se zaključa kapija, tako da je sve što se dogodilo u vijećnici i što se još odigravalo, ostalo neprimijećeno.

U međuvremenu je gore Huarez sa zapovjednikom započeo pregovore. Ovome su izvadili čep iz ustiju da može govoriti. Smio je sjesti na stolac, dok su ostali ležali na podu. Huarez mu reče:

— Jeste li vi zapovjednik od Cihuahue?

— Da — potvrdi kratko upitana.

— Dobro, razgovarat ćemo.

Ali tu zapovjednik brzo upadne u riječ: — Ne očekujte, da ću izreći ijednu riječ, dok mi se ne skinu spone! Samo kod divljaka je običaj, da se oficiri vežu.

— Imate pravo, monsieur — odgovori mirno Juarez. — Francuzi su moje oficire, među kojima su se nalazila čak dva generala, svezali i bez prava strijeljali, dakle umorili. Prema tome imam sve razloge, da tu naciju smatram divljacima i da tako postupam. Razuman čovjek će to uvidjeti i neće se na to žaliti.

— Strijeljani su bili buntovnici.

— Zar sam ja buntovnik, ako protjeram čovjeka, koji provaljuje u moju kuću, da bi mi oduzeo moje vlasništvo? Ne budite smiješni. Imao sam namjeru postupiti koliko je moguće obzirno, baš zato što nisam Francuz, što nisam divljak. Ako želite osujetiti djelovanje te namjere, morat ćete snositi posljedice.

— Ne bojim se tih posljedica — režao je drugi.

— To je vanredno nesretna opsjena, majore. Čini se, da vam nisu jasne moje mogućnosti i vaš sadašnji položaj.

— Neću na to odgovoriti, to će učiniti moje čete.

— Pih! U ovom času Cihuahua je opkoljena, tako da ni jedan čovjek ne može ući niti izaći. Glavna straža i svi vi nalazite se u mojoj moći. Čete koje ste poslali protiv mene, potučene su. Na vijest o mojoj prisutnosti, građanstvo Cihuahue će se podići kao jedan. Vaših nekoliko ljudi zgnječit će za pet minuta. Hoćete li govoriti sa mnom ili ne?

— Ali ja ne mogu s vama pregovarati.

Obrve Zapoteke mračno su se skupile. — Ovu primjedbu ste već učinili mojem opunomoćeniku. Čak ste se usudili da mu prijetite zarobljeništvom i smrću a sa mnom, opunomoćenim vladarom Meksika, htjedoste postupati kao sa lupežom. A ipak se obratno desilo. Vi ste uljezi, vas bih ja mogao nazvati lupežima. A ako me vi ne želite priznati kao osobu koja je politički i pravno ravnopravna s vama, onda ću primijetiti da sam ja onaj koji se duboko ponizio, čim s vama uopće saobraćam.

— To morate dokazati! — poviče zapovjednik.

— Taj dokaz mi nije težak — napadne Huarez Francuza. — Vi ste obeščašćeni.

— Morableu! Da nisam svezan, pokazao bih vam kako francuski oficir kažnjava takvu uvredu.

— Pih! Ne može biti govora o uvredi. Crni Gerard vam je dao udarac šakom. To kod civila ne bi imalo bitih posljedica za njegov ugled, ali jedan oficir je kroz to obeščašćen. Gerard vam je čak otrgnuo epolete a to je najveća sramota koja se može oficiru dogoditi! Ja se vrlo ponizujem kad vas uopće udostojavam ijednog pogleda. Slično je sa majorom Laramelom. Njega je senor Sternau oborio šakom. Ja se sada nikako ne nalazim u finom društvu. Sada vas ponovo pitam: hoćete li govoriti sa mnom ili ne?

Oficir je tjeskobno šutio.

— Čini se da vaša šutnja nagovještava, da mi dajete pravo — nastavi Huarez. — Uostalom ovdje ne dolazi uopće u pitanje, koji je od vas dvojice sposoban za pregovore. Činjenice govore: vi se nalazite u mojoj moći i dobro ćete učiniti ako odustanete od svakog vlastitog uzdizanja, dok ste moj zarobljenik. Je li novo naređenje u vezi sa odlukom od trećeg oktobra došlo vama u ruke?

Zapovjednik je uvidio da se nalazi u lošijem položaju, i da je bolje, da se povinuje neminovnosti.

— Da — odgovori.

— Tko vam ga je predao?

— Major Laramel.

— Bio vam je izdan nalog da s nama postupate kao s lupežima, da nas ubijate?

— Tako je.

— Bili ste spremni da poslušate?

— Poslušnost je dužnost vojnika — branio se Francuz.

— Već ste izdali nalog, da se moji vjerni pristalice, koji se nalaze u vašim rukama, noćas strijeljaju?

— Odakle to znate?

— To je moja tajna. Prije sam vam poslao mojeg opunomoćenika. Ne samo da ste ga kao takvog odbili nego ste mu htjeli oduzeti život. Je li vam rekao, da ću vršiti odmazdu?

— Da.

— Usprkos toga ste ostali kod vaše odluke. Sada proglašujem svakog stranca, koji je provalio u Meksiko sa oružjem u ruci, lupežom.

Meksiko je dugovao novaca Engleskoj, Španiji i Francuskoj. Jedan dio tog duga bio je posljedica prepredene prijevare. Ipak se zahtijevalo plaćanje. Zemlja se nalazila u prevratu ja sam glasom naroda izabran za predsjednika. Prihvatio sam tu čast. Bila je vrlo teška, ali ja sam osjećao u sebi snagu, da riješim smutnje. Uspjelo je. Donio sam zemlji mir i spokoj i redovno sam otplaćivao dugove. Ali kad sam se ipak opirao pljački, složile su se Engleska, Francuska i Španija, da me prisile na plaćanje. Engleska i Španija su se povukle, jer su uvidjele da imam pravo. Ali Francuska nije htjela priznati svoju nepravdu. Ona je poslala svoje legije, protiv kojih sam u tom času bio preslab i posudila je za svoje čopore stotine milijuna dolara, koje smo mi, iako pri posudbi nismo imali nikakvog učešća, trebali platiti. A pošto to Meksikanac neće da trpi, proglašen je lupežom, kojega se može uništiti. Zar je u vama utrnuo svaki smisao za pravo i pravednost? Zar može jedan strani grad svrgnuti gradonačelnika jednog drugog grada? Zar može francuski regent, koji se sam bespravno vinuo na prijestolje, svrgnuti američkog regenta? Ne! Nikada!

Može se uzmaći pred snagom surovosti, pred silom oružja, može se sačekati svoje vrijeme, ali tko mi kaže, da više nisam predsjednik Meksika, taj je ili neuračunljiv ili nema savjesti i pripada pljačkašima našeg pravednog vlasništva. U Starom zavjetu piše: »Oko za oko, zub za zub!« Da li da na vas primijenim taj zakon senores? Da li da osvetim mrtve, koji su pali otkad ste vi nogom stupili u moju zemlju? Da li da osvetim nedužne, koji su zbog ove odluke umoreni? Da li da pustim da sadržaj te odluke natrag padne na njezine sastavljače? Da li da vas, Bazainea i onoga, kojeg nazivate carom od Meksika, čim padnu u moje ruke, zbog pravedne odmazde smatram lupežima te ih objesim ili strijeljam? Vi se nazivate djecom naroda, koji stoji na čelu civilizacije, a mene nazivate Indijancem, Zapotekom, crvenokošcem. Vi, sinovi civilizacije, šaljete smrt. Što ćete od Zapoteke požnjeti? Ja vas žalim. Poklanjam vam svoju milost, jer su samoljublje i slavohleplje pobrkali vaše pojmove i vi ste pokleknuli i dajete se voditi od čovjeka, koji je jedan od najvećih glumaca svjetske povijesti, a svjetska povijest je svjetski sud. A vas neće biti za tisuću godina, niti u ovom stoljeću a niti ovom desetljeću, nego još ove godine i kaznit će vašu strast za slavom, vašu slabost, vaše nepoštivanje svih zakona i prava presudom koja će crvenokožnog Zapoteku vratiti njegovom narodu. Ali, ako vam bude

sudila svjetska povijest, onda ne trebam ja biti vaš sudac. Zapoteka stoji pred ubojicama svog naroda i pljačkašima svoje zemlje. Ako me hoćete poslušati dobro, ako ne, moja ruka će pasti svom težinom na vas.

Ja sam sada gospodar Cihuahue. Ako me sada priznate i povučete se u Bazaineov glavni zapovjednički stan, naravno uz obećanje, da se niti vi, niti ovdašnje čete neće ponovo boriti protiv mene, onda ću vama i vašima, nakon što vojnici budu razoružani, dozvoliti nesmetano povlačenje. Ako ne pristanete na to, uništit ću posadu. Ali vi nećete biti strijeljani, nego utopljeni u rijeci i to u vrijeme i na mjestu, gdje su trebali biti strijeljani građani ovog grada. Dajem vam deset minuta vremena da se dogovorite. Dotle ću se povući. Odstranit će vam zapušače iz ustiju ali kraj svakog će stajati Apač sa nožem u ruci. Tko ne bude govorio samo poluglasno ili se usudi pokušati da se oslobodi, imat će idućeg časa oštricu u prsima. Pružam vam ruku za spas, i savjetujem vam da je ne odbijete. Kad budem ponovo ušao, zahtijevat ću samo kratko da ili ne. Ništa drugo neću slušati.

Čovjek sa žarkim rodoljubivim srcem i željeznom voljom dade Indijancima nalog. Smjesta je uz svakog oficira stajao jedan od njih i dok su ih lijevom rukom oslobađali od zapušača, desnom su izvukli noževe, koje su držali spremne za udarac. Nato Huarez napusti sobu i pođe u stražarnicu. Tamo je ležalo na podu blizu trideset svezanih vojnika. Sternau je sjedio uza stol, očekujući predsjednika. U njegovoj blizini a djelomično u trijemu, stajali su Apači, šutljivo očekujući nastavak događaja.

Sternau se podiže, kad je Huarez ušao. — Zar ste tako brzo bili gotovi, senor? — čudio se.

— Gotov? O ne! — ljutio se Zapoteka. — Udaljio sam se, da bi Francuzi nesmetano mogli međusobno razgovarati.

— Dali ste im da biraju?

— Da. Ne želim svoje ime zaprljati onako, kako su to moji neprijatelji učinili sa svojim.

— Smijem li pitati, što ste im dali da biraju?

— Ili će oficiri biti utopljeni na mjestu koje je bilo predviđeno za smaknuće taoca a čete strijeljane, ili će se razoružani povući u glavni

stan vrhovnog zapovjedništva, uz obećanje da se neće više protiv mene boriti.

— To je težak izbor. Mislim, da će gospoda pokušati, da pregovaraju.

— Ne trpim takav pokušaj. Dao sam im deset minuta da odluče i neću dodati niti sekundu više. Pravednost zahtijeva odluku. Hoće li se to moći izvesti u isto vrijeme?

— Da. Nudim se da uz pomoć dvadesetorice Apača otpremim oficire do rijeke, a da se to ne primijeti.

— Senor, tako upotrebljivog čovjeka, kao što ste vi, rijetko se može naći. Ako bude u mojoj moći da vani budem koristan, onda znajte da možete u svako vrijeme sa mnom raspolagati.

— Mislit ću na to i to odmah sada, senor.

— Ah! Imate li neku želju?

— Da, i to vrlo hitnu. Građani, koji su osuđeni na smrt, nalaze se u strašnom položaju. Naša je dužnost, da ih brzo oslobodimo od smrtnog straha.

— Gdje se nalaze ti ljudi?

— Ne znam ali ću smjesta pitati ključara.

— Učinite to! Prošlo je devet i po minuta. Moram gore.

Huarez ode a Sternau potraži ključara. Ovaj je uplašeno sjedio sa svojom ženom u svojoj sobi. Emilija se nalazila s njima.

— Kako stoji stvar, senor Sternau? — upita Emilija brzo, kad je Sternau ušao.

— Dobro, nadam se — odgovori on. Okrenuvši se ključaru, nastavi: — Gdje se nalaze zatvorenici koji su noćas trebali biti strijeljani? U zatvoru?

— Ne. Bili su tamo do Jučer u več. Kad se smračilo, doveli su ih ovamo, jer se ovdje nalazi glavna straža i može ih se bolje čuvati.

— Dakle ovdje u vijećnici? To je dobro. U kojoj prostoriji?

— U podzemlju. Privezani su za zidove.

— Je li straža pored njih?

— Da. Kod njih su pet vojnika i tri francuska svećenika, koji su zajedno s njima zatvoreni.

— Francuski svećenici? Kakva strahota! Umirući se želi ispovijediti i dobiti oproštenje svojih grijeha. Ali ovdje se ispovjednik i pokornik jedva mogu razumjeti. Dovest ću nekoliko Apača a onda me odvedite dolje u zatvor!

Za kratko vrijeme dovede Sternau deset Indijanaca, koji su bili snabdjeveni svime što je potrebno za vezivanje ljudi. Sišli su niz kamenite stube i stigli do jakih željeznih vratiju, na kojima su se nalazila dva velika, debela zasuna.

— Ima li svjetla u podzemlju? — šapne Sternau ključaru.

— Da, senor.

— Onda ugashite ili sklonite svoju svjetiljku! Inače bi vaš trak svjetla pao na moje Indijance, a bolje je da ih tek onda vide, kad to za vojnike bude prekasno.

Ključar gurne svjetiljku u džep i povuče zasune. Kad je otvorio vrata, vidjela se velika prostorija koja je bila za nuždu osvijetljena samo jednom svjetiljkom sa stropa. U taj polumrak šmugnuše deseterica Indijanaca. Jedan, dva, tri, četiri, pet glasnih povika začuše se gotovo istovremeno; slijedilo je kratko šuštanje i mrmljanje; onda je nastala tišina.

— Uff! — poviče jedan Indijanac.

S time je htio kazati da je njihov posao završen. Sternau uđe i zapovijedi ključaru da izvadi svoju svjetiljku. To je učinjeno i sada je bilo moguće bolje raspoznati stanovnike prostorije. Okolo naokolo po zidovima bile su zabijene željezne kuke, za koje su zatvorenici bili vezani užetom. Na podu je ležalo svezano pet vojnika i tri svećenika.

— Oslobodite taoce — naredi Sternau — ali tako, da ne oštetite užeta, jer ih trebamo za druge ljude.

— Santa Madonna! Zar će nas već voditi na klaonicu? — upita jedan od Meksikanaca.

— Ne! Vi ste oslobođeni! — odgovori Sternau.

— Slobodni? — odjeknu radosni povici sa nekoliko usana.

— Da, slobodni. Huarez je došao na vrijeme da vas spasi od sigurne smrti.

— Huarez! — klicalo je šezdeset ljudi. A stotinu povika i pitanja je

uskomešano zujalo.

— Šutite sada, senores! — zamoli Sternau. — Grad još nije u našim rukama, i moramo biti oprezni. Hoćete li biti spremni boriti se za predsjednika ako vas smjesta naoružam?

Odjekne sveopće, radosno »da«.

— Dakle dobro! Brzo se oslobodite okova! Tko je odvezan neka pomogne osloboditi druge. Gore leže svezani vojnici. Mi ćemo ih dopremiti ovamo i svezat ćemo ih na vaša mjesta uz njihove drugove koji ovdje leže. A njihovo oružje ćete dobiti vi. Požurimo!

S rukama koje su drhtale od veselja oslobodili su Meksikanci jedan drugoga i pošli za Sternauom. Gore su naletili na Huareza, koji je tražio Sternaua i tek sada saznao gdje se ovaj nalazi.

Kad je predsjednik ušao k oficirima, bili su ovi, čuvani od Apača, u istom položaju kao i prije. On dade znak i smjesta su opet dobili, osim zapovjednika, zapušač u usta. Apači su bili u tome tako izvježbani, da tu nije pomagalo nikakvo stiskanje zubiju.

— Vrijeme je prošlo, senor — reče Huarez ozbiljno. — Hoćete li se predati?

— Vaši uslovi su teški. Nadam, se da...

— Da ili ne! — plane Huarez.

— Naša će smrt biti smjesta osvećena!

— Prezirem ovu prijetnju. Vi se dakle odričete strpljenja. Dobro. Sigurno mislite da nemam hrabrosti, da dadem francuskim oficirima okušati meksikansku vodu, dok ne umru! O, mi Meksikanci smo uživali u francuskom postupku, dok nam nije voda došla do grla! Ali da vidite da mislim ozbiljno, neću čekati do određenog sata nego ću vam sada pružiti mogućnost da okusite vaše sudbine.

— Sacre! Što ćete učiniti? — upita zapovjednik. Zaista se uplašio.

— Major Laramel — odgovori zapovjednik oštro — je ubojica stotina mojih zemljaka a čak ni u poštenoj borbi nije poznavao milost. Njegova je krivnja, da se ove noći ponovo trebalo dogoditi masovno smaknuće odvažnih građana. On se ponašao kao lupež i s njim će se postupati kao sa takvim. Dat ću ga objesiti na ovu kuku, bez

prethodnog suda i izricanja osude.

— To se nećete usuditi! — poviče zapovjednik, — Francuskog majora!

— Francuski major je u tim okolnostima isto tako velik nitkov kao i svaki drugi zlikovac

— Zahtijevam za njega pravi sud!

— Za lupeža? Pih! — s time se Huarez okrene k Indijancu koji je stajao kraj majora I rekne mu apačkim jezikom: — Ni ti pssettloh gos akava at-figo larl-atdasa — objesi ovog čovjeka lasom ovamo gore!

Kod tih riječi pokaže nu savinutu kuku, koja je bila učvršćene u sredini stropa, da bi kod svečanih zgoda mogla držati veliki stakleni luster.

— Uff! — odgovori Apač.

Za tren oka je odriješio laso. Onda zgrabi majora i gurne ga u sredinu sobe. Istom brzinom stavi mu omču oko vrata, Tada zapovjednik poviče:

— Stojte! To je ubojstvo! Ulažem prigovor!

— Ovaj prigovor mi je smiješan! — primijeti Huarez oštro. — Predajete li se?

Zapovjednik dobaci Laramelu upitni pogled. Ovaj je odgovorio tako, da je pod sponama stisnuo šake i zatresao glavom. Taj zaslijepljeni čovjek je još uvijek vjerovao, da se neće usuditi objesiti francuskog majora.

— Mi se ne predajemo, ali takav postupak nećemo duže trpjeti! — Izjavi ne manje smeteni zapovjednik.

— Evo moj odgovor na to! — zagrmi Huarez i dade Apaču znak na koji on sada zabaci srednji dio lasa takvom spretnošću, da je osmerostruko pleteni remen legao na kuku. Onda povuče laso — jedan nagli pokret, dva, tri i major je visio na stropu.

— Ubojstvo! Ubojstvo! — zaurla zapovjednik,

I drugi su se u najvećem bijesu trzaji u sponama.

— Onemogućit ću vam takvo urlanje — reče Huarez hladnokrvno.

Jedan mig je dostajao i zapovjednik opet dobi zapašać u usta. Apač koji je laso morao držati obim rukama, sveže njegov kraj za rešetku na

kaminu, tako da se više nije morao naprezati.

Sada Huarez napusti sobu da bi potražio Sternaua. Nije ga našao u stražarnici. Čuo je da je ovaj otišao u podzemlje da oslobodi zatvorenike. Na ove je naletio kad su dolazili uza stube. Svjetlo ključareve svjetiljke nije dostajalo da osvijetli široki trijem. Stoga nisu prepoznali predsjednika.

— Ah, ovi odvažni ljudi su bili ovdje u kući zatvoreni? — upita on.

— Srećom, da — odgovori Sternau. — Bilo ih je lako osloboditi.

— Jesu li ih čuvali?

— Pet vojnika i tri ispovjednika. Ovo osmoro gospode je sada svezano i nalazi se na mjestu koje tu prije čuvali.

— Dobro. Ali ja ovdje vidim nekoliko bijelih ljudi sa puškama u rukama?

— Imam namjeru oboružati ove ljude sa puškama vojnika. Oni su spremni boriti se za vas i umrijeti.

— Hvala vam, senores — reče predsjednik. — to je velika, dobrodošla pomoć koju ćemo još trebati.

Kod toga im pruži ruke i oni tek sada primijetiše tko pred njima stoji. Iz svih ustiju odjeknuše izrazi veselja i poštovanja i sve ruke zgrabiše njegove, da ih stisnu. Ali to oduševljenje nije smjelo dugo trajati. Huarez naredi:

— Najprije se naoružajte, senores, a onda ću vam pokazati, kako znam kažnjavati zločin koji je na vama počinjen.

Huarez odvede oslobođene u stražarnicu, gdje se Meksikanci opskrbiše sa puškama i sabljama. Indijanci su dobili nalog da otpreme Francuze koje su čuvali u podzemlje, a Huarez pode sa Sternauom i Meksikancima natrag k oficirima.

— Ovdje, senores, vidite početak suda koji ću održati — reče Huarez. — Ovaj mrtvi Francuz je bio naš najgorčiji neprijatelj. On je bio najviše kriv, što ste vi trebali biti strijeljani. Ipak sam bio spreman da njemu i ovim drugima poklonim život. Ali oni su bili tako zaslijepljeni da nisu prihvatili moju ponudu da napuste grad, pa sam ga dao objesiti, kako bih pokazao da nisam raspoložen da se šalim.

Usprkos prizora, koji je pružao obješeni, čuli su se izrazi

zadovoljstva.

— Ostali — nastavi Huarez — bit će za kratko vrijeme utopljeni i to na okuci rijeke gdje ste vi trebali biti strijeljani. Ovaj čin pravednosti dužan sam onima, koji su prolili krv pod rukama francuskih ubojica, a isto tako svima onima koji se još nalaze u opasnosti, jer su se poslužili svojim pravom da se brane, ako im netko hoće razrušiti domaće ognjište.

Ove riječi su učinile duboki utisak na sve prisutne. Sternau reče:

— Vi nazivate zarobljene oficire samo zaslijepljenima, senor? Ludost je, što nam se protive. Glavni stan vrhovnog zapovjedništva je u našoj vlasti, zaposjeli smo grad. Što znači dvije šačice Francuza prema naših petsto Apača. Pribrojimo još uz to naše bijele lovce i tragače, a isto tako i dobre građane ovoga grada koji samo čekaju na naš poziv da zgrabe oružje, pa je otpor nemoguć.

Ove riječi, koje Sternau nije izgovorio nenamjerno, nisu promašile učinak. Zapovjednik je grimasama i pokretima tijela pokazao da želi govoriti. Na predsjednikov znak izvadi mu jedan Indijanac zapušač iz ustiju.

— Što hoćete reći? — upita Huarez odmjereno.

— Biste li ostali pri učinjenom nam prijedlogu?

— Dao sam vam deset minuta vremena. Vi ste pustili da to vrijeme proteče a da ga niste iskoristili. Čekaju vas posljedice!

Sada je oficir vidio neminovno pred očima sramotnu smrt. To je slomilo ostatak njegova samopouzdanja..

— A ako bih vas sada molio, ne zbog sebe, nego zbog vojnika koji moraju umrijeti?

Huarez je oklijevao sa odgovorom. Onda se obrati Sternauu: — Što mislite vi o tome, senor?

— Moje je mišljenje — odgovori upitani — da je oproštenje ljudske od osvete.

— Prihvatit ću vaše mišljenje, — odgovori Huarez. I okrenuvši se zapovjedniku, nastavi: — Čuli ste da sam se dao nagovoriti na blagost. Ali ja vam savjetujem da mi ne protuslovite! Jer onda ćete svakako biti kažnjeni. Dakle vi ćete mi predati Cihuahuu bez otpora?

— Da.

— Predat ćete mi vaše oružje i sve ratne zalihe, koje se nalaze kod vas na čuvanju?

— Da.

— Napustit ćete državu i povući ćete se u brzim marševima kroz Presidios Durango, Zacatecas i Gua-najuato u Meksiko?

— Da.

— Obećajte, da se više nikada nećete boriti protiv mene? Pod tim »vi« ne mislim samo vas lično, nego sve francuske čete koje se sada nalaze u Cihuahui.

— Obećajem.

— O svim tim tačkama sastavit ćemo ugovor, a vi ćete pismeno jamčiti za njegovo ispunjavanje svojom časnom riječju, a uz to će i svi ostali oficiri staviti svoje potpise?

— Da.

— Sada mi pade još nešto na pamet. Gospođa, koju sam kod vas našao, nalazi se u mojoj vlasti. Vi ste ju upotrebljavali kao Špijuna?

Upitani je zbunjeno šutio.

— Vaša šutnja je jasan odgovor. Kao špijunka zaslužila je smrt vješanjem. No ne bih se proslavio, kad bih ubio u bludnju zavedenu ženu. A ipak je ne mogu trpjeti na mom području.

— Smijem li izraziti jednu molbu? Molim va za dozvolu da ovu gospođu povedemo u Meksiko.

— Hm! Uz put ćete je negdje ostaviti, da može ponovo raditi protiv mene?

— To neću učiniti. Dajem vam svoju časnu riječ, da ću mademoiselle Emiliju otpustiti samo u glavnom gradu.

— Dakle dobro, pristat ću na vaš prijedlog. Jeste li sporazumni, da ujutro napustite Cihuahuu?

— Da.

— Naredit ću da vama i vašim drugovima skinu vezove. Laramel će biti jedina žrtva vaše tvrdoglavosti. Isprava će biti smjesta ispostavljena.

Na njegov nalog skinuše Apači oficirima vezove i zapušače. Papir

je bio pri ruci i odmah su pristupili izradi ugovora. Kad je bio potpisan, pošalje Huarez Indijance da dovedu cjelokupnu momčad, koja je držala zaposjednute izlaze iz grada. Nakon odsvirane budnice nalazili su se francuski vojnici na putu prema glavnom stanu vrhovnog zapovjedništva. Bili su uvjereni da se zbilo nešto izvanredno jer je budnica svirana u neuobičajeno vrijeme.

— Da li da se ovdje postroje? — upita zapovjednik.

— Ne — odgovori Huarez. — Ne smijemo vjerovati ovoj tamnoj noći. Postavite dvojicu vaših oficira na ulaz i neka ova gospoda svakom vojniku narede da pođe gore u dvoranu.

U međuvremenu je Huarez poslao malog lovca, koji se tu našao, po gostioničara. Montario je smjesta došao i dobio nalog da sazove one ljude, koje je označio kao pouzdane.

Dvorana je bila dosta velika da primi francusku posadu. Ljudi su se nemalo začudili, kad su vidjeli o čeu mu se radi. Primijetilo se na njima, da su teška srca predavali svoje oružje, i samo zbog broja prisutnih Indijanaca nisu se usudili na otvoreni otpor.

Za to vrijeme Huarez se nalazio kod seniorite Emilije da bi joj dao uputstva za Meksiko.

Stanovnike grada je probudilo bubnjanje. Naslućivali su neki zlokobni događaj, i samo oni hrabri usudili su se, iako bojažljivo, približiti vijećnici. Svjetlo koje je sijalo kroz osvijetljene prozore palo je na grupu Indijanaca i lovaca. U opreznoj udaljenosti neki ljudi promatrali su zbivanja.

Tada se iz grupe Indijanaca odvoji jedan čovjek i krenu prema ljudima. To je bio Mariano.

— Vi biste rado znali što se tu događa, senores? — reče.

— Da — odgovori nekolicina.

Tada im je Mariano ispričao sve događaje i narod obuzme neobično radosno raspoloženje.

— Živio Huarezi Hura republika! Požurite ljudi i recite to svima, koji još ne znaju! Požurite! A tko je dobar republikanac, dohvatit će oružje i stavit se predsjedniku na raspolaganje! To znači boriti se protiv neprijatelja republike!

— Živio Huarez! — odjekne sa svih usana. — Hura republika!

Zadatak gostioničara vente je otpao, jer kad je svitalo stajalo je u blizini vijećnice i susjednih ulica, oko tisuću ljudi. Svi su bili spremni staviti se na raspolaganje predsjedniku kao borci za republiku.

Da ne pobudi pažnju jahala je malena četa kroz jednu sporednu uličicu prema južnoj kapiji. U njenoj sredini nalazila se jedna gospođa pokrivena velom. To je bila Emilija, koja je morala na taj način napustiti grad, da je pristalice republikanaca ne bi prepoznali a Francuzi nepovoljno sudili. Morala je izbjeći da je obje strane smatraju izdajnicom.

Za kratko vrijeme izašli su kroz istu kapiju i Francuzi, sa svojim oficirima na čelu. Nije to bio lagan put za njih jer su Meksikanci stajali s obje strane u dugim redovima. Blistajućih očiju promatrali su ih.

Iz mnogih ustiju čula se kletva ili proklinjanje, ali do nasilja nije došlo.

To je bio početak. Sjeverna granica zemlje bila je očišćena od neprijatelja. Slavni pobjednički pohod Zapoteke je sada započeo.

Ali u meksikanskim novinama glavnog grada, koje su stajale pad francuskim utjecajem, moglo se pročitati slijedeće:

»Da bi se izbjeglo zlonamjerno izvrtanje činjenica, ovime se objavljuje da su strateški obziri naveli glavnokomandujućeg da malo po malo isprazni Cihuahuu. Iako je ta pokrajina dio carstva, ipak tamo vlada nepomućeni mir i red, a stanovnici su tako privrženi prijestolju, da se moglo bez bojazni odlučiti, da se tamošnje čete povuku ovamo, gdje je snažna, vojna pomoć potrebnija.«

Sada je Huarez pomišljao na lorda Henrvja Drydena, sa kojim se trebao sastati na rijeci Sabinas. Broj njemu vjernih ljudi narastao je na više tisuća. Njegovoj pratnji priključio se Sternau sa svojim prijateljima. Mariano je najviše čeznuo za sastankom sa Englezom. Od njega će dobiti sigurne vijesti o svojoj dragoj. Živi li ona još? Je li se možda udala za nekog drugog? Želja da o tome nešto sazna, gonila ga je na žurbu.

18. SKRIVENO PISMO

Država Cihuahua je šumovita i ima predjela gdje je samo po rijekama moguće napredovanje većeg broja ljudi. Neposredno do utoka ove rijeke u Rio Salado, gdje se Dryden namjeravao usidriti, protežu se šume, dok se istočno pružaju ogranci prerije kroz tisućugodišnje šume, koje tada zaokreću prema sjeveru. Bilo je odlučeno da se iskoriste ti ogranci jer će lakši put unatoč zaobilaska jahača brže dovesti cilju, nego ravni pravac kroz teško prohodne šume. Moglo se doduše ići preko Hacienda del Erina, ali se nije znalo u čijim se rukama ona nalazi. Neki izviđači su izvijestili da su vidjeli nepoznate konjanike, kojima su se morali ukloniti.

Na put se krenulo u rano jutro a sada je sunce već počelo zapadati. Na čelu kolone jahali su poglavice Apača a slijedili su ih Sternau sa Huarezom i Marianom. Ova trojica su bili zadubljeni u ozbiljan razgovor, koji su prekinuli kad je Medvjede Srce naglo zaustavio konja i skočio sa sedla, da tačno promotri put.

— Stoj! — poviče Sternau Meksikancima, koji su ga slijedili. — Radi se o tragu, koji ne smijemo uništiti!

On polagano pođe do poglavice i također side sa konja.

— Vidi li moj bijeli brat ovaj trag? — upita ga Medvjede Srce i pokaže na trag. — On je tako širok kako to čine samo bijeli ljudi.

U međuvremenu je Medvjede Oko izmjerilo širinu i izjavi: — Bilo ih je više od deset puta po četiri jahača.

— Oni idu našim putem i naići će na Engleza — doda Medvjede Srce. — Tko to može biti?

Sade je i Sternau tačno ispitivao tragove kopita.

— Vide li moja braća — reče on — da je prošlo samo kratko vrijeme, otkako su ovi ljudi prošli?

— Da — potvrdi Medvjede Oko. — Prošlo je najviša pola vremena od onoga, što Blijeda lica zovu satom.

— Tačno. Mi moramo slijediti ovu jahače.

Nastavili su put. Malo po malo bivali su tragovi svježiji, a to je bio siguran dokaz, da je četa brže odmicala nego oni koje su slijedili. Prošlo je po prilici pola sata. Sunce se spustilo ispod horizonta i uskoro je trebala nastupiti noć. Tada se Medvjede Srce podigne u sedlu i pokaže naprijed.

— Uf! Tu su!

— Da li da ih dostignemo? — upita Huarez.

— Ne — odgovori poglavica. — Moramo im se prišuljati da saznamo što smjeraju. To ću ja učiniti.

Zatim podbode konja. Ostali su se prema Sternauovom savjetu podijelili u grupe. Na taj način je progonjenima bilo nemoguće primijetiti, da se za njima nalazi premoćni broj jahača. Tako se jahanje nastavilo još neko vrijeme. Onda Medvjede Srce zaustavi konja, sačeka dok su drugi stigli do njega i reče:

— Otišli su u šumu.

— Onda mi ne smijemo dalje. Sjašimo, senor Huarez — savjetovaše Sternau.

— Ovdje? Posred prerije? — upita oprezni predsjednik,

— Da. To nije opasno za nas. Medvjede Srce i ja ćemo otići da vidimo, gdje su ti ljudi.

Pri tom dobaci Sternau Munji uzde svog konja i pođe. Medvjede Srce ga je slijedio. Ovdje prerija nije bila široka. Tvorila je samo usku prugu, čiji lijevi rub je ležao vrlo blizu i bio prekriven šibljem, koje je bujno raslo između debila ogromnog drveća. Sternau je prišao rubu i šuljao se uz njega a Apač ga je slijedio. Ovdje pod drvećem bilo je gotovo posve mračno a za nekoliko minuta pala je noć. Daskora primijetiše tačno pred sobom jasan trak svjetla, koji je probijao kroz drveće.

— Tamo su — reče poglavica. — Odvojimo se.

— Gdje ćemo se naći?

— Pod drvom, pod kojim sada stojimo, ako se prije toga tamo ne sretnemo.

— Kako ćemo ići?

— Ti desno a ja lijevo. Prije svega pokušajmo saznati gdje su konji! Njihovo frktanje nas može odati.

Čas kasnije je Apač nestao. Sada se Sternau sam probijao naprijed. Šuljajući se od drveta do drveta osluškivao je, da li je logor još u pokretu ili su legli na počinak. Izgledalo je da su legli. Prišao je bliže i nabrojio je pedeset ljudi, koji su se smjestili u krugu. Bile su dvije vatre na kojima su pekli meso. Prema odjeći se vidjelo da su sakupljeni iz raznih predjela zemlje. Sternau je legao na zemlju i stao puzati. Približio im se toliko da je mogao čuti svaku riječ. Dvojica, koja su sjedila nedaleko, razgovarala su glasno:

— A ja ti kažem, da smo zalutali — rekao je jedan.

— Glupost! Bio sam već u tom kraju i poznam ga.

— Ipak bi bilo bolje da smo se raspitali, što će senor Cortejo reći?

Sternau se trgne kad je čuo to ime. Zar je ovdje bio neki Cortejo? Je li to njihov neprijatelj Pablo?

— Cortejo? Pih! — odgovori drugi prilično prezirno.

— Ili šta će reći njegova kćerka, senorita Josefa. Uzorita.

Opet se Sternau trgne. Spomenuli su Corteja i njegovu kćerku Josefu,

— Šta me se ona tiče — oglasi se drugi.

— Mislio sam, da si zaljubljen u nju? — odjekne smijeh.

— Onda bih morao biti lud.

— Ali ti imaš njenu sliku.

— Kao i svi vi, da se mogu prikazati kao Cortejov pristalica.

— Da i postati ministar, čim on postane predsjednik Meksika.

— Ne šali se! Ni ja nisam gluplji od drugih, a za ministre se obično ne biraju najpametniji. Osim toga nije nemoguće da on nešto postigne. Zašto je pošao na sjever?

— Pa najprije zato, da ovom Englezu oduzme novac.

— I puške.

— Koje su namijenjene Huarezu, hahaha. Zapoteka će se vraški ljutiti, kad sazna, da ga je njegov protivnik pretekao.

Sternau je dosta čuo, da bi znao na čemu je. Nije se htio

nepotrebno izložiti daljnjoj opasnosti. Stoga je krenuo k stablu, pod kojim je trebao susresti Apača. Za nekog drugog bilo bi teško po tami naći to drvo. Ali čovjek ne bi vjerovao, kakvu spretnost u tom pogledu posjeduje valjan lovac. Njega vodi stanoviti pra-nagon, koji u mnogim slučajevima odlično pomaže oštroumlju. Nije dugo čekao dok se Medvjede Srce približio.

— Neka moj brat dođe — prošapće ovaj.

Išuljali su se iz šume u preriju, gdje je u međuvremenu zavladala noćna tama.

— Pet puta po deset ljudi — reče Apač.

— I ja sam toliko nabrojao — objasni Sternau. — A konji?

— Oni su svezani na dva puta deset puta po deset koraka udaljenosti od vatri duboko u šumi.

— Je li moj brat prisluškivao što su ljudi govorili? Je li čuo nešto važnoga?

— Jedan čovjek je govorio o nekom hacienderu, kojeg su osudili na smrt od gladi. Rekao je, da uvijek vidi zatvorenikovo lice.

— Taj čovjek je sigurno nitkov koji je učinio nedjelo i sada ga peče savjest. Je li moj brat još nešto čuo?

— Ne. Morao sam tražiti konje i onda sam došao k tebi.

— Onda ćemo brzo potražiti naše.

— Je li moj bijeli brat više saznao nego njegov crveni prijatelj? — upita Apač.

— Da, mnogo više. Ja ću to isporučiti Huarezu, pa će onda i moj brat čuti.

Medvjede Srce se time zadovoljio. Prispješe za kratko vrijeme do svojih ljudi, koji su ih s nestrpljenjem očekivali.

— Jeste li otkrili one ljude? — upita Huarez.

— Da, vrlo lako. Oni su u šumi tako glasno govorili, da ih se izdaleka čulo — odgovori Sternau. — To su Cortejovi pristalice.

Dalje je izvijestio što je prisluškivanjem saznao.

— Onda svakako moramo uhvatiti te ljude — reče Huarez.

— Da. Kako dobro što smo napustili misao da ih dostignemo u preriji i pitamo za njihove namjere. Ne bismo ništa saznali. Kada želite,

da ih zarobimo?

— Čim je prije moguće. Ne smijemo gubiti vrijeme, jer smo se sa sir Drydenom zapravo trebali večeras sastati.

— Onda očekujem vaše naloge.

— Ja nisam ratnik a još manje lovac. Sve prepuštam vama.

— Onda molim da konji ostanu ovdje. Ovdje će naći bolju hranu. U šumi gdje nemaju što jesti mogli bi nas odati. Mi ćemo ih pričvrstiti kolcima i ostaviti kraj njih desetero ljudi, to je dosta. Mi ostali ćemo se podijeliti. Polovicu ću voditi ja a drugu polovicu Medvjede Srce, jer smo mi obojica tamo bili i poznajemo logor. Opkolit ćemo ih a ostalo će se dogoditi samo od sebe.

— Ako su ljudi razumni, neće uopće dozvoliti da dođe do borbe. Ne bih rado prolijevao krv, osobito stoga, jer od mrtvaca ne možemo ništa doznati.

— Onda bih ja nešto predložio, senor. Jedan ili dvojica od naših odjahali bi u logor i predstavili se kao lovci. Ne vjerujem da se izlažu nekoj opasnosti. Ja ću oponašati zov sove, to će biti znak, da je opkoljavanje završeno. Nato će ona dvojica narediti četi da položi oružje. Na taj način bismo izbjegli prepad koji bi stajao krvi.

— Imate pravo, senor. Ali uloga ove dvojice je opasna. Tko bi pristao na to?

— Ja! — povikala su mnoga usta.

— Vidite da imamo dosta hrabrih ljudi — reče Sternau.

— Onda sami izaberite! — odgovori Huarez.

— To je teško, jer ne želim nikoga uvrijediti. Indijanci su isključeni. Mislim da bi bilo najbolje poslati našeg Mariana i Munju.

Obojica su s veseljem izjavili da bu spremni. Oni otkolčiše svoje konje i odjahaše.

— A za koga ćemo se izdati? — upita Mariano za vrijeme kratkog jahanja.

— Za lovce — reče Anton Unger.

— Ja sam francuski postavljač zamki.

— Dobro, ja se zovem Unger. Zbog tih vucibatina neću promijeniti nijedno jedino slovo mog imena.

— A ja, ja se zovem Lautreville, i prije su me tako zvali. Dolazimo ovamo iz Teksasa.

— Da, tačno. Mi smo krenuli od Eagle Passa preko Rio Grande del Norte i idemo u — u, ah, idemo k Francuzima, da se borimo protiv ovog prokletog Huareza.

— Odlično — smijao se Mariano. — Dakle, naprijed!

Muškarci su jašući u galopu učinili zavoj, tako da je izgledalo da dolaze sa suprotne strane, sa sjevera. Zatim su pošli polaganije tik uz rub šume. Ugledali su trak svjetla, koji je prodirao između drveća i ljeskao se na površini trave a mogli su se čuti i glasovi. Oni stanu i Unger poviče:

— Hej! Kakva je to vatra u šumi?

Razgovor smjesta prestade i nakon nekoliko časaka netko zapita:

— Tko je to?

— Dvojica lovaca. Možemo li k vama?

— Pričekajte!

Iz logora se podiže nekoliko ljudi, uzmu ugarke u ruku i priđoše da osvijetle oba došljaka. Jedan od njih, mračna izraza, upita:

— Ima li još netko iza vas?

— Neće nitko upasti! — nasmije se Mariano.

— Ali ja vas ne trebam.

— Ali mi vas.

— Zašto?

— Bless my soul! — nasmije se Unger. — Zašto pitate? Zar se ne veseli, kad se u divljoj šumi susretne čovjeka?

— Onda se uzalud veselite!

— Ne budite budala! Jahali smo cijeli dan i baš smo ovdje negdje htjeli leći na počinak. Onda opazismo vašu vatru. Ako se s vama na njoj grijemo, to sigurno neće nikome od vas škoditi.

Čovjek još jednom obojicu tačno osvijetli:

— Onda dođite! Ali čuvajte se! Ako trgujete smrdljivim ribama, onda ćete kod nas učiniti sigurnu trgovinu.

Obojica sjahaše i povedoše konje. Kad stigoše do logora, već su se

u međuvremenu i ostali podigli, da bi razgledali neobične posjetioce. Unger i Mariano odvažno pozdraviše, otkopčаше sedla položiše ih u blizinu vatre, da bi ih upotrijebili kao jastuke. Onda se udobno ispružiše. Onaj koji ih je ispitivao, bio je čovjek kojem je Josefa Cortejo predala pismo. Na njegov znak udaljili su konje i svi ponovo polijegaše. Onda se on obrati Ungeru:

— Valjda ćete mi dozvoliti nekoliko pitanja, senor? Vi ste lovci?

— Da.

— Odakle?

— Od svukuda. Divljač se traži tamo, gdje se ona nalazi. Zar ne?

— Ja mislim drugačije. Gdje ste rođeni?

— Ja sam Nijemac i zovem se Unger.

— A vaj drug?

— On je Francuz i zove se Lautreville.

— Odakle dolazite?

— Od preko Rio Grande.

— A kamo idete?

— Morate li to tačno znati? No, mogu vam učiniti to veselje. Jeste li vi možda Huarezovi ljudi?

— Ne pada nam na pamet. Mi ne služimo nikakvog Indijanca.

— Moj drug je dakle Francuz i čezne za svojim zemljacima. Ali ja još otprije imam sa Huarezom raščistiti neke stvari, kako se to obično kaže, i tako smo došli na pomisao, da pođemo u Meksiko da vidimo, na koji se način može Zapoteki prići!

— To znači, da ćete se dati novačiti?

— Tako nešto.

— Ali zašto baš kod Francuza?

— Jer su oni zemljaci mog druga.

— To bi svakako bio jedan razlog. Ali Bazaine ne treba ljude.

— Onda bi naš put bio uzaludan.

— Da, bit će sigurno uzaludan, ako ne prihvatite dobar savjet.

Kao da je takozvani capitano izgubio svoje nepovjerenje.

— Dobar savjet se rado čuje — reče Mariano.

— No, mogao bih vam reći, gdje ćete odmah naći službu. Ovdje, kod nas.

— Kod vas? Hm! A tko ste vi?

— Jeste li možda čuli o Panteri Juga?

— Oh, dosta često.

— A o Corteju?

— Ne bih se mogao odmah sjetiti.

— No, ova dvojica su se složili, da Cortejo bude predsjednik.

— Heigh-day. Čini se da taj čovjek nije glup! — reče Unger.

— On novači ljude. Ako uspije, svaki koji mu sada služi, može računati na neko dobro mjesto ili nešto sličnoga. Imate li volju da pristupite?

— Hm. O tom bi trebalo ipak najprije malo razmisliti. A gdje se nalazi taj Cortejo?

— Na Haciendi del Erina.

Unger je od iznenađenja skoro skočio u vis. Morao je upotrijebiti sve samosvladavanje, da bi prividno ostao miran. Marianu je bilo isto tako.

— Del Erina? — upita Unger. — To je njegovo vlasništvo?

— Poznajete li ga?

— Da. Ja sam prije mnogo godina tamo prespavao jednu noć. Ali tada je bio vlasnik Haciende del Erina netko drugi. Mislim, da se zvao — zvao...

— Arbellez — upadne mu čovjek u riječ.

— Da, tačno. Arbellez. Taj čovjek je sigurno mrtav?

— O ne, ali nešto tako slično,

— Nije mrtav, ali nešto slično? Dakle bolestan?

— Možda. Mi smo mu jednostavno oduzeli haciendu. Cortejo je dobio kuću a mi ostali smo dobili sve što se u njoj nalazilo.

— Caramba!

Lovčeve oči su blistale. Najradije bi bio tom čovjeku metkom prosvirao glavu. Ali ovaj ga je krivo razumio i reče:

— A to bi bilo nešto za vas, zar ne?

- Sigurno. Ali što je rekao ovaj — ovaj Arbellez na to?
— Mnogo pametnoga nije mogao reći, jer su ga zatvorili.
— Zatvorili? — trgne se Unger. — Je li to istina, senor?
— Da. Pitajte čovjeka koji sjedi tu pored mene!

Unger ušuti. Morao se siliti da zatomi svoje osjećaje.

Onaj drugi reče:

- Da, ja sam ga morao zatvoriti. On treba da umre od gladi.
— Po čijem nalogu? — upita Mariano, koji je razumio Ungerov

bijes.

- Po nalogu senorite Josefe.
— Tko je to? — Mariano će tobože znatiželjno.
— Cortejeva kćerka.
— Zar se i ona nalazi na haciendi?
— Da. Već nekoliko dana.
— I Cortejo?
— Ne. On je na nekoliko dana otišao sa haciende.
— Kamo je otišao?

Tada odjekne, prividno iz daljine, zov sove, pa su oba lovca znala da su njihovi drugovi u blizini.— Previše ste znatiželjni — odgovori capitano suzdržljivo. — Vi ste stranci. Pristupite k nama, onda možete pitati!

— Onda bi se ipak moralo najprije znati, kamo sada idete?

— To vam još mogu reći. Mi idemo na Rio Grande del Norte, da bičujemo jednog Engleza, ako nam ne bude dao svoje pare.

Tada Unger stisne zube i jedva čujno promrmlja: — To bi vas moglo skupo koštati!

— Kako to mislite? — upita capitano iznenađeno. — Ne razumijem vas.

— Onda ću biti jasniji. Tornjaj se u pakao, lupežu!

Nije se mogao više suzdržati. Dok je izgovarao ove riječi, potegne revolver, pritisne cijev capitanu na sljepoočicu i opali. Pucanj odjekne a čovjek padne mrtav. Ostali su nekoliko časaka skamenjeno sjedili, tako je Unger imao vremena, da opali još nekoliko metaka. I Mariano

je više puta opalio, sljedeći primjer svog druga. Tada povukoše ostali svoje oružje i skočiše da osujete ovaj neočekivani napad, ali se u taj čas začuje Sternaurov glas:

— Navalite na njih!

Dvije stotine na pedeset ljudi — nije nikakvo čudo, što su bili za čas svladani.

— Zašto ste pucali? — upita Sternaurov Unger.

— Zar niste čuli, što je ovaj čovjek pripovijedao? — bjesnio je Munja.

— Ne. Bio sam kod konja i vratio sam se upravo kad je pao vaš prvi pucanj. Onda sam izdao nalog.

— No, onda ću vam reći, da su ovi nitkovi deset puta zaslužili smrt. Oni su napali Haciendu del Erina a mojeg tasta su bacili u podrum.

Govornik je drhtao od bijesa. Sternaurov se prepadne. — Je li to istina?

— Da. Onaj nitkov mi je ispričao.

— Onda je to bila razbojnička družina? Mislio sam, da pripadaju Corteju.

— Pa to je tako. Cortejo je napao haciendu i dao je opljačkati, a njegova kćerka Josefa je naredila da se Arbellez zatvori, da bi starac umro od gladi.

— Bože moj, kakva vijest! Ali kasnije o tome. Sada moramo prije svega vidjeti jesu li ovi ljudi dobro svezani.

Za cijelo to vrijeme stajao je Huarez bez riječi oslonjen na deblo jednog drveta. Šuteći je promatrao kako pretražuju pobijedene. Mnogi od njih su bili ranjeni. Jedan teški ranjenik zastenje kad su ga dotakli, pogleda staklenim očima onoga koji ga je dotakao i zahropće:

— Oh, on, pa to je lice haciendera.

— Što govori, taj čovjek? — upita Huarez.

— Govori o licu haciendera — izvijesti upitani Meksikanac.

— To je onaj koji je zatvorio mog tasta — doda Unger.

— Ah, o tome je govorio Medvjede Srce — reče Sternaurov. — S njima je jedan koji je rekao da mu se uvijek priviđa lice starog haciendera. To mora da je taj čovjek.

— On je to — potvrdi Apač.

— Pokušajte ga održati na životu! Možda ćemo moći nešto od njega saznati. Gdje je ranjen?

— Dobio je metak u grudi.

— Pokažite! — Sternau se sagne k čovjeku i otvori mu kaput i košulju. Reče samo: — Nema spasa!

— Ne! — hroptaše ranjeni, napola bez svijesti. — Oh, to lice!

Crte lica su mu izražavale užas. Nakon nekoliko časaka otvori oči. Pogled mu padne na capitana, koji je ležao kraj njega.

— Mrtav! Isto mrtav! — krkljao je. — Oh, pismo! Tko će se brinuti za pismo?

— Kakvo pismo? — upita Sternau.

— Za Corteja — zašišti umirući.

— Gdje je Cortejo?

— Na — na — na San Juanu.

— A pismo?

Vatra osvijetli umirućeg. Obrazi mu upadoše. On zašuti. Nije bio u stanju da odgovori. Sada ga Sternau potrese i glasno poviče:

— Pismo. Gdje je?

Tada čovjek polagano otvori oči.

— U čizmi — dahne.

— U čijoj čizmi?

Upitani ponovo sklopi oči. Smrt ga je zgrabila svojom rukom. Nije pomagalo nikakvo drmanje niti pitanje. Bujica krvi poteče mu kroz usta. Već se činila da će se ispružiti, ali tada mu se najednom ponovo povрати puna životna snaga. On se napola uspravi i plašljivo poviče:

— Bože — Bože — oprost! — Ja — sam im — dao — vode — vode i — i kruha!

Onda pade nauznak.

— Što je time mislio? — upita Mariano nakon stanke, dok su svi šuteći stajali.

— Tko to zna! Tajna je otišla s njim u grob — reče Anton Unger.

— Možda nije — reče Sternau. — Njegova savjest mu je pokazivala

lice zatvorenika a da si olakša rekao je, da je davao vode i kruha. Senora Arbelleza su bacili u podrum. Ovaj mrtvac ga je možda opskrbljivao živežnim namirnicama. Zaslužio je, da mu poštedimo život. Sada je na žalost prekasno.

— Ali što je sa pismom? — upita Huarez.

— Pismo za Corteja — odgovori Sternau. — Ovaj se nalazi na rijeci San Juan, da bi uhvatio lorda Drydena. Ljudi su imali zadaću da ga potraže i predaju mu jedno pismo.

— Od koga?

— Možda od njegove kćerke, koja se nalazi na haciendi.

— Dakle se nalazi u jednoj čizmi, ali u čijoj čizmi?

— Svakako moramo tražiti kod capitana. On ih je predvodio i dakle je onaj, kome je vjerojatno povjereno pismo.

Skinuli su mrtvacu čizme i u jednoj sari nalazilo se Josefino pismo.

— Ovdje, senor — reče Sternau Huarezu. — Čitajte!

Huarez otvori pismo i priđe vatri. Pošto ga je preletio reče:

— Senores, moram vam pročitati ove retke. Slušajte!

On glasno pročita i onda reče: — Ovo se pismo mora sačuvati. Ono sadrži priznanje teških zločina. Sve nam je jasno, sve. Ali što da se sada radi?

— Ne možemo ništa hitnijeg učiniti, nego krenuti k rijeci Sabinas — odgovori Sternau — jer prije svega moramo znati, je li lord Dryden stigao.

— Ali Arbellez, moj zatvoreni tast? — upita Unger.

— Do haciende ćemo još doći. Moramo spasiti Lordovu pošiljku i uhvatiti Corteja, a onda smo pobijedili. Do rijeke Sabinas ima još najviše dva sata.

Svršetak